

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

**Rozšířená biografie a sumarizace díla
Bély Kélera (1820-1882) s akcentem
na autograf hudebního obrazu Karpaty**

Disertační práce

MgA. Pavel Burdych

Olomouc, duben, 2021

Doktorský studijní program: Hudební teorie a pedagogika

Školitel: prof. PhDr. Lubomír Spurný, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem disertační práci vypracoval samostatně, jen s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci, dne 13. dubna 2021

Poděkování

Tímto chci poděkovat profesorce Ireně Medňanské (1950-2020) za konzultace, které mi pomohly proniknout do podstaty problému disertační práce, doktoru Petru Bubákovi za jazykovou pomoc při provádění pramenného výzkumu v Budapešti, Sebastianu Kaindlovi za digitalizaci Kélerovy německé korespondence a mému školiteli profesoru Lubomírovi Spurnému za pomoc s finálními úpravami mé práce.

OBSAH

ÚVOD.....	6
ROZŠÍŘENÁ BIOGRAFIE BÉLY KÉLERA (1820-1882)	
1 Předmět zkoumané práce.....	8
1.1 Korespondence sestře Emilii	10
1.2 Periodika	15
1.3 Slovníky.....	16
1.4 Knihy a sborníky	18
2 Rozšířená biografie Bély Kélera.....	20
2.1 Mládí (1820–1845)	20
2.2 Houslista v <i>Theater an der Wien</i> (1845-1854)	23
2.3 Dirigent Sommerova orchestru v Berlíně (1854-1855).....	27
2.4 Dirigent Lannerova orchestru ve Vídni (1855-1856)	29
2.5 Kapelník pluku hraběte Mazzuchelliho (1856-1860)	30
2.6 Kapelník vlastního orchestru v Budapešti (1861-1862)	34
2.7 Hudební ředitel 2. pluku nassauského vévody (1863-1866)	36
2.8 V Mohuči, Bardejově a Amsterdamu (1867-1869)	40
2.9 Hospitalizace ve Würzburgu (1869-1870)	43
2.10 Kapelník lázeňského orchestru ve Wiesbadenu (1870-1872)	44
2.11 Hledání nových angažmá (1872-1873)	47
2.12 Předposlední návštěva rodného Bardejova (1873)	49
2.13 V Londýně a Manchesteru (1874–1875)	51
2.14 V berlínském Stadtparku (1876)	60
2.15 V mnichovské Anglické zahradě (1877)	64
2.16 V Curychu a Lucernu (1877)	67
2.17 V Hamburku u George Stadlyho (1877-1878)	69
2.18 Na světové výstavě v Paříži (1878)	72
2.19 Tivoli v Hannoveru a Kodani (1878)	76
2.20 V Kasselu a Frankfurtu (1878-1879)	78
2.21 Oslavy 25 let dirigentské činnosti ve Wiesbadenu (1879)	80
2.22 V Hannoveru a Hamburku (1879)	83
2.23 V Drážďanech, Halle a Lipsku (1879)	87

2.24 Naposlady v Bardejově (1880)	89
2.25 V berlínském Krollu a Vratislavi (1881)	90
2.26 Poslední koncerty v Curychu, Frankfurtu a Kölnu (1882)	94
2.27 Úmrtí (1882)	96
Závěr	99
DÍLO BÉLY KÉLERA	
3 Idylický hudební obraz Die Karpathen	103
3.1 Koncertní provedení	103
3.1.1 Hamburg	104
3.1.2 Berlín	106
3.1.3 Drážďany	108
3.1.4 Vratislav	108
3.2 Základní členění skladby	108
3.2.1 Nástrojové obsazení a zpěvní hlasy podle autografu partitury.....	111
3.3 Programní obsah díla	111
3.4 Inspirační zdroje	114
3.5 Základní popis hlavních pramenů	116
3.5.1 Technické informace k dokumentu.....	117
3.5.2 Popis hlavního pramene č. 1	118
3.5.3 Popis hlavního pramene č. 2	131
3.6 Digitální přepis v notačním programu a novodobé koncertní provedení.....	132
4 Sumarizace díla Bély Kélera	134
4.1 Skladby s opusovým číslem	135
4.2 Skladby bez opusového čísla	179
ANOTACE	199
ANNOTATION	200
LITERATURA	201
PŘÍLOHY	245
ODBORNÁ A PUBLIKAČNÍ ČINNOST AUTORA.....	267

„Chválím svůj osud, že mi dopřál prožít tento den s vědomím, že jsem tvůrčím umělcem a dosáhl jsem toho tolik, že větší část hudebního světa na obou polokoulích si mě a mé skladatelské práce všímá. Profese tvůrčího umělce je krásná a zároveň velmi daleká a trnitá. Svého cíle obvykle dosáhnete, až když vaše vlasy prošediví.“
(Béla Kéler, 20. 5. 1879)

Úvod

Prvotním impulsem k výběru tématu mé disertační práce se stala konference *Návrat hudobného skladateľa, bardejovského rodáka, Bélu Kélera do európskeho hudobného dedičstva*, která se konala v Bardejove 19. listopadu 2012. Můj přínos k tématu konference nebyl v podobě aktivní účasti na její teoretické části, ale na praktické – interpretační. Byl to komorní koncert z Kélerových děl, na němž v provedení Československého komorního dua¹, zazněla obnovená premiéra Kélerova hudebního obrazu *Eine Nacht in Venedig* ve verzi pro housle a klavír. Následně jsem se začal aktivně zajímat o další Kélerovy skladby pro toto obsazení, které jsem potom interpretoval na festivalu *Kultúrne leto Bélu Kélera* v Bardejově. Od roku 2013 jsem se interpretačně podílel na hudebním festivalu *Kultúrne leto Bélu Kélera*, který v Bardejově v roce 2010 založil gymnaziální pedagog Peter Bubák. V roce 2014 jsem stál u zrodu občanského sdružení *Spoločnosť Bélu Kélera*², které má za cíl prezentaci odkazu Bély Kélera na vědeckých sympoziích, v odborných publikacích a na koncertech. Součástí činnosti této společnosti je i zveřejňování autorsky nechráněných vydaných notových materiálů Bély Kélera na příslušných webových platformách. Činnost společnosti se logicky orientovala na jubilejní rok 2020, kdy si připomínáme 200 let od Kélerova narození. K tomuto významnému výročí jsme chtěli připravit nějakou přelomovou událost. Ujal jsem se výzkumu rukopisu Kélerovy nejrozsáhlejší skladby *Die Karpathen*, s plánovaným výsledkem práce v podobě transkripce rukopisných materiálů do podoby digitálně zpracovaných notových prepisů vhodných k současnému provedení. Při hledání materiálů vztahujících se k této skladbě jsem narazil i na další cenné dokumenty. Za nejzajímavější z nich jsem považoval rozsáhlou, německy psanou osobní korespondenci Bély Kélera své sestře Emilii Vandrák z posledních

¹ Československé komorní duo vzniklo v roce 2004. Jeho členy jsou houslista Pavel Burdych a pianistka Zuzana Berešová, klavír. Více na www.csduo.eu

² Dalšími zakládajícími členy SBK byli Peter Bubák a Irena Medňanská

dvanácti let Kélerova života (1870-1882) a spoustu dosud neznámých rukopisů nikdy nevydaných Kélerových kompozic. Začal jsem se zabírat myšlenkou zpracování zjištěných poznatků v teoretické práci, která by mohla být přínosná pro hudebněvědní oblast. Ideální platformou se mi jevil doktorský studijní program, kde mohu v disertační práci výše uvedené informace zpracovat.

Disertační práce *Rozšířená biografie a sumarizace díla Bély Kélera (1820-1882) s akcentem na autograf hudebního obrazu Karpaty* obsahuje dvě hlavní části. V první části se věnuji Kélerovu životopisu, ve kterém rozšiřuji současné poznatky o osobnosti Bély Kélera – skladatele, dirigenta a houslisty narozeného v Bardejove. V jednotlivých kapitolách zpracovávám známé informace o skladateli z dostupných slovníků a publikací od roku 1900 až po 20. léta 21. století. Nově do nich zasazuji informace z Kélerovy rozsáhlé německy psané korespondence sestře Emilii Vandrák, kterou na počítači přepsal Sebastian Kaindl. Následně jsem dopisy přeložil do češtiny a získané informace jsem postupně třídil do jednotlivých oblastí – osobní život, umělecký život, zdravotní stav, rodinné vztahy. Dalšími důležitými zdroji informací, které dosud nebyly zpracovány, jsou články z dobového tisku z let 1845-1906. Tato periodika uchovala velké množství informací o Kélerově skladatelské, dirigentské a interpretační činnosti. Ve druhé části přináším informace, které se vážou k obsáhlému skladatelskému odkazu Bély Kélera a sumarizuji jeho díla do prvního uceleného soupisu. Důraz kladu na jeho nejrozsáhlejší, neopusované a nikdy nevydané vokálně-instrumentální dílo *Die Karpathen*.

Cíle disertační práce

a) hlavní:

- rozšířená biografie osobnosti Bély Kélera na podkladě jeho výpovědí z 82 dopisů Emilii Vandrák a dobového tisku,
- diplomatický přepis autografu a popis díla *Die Karpathen*,
- sumarizace všech dostupných Kélerových děl do nového, dosud nejkompletnějšího soupisu.

b) dílčí:

- charakteristika osobnosti Bély Kélera na podkladě nově získaných informací,
- digitální přepis díla *Die Karpathen* v notačním programu a jeho následné koncertní provedení prostřednictvím nově vytvořeného notového materiálu.

ROZŠÍŘENÁ BIOGRAFIE BÉLY KÉLERA (1820-1882)

1 Předmět zkoumané práce

Předmětem disertační práce je zpracování informací získaných z Kélerovy korespondence, dobových periodik a existujících publikací do nově vytvořené obšírné biografie o Bélu Kélerovi a zpracování dostupných informací o jeho hudební tvorbě, s akcentem na hudební obraz *Die Karpathen* i jeho autograf, do nově vytvořeného seznamu.

Rok 1846 je spjat s vydáním Kélerova prvního opusovaného díla. Do roku 1883 vyšlo 139³ opusů z jeho tvorby. 175 let se tak setkáváme s Kélerovým dílem, které je průběžně uváděno na koncertních podiích, v rozhlasovém vysílání a vybraná díla jsou zaznamenávána na LP deskách a kompaktních discích. Kélerovy hudebniny prvotních vydavatelů, Tobias Haslingers Witwe und Sohn, H. F. Müller (H. F. Müller's Witwe), G.W. Niemeyer, C.A. Spina, A. Schlesinger, Bote & Bock, Edm. Stoll, C.F.W. Siegel, Rózsavölgyi és Társa, B. Schott's Söhne, Johann André, Gebrüder Hug & Co., A.E. Fischer, Adolph Fürstner, se nacházejí v knihovnách po celém světě. Většina vydaných Kélerových skladeb, která splňuje požadavky autorského zákona na jejich volné šíření, je naskenována v internetové knihovně Petrucci Music Library⁴. V rukopisech se zachovalo 118 děl, z nichž většina byla Kélerem provedena, nebo byla pomocí ručních prepisů šířena a interpretována jinými orchestry. Od roku 2010 se vybraná nevydaná díla stala nedílnou součástí dramaturgie festivalu *Kultúrne leto Bélu Kélera* v Bardejově.

Kélerovo jméno od roku 1900 zmínili ve slovnících: Riemann (1900), Bence Szabolcsi a Aladár Tóth (1965), Krešimir Kovačević (1974), Erkki Ala-Könni (1976), Alberto Basso (1986), Don Michael (1996), Stanley Sadie (2001), Andrea Harrandt (2001).

Ucelenější publikace napsali: Sztehlo (1930), Albert (2012), jednu kapitolu v knize: Hoza (1943) a statě ve sbornících – Matúš (1972), Derfiňák, Gutek, Petrovič, Fecsková, Bubák, Medňanská, Urbančíková, Berešová, Matúš, Medňanský (2012).

V Széchényiho národní knihovně, Knihovně maďarské akademie věd a depozitáři Šarišského muzea se nachází většina Kélerových tištěných a rukopisných hudebnin i dalších souvisejících předmětů s jeho uměleckou činností. Výjimku tvoří 59 dopisů, které Kéler zaslal

³ Jeho dvě předešly op. 137 a 139 vyšly až po Kélerově smrti v průběhu roku 1883.

⁴ https://imslp.org/wiki/List_of_works_by_B%C3%A9la_K%C3%A9ler

do vydavatelství B. Schott's Söhne v letech 1863–1882, které se nacházejí ve sbírce Pruské nadace kulturního dědictví působící v rámci Berlínské státní knihovny.

V Knihovně akademie věd v Budapešti se pod signaturou Ms 31 nachází Kélerova korespondence, smlouvy a další záznamy s vydavatelem Kélerových kompozic⁵, rodokmen rodu Kélerových⁶, korespondence Bély Kélera s jeho příbuznými⁷, různé hudebně-obchodní záznamy, Kélerovy osobní poznámky, návrh dohody a finanční vyúčtování se společností zastupující hudební autory, skladatele a vydavatele⁸, tiskové zprávy o činnosti Bély Kélera, báseň k 15. výročí Kélerovy skladatelské kariéry, dokumenty týkající se oslav 25 let jeho dirigentské činnosti, Kélerovo úmrtní oznámení⁹, originální nákres Kélerova náhrobku a listiny týkající se jeho následné obnovy a dokumenty týkající se dědictví po Bélu Kélerovi¹⁰.

V Széchényiho národní knihovně v Budapešti se nacházejí Kélerovy tištěné a zejména rukopisné notové materiály včetně partitury a orchestrálních partů hudebního obrazu *Die Karpathen*.

V Šarišském muzeu v Bardejově jsou uloženy rukopisné a tištěné hudebniny (např. souborné klavírní dílo ve dvou svazcích op. 1-100), Kélerovy osobní doklady (křestní list, konfirmační list, školní vysvědčení, cestovní pasy, potvrzení od zaměstnavatelů), obdržená vyznamenání a průvodní dopisy k nim, testament, obchodní korespondence, zprávy z dobového tisku, svazky plakátů Kélerových koncertů aj.

Umělecká působení Bély Kélera byla zmapována v dobových periodikách (1852-1906) - Allgemeine musikalische Zeitung, Berliner Musikzeitung, Budapesti Hírlap, Deutsche Militär-Musiker-Zeitung, Die Epoche, Felsősárosi Hírlap, Fővárosi Lapok, Fremden-Blatt, Hamburger Fremdenblatt, Hölgyfutár, Chicago Tribune, Kaschauer Zeitung, Kölnischer Zeitung, Le Journal de Musique, Le Ménestrel, Morgenbladet, Musikalisches Wochenblatt, Nefelejts, Neue Freie Presse, Neues Fremden-Blatt, Neue Zeitschrift für Musik, Neues Wiener Tagblatt, Neueste Nachrichten, Neuigkeits-Welt-Blatt, Pesth-Ofner Localblatt und Landbote, Pesti Napló, Politikai Hetilap, Public Ledger, Rheinischer Kurier, Slovenské noviny, St. Louis

⁵ Johann André v Offenbach am/Main, H. Bock u. H. Bote v Berlíně, J.B. Cramer & Co. v Londýně, Fischer Verlag, Adolph Fürstner, Gebrüder Hug, Ròzsavölgyi.

⁶ Kéler Béla családfája: Genealogie des letztgeborenen, gesetzmäßigen und natürlichen Adelschafterwerbenden Sohnes

⁷ Vyjma rozsáhlé korespondence s Emilií Vandrák, se zachovaly tři dopisy od Amandy Bakody, jeden od Theodora Bakodyho a dva dopisy od Apollonie Kéler.

⁸ Société des Auteurs, Compositeurs et Éditeurs de Musique – vyúčtování za duben, červenec a říjen 1876.

⁹ Kéler Béla úrnak

¹⁰ Rechnung Ablegers Bericht und Vertheilungsplan

Globe-Democrat, Süddeutsche Musik-Zeitung, Sürögöny, Teplitzer Zeitung, Neues Fremden-Blatt, The Musical World, Vasárnapi Újság, Weltblatt, Wiener Allgemeine Zeitung, Wiesbadener Nachrichten.

1.1 Korespondence sestře Emilii

Z vlastnoručně psaných dopisů Bély Kélera Emilii Vandrák do Prešova se jich dochovalo 82 z let 1870-1882. Emiliiny dopisy se nezachovaly, protože je sám Kéler zničil, stejně jako většinu ostatní korespondence.¹¹ Kéler byl přesvědčen, že uchovávat se mají pouze dopisy od umělců, vládařů a jiných celebrit, které mají autobiografickou hodnotu, a navíc je možné je případně prodat jako cenné rukopisy.¹²

„...tajemství korespondence musí být zachováno i po smrti adresáta. Jiné to je u dopisů, které by měly být považovány za právní dokumenty, nebo dopisy od vědců, umělců a tak dále.“¹³
(Kéler, 14. 12. 1877)

O charakteru a osobnosti Bély Kélera jsme toho dosud příliš nevěděli. Bohatá korespondence, uložená v Knihovně maďarské akademie věd v Budapešti,¹⁴ kterou autor vedl se svou sestrou, nám jej přiblížila i v jiných konsekvencích než na základě známé biografie.

Z korespondence se sestrou je patrné, že Emilie a Béla měli velmi blízký sourozenecký vztah. Kéler byl zřejmě obdařen výbornou pamětí a dokázal se ve své mysli vracet k důležitým životním prožitkům, které přesně datoval a zasazoval do kontextu dalších, současně se odehrávajících, událostí vymezeného času. Dozvěděli jsme se více osobnějších informací, které se vážou k charakteru skladatele i k profesním záležitostem. Zjistili jsme, jaký měl Kéler vztah ke svému rodnému Bardejovu, jak nakládal se svým domem v Bardejovských Kúpelích, jak spravoval své finanční úspory, jaký měl hodnotový žebříček a jakým způsobem se vyjadřoval. Často se zmiňoval o svých aktuálních koncertních cestách, které podnikal v posledních 12 letech svého života a vzpomínal na umělecká angažmá před rokem 1870. Dopisy psané sestře Emilii ozřejmily i Kélerova aktuální emocionální rozpoložení a zdravotní stav.

¹¹ Ms 31/74 (18.2.1877) Pro lepší představu o rozsahu Kélerovy korespondence, uvádíme její kvantifikaci za rok 1876, kdy podle vlastních záznamů napsal 354 dopisů. Největší část tvoří obchodní korespondence s jeho vydavateli a rodinná korespondence se sestrami Emilií, Friederikou, Apolonií, bratrem Stephanem, švagrovou Josefinou a neteřemi Sofií, Gizelou a Apollonií.

¹² Ms 31/68 (9.6.1876) V této souvislosti si Kéler vzpomněl, že se mu ztratily dva dopisy i od Franze Liszta.

¹³ Ms 31/82 (14.12.1877) „...das Briefgeheimnis muss auch nach dem Tode der Adressaten gewahrt werden, - anders verhält es sich mit Briefen die als gerichtl. Documente gelten sollten, - oder Briefe von Männern der Wissenschaft - Kunst usw.“

¹⁴ Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ

Různá četnost korespondence v jejím dvanáctiletém průběhu je zřejmě způsobena tím, že některé dopisy se nedochovaly. Proto máme nejvíce nových informací z let 1874–1879 a z roku 1881-1882. Nejvíce, 14 dopisů existuje z roku 1879, naopak z roku 1871 se nezachoval žádný.¹⁵ Nejčastěji psal Kéler Emilii z místa svého trvalého bydliště ve Wiesbadenu, ale i ze svých koncertních cest, z Hamburku, Londýna, Berlína, Paříže, Mnichova, Manchesteru, Curychu, Kodaně, Vratislavi a Würzburgu.¹⁶ Vyjma jednoho dopisu jsou všechny pečlivě datovány. (příl. č.1)

Soupis korespondence Bély Kélera s Emilií Vandrák

Sign.	/ poř. č. dopisu /	místo a datum	/ počet stran
Ms 31/42	1	Würzburg 11 April 1870	4
Ms 31/43	2	Wiesbaden 6 May 1870	4
Ms 31/44	3	Wiesbaden 10. Nov. 1872.	3
Ms 31/45	4	Wiesb. 28 Dec. 1872.	3
Ms 31/46	5	Berlin 27 März 1873.	3
Ms 31/47	6	Wiesbaden 21 Febr. 1874	2
Ms 31/48	7	Wiesbaden 12 März 1874.	4
Ms 31/49	8	Wiesbaden 13 April 1874	4
Ms 31/50	9	Wiesbaden 14 Junij 1874.	3
Ms 31/51	10	Wiesbaden 27 Junij 1874.	5
Ms 31/52	11	Wiesbaden 6 Julij 1874.	3
Ms 31/53	12	London 29 Sept. 1874 Haymarket. Arundel street.7.	4
Ms 31/54 ¹⁷	13	Manchester 23. Oct. 1874.	3
Ms 31/55	14	London 7 Dec. 874 16 Kildare Terrace – Westbourne Park W.	3

¹⁵ Rok / počet dopisů: 1870/2, 1871/0, 1872/2, 1873/1, 1874/9, 1875/9, 1876/9, 1877/10, 1878/10, 1879/14, 1880/1, 1881/10, 1882/5.

¹⁶ Město / počet dopisů: Wiesbaden/46, Hamburk/9, Londýn/8, Berlín/7, Paříž/4, Mnichov/3, Manchester/1, Curych/1, Kodaň/1, Vratislav/1, Würzburg/1.

¹⁷ Dopis je dochován včetně obálky. Adresát záilky: Austria-Hungarian | An frau Professor | Emilie Vandrák | in | Eperies | Vienna. | Buda.Pest |

Ms 31/56 ¹⁸	15	London 6. febr. 1875. 16 Kildare Terrace – Westbourne Park W.	5
Ms 31/57	16	[datum chybí] 65 Talbot Road, Westbourne Park. W.	4
Ms 31/58	17	London 23 März 1875 65 Talbot Road, Westbourne Park. W.	3
Ms 31/59	18	London 27 April 875. 65 Talbot Road, Westbourne Park. W.	3
Ms 31/60 ¹⁹	19	London 3 May 875. 65 Talbot Road, Westbourne Park. W.	1
Ms 31/61	20	London 22 Julij 875. 7 Gower Street W. C. Bedfore square	6
Ms 31/62	21	Wiesbaden 14 Oct. 1875	2
Ms 31/63	22	Wiesbaden 26 Oct. 1875	4
Ms 31/64	23	Wiesbaden 20 Dec. 1875.	4
Ms 31/65	24	Wiesbaden 25 Jan. 1876	2
Ms 31/66	25	Wiesbaden 8 März 1876.	4
Ms 31/67	26	Wiesbaden 18 April 1876.	6
Ms 31/68	27	Wiesb. 9 Juny 1876	4
Ms 31/69	28	Wiesb. Sonntag 18 Juny 1876.	2
Ms 31/70	29	Wiesbaden 8 July 1876	4
Ms 31/71	30	Berlin 4 Aug. 1876. Hotel: Kaiserhof	4
Ms 31/72	31	Berlin 23 Aug. 1876 Hotel: Kaiserhof	4
Ms 31/73	32	Wiesbaden 13 Dec. 1876	2
Ms 31/74	33	Wiesbaden 18 Febr. 1877.	6
Ms 31/75	34	Wiesbaden 31 März 1877	6
Ms 31/76	35	München 11 Juny 1877. Hotel Oberpollinger	4
Ms 31/77	36	München 15 Aug. 1877 Hotel Oberpollinger	4

¹⁸ Dopis je dochován včetně obálky. Adresát zásilky: Austria. Hungarian. | Frau Professor Emilie Vandrák | in | Eperies | Vienna. | Pest.Buda |

¹⁹ Dopis je dochován včetně obálky. Adresát zásilky: Austria – Hungary | Frau Professor Emilie Vandrák | Eperies.

Ms 31/78	37	München 4 Sept. 1877.	4
Ms 31/79	38	Zürich am 14. Sept. 1877. Hotel: Züricher Hof	2
Ms 31/80	39	Wiesbaden 29. Sept. 1877.	4
Ms 31/81	40	Wiesbaden 6. Oct. 1877.	3
Ms 31/82	41	Hamburg 14 Dec. 1877 Waterloo – Hotel	4
Ms 31/83 ²⁰	42	Hamburg 25 Dec. 1877. Waterloo – Hotel	3
Ms 31/84	43	Hamburg 1 März 1878 Waterloo-Hotel	3
Ms 31/85	44	Hamburg 1 May 1878 Waterloo-Hotel	4
Ms 31/86	45	Paris 16 Juny 1878 22. Rue Richer 22.	4
Ms 31/87	46	Paris 29 Juni 1878 Maison de Santé des Religieux Hospitaliens de Saint-Jean-de-Dieu Rue Oudinot, 19.	3
Ms 31/88	47	Paris 9 July 1878. Maison de Sante 19 Rue Oudinot 19.	3
Ms 31/89	48	Paris 23 July 1878 19 Rue Oudinot.	3
Ms 31/90	49	Wiesbaden 8 Aug. 1878	4
Ms 31/91 ²¹	50	Kopenhagen 6 Sept.1878 Hotel Phoenix	7
Ms 31/92	51	Hamburg 27 Sept. 1878. Waterloo – Hotel.	3
Ms 31/93	52	Wiesbaden 9 Nov. 1878	6
Ms 31/94	53	Wiesb. 28 Jän. 1879	2
Ms 31/95	54	Wiesb. 7 Febr. 1879	2
Ms 31/96	55	Wiesbaden 27 Febr. 1879	6
Ms 31/97	56	Wiesb. 2 März 1879	2

²⁰ Dopis je dochován včetně obálky. Adresát zásilky: Osterreich – Ungarn | 25th Dec 1877 | an frau | Professor Emilie Vandrák | in | Eperies. Zajímavostí, že dopis je určen Emiliinu manželovi Andrásí Vandrákovi

²¹ Dopis je dochován včetně obálky s přetištěným odesílatelem: Musikdirector Kéler Béla. Adresát zásilky: Osterreich. Ungarn | 25th Dec 1877 | an frau Professor Emilie Vandrák | in | Eperies.

Ms 31/98	57	Wiesb. 4 März 1879.	4
Ms 31/99	58	Wiesbaden 12 März 1879	3
Ms 31/100	59	Wiesbaden 21 April 1879	3
Ms 31/101 ²²	60	Wiesbaden 29 April 1879.	4
Ms 31/102	61	Hamburg 20 Mai 1879 Bleichenbrücke No 16. II Etage.	4
Ms 31/103 ²³	62	Hamburg 20 Mai 1879. Bleichenbrücke No 16 II Etage	3
Ms 31/104	63	Hamburg 13 Juny 1879 Bleichenbrücke N 16 II Etage	3
Ms 31/105	64	Hamburg 15 Aug. 1879 Bleichenbrücke 16.	6
Ms 31/106	65	Wiesbaden 16 Dec. 1879	4
Ms 31/107	66	Wiesbaden 20 Dec. 1879	2
Ms 31/108	67	Wiesbaden 14 März 1880	2
Ms 31/109	68	Wiesbaden 14 Jän. 1881	2
Ms 31/110	69	Wiesb. 14 Febr. 1881	4
Ms 31/111	70	Wiesb. 4 April 1881	4
Ms 31/112	71	Wiesb. 5 April 1881	2
Ms 31/113	72	Berlin 20 Mai 1881 Kroll's Etablissement.	4
Ms 31/114	73	Berlin 26 Mai 1881.	4
Ms 31/115	74	Berlin 5 July 1881	3
Ms 31/116	75	Berlin 1 Aug. 1881	8
Ms 31/117	76	Breslau 4 Sept. 1881	2
Ms 31/118	77	Wiesbaden 13 Dec. 1881	2
Ms 31/119	78	Wiesb. 24. März 1882 Emser Str. 61.	4
Ms 31/120	79	Wiesbaden 29 April 1882 Emser Str. 61.	5

²² Dopis je adresován manželovi Emilie, Kélerovu švagrovi Andrásí Vandrákovi.

²³ Dopis je adresován manželovi Emilie, Kélerovu švagrovi Andrásí Vandrákovi.

Ms 31/121	80	Wiesbaden 10 Mai 1882 Emser Str. 61.	2
Ms 31/122	81	Wiesb. 27 Mai 1882	3
Ms 31/123	82	Wiesbaden 28 Juny 18882 Emser Str. 61.	5

1.2 Periodika (1845-1906)

Články z rakouského, německého, uherského, dánského, francouzského, anglického a amerického periodického tisku verifikují a doplňují námi získané informace. Osa událostí zejména Kélerova uměleckého života se tak ještě více zcelila.

Berliner Musikzeitung dokrývá Kélerova umělecká působení v Sommerově a Lannerově orchestru (1854-1856), orchestru nassauského vévody v Berlíně (1866), Amsterdamu (1868), berlínském Stadtparku (1876), Anglické zahradě v Mnichově (1877) a na světové výstavě v Paříži (1878). Mapuje i návštěvu jeho domoviny (1873) a udělení medaile Litteris et Artibus (1874). V tomto deníku byla také uveřejněna recenze z berlínského provedení hudebního obrazu *Die Karpathen* (1854). Na stejnou událost krátce reflektuje i *Pesth-Ofner Localblatt und Landbote* (1854).

Z uherských novin *Vasárnapi Újság* zjišťujeme, že Kélerovou prvotní dirigentskou zkušeností byl orchestr v Prešově (1844), zasazujeme do kontextu jeho roli kapelníka v orchestru plukovníka Mazzuchelliho v Pešti (1858) a Kélerovu koncertní činnost s vlastním orchestrem v Pešti (1861). Nachází se zde i přetištěna recenze z hamburských novin na druhé provedení *Die Karpathen* v Hamburku (1854). K tomuto dílu se po letech vrací *Felsősárosi Hírlap* (1905). V *Sürgöny* se dozvídáme o Kélerově úspěšné koncertní sérii v Drážďanech (1866). V *Allgemeine musikalische Zeitung* se nachází anonce k začátku nové sezóny v *Theater an der Wien*, kdy Kéler zřejmě poprvé zasedá v tamějším orchestru. Následuje seznam členů divadelního orchestru ze začátku sezóny 1850/1851 ve *Wiener Zeitung*. V krátce vydávaném periodiku *Slovenské noviny* se objevuje zmínka o Kélerově příjezdu do Vídně v druhé polovině roku 1855, kde se následně ujímá vedení Lannerova orchestru. *Rheinischer Kurier* zaznamenává Kélerův nástup do čela Sommerova orchestru (1854), na post ředitele dvorního orchestru nassauského vévody Adolfa I. (1863) a krátce vzpomíná na Kélerovy koncertní cesty po roce 1870. Ve *Fremden-Blatt* je záznam o datu Kélerova nástupu k Mazzuchelliho pluku (1856), v *Hölgyfutár* jsou zmiňovány koncerty tohoto pluku v Debrecíně 1857 i Kélerovo působení v Nassau 1863. V *Süddeutsche Musik-Zeitung* se dovídáme o hostování známých

interpretů na Kélerových koncertech ve Wiesbadenu (1865). Věhlas Kélerova valčíku *Am schönen Rhein, gedenk ich dein* sahá až do USA, kde si ho v roce 1869 všimá *Public Ledger* a o 11 let později *St. Louis Globe-Democrat*. *Teplitzer Zeitung* informuje o zahajovacích koncertech lázeňské sezony ve Wiesbadenu v roce 1871. *Neues Fremden-Blatt* představuje Kélera jako nového kapelníka lázeňského orchestru (1870) a poté glosuje poslední Kélerovy koncerty v této pozici na konci roku 1872. *Chicago Tribune* anoncuje v roce 1873 Kélerův zájem o realizaci svého turné v USA. *Neues Wiener Tagblatt* a *The musical World* referují o Kélerových koncertech v Covent Garden (1874). *Die Presse* se věnuje Kélerovým mnichovským koncertům v Anglické zahradě (1877). Kélerova turné v Curychu a Hamburku (1877) pokrývá *Musikalisches Wochenblatt*. Pařížská periodika *Le Journal de Musique* a *Le Ménestrelm* informují své čtenáře o Kélerově úspěchu na Světové výstavě v Paříži (1878). Kélerovými koncerty v Kodani (1878) se zabývá *Morgenbladet*. *Neuigkeits-Welt-Blatt* podrobně spravuje o průběhu Kélerova jubilejního koncertu k 25 letům jeho dirigentské kariéry ve Wiesbadenu. *Die Epoche* přetiskuje Kélerovo vyjádření k původnímu autorství hlavního tématu Brahmsova 5. Uherského tance (1879). *Neue Freie Presse* zaznamenává poslední Kélerův pobyt v domovině v Horním Uhersku (1880). *Deutsche Militär-Musiker-Zeitung* se vyjadřuje ke Kélerově pseudonymu Kéler Béla a jeho vztahu k Bardejovu a okolí. *Kölnischer Zeitung* píše o posledních třech koncertech, které Kéler odřídil necelý měsíc před svou smrtí v Kolíně nad Rýnem. Kélerovy krátké nekrology vycházejí již od následujícího dne po jeho smrti v *Neue Zeitschrift für Musik*, *Wiener Allgemeine Zeitung* a *Wiesbadener Nachrichten*. O počtě Kélerovi v podobě odhalení pamětní desky v Bardejově (1906) reportuje *Budapesti Hírlap*.

1.3 Slovníky

Většina slovníkových hesel o Bélu Kélerovi, která byla zpracována po roce 1930, obsahově vychází z osmistránkové životopisné studie Zoltána Sztehla²⁴ *Kéler Béla*²⁵, vydané v Uherském královském dvorním knižním vydavatelství v roce 1930 v maďarštině. Výjimku tvoří slovníky vydané na samotném začátku 20. století. Nejvýznamnějším z nich je hudební slovník Huga Riemanna, který zařadil heslo Kéler Béla do *Musiklexikonu*²⁶ (1900) 18 let po Kélerově smrti a *The Encyclopedia Americana*²⁷ (1919).

²⁴ Zoltán Sztehlo (1889–1975), vnuk Kélerovy sestry Matildy (1829–1894)

²⁵ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla. Budapest: Hornyánszky Viktor R.-T. M. Kir. Udvari Könyvnyomda 1930.

²⁶ RIEMANN, Hugo. Musiklexikon. 5. Fifth edition. Max Hessen Verlag: Leipzig, 1900. s. 535

²⁷ RINES, George Edwin. The Encyclopedia Americana. J.B.Lyon Company: New York, 1919. s. 337

Podle obsahu hesla Kéler Béla v maďarském slovníku *Zenei Lexikon*²⁸ (1965) autorů Bence Szabolcsiho a Aladára Tótha se domníváme, že autoři vycházeli ze Sztehlvy studie, ale navíc se jako první zmínili o neopusované kompozici *A Kárpátok* z roku 1854. Krešimir Kovačević tvořící Kélerovo heslo v jugoslávské encyklopedii hudby *Muzička enciklopedija*²⁹ (1974),³⁰ Erkki Ala-Könni ve švédském hudebním slovníku *Sohlmans musiklexikon*³¹ (1976), italský muzikolog Alberto Basso v slovníku *Dizionario enciclopedico universale della musica e dei musicisti*³² (1986) a také Don Michael Randel v *The Harvard Biographical Dictionary of Music*³³ (1996) vycházeli ze Sztehlvy stati. Liší se pouze ve výčtu Kélerových skladeb. Andrew Lamb jako první z autorů slovníkových hesel, ve slovníku *The New Grove dictionary of music and musicians*³⁴ (2001) Stanleyho Sadieho, exaktně napsal, že Uherský tanec č.5 Johanne Brahmsa je vytvořen na podkladě Kélerova čardáše *Bártfai emlék, op.31*³⁵. Autorkou nejnovějšího hesla *Kéler Béla* v zahraničních slovnících, vyjma slovenských, je Andrea Harrandt v *Oesterreichisches Musiklexikon* s poslední aktualizací dne 6.5.2001.³⁶ Ve shodě s většinou zahraničních slovníků se Kélerovi pod heslem Béla Kéler, aktualizovaném v roce 2017, věnuje slovenská všeobecná encyklopedie *Encyclopaedia Beliana*, kterou v knižní formě vydává Encyklopedický ústav Slovenské akademie věd od konce 90. let 20. století.³⁷

²⁸ SZABOLCSI Bence – TÓTH Aladár. *Zenei Lexikon*. II. kötet. Budapest: Zeneműkiadó Vállat, 1965.s.311-312

²⁹ KOVAČEVIĆ, Krešimir. *Muzička enciklopedija*, Zagreb: JLZ, 1974., sv. 2. s. 312.

³⁰ Za svůj literární zdroj označuje Kovačević, kromě publikace Z. Sztehla, také heslo Edmunda Nicka v VII. svazku hudebního slovníku *Musik in Geschichte und Gegenwart* z roku 1958.

³¹ ALA-KÖNNI, Erkki. *Otavan ison musiikkietietosanakirja (Sohlmans musiklexikon)*. 3. osa. Otava: Kustannusosakeyhtiö, 1978. s.396. ISBN 951-1-04553-9.

³² BASSO, Alberto. *Dizionario enciclopedico universale della musica e dei musicisti*. Vol. 4. Torino: UTET, 1986. s.90. ISBN 88-02-04057-5.

³³ DON, Randel. *The Harvard Biographical Dictionary of Music*. Harvard University Press, 1996. s. 441. ISBN: 0674372999

³⁴ SADIE, Stanley. *The New Grove dictionary of music and musicians*. New York: Oxford University Press, 2001. s.458. ISBN-13 978-0-19-517067-2.

³⁵ Poté, co 32 taktů tohoto čardáše převzal o 11 let později do svého Uherského tance č. 5 Johannes Brahms, stává se část *Bártfai emlék, op.31* Brahmsovým prostřednictvím, historicky nejhranějším tematickým celkem Kélerovy tvorby.

³⁶ Andrea Harrandt, Art. „Kéler (von Keller), Béla (Albert Pál; Adalbert Paul)“, in: *Oesterreichisches Musiklexikon online*, Zugriff: 18.4.2020 (https://www.musiklexikon.ac.at/ml/musik_K/Keler_Bela.xml). [Letzte inhaltliche Änderung: 06/05/2001] Výchozí zdroje hesla: *NGroveD* 13 (2002); *MGG* 7 (1958); *ÖBL* 3 (1965); Suppan 1994; BrucknerH 1996.

³⁷ KÉLER, Béla [online]. *Encyclopaedia Beliana*, ISBN 978-80-89524-30-3. [cit. 2020-05-03]. Dostupné na internete: <https://beliana.sav.sk/heslo/keler-bela>

1.4 Knihy a sborníky

V roce 2012 vyšla kniha Judit Ágnes Albert *Zum Glänzen Geboren Kéler Béla*, ve které se autorka soustřeďuje zejména na historii rodu Kéler od roku 1600 až do prvního desetiletí 21. století a také zachycuje zajímavé citace z dobového tisku týkající se osobnosti Bély Kélera.³⁸

Ve slovenské literatuře je Kélerovi věnována kapitola *Vojtech Kéler* v knize slovenského hudebního historika Štefana Hozy *Tvorcovia hudby* z roku 1943³⁹ a stejnojmenné heslo v *Biografickém lexikonu Slovenska*.⁴⁰ V obou jmenovaných publikacích je jméno *Béla* překládáno do slovenštiny, i když to nemá žádnou oporu v historických pramenech.⁴¹ Hozova faktografie částečně vychází ze statě Zoltána Sztehla z roku 1930, přestože ji neuvádí v přehledu pramenů své publikace.

Nikdy nevydaná publikace hudebního historika a univerzitního pedagoga Františka Matúše z roku 1970 *Nedocenená dedikácia s podtitulem skladateľský odkaz Bélu Kélera mestu Bardejovu* se soustřeďuje zejména na katalogizaci hudebnin v Šarišském muzeu v Bardejově a faktografii života Bély Kélera, kterou Matúš rozšiřuje o zjištění z hudebnin a dalších dokumentů zkoumaných při této příležitosti. Výťah z této publikace je součástí dvou Matúšových studií uveřejněných ve sborníku *Príspevok k etnomuzikologickému bádaniu na východnom Slovensku*.⁴²

Prvním uceleným informačním zdrojem o Bélu Kélerovi na Slovensku se stal sborník z roku 2012 *Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia*.⁴³ Publikace obsahuje 11 příspěvků⁴⁴ včetně historických dobových výpovědí ve formě fotografické dokumentace z historie i ze současnosti. Autoři ve svých příspěvcích rozšiřují známé informace o skladateli v kontextu doby (Derfiňák), historie a zázemí rodu Kéler

³⁸ ALBERT, Judit Ágnes. *Zum Glänzen Geboren Kéler Béla*. Genatrium Verlag 2012.

³⁹ HOZA, Štefan. *Tvorcovia hudby*. Trnava: Nakladateľstvo Pavla Gerdelána, 1943. Publikace se věnuje 40 autorům vážné hudby, jedním z nich je Kéler.

⁴⁰ *Biografický lexikon Slovenska*. Bratislava: Slovenská národná knižnica. IV. svazek s. 473 ISBN: 9788089301577

⁴¹ Hoza zřejmě následně inspiroval i autory pamětní tabule na rodném domě Bély Kélera v Bardejově na Radničním náměstí č.41. V roce 1944 byla z domu stržena původní tabule z roku 1906 s nápisem *Kéler Béla* a v roce 1952 instalována tabule se jménem *Vojtech Kéler*. V roce 2011 byla původní tabule reinstalována, tak jsou tam nyní umístěny obě pod sebou. (Medňanská, Bubák, 2012, s.33).

⁴² MATÚŠ, František. *Béla Kéler (k 150. výročiu narodenia)*. – *Skladateľský odkaz Bélu Kélera*. In: *Zborník Pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Spoločenské vedy. Zv. II, 1972, Košice, roč. 9, s. 45–81.*

⁴³ MEDŇANSKÝ, Karol. *Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia*. sborník. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2013. *Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. Monografia*. ISBN 978-80-555-0997-6.

⁴⁴ Autoři příspěvků: Patrik Derfiňák, Jozef Petrovič, Irena Medňanská, Peter Bubák, František Gutek, František Matúš, Karol Medňanský, Zuzana Berešová, Lýdia Urbančíková, Silvia Fecsková.

(Petrovič), kulturního dění na Slovensku (Matúš), Kélerova života a díla (Bubák, Medňanská), funkce vojenských kapelníků (Fecsková), žijících potomků a jejich daru městu Bardejov v podobě Kélerových houslí (Bubák), místa Kélerova posledního odpočinku (Medňanská) a uvádění Kélerových děl v rozhlasovém a televizním vysílání na Slovensku (Urbančíková). Poprvé se věnují rozboru konkrétních Kélerových děl *Eine Nacht in Venedig* (Berešová) a *Die Karpathen* (Medňanský).

2 Rozšířená biografie Bély Kélera

V této kapitole popisujeme jednotlivá období Kélerova uměleckého života, čímž zásadním způsobem rozšiřujeme dosud známé Kélerovy životopisné údaje. V průběhu 27 podkapitol popisujeme Kélerovu cestu k umělecké profesi, mapujeme jednotlivá Kélerova stěžejní působiště v podobě trvalých angažmá i hostujících vystoupení a přiřazujeme k místům Kélerova aktuálního pobytu výsledky jeho kompoziční činnosti. U informací o dokončení nebo premiéře skladby neuvádíme v poznámce informační zdroje, protože pocházejí výhradně z rukopisných partitur, na kterých jsou zapsané Kélerovou rukou.⁴⁵

2.1 Mládí (1820–1845)

Béla Kéler se narodil 13. února 1820 v Bardejově, v domě č.41 na Radničním náměstí, do hornouherské šlechtické rodiny jako sedmé z patnácti dětí. Kélerovo rodné jméno je Paul Albert, s datem křtu 17. února 1820⁴⁶. Jako otec je zapsán Stephan Kéler⁴⁷, matka Anna Booth.⁴⁸ (příl. č.2) Jeho sourozenci byli, v pořadí podle data narození, Emerich Leopold, Friederike Marie, Stephan Eduard, Peter Sigismund, Johann⁴⁹, Emilie Anna, Amalia Johanna Alexandra, Antonia Hermina, Ferdinand, Apollonia Georgine, Viktor Benjamin, Mathilde Josepha, Auguste Sophie, Josephine Amanda.⁵⁰

Kéler se hudebně vzdělává u regenschoriho Domu sv. Egida v Bardejově Franze Schiffera, který ho učí základům hry na housle a na klavír.⁵¹ Kéler ukončuje základní školu

⁴⁵ Dostupné rukopisy Kélerových děl jsou uloženy v Šarišském muzeu v Bardejově a v Národní Széchényiho knihovně v Budapešti.

⁴⁶ KŠMB – XLV/10. Opis Kélerova křestního listu ze dne 28. ledna 1850 je nejstarší dokument, na němž je zřejmá Kélerovou uvedeno jeho datum narození. *"Geboren bin ich am 13. Febr. 1820, danach vier Tage später getauft."*

⁴⁷ Ms 31/1 Kéler Béla családfája: Stephan II. von Kéler (1781-1849) zastával v letech 1810-1827 funkci zástupce notáře, v letech 1829–1849 byl členem městské rady – senátorem. 1. února 1849 byl jmenován hlavním soudcem. Zároveň zastával funkce v evangelické církvi a věnoval se školním a náboženským záležitostem. Zemřel na cholery 15. července 1849. Je pohřben na evangelickém hřbitově v Bardejově.

⁴⁸ Ms 31/1 Kéler Béla családfája: Anna von Booth (1793-1848) byla šlechtična. Rodina jejího otce Andreama Boothy pocházela ze Spišského Podhradí, rodina její matky Marianny rozené Toperzer (+1842) z Levoče a Kežmaroku. Zemřela 9. května 1848. Je pohřbena na evangelickém hřbitově v Bardejově.

⁴⁹ Ms 31/1 Kéler Béla családfája. Johann Kéler (1816) zemřel 4 hodiny po narození.

⁵⁰ Ms 31/1 Kéler Béla családfája

⁵¹ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla 1820–1882. s.3. *„Kéler vždy s vděčností vzpomínal na svého prvního učitele, regenschoriho Domu sv. Egida v Bardejově Franze Schiffera a dodává, že bez Kélerova mimořádného nadání a sebevzdělávání, jen s pomocí svého učitele, by se nevypracoval za předního evropského hudebníka.“*

v Bardejově roku 1834.⁵² Ve stejném roce je confirmován.⁵³ Ve studiích pokračuje na Evangelickém lyceu v Levoči⁵⁴ (1834-1835) a následně střídavě na Evangelickém kolegiu v Prešově⁵⁵ (1835-1836⁵⁶, 1838-1840⁵⁷) – (příl. č. 3) a Reformovaném kolegiu v Debrecíně⁵⁸ (1836-1838⁵⁹). (příl. č.4)

V roce 1837 se Kéler musí vyrovnat se smrtí svého 27letého bratra Emericha Leopolda⁶⁰.

I když mladý Kéler již během svých studií v Prešově vede školní orchestr a píše drobnější skladby, není možné jasně predikovat jeho budoucí uměleckou kariéru. Tím spíše, že Kélerovy rodiče zřejmě upřednostňují, aby pokračoval v rodinné tradici a věnoval se právu.

„Talentovaný mladý muž už jako student stál v čele významného orchestru, kterému vděčilo prešovské publikum za mnoho krásných hodin“⁶¹. [...] Jako syn uherského šlechtice měl jít obvyklou cestou; dojít k obvyklému cíli a příslušet k soudní radě.“⁶² (Vasárnapi Újság, 23.7.1854)

⁵² HOZA, Štefan. Tvorcovia hudby. s. 173. Evangeličtí chlapci, ke kterým patřil i Kéler, chodili do školy za evangelickým kostelem, kde vyučovací řečí byla němčina. Podle Hozy musel Kéler na ulici v Bardejově slyšet slovenštinu, resp. tzv. měkkou šarištinu. K tomu podotýká, že Kéler, stejně jako mnozí žáci v menších slovenských městech neuměl maďarsky.

⁵³ Ms 31/111 (4. 4. 1881), KŠMB XLV/1 – Kéler zmiňuje datum své confirmace v dopise Emilii a opis confirmačního listu z 6. dubna 1835 je uložen ve sbírkách ŠMB.

⁵⁴ Evangelické lyceum v Levoči sídlilo v Hainově domě od roku 1796 do roku 1849, kdy fakticky zaniklo. Dnes v této budově sídlí *Múzeum výtvarnej kultúry na Spiši*, které je součástí Spišského muzea SNM v Levoči.

⁵⁵ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla 1820–1882. s.3. Evangelické kolegium v Prešově, které existovalo v letech 1667–1918, patřilo podle Sztehla po staletí k nejlepším středním školám v Uhersku a v silně evangelické rodině Kélerových studium na této škole bylo rodinnou tradicí.

⁵⁶ ŠA Prešov EK-P inv. č. 246. Ve spise *Matricula Juventutis Studiosae in Collegiae Distr. Ev. Eperiessiensis* je Kéler uveden v roce 1835-1836 pod číslem 570 ve třídě rektora Antona Ludovica Munyaya.

⁵⁷ KŠMB XLV – doklad o vzdělání z Prešovského kolegia

⁵⁸ GYŐRI L. János. Egész Magyarországnak és Erdélyiségnek... világosító lámpása. A Debreceni Református Kollégium története. Tiszántúli Református Egyházkerület, 55. o. (2008). ISBN 9638713402. Debreceni Református Kollégium, založené v roce 1538, stále existuje na stejné adrese Kálvin tér 16, Debrecen. Kéler zde musel studovat v maďarštině, protože od roku 1831 zde výuka probíhala na všech úrovních vzdělávání pouze v maďarštině.

⁵⁹ KŠMB XLV/3 – Doklad o vzdělání z Reformovaného kolegia v Debrecíně z 10. srpna 1838

⁶⁰ Emerich Leopold (1810-1837) vystudoval práva a stal se právníkem v Pešti. Zemřel jako svobodný.

⁶¹ Vasárnapi Újság (23.7.1854, s.4) „A szép tehetségű ifjú már diák korában egy jeles zenebandának állott az élén, mellynek számos szép óráat köszönhet Eperjes közönsége.“

⁶² Vasárnapi Újság (23.7.1854, s.4) „A szép tehetségű ifjú már diák korában egy jeles zenebandának állott az élén, mellynek számos szép óráat köszönhet Eperjes közönsége. [...] Mint magyar nemes emberfia, követnie kellett volna a szokásos pályát; ment mendegélt a jurátusság és táblabírótság szokott czélja felé. “

Rozdílnost představ Bély Kélera a jeho rodičů zřejmě vyústila do situace, že na jejich přání nastupuje od 1. července 1840 na roční zemědělskou stáž na statcích hrabat Schönborn-Buchheim v Mukačevu.

„...už ve svých 20 letech jsem byl soběstačný, když jsem 1. července 1840 vstoupil do služby u hraběte Schönborna v Mukačevu.“⁶³ (Kéler, 20.12.1875)

Ani při těžké fyzické práci Kéler nepřestává usilovat o svou uměleckou budoucnost. V Mukačevu komponuje své první známé dílo, klavírní valčík *Friederike*, který byl poprvé provedený na prešovském karnevalu v roce 1840 a je věnovaný Kélerově sestře Frederice.

„Pro klavír s úctou a bratrskou láskou věnované P. Albertem von Kélerem urozené paní Marii Friederice von Schréter.“⁶⁴ (Kéler, 1840)

Po skončení stáže v Mukačevu odchází Kéler pracovat na farmy svého švagra Ferdinanda Medweye⁶⁵ do Haliče⁶⁶ a Beskyd. I v těchto podmínkách se Kéler dále hudebně vzdělává. Cvičí na housle, studuje spisy *Sämmtliche Schriften über Generalbaß, Harmonie-Lehre und Tonsetzkunst*⁶⁷ Johanna Georga Albrechtsbergera⁶⁸ - (příl. č.5) a komponuje více než 40 skladeb, mj. *Kossuth Indulója, op.5*⁶⁹. V Haliči, kde má četné příležitosti zahrát své nové klavírní skladby pro soukromou společnost, roku 1844 skládá i valčík pro klavír *Bartfelder Bade-Saison Walzer 1844*^{70, 71}.

V důsledku přírodních katastrof a požárů jeho švagr Ferdinand přichází o svůj majetek. Kéler ztrácí zaměstnání a vrací se do Bardejova. Spolu s rodiči tráví léto 1844 v jejich vile v Bardejovských Kúpelích.⁷² Kéler nabízí několik svých valčíků dirigentovi tamějšího lázeňského orchestru, který je zařazuje do dramaturgie kolonádních koncertů. Během podzimu

⁶³ Ms 31/64 (20. 12. 1875) „...schon mit 20 Jahren habe ich mich selbstständig erhalten, als ich am 1. July 1840 in die Dienste des Grafen Schönborn – Munkács eintrat – damals war ich 20 Jahre alt.“

⁶⁴ OSZK – Ms. Mus. 3236 „Für das Piano Forte aus Verehrung und Bruderliebe der wohlgeborenen Frau Marie Friederike von Schréter, gewidmet von P. Albert von Kéler“

⁶⁵ Ms 31/1 Ferdinand Medwey (1812-1848) byl manželem Kélerovy sestry Amalie Johann Alexandry (1821-1890) Bydleli v Haliči a měli 4 děti, Amalii, Artura, Gustava a Auguste.

⁶⁶ Halič byla oficiální provincií Rakouska a poté Rakouska-Uherska v letech 1772 až 1918. Jedná se o území na pomezí dnešního jihovýchodního Polska a severozápadní Ukrajiny.

⁶⁷ Překl. Všechny spisy o generálbasu, harmonii a umění hudební komponování.

⁶⁸ Johann Georg Albrechtsberger (1736-1809) byl rakouský varhaník, hudební skladatel a pedagog.

⁶⁹ JASCHIK, Álmos. Kéler Béla életéből. Felsősárosi Hírlap, 14. září 1905.

⁷⁰ Valčík Kéler později přepracoval pro orchestr pod názvem *Romantisches Leben, op.101*

⁷¹ Hamburger Fremdenblatt (27.11.1877, s.1)

⁷² HOZA, Štefan. Tvorcovia hudby. s. 175-176. Stejně jako většina šlechtických rodin v Bardejove, tak i Kélerovi vlastnili v Bardejovských Kúpelích dům, ve kterém zejména během léta pobývali.

téhož roku se Kéler stěhuje do Prešova, kde krátce vyučuje hudbu a hraje v orchestru prešovského divadla.⁷³

2.2 Houslista v Theater an der Wien (1845-1854)

Po necelém roce působení v Prešově se Kéler stěhuje do Vídně, kde ho ředitel a majitel *Theater an der Wien*⁷⁴ Franz Pokorný (1797-1850)⁷⁵ od 28. srpna 1845 angažuje na místo houslisty v jeho orchestru.⁷⁶

Již 30. srpna 1845 zřejmě zažívá Kéler svou hráčskou premiéru při otevření nové divadelní sezóny operou německého skladatele Friedricha von Flotow *Alessandro Stradella* pod dirigentskou taktovkou Josefa Netzera.

*„Pokorného nově zrekonstruované divadlo Theater an der Wien bylo 30. srpna brilantně otevřeno operou „Alessandro Stradella“ od Flotowa. [...] Dirigoval kapelník Netzer.“*⁷⁷ (Allgemeine musikalische Zeitung, 22.10.1845)

V seznamu 27členného divadelního orchestru⁷⁸ (příl. č.6) z roku 1850 je Kéler uveden jako čtvrtý v pořadí pod svým rodným jménem Albert Kéler. Proto považujeme za pravděpodobné, že není koncertním mistrem orchestru, jak se někdy mylně vysvětluje Sztehlem uváděný termín „*první houslista*“⁷⁹, ale členem skupiny prvních houslí.⁸⁰ Kélerova měsíční výplata v orchestru činí 16 zlatých a 40 krejcarů.⁸¹

⁷³ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla 1820–1882. s.4-5.

⁷⁴ *Theater an der Wien*, je divadlo, které se dodnes nachází ve Vídni na ulici Linke Wienzeile v městském obvodu Mariahilf. Přívlastek „an der Wien“ v názvu divadla znamená „u Vídeňky“, což je říčka, která teče v podzemí vedle budovy divadla.

⁷⁵ Hubert Reitterer, Art. „Pokorny, Familie“, in: Oesterreichisches Musiklexikon online, Zugriff: 1.8.2020 (https://www.musiklexikon.ac.at/ml/musik_P/Pokorny_Familie.xml).

⁷⁶ JASCHIK, Álmos. Kéler Béla életéből. Felsőszárosi Hírlap, 14. září 1905.

⁷⁷ Allgemeine musikalische Zeitung (22.10.1845, s.7) „Am 30. August wurde zu Wien das neu restaurirte Theater an der Wien unter Pokorny's Direction aufglänzende Weise mit Flotow's 'Alessandro Stradella' eröffnet. [...] Capellmeister Netzer dirigirte.“

⁷⁸ Wiener Zeitung (30.10.1850, s.9) „Orchester-Mitglieder des k. k. priv. National-Theaters an der Wien: Keller. - Kässmayer. - Thomas Adlersflügel. - Albert Kéler. - Ferd. Dworžak. - Jos. C. M. Hoffmann. - Johann Baroch. - Leopold Döndl. - Franz Lechner. - Ignaz Arlet. - Franz Dont. - Caspar Zirk. - Ant. Fahrbach. - Ignaz Parché. - Johann Tbyam. - Anton Tettenborn. - Carl Böck. - Podziemkj. - Johann Karlhofer. - Adolph Kreuzer. - Wenzel Koch. - Math. Horatschek. - Schwez. - Schindelarz. - Carl Bardolf. - Joseph Huber. - Joseph Woditzka.“

⁷⁹ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla 1820–1882. s.5. Sztehlo k této etapě Kélerova života poznamenává: „... po necelém roce působení v Prešově, se v roce 1845 stěhuje do Vídně, kde získává místo prvního houslisty v slavném Theater an der Wien.“

⁸⁰ Wiener Zeitung (30.10.1850, s.9)

⁸¹ Ms 31/121 (10. května 1882)

Kromě výkonu profese orchestrálního houslisty Kéler dva roky studuje harmonii a skladbu u Schlesingera⁸² a v letech 1851-1853 harmonii a kontrapunkt u pedagoga vídeňské konzervatoře Simona Sechtera^{83, 84}.

„Osvědčuji, že pan Béla Kéler u mě studoval harmonii a kontrapunkt a ujal se těchto předmětů se zvláštní horlivostí, takže si je do značné míry osvojil. Simon Sechter, císařsko-královský první dvorní varhaník a profesor harmonie“⁸⁵. (Sechter, 19.3.1853) (příl. č.7)

Kélerovo kompoziční formování se odehrává v kontextu aktuálního působení dalších skladatelských osobností ve Vídni ve 40. a 50. letech 19. století. Po smrti všech zástupců 1. vídeňské školy – Mozarta (+1791), Haydna (+1809), Beethovena (+1827) je Vídeň pod velkým vlivem dynastie Straussů, zejm. Johanna otce (1804-1849) a Johanna syna (1825-1899). Na Kélera působí věhlasní skladatelé a dirigenti, kteří se střídají v *Theater an der Wien* na dirigentském stupínku, jakými jsou Giacomo Meyerbeer (1791-1864), Adolf Müller (1801-1886), Albert Lortzing (1801-1851), Hector Berlioz (1803-1869), Josef Netzer (1808-1864), Michael William Balfe (1808-1870), Antonín Emil Titl (1809-1882), Félicien David (1810-1876), Friedrich Wilhelm Kücken (1810-1882), Wilhelm Taubert (1811-1891), William Vincent Wallace (1812-1865), Henry Littolf (1818-1891), Franz von Suppé (1819-1895) aj.⁸⁶

Mezi prvními Kélerovými, ve Vídni psanými, předehrami jsou prakticky neznámé předehry *Magyar Nyitány in D*, *Magyar Nyitány in G*, *Ouverture in H* nebo *Ouverture in C im ungarischen Styl*, ale i dodnes hrané *Ouverture comique, op.74*, *Italienische Schauspiel-Ouverture, op.131* či *Ouverture Romantique, op.75*, jejíž premiéru řídí hlavní dirigent *Theater an der Wien* Franz von Suppé.⁸⁷ Světlo světa zde spatřuje i první verze Kélerovy nejslavnější předehry *Lustspiel-Ouverture, op.73*.

⁸² RIEMANN, Hugo. *Musiklexikon*. 5. Fifth edition. Max Hessen Verlag: Leipzig, 1900. s. 535. Zřejmě se jednalo o Carla Schlesingera (1813–1871), který byl v době Kélerova příchodu do orchestru *Theater an der Wien* jeho prvním violoncellistou. Původně hrál též na housle.

⁸³ Simon Sechter (1788–1867) byl rakouský hudební teoretik, hudební pedagog, varhaník, dirigent a skladatel. Mezi jeho žáky patřili například Franz Schubert nebo Anton Bruckner.

⁸⁴ JASCHIK, Álmos. Kéler Béláról. *Zenelap*, s.2 (30.12.1905)

⁸⁵ SECHTER, Simon (19.3.1853) „*Zeugnis, daß Herr Kéler Béla bei mir die Harmonie und den Contrapunct studierte und sich dieses Gegenstandes mit besonderem Eifer annahm, so daß er sich dessen in der bedeutenden Grade bemächtigte. Simon Sechter, kaiserlich-königlich erster Hoforganist und Professor der Harmonie.*“

⁸⁶ *Hamburger Fremdenblatt* (27.11.1877) „*Kéler hatte die einem Musiker selten gebotene Gelegenheit, unter der Direction folgender Componisten im Orchester zu spielen, als Meyerbeer, Hector Berlioz, Félicien David, Taubert, Balfe, Wallace, Littolf, Kücken usw., und unter den am Theater an der Wien engagierten Capellmeistern als Albert Lortzing, Adolf Müller, Franz von Suppé, Emil Titl, Netzer.*“

⁸⁷ Franz von Suppé (1819-1895) byl rakouský skladatel a dirigent. Je považován za tvůrce vídeňské operety.

Z valčíků pro orchestr Kéler komponuje *Hoffnungs-Sterne, op.17* a *Scheide-Grüsse Walzer*, pro sólový klavír *Walzer in E, Herbstlieder Walzer* a *Walzer in D* a dva valčíky pro housle a klavír *Nacht-Schwärmer Walzer* a *Rosige Träume, op.72*. Kélerovými prvními čtyřlilkami jsou *Körtáncz, Erste Quadrille, Buchländler Quadrille* a *Congress-Quadrille, op.130*. Z dalších skladeb, které vznikají během Kélerova prvního vídeňského angažmá jsou *Búcsú Induló, op.6, Die Tanzlustigen, Vier Polka's, Von jedem etwas* a *Schlachtgebeth*.

Ve Vídni píše Kéler i několik písní – *Ich bleibe Dein*⁸⁸, *Ohne Dich; Ein Ton aus deiner Kehle, op.9; Schlummerlied, op.10; Schau Dir gern ins liebe Auge*. Textovým podkladem Kélerovy písně *Illusion*, kterou dokončuje v zimě 1848/1849 v Bardejově, se stává báseň Kélerova bratra Petra Sigismunda.

Období 1848-1849 je pro Kélera v osobním životě tragické. V zimě 1848 umírá jeho matka Anna a na začátku roku 1849 na cholera i otec Stephan. 2. července 1849 je v bitvě u Komárna zabit Kélerův bratr Peter Sigismund.⁸⁹

Již na počátku 50. let připisuje budapešťský tisk Kélerově skladatelské činnosti zásluhu o šíření uherské hudby ve Vídni.

„Doporučujeme milovníkům uherské hudby díla skladatele Bély Kélera, syna uherského města, nejen pro jejich originální silný niterný obsah, ale také kvůli jejich autorovi, který výrazně přispěl k popularizaci uherské hudby ve Vídni.“⁹⁰ (Pesti Napló, 27.3.1852)

Kélerův pochod *Búcsú Induló, op.6* (1848) se již čtyři roky po svém dokončení stává součástí repertoáru většiny vojenských orchestrů v Uhersku.

„*'Búcsú Induló'* publikovaný pro klavír u [...] Müllera, který je v repertoáru téměř všech uherských pluků, je oblíbený pro své krásné melodie a jeho uherský, přirozeně laskavý, zvuk.“⁹¹ (Pesti Napló, 27.3.1852)

⁸⁸ Píseň *Ich bleibe Dein* Kéler dedikoval své neteři Amandě Schréter (1831-1905), která byla dcerou Kélerovy sestry Friederiky. Provdlala za Theodora von Bakodyho (1828-1911), který byl profesorem na Královské univerzitě a primářem v nemocnici sv. Rochuse v Budapešti.

⁸⁹ Peter Sigismund (1815-1849) byl císařským královským důstojníkem. Zemřel jako kapitán 24. pěšího pluku na bitevním poli 2. července 1849 v 14:30 u Komárna. V den 25. výročí Peterovy smrti, dokončil Kéler ve Wiesbadenu práci na nové verzi písně *Illusion*. (Matúš, s.4)

⁹⁰ Pesti Napló (27.3.1852, s.1) „A magyar-zene-barátok figyelmébe ajánljuk egy városi hazánkfia Kéler Béla zeneművész műveit, nemcsak eredeti erőteljes béltartalmukért, hanem azért is, mert szerzőjük a magyar zenének Bécsben népszerűvé tételére érdemdúsán hatott.“

⁹¹ Pesti Napló (27.3.1852, s.1) „Igy a Müller [...] '*Búcsú induló*'-ja zongorára, csaknem valamennyi magyar ezred repertoárjába van fölévé, s közkedvességben részesül, s hozzá tehetjük, szép melódiái magyar hangzatukért : méltán kedves.“

K širší známosti Kélerových děl přispívá bývalá baletní sólistka Josephine Weiss⁹², které Kéler věnuje skladbu *Hongroise (Eredeti magyar) op.7*.

„Komponováno pro klavír a s úctou věnováno zasloužilé baletní mistryni paní Josephině Weiss. Poprvé provedeno v Theater am Kärntnertor při příležitosti hostujícího představení 48 mladých tanečnic pod vedením paní Josephine Weiss.“⁹³ (Kéler, červen 1852)

Josephine Weiss toto dílo zařazuje na evropská i zámořská turné svého souboru mladých tanečnic *Les Danseuses Viennoises*. Soubor vystupuje v USA v letech 1847-1848.⁹⁴

„Další z jeho děl 'Eredeti magyar' přináší do celého světa baletní mistryně Weisz, [...] se kterou malé dívky přenesly Uhry i do Ameriky.“⁹⁵ (Pesti Napló, 27.3.1852)

Devítileté Kélerovo působení v orchestru *Theater an der Wien* oficiálně končí 7. května 1854.⁹⁶ Během tohoto období je publikováno jeho prvních deset opusů.⁹⁷ Prvním z nich je skladba *Trois Hongroises, op.1* vydaná ve vydavatelství *Tobias Haslingers Witwe und Sohn* v roce 1846.

Hlavní dirigent orchestru *Theater an der Wien* Franz von Suppé vystavuje Kélerovi osvědčení o kvalitě jeho interpretační a skladatelské činnosti během vídeňského angažmá.

„Tímto dopisem potvrzuji, že pan Béla Kéler byl osm let angažovaný v orchestru 'Theater an der Wien' a projevil se nejen jako charakterní člověk, ale podle mého úsudku i jako umělec s velkým talentem a jako velmi nadějný skladatel. Z množství kompozic jmenovaného pána, jakými jsou: přede hry, písně, pochody, uherské valčíky, polky, čtverylky, štýrské tance, mazurky atd., byly některé v našem orchestru s pozoruhodným úspěchem provedeny. Některé jsem osobně poznal a vážím si je. Je pro mě obzvlášť potěšující, že o tom mohu panu Bélu Kélerovi vystavit čestné osvědčení.“⁹⁸ (Suppé, 29.3.1853) (příl. č.8)

⁹² Josephine Weiss (1805-1852) byla rakouská baletka a vedoucí tanečního souboru mladých dívek (5-12 let) *Les Danseuses Viennoises*, se kterým v letech 1844-1848 cestovala po Evropě a Spojených státech. Zemřela náhle 18. prosince 1852.

⁹³ KÉLER, Béla. *Hongroise, Op.7. Pianoforte*. Wien: H. F. Müller's Witwe, 1851. KŠMB/h – XXV

⁹⁴ První písemně doložené provedení Kélerovy skladby na americkém kontinentě se uskutečnilo 16. srpna 1862 v Central Parku v New Yorku. Kélerovu polku-mazurku *L'Hirondelle, op.16* provedl kapelník Harvey B. Dodworth (1822-1891) s Central Park Band.

⁹⁵ Pesti Napló (27.3.1852, s.1) „Egy másik művét a nálunk is ismert balletmesternő Weisz asszonyág az egész világon elhordja, kis leányai azon lejteik még Amerikában is a magyart; ennek czime 'Eredeti magyar'.”

⁹⁶ KŠMB XLV/15 (13.11.1855) Potvrzení o zaměstnání od ředitele *Theater an der Wien* Aloise Pokorného

⁹⁷ *Trois Hongroises, op. 1*, *Vilma csardas, op.2a*, *Baráti fölhívás, op.2b*, *Honi Visszhang, op.3a*, *Honvágý, op.3b*, *Reményem, op.3c*, *Kismartoni Emlék, op.4*, *Kossuth Indulója, op.5*, *Búcsú Induló, op.6*, *Hongroise, op.7*, *Abschied von der Heimath, op.8*, *Ein Ton aus deiner Kehle, op.9*, *Schlummerlied, op.10*

⁹⁸ HOZA, s.177

Později se k významu Kélerova angažmá ve Vídni vracejí Sztehlo a Hoza ve svých statích. Sztehlo míní, že „...z hlediska růstu jeho umělecké kariéry bylo zásadní působení v jednom z nejvýznamnějších orchestrů té doby. Béla Kéler v tomto vynikajícím orchestru ovládl techniku orchestrální hry a získal velkou zkušenost hudebního umělce.“⁹⁹ (Sztehlo, 1930) Hoza vidí hlavní přínos Kélerova angažmá v tom, že se „naučil hlavně instrumentaci, která byla v jeho dosavadních dílech velmi suchá, protože neuměl vyčarovat barevnost z nástrojů tak, jak si to nálada hudby žádala.“¹⁰⁰ (Hoza, 1943)

Stěžejní kompozicí pro Kélerovu další, zejména dirigentskou, dráhu se stal valčík *Hoffnungs Sterne, op.17*. Johann Benedict Sommer žádá Kélera o zaslání tohoto valčíku k orchestrálnímu provedení v Sommerových salónech v Berlíně,¹⁰¹ jejichž je vlastníkem. Kéler mu valčík v červenci 1853 zasílá.

2.3 Dirigent Sommerova orchestru v Berlíně (1854-1855)

O rok později, zřejmě na základě úspěchu valčíku *Hoffnungs Sterne, op.17* u berlínského publika, je Kéler Johannem Benedictem Sommerem angažován na hlavní dirigentský post v jeho 36členném orchestru. Koncerty se konají v Sommerových salónech každý den kromě pátku. Kélerova smlouva je datována od 1. května do 1. října 1854 a výše platu je stanovena na 40 zlatých měsíčně, což je 2,5násobek jeho platu v *Theater an der Wien*.¹⁰² Kélerův první koncert se koná 7. května 1854.

„7. května vystoupil poprvé jako dirigent Sommerova orchestru a brzy se stal velmi oblíbeným u berlínského publika.“¹⁰³ (Rheinischer Kurier, 6.5.1879)

Podle dochovaných plakátů¹⁰⁴ a novinových článků trvá Kélerovo angažmá u Sommera výrazně déle, než původně plánovaných 5 měsíců, a sice až do podzimu 1855. Kéler vede Sommerův orchestr nejen v Berlíně, ale i v Hamburku, Drážďanech, Vratislavi, Kolíně nad Rýnem aj.¹⁰⁵

⁹⁹ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla 1820–1882. s.5.

¹⁰⁰ HOZA, Štefan. Tvorcovia hudby. s. 176.

¹⁰¹ Sommerovy salony se rozprostíraly na místě dnešního nádraží na Postupimském náměstí. Tehdejší adresa salonů byla Potsdamer č.9.

¹⁰² KŠMB XLV/11 – Smlouva mezi J.B. Sommerem a Bélou Kélerem

¹⁰³ Rheinischer Kurier (6.5.1879) „Am 7. Mai trat er zum erste Male als Dirigent der Sommer'schen Kapelle auf und wurde bald beim Berliner Publikum sehr beliebt“

¹⁰⁴ KŠMB No. 10, No. 8

¹⁰⁵ Wiesbadener Blatt (21.11.1882)

V Berlíně 20. května 1854 Kéler poprvé provádí *Grosser– Sturm–Galopp*, op.12. Od 25. září do 9. října 1854 hostuje v Hamburku, kde dokončuje a poté diriguje další úspěšný valčík *Seemanns-Fahrten*, op.43¹⁰⁶. V rámci jedenáctého koncertu Sommerova orchestru v Hamburku uskutečňuje 5. října 1854 premiéru své rozsáhlé vokálně-instrumentální skladby *Die Karpathen*.

Z Kélerova angažmá u Sommerova orchestru se zachovaly i recenze na Kélerovu dirigentskou a interpretační činnost. Jeho vynikající práci s orchestrem ocenil vlivný hudební kritik Ludwig Rellstab, který je kvůli výkonu Sommerova orchestru nucen korigovat svůj názor na to, že úroveň předvedené interpretace souvisí s domnělou významností koncertního sálu.¹⁰⁷

„...orchestr Bély Kélera [...] v Sommerových salónech také vykazuje vynikající kvalitu. Slyšíme symfonie a přede hry, tyto základní pilíře instrumentální hudby, vždy ve velké dokonalosti. Přestávám vychvalovat své prvotní rozdělení kategorií koncertních sálů!“¹⁰⁸ (Rellstab, *Süddeutsche Musik-Zeitung*, 27.11.1854)

Kéler věnuje Friedrichu Karlu Pruskému¹⁰⁹ při příležitosti jeho svatby dne 29. listopadu 1854 pochod *Prinz Friedrich-Carl-Marsch*, op.13.

„Jeho královské výsosti a hrdinovi princů Friedrichu Karlovi Pruskému k svatebnímu obřadu s nejjasnější princeznou Marií Annou z Anhalt Dessau uctivě věnuje Kéler Béla.“¹¹⁰ (Kéler, 1855)

Ve středu 3. ledna 1855 v Berlíně uvádí Kéler premiéru svého houslového koncertu *Concerto dramatique*. Sám se ujímá interpretace sólového partu. O jedné repríz informuje v březnu téhož roku *Berliner Musikzeitung*. Oceňuje kvalitu Kélerovy kompoziční práce i jeho interpretační dovednosti.

„Téhož večera hrál Béla Kéler v Sommerových salónech jím složený houslový koncert, který je charakteristický zručným a působivým zacházením s nástrojem, jakož i dovednou

¹⁰⁶ SZTEHLO, Zoltán. *Kéler Béla 1820–1882*. s.5.

¹⁰⁷ Ludwig Rellstab (1799–1860) byl německý básník a hudební kritik. Je autorem slavného podtitulu „Měsíční svit“ u Beethovenovy klavírní sonáty č. 14 cis-moll, op.27/2.

¹⁰⁸ RELLSTAB, Ludwig. *Süddeutsche Musik-Zeitung* (27.11.1854, s.3) „Die [...] Capelle, die Keler-Bela'sche [...] in Sommer's Salons, leisten gleichfalls Vorzügliches. Sinfonien und Ouverturen, diese Grundsäulen der Instrumentalmusik, hören wir überall in großer Vollkommenheit. Ich höre auf zum Lobe der ersten Abtheilung meiner Concertsaal-Kategorie zu sprechen!“

¹⁰⁹ Friedrich Karl Nikolaus Pruský (1828–1885) byl pruský princ a polní maršál.

¹¹⁰ KÉLER, Béla. *Prinz Friedrich Carl Marsch*, Op.13. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock,

instrumentací orchestrálního doprovodu. Sám hráč má na svém nástroji také úctyhodnou virtuozitu, která si zaslouží uznání. ¹¹¹ (Berliner Musikzeitung, 14.3.1855, s.4)

Na podzim 1854 Kéler skládá dodnes hranou *Ungarische Concert-Ouverture, op.136*, která má svoji premiéru coby součást rozsáhlé skladby *Die Karpathen* 22. listopadu 1854 v Drážďanech. Další skladby, převážně v tanečních formách, komponuje v Berlíně. Jsou jimi štyrské tance *Aelpler's Lust, op.96* pro housle a orchestr a orchestrální pochod *Preussens Aar Jubel-Marsch, op.11* věnovaný pruskému princovi Wilhelmovi I. k výročí stříbrné svatby s princeznou Augustou. Při návštěvě Budapešti, 17. května 1855 dokončuje Kéler skladbu *Wiedersehen-Polka, op.41*. Dalšími kompozicemi z roku 1855 jsou *Litfass Annoncir-Polka, op.14*; *La Berlinoise, op.15*; *Courier-Galopp, op.19*; *Die Wiener Freiwilligen, op.42*, pochod pro dechový orchestr *Le Galopain* a kompozice pro housle, smyčcový kvartet, klarinet a triangl čardášového typu *Son of Puszta, op.135*¹¹²

Na podzim roku 1855 se Kéler loučí s berlínským orchestrem a opět se vrací do Vídně.¹¹³

„Z Berlína sem dojel Béla Kéler, skladatel v hudbě, [...] Nemílime-li se jest p. Kéler rodem z Bardějova. ¹¹⁴“ (Slovenské noviny¹¹⁵, 10.11.1855)

2.4 Dirigent Lannerova orchestru ve Vídni (1855-1856)

Po nečekané smrti Augusta Lannera v září 1855 se jeho vídeňský orchestr ocitá bez dirigenta. O převzetí Lannerova orchestru se uchází více kandidátů.¹¹⁶ Nakonec jsou jeho vedením pověřeni Béla Kéler a dosavadní koncertní mistr Jakob Haag (1823-1874). Oba společně dirigují většinu koncertů v sezóně 1855-1856.

¹¹¹ Berliner Musikzeitung (14.3.1855, s.4) „An demselben Abend noch spielte Herr Kéler Béla im Sommer'schen Salon ein von ihm componirtes Violin-Concert, welches sich durch die geschickte und effectvolle Behandlung des Instruments wie durch gewandte Instrumentierung der Orchesterbegleitung vortheilhaft auszeichnet, auch besitzt der Spieler selbst eine anerkannterthe Virtuosität auf seinem Instrumente.“

¹¹² Skladba se po přepracování stala součástí cyklu *Drei Ungarische Idyllen, op.134* pro housle a klavír.

¹¹³ ALBERT, Judit Ágnes. Zum Glänzen Geboren Kéler Béla. s.54

¹¹⁴ Slovenské noviny. č. 132. ze dne 10. 11. 1855.

¹¹⁵ Slovenské noviny vycházely denně od 13. července 1849 až do konce roku 1860. Od roku 1851 byly na delší dobu jedinými česko-slovenskými novinami vycházejícími ve Vídni.

¹¹⁶ Berliner Musikzeitung, (5.12.1855, s.6)

„Béla Kéler, který byl rok a půl dirigentem v Berlíně [...] nyní povede ve Vídni orchestr, u kterého nahradí Lannera; potom už nebude heslo: 'Strauss a Lanner', ale 'Strauss a Kéler'.“¹¹⁷ (Pesti Napló, 26.11.1855)

Zřejmě kvůli získání tohoto postu je Kélerovi majitelem *Theater an der Wien* Aloisem Pokorným¹¹⁸ v listopadu 1855 vydáno potvrzení o divadelním angažmá v letech 1845-1854.

„Že byl pan Béla Kéler ředitelstvím angažován jako houslista od 28. srpna 1845 do 7. května 1854 a během této doby plnou spokojenost s jeho usilovností, uměleckými výkony a morálním počínáním osvědčuje ředitel *Theater an der Wien*.“¹¹⁹ (Pokorný A., 13.11.1855)

Ve svém novém působišti uvádí premiéru hudebního obrazu *Eine Nacht in Venedig*¹²⁰ a valčíku *Friedens-Palmen*, op.27. V první polovině roku 1856 Kéler dokončuje díla *L'Hirondelle*, op.16; *La Rose*, op.18; *Sophien-Polka*, op.30; *Neu-Wiener Kör*, op.35; *Die Fremdlinge*, op.106 a *Borozó Csárdás Hangász karrá*, jehož část později použil ve své písni *Árva Lány Haj*, op. 38. Na jednom z posledních Kélerových koncertů na postu kapelníka Lannerova orchestru zaznívá 9. července 1856 premiéra *Congress-Quadrille*, op.130.

Z dostupných zdrojů se nám nepodařilo zjistit, zda Kélerovo sedmiměsíční angažmá ve Vídni bylo předem dojednáno jako krátkodobý záskok do konce koncertní sezóny po náhlé smrti Augusta Lannera, případně zda bylo ukončeno poté, kdy byla Kélerovi učiněna nabídka ze strany hraběte Mazzuchelliho na funkci kapelníka jeho vojenského pluku.

2.5 Kapelník pluku hraběte Mazzuchelliho (1856-1860)

Ve Vídni 1. srpna 1856 je Béla Kéler ustanoven do funkce kapelníka orchestru 10. pěšího pluku hraběte Aloise Mazzuchelliho (1776-1868)¹²¹. Tato služba je pro Kélera velkou

¹¹⁷ Pesti Napló (26.11.1855) „Kéler Béla, ki másfélévig Berlinben volt karmester [...] tehát most Bécsben rendez egy zenekart Lanner helyében; eztán tehát nem: 'Strauss und Lanner', hanem 'Strauss und Kéler' lesz a jelszó.”

¹¹⁸ Alois Pokorný (1825-1883) převzal po smrti svého otce Franze Pokorného v roce 1850 vedení divadla *Theater an der Wien*.

¹¹⁹ POKORNÝ, Alois. Engagement Zeugnis. (13.11.1855) „Dass Herr Kéler Béla, als Violinspieler bei der gefertigten Direction von 28. August 1845 bis 7-ten May 1854 im Engagement gestände sei, und während dieser Zeit sich sowohl durch seiner Fleiß, seine künstlerischen Leistungen, als durch sein moralisches Betragen die volle Zufriedenheit erworben habe, bezeuget der Director des K. k. pril. Theaters an der Wien.“

¹²⁰ BEREŠOVÁ, Zuzana. Historický aspekt a revízia hudobného obrazu Bélu Kélera Noc v Benátkach. In: Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2013. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. Monografia. ISBN 978-80-555-0997-6. Jedná se o zpracování komediální divadelní němohry Harlekynáda. Její základní zápletkou je příběh pěti hlavních postav. Harlekyn miluje Kolombínu, Kolombínin chamtivý otec Pantalón se snaží milence oddělit s pomocí zlomyslného Klauna a služebníka Pierota.

¹²¹ Fremden-Blatt (14. Juni 1856, s.7)

výzvou. Musí v náročných vojenských podmímkách umělecky tvořit na vysoké úrovni, přestože se musí často přesouvat na nová působiště. Vojenský pluk postupně prochází Vídeň, Debrecín, Budapešť, Semlin¹²², Hermannstadt¹²³, Portogruaro, Valvasone, Brašov a další města.

Kéler komponuje v letech 1856–1860 zejména pochody, polky a čardáše, upravuje skladby pro orchestr a hudebním vzděláváním hráčů zvyšuje jeho úroveň.¹²⁴ Kélerův orchestr, v němž jsou kromě dechových zahrnuty i smyčcové nástroje, účinkuje nejen při vojenských příležitostech, ale i na samostatných promenádních koncertech, kde jsou pochody doplňovány skladbami v tanečních formách, směsmi populárních melodií tzv. potpourri, nebo transkripcemi operní tvorby.¹²⁵

Důkazem Kélerovy kvalitní práce s orchestrem je vítězství jeho skladby *Mazzuchelli-Marsch*, op. 22 v soutěži organizované tehdejší rakouským vojenským kapelníkem Andreasem Leonhardem (1800-1866) v roce 1857.¹²⁶ Tento pochod je věnován hraběti Mazzuchellimu.

„Panu císařskému a královskému polnímu veliteli hraběti Aloisi Mazzuchellimu, veliteli císařského a královského řádu Leopolda, rytíři Řádu železné koruny druhé třídy a několika dalších vysokých řádů, jeho císařskému a královskému apoštolskému majestátu a majiteli 10. linie pěšího pluku s velkou úctou věnuje Kéler Béla, kapelník výše uvedeného pluku.“¹²⁷ (Kéler, 1861)

Mezi prvními skladbami, které Kéler skládá v polovině roku 1856 ve Vídni, již na novém postu kapelníka pluku, jsou dva pochody – *Marsch-Polka* a *Lustlager-Marsch*, op.64. Z partitur vyplývá, že nejvíce času Kéler se svým orchestrem tráví v Debrecíně. Píše zde díla *Ladies Polka*, op. 29; *Frühlings-Gruss Marsch*; *Vergatterung-Rast-Gebeth*; *Debreczeni emlék*, op.26; *Die Minorenne*, op.47; *Mazur Przemyslski*, op.97; *La Gracieuse*, op. 36; *Tournier*

¹²² Dnes se jedná součást Bělehradu s názvem Zemun.

¹²³ V současnosti se jedná o město Sibiu v Rumunsku.

¹²⁴ FECSKOVÁ, Sylvia. Promenádní koncerty od čias Bélu Kélera po súčasnosť, alebo mýty a realita v prístupe k odkazu tohto hudobného skladateľa a bardejovského rodáka. In: Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2013. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. ISBN 978-80-555-0997-6.

¹²⁵ FECSKOVÁ, Sylvia. Promenádní koncerty od čias Bélu Kélera po súčasnosť, alebo mýty a realita v prístupe k odkazu tohto hudobného skladateľa a bardejovského rodáka. In: Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2013. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. ISBN 978-80-555-0997-6.

¹²⁶ Hamburger Fremdenblatt (27.11.1877)

¹²⁷ KÉLER, Béla. *Mazzuchelli-Marsch*, Op.22. Pianoforte. Wien: H. F. Müller's Witwe, 18??. KŠMB/h – XXV

Marsch; Ungarischer Volkslieder Marsch; Magyar-Népdal-Induló, op.120 a Alföldi Bucsúhangok, op.39.

V polovině března 1857 vystupuje Kéler se svým orchestrem v divadle v Debrecíně, které sídlí v sýpce radního Gábora Nánássyho.¹²⁸

„V těchto dnech uherský syn Béla Kéler, dirigent Mazzuchelliho pluku, uspořádal se svým orchestrem v divadle dva koncerty. Oba byly publikem hojně navštívené. [...] ...výkon v každé skladbě byl vyrovnaný a přesný až do posledního detailu. Kéler tentokrát představil svou nejnovější skladbu 'Debreczeni emlék'. Tato kompozice se zde velmi líbila a musela být dvakrát zopakována. Podle mého názoru je však v jeho dřívější skladbě 'Borozó Csárdás' mnohem větší originalita a je dosud nejlepším dílem Kélera jako uherského skladatele.“¹²⁹ (Hölgyfutár, 24.3.1857)

V červenci 1858 pobývá Kéler několik týdnů v Bardejovských Kúpelích.¹³⁰ Na cestě zpět do Debrecína vzniká čardáš *Bártfai emlék, op.31*. Kéler píše v tomto roce několik skladeb i v Budapešti. Jsou jimi *Bokréta-Csárdás, op.40, Intrade a Kronprinz Rudolf-Marsch, Pest-Ofner-Polka, op.32, Brigadier-Marsch, op.33* a hudební obraz *Soldatenleben, op.62*.

O Kélerově pobytu v Budapešti referuje v říjnu 1858 tamní nedělník *Vasárnapi Újság* v článku při příležitosti Kélerova tamního prvního veřejného koncertu 3. října 1858.

„V minulém roce jsme se často setkávali se jménem Béla Kéler, v pozici kapelníka orchestru divadla v Debrecíně. Výše jmenovaný pluk se právě i se svým dirigentem přestěhoval do Pešti. Doufáme proto, že zde budeme moci poznat a slyšet díla talentovaného skladatele i na národní scéně. Orchester pod vedením Bély Kélera zahájil veřejné koncerty, z nichž první se koná dnes, v neděli. 3. října v Tüköryho sále.“¹³¹ (Vasárnapi Újság, 3.10.1858)

¹²⁸ Před otevřením Csokonaiova divadla v roce 1865, sídlila debrecínská divadelní scéna v letech 1835–1861 v sýpce na ulici Batthyány.

¹²⁹ Hölgyfutár (24.3.1857) „Az üresen maradt színházban e napokban Kéler Béla hazánkfia, a Mazzuchelli ezred karmester, az ezredi zenekar közreműködésével két hangversenyt rendezett. Mindkettőre szép közönség gyűlt össze. [...] ...az előadás minden egyes darabokban a legutósó részletekig pontos, egybevágó volt. Ez alkalommal mutatta be Kéler legújabb szerzeményét a 'Debreceni emlék'-et. E műve itt általános tetszést nyert, s kétszer ismételtetett. Szerintem azonban sokkal több eredetiség van előbbi szerzeményében, a 'Borozó Csárdás'-ban, mi Kélernek, mint magyar zeneszerzőnek eddigelé körülbelül legjobb műve.“

¹³⁰ Ms 31/67 (18. 4. 1876)

¹³¹ Vasárnapi Újság. Kéler Béla első hangversenye Pesten. (3.10.1858) „Az utóbbi helyről szóló tudósításokban a lefolyt évben gyakran találkoztunk Kéler Béla nevével, mint a ki a debreczeni színházban a zenekart igazgatta, a népszínművek énekrészeit színészekkel betanítá, s több ízben újabb magyar szerzeményeivel is föllépett. A nevezett ezred legközelebb Pestre tétetvén át, ennek karmestere is ide költözött. Reményünk van annál fogva a

Od té doby se pravidelné koncerty orchestru v Budapešti pod Kélerovým vedením konají až do konce dubna 1859. Výjimkou je krátké období na počátku roku 1859, kdy pluk působí v Semlinu.¹³² Zde Kéler dokončuje *St. Quentin-Marsch, op. 37*.

V květnu 1859 se Kéler jako vojenský kapelník spolu s válečnou výpravou rakouské armády přesouvá do Itálie, kde probíhá tzv. druhá italská válka za nezávislost mezi rakouskou armádou a sardinsko-francouzskými vojsky.¹³³ Kéler během války působí severovýchodně od Benátek a tamtéž komponuje dvě díla – v Portogruaro *Beförderungs-Marsch a* ve Valvasone *Fahnenträger Fest-Marsch*.

Po skončení této válečné operace přivádí Kélera služba u vojenského orchestru do Hermannstadtu. Skládá zde *Zaubergeige-Marsch, op.121, Lebende Tonblumen, Schiller Marsch, op.45* a valčík *Aus der Ferne, op. 59*. V dubnu 1860 vytváří Kéler na své poměry netradiční dílo, variace na uherskou lidovou píseň *Az Alföldön halász legén vagyok én* pro sólovou flétnu s názvem *Furulyás diák*, které věnoval svému synovci Arturu Medweyovi¹³⁴ jako vánoční dárek.

Pro Kélera je působení u vojenského pluku fyzicky velmi náročné a zřejmě se negativně podepisuje na jeho pozdějších vážných zdravotních problémech. Již během služby absolvuje několik léčebných pobytů v lázních Velký Varadín¹³⁵. Ukazuje se, že v roce 1860 ze zdravotních důvodů žádá o uvolnění z funkce kapelníka. V této věci mu je vyhověno a svou službu v armádě končí 30. září 1860. Ve vystaveném potvrzení od velitele pluku je vysoce hodnocena Kélerova kompoziční a aranžérská práce v prospěch vojenské hudby i jeho vůdčí a morální kvality.

"Uvedený velitel pluku potvrzuje, že pan kapelník Béla Kéler vedl v pluku vojenskou hudbu se železnou pevností a vytrvalou pilí od srpna 1856 do konce září 1860, stejně jako jeho

tehetséges zeneszerző műveivel itt is megismerkedni, még pedig, mint halljuk, a nemzeti színpadon. Míg ez megtörténhetnék, Kéler Béla s a vezérlete alatt álló zeneközpont megkezdé nyilvános hangversenyeit, melyek elseje ma vasárnap oct. 3-án d. u. fog tartani a Tüköryféle sörcsarnokban."

¹³² Dnes součást Bělehradu

¹³³ Druhá italská válka končí porážkou rakouské armády v bitvě u Solferina od sardinsko-francouzských vojsk a následným podpisem mírové dohody 11. července 1859.

¹³⁴ Artur Medwey byl synem Kélerovy sestry Amalie Johanny Alexandry

¹³⁵ Dnešní zeměpisný název je Oradea, město v Rumunsku, v župě Bihar v Transylvánii.

*schopnost velmi zdařile aranžovat vlastní i cizí skladby a konečně nejlepší svědectví může být vydáno s ohledem na jeho morální počínání.*¹³⁶ (Joseph Grobois, velitel pluku, 19.6.1861)

2.6 Kapelník vlastního orchestru v Budapešti (1861-1862)

Druhou polovinu roku 1860 a první měsíce roku 1861 tráví Kéler v Bardejovských Kúpelech, v Prešově, kde na konci února 1861 dokončuje *Grand Galop infernale, op.60*, a na dalších místech svého rodného kraje. Odtud míří do Budapešti, kde spolu s Josefem Dubezem, který do roku 1860 působil v Haliči jako kapelník 4. pěšího pluku *Hoch – und Deutschmeister*,¹³⁷ zakládá orchestr. Kéler na jeho čele působí od března 1861 do konce roku 1862.

*„Známi kapelníci Dubez a Béla Kéler, kteří odešli z armády, vytvořili v Pešti velký orchestr, který s velkým úspěchem střídavě dirigují na různých místech v hlavním městě, dvakrát týdně na Széchényiho promenádě, dále na střelnici, v Tüköryho sále i jinde.*¹³⁸ (Vasárnapi Újság, 23.6.1861)

Na úvodním březnovém koncertě Kéler s Dubezem interpretují premiéru společně zkomponovaného houslového dvojkoncertu *Die beyden Kunstbrüder*.¹³⁹

Orchestr Kélera a Dubeze účinkuje na slavnostním koncertě při otevření nového Budínského lidového divadla v Budapešti 14. září 1861, na němž provádí předehru *Rákoczy Overture op.76*. Týdeník *Politikai Hetilap* připomíná její programní obsah.

„Je třeba říci, že toto dílo, napsané pro Sziglietiho drama 'Zajetí Ferencze II. Rákoczyho', bylo složeno na podkladě melodií z Rákoczyho pochodu. Z několika titulků autora vyplývá, že chtěl psát hudbu pro určitý program a snaží se Rákoczyho ztvárnit hudebně: např.

¹³⁶ GROBOIS. Joseph. Zeugnis. (19.6.1861) „Womit von Seite des obigen Regiments Commander bestätigt wird, dass der Herr Kapellmeister Kéler Béla vom Monate August 1856, bis Ende September 1860 im Regimente des Leitung der Regiments Musik-Kapelle mit unverdrossenem Eiser und ausdauernden Fleiße geführt hat, und demselben hinsichtlich der Befähigung zum Arrangement der eigenen meist sehr gelungen als auch fremden Compositionen, endlich auch hinsichtlich seines moralischen Betragens das beste Zeugnis ausgestellt werden kann.“

¹³⁷ Friedrich Anzenberger, Art. „Hoch- und Deutschmeister“, in: Oesterreichisches Musiklexikon online, Zugriff: 10.9.2020 (https://www.musiklexikon.ac.at/ml/musik_H/Hoch_und_Deutschmeister.xml). Josef Dubez byl dlouholetým vojenským kapelníkem v Haliči sídlícího 4. pěšího pluku Hoch – und Deutschmeister (1848-1860, 1863-1879)

¹³⁸ Vasárnapi Újság (23. 6. 1861) "Dubez és Kéler Béla ismert zenekarmesterek a katonai pályáról lelépven, Pesten egy nagy zenekart állítottak össze, mely az egymást felváltó két karmester igazgatása alatt a főváros különböző mulatóhelyein, többek közt hetenként kétszer a Széchenyi-sétatéren, továbbá a lövöldében, a Tüköry-sörcsarnokban, s más helyeken nagy tetszéssel működik..."

¹³⁹ Hamburger Fremdenblatt (27.11.1877)

'Rákóczy jako jezuitský student', nebo 'K větší slávě Boží'. [...] Pokud jde o formu samotné předehry, i když se autor snaží o určitou uměleckou celistvost, má blíže k směsi, což je do značné míry způsobeno tím, že na začátku zpracovává mnoho melodií. [...] Mimochodem, jeho styl je lehký a melodický.“¹⁴⁰ (Politikai Hetilap, 8.4.1866)

Dále Kéler v Budapešti premiéruje vlastní kompozice – čtverylky *Assemblée-Franco-Négyes*, op.44 a *Dallam-Négyes*, op.51, polku mazurku *L'occasion*, op.55 a čardáš *Üdvözlet hazámhoz*, op. 56. Dokončuje zde díla *Deák Induló*, op.48, *Üstökös-Csárdás*, op. 49, *Emlék sugarak*, op.50, *Erinnerung an Rumpenheim* a polku *Lövész*.

Ke konci roku 1862 přichází Kélerovi nabídka od nassauského vévody¹⁴¹ k dlouhodobému angažmá na pozici dirigenta orchestru jeho pluku ve Wiesbadenu. Jelikož Kéler upřednostňoval trvalá angažmá před nejistým působením na volné noze bez stálých příjmů, rozhodl se nabídku přijmout a dále nepokračovat v působení na čele vlastního orchestru v Budapešti.

„Béla Kéler, náš známý kapelník, byl pozván jako dirigent na dvůr velkovévody z Nassau. On toto pozvání přijal a dnes se loučí s pešťským publikem ve svém hudebním stánku v hale na střelnici. Při této příležitosti napsal pan Kéler čardáš s názvem 'Isten veled hazám!'“¹⁴² (Bůh s Tebou má země! – pozn. aut.), který provede se svým orchestrem.“¹⁴³ (Nefelejts, 21.12.1862)

Sztehlo si poměrně krátké Kélerovo budapešťské působení vysvětluje tím, že byl zvyklý na velkorysé podmínky v západní Evropě a nedokázal se vtěsnat do místních poměrů, zejm. v důsledku absence početnějšího, širokospektrálního a hudebně vzdělanějšího publika.¹⁴⁴ V podobném duchu se vyjadřují ke konci Kélerova působení v Budapešti uherské noviny *Sürgöny*.

¹⁴⁰ Politikai Hetilap (8.4.1866) „E mű Sziglieti „II. Rákóczy Ferencz fogság a“, czimű drámájához van írva, s mondanunk sem kell, hogy a Rákóczy induló dallamaiból szerkesztve. Szerző egy pár föliratából az tűnik ki, hogy bizonyos programra zenét akart írni: pl. „Rákóczy mint Jezsuita növendék“, „ad majoréin dei glóriám“ szóval, hogy törekszik zeneileg is egy „Rákóczyt“ teremteni. [...] Maga a nyitány alakjára nézve mindamellett, hogy szerző bizonyos művészi kérésekre törekszik, közelebb áll az egyvelegekhez, s ezt nagy mértékben eszközölte az, hogy az indulónak igen sok dallama van feldolgozva. [...] Egyébiránt stíljá könnyű, dallamos“.

¹⁴¹ OSZK 1862/63 - Ungarische Musik Zeitschrift

¹⁴² Existenci čardáše nebylo možné potvrdit. Je možné, že byl později pod novým názvem přepracován.

¹⁴³ Nefelejts (21.12.1862) „Kéler Béla, ismert zenekar vezérünk a nassau nagyhercegi udvarhoz hivatott megmint karmester, s e meghívást el is fogadván, ma vesz búcsút a pesti közönségtől, a kőházban tartandó zeneestélyén. Kéler úr ez alkalomra egy „Isten veled hazám!“ czimű csárdást szerzett, melyet zenekarával elő fog adni. “

¹⁴⁴ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla 1820–1882. s.6.

„Tohoto statečného dirigenta, ktorý byl jedním z nejvýznamnějších činitelů pozitivní atmosféry hlavního města, neodvádějí z našich míst nějaké hmotné statky. On, který dosud působil v zahraničí – v Prusku, Sasku, Anglii a Petrohradu, získal nejkrásnější ocenění jak od publika, tak u dvora, přál by si zde více manévrovacího prostoru, ale náš chudší společenský život ho v tomto ohledu mohl jen velmi málo uspokojit. Máme několik možností, kde by se publikum mohlo shromažďovat ve větším počtu k poslechu kvalitnější hudby, ale naše karnevaly jsou smutné, naše návštěvnost je nízká a naše lázně nedaleko hlavního města ještě nejsou tak významné, jak by si díky síle svých léčivých pramenů zasloužily.“¹⁴⁵ (Sürgöny, 18.12.1862)

2.7 Hudební ředitel 2. pluku nassauského vévody (1863-1866)

Po Benedictu Stadtfeldovi (1788–1878), který ve svých 75 letech odchází do důchodu, se Kéler 1. ledna 1863 ujímá funkce dvorního kapelníka 45členného orchestru 2. pluku nassauského vévody Adolfa ve Wiesbadenu,¹⁴⁶ kterému velí plukovník Bruno Neidhardt von Gneisenau (1811-1889). Kélerův roční smluvní příjem je stanoven na 800 zlatých.¹⁴⁷

„Vysloužilý kapelník Stadtfeld včera s hlubokým dojetím opustil 2. pluk, ke kterému patřil 50 let. Plukovník von Gneisenau se s ním před shromážděnými důstojníky a poddůstojníky vřele rozloučil. [...] Nový hudební ředitel Kéler se pravděpodobně zítra ujme svých povinností. Narodil se v Uhersku, je majestátní postavy a (hlavně) znamenitý hudebník a skladatel.“¹⁴⁸ (Rheinischer Kurier, 16.1.1863)

Největší část koncertů orchestru 2. pluku Kéler diriguje v lázeňském domě ve Wiesbadenu, protože v té době ještě neexistoval stálý lázeňský orchestr.¹⁴⁹ Dramaturgie Kélerových koncertů se skládá nejen z jeho vlastních skladeb a podobně laděných tanečních

¹⁴⁵ Sürgöny (18.12.1862) „E derék karnagyunkat, ki úgyszólván egyik legkitűnőbb előmozdítója volt a főváros vidám hangulatának, nem valami anyagi nyer vény vezetni el körünkől; ő, a ki mindenütt, hol eddig külföldön megfordult: Poroszországban, Szászországban, Angliában és Szt. Pétervárott, mind a közönség, mind az udvarok részéről a legszebb kitüntetésekben részesült, itt is nagyobb működési tért óhajtott volna, azonban a mi szűkebb körű társaséletünk erre nézve igen kevésé elégítette ki. Nálunk kevés azon kör, hol a közönség jobb zene hallgatására nagyobb számmal összegyülekeznék; farsangjaink szomorúak, reunióink kisszerűek, mulató fürdőink a főváros közelében még nem bírnak azzal a jelentőséggel, melyet egyébként a gyógyvizek ereje megérdemelne.“

¹⁴⁶ Adolph Wilhelm Carl August Friedrich von Nassau (1817-1905), byl lucemburský velkovévoda a poslední nassauský vévoda (1839–1866).

¹⁴⁷ KŠMB XLV/28 – Ustavovací dekret

¹⁴⁸ Rheinischer Kurier (16.1.1863) „Der in den Ruhestand versetzte Kapellmeister Stadtfeld nahm gestern von 2. Regiment, dem er 50 Jahre angehörte, tiefgerührt Abschied. Herr Oberst von Gneisenau hielt ihm vor den versammelten Offizieren und Unteroffizieren eine warme Abschiedsrede. [...] Der neue Musikdirektor Kéler wird wahrscheinlich Morgen seinen Dienst antreten. Er ist geboren in Ungarn, eine stattliche Erscheinung und (was die Hauptsache ist,) ein tüchtiger Musiker und Komponist.“

¹⁴⁹ ALBERT, Judit Ágnes. Zum Glänzen Geboren Kéler Béla. s.59

kompozic dalších autorů, ale i ze symfonické tvorby Josepha Haydna, Wolfganga Amadea Mozarta, Ludwiga van Beethovena, Felixe Mendelssohna-Bartholdyho, Franze Schuberta, Hectora Berlioze aj. Nedílnou součástí koncertů jsou i přede hry romantických skladatelů – Giuseppe Verdiho, Gioacchina Rossiniho, Charlese Gounoda, Gaetana Donizettiho, Carl Marii von Webera a dalších¹⁵⁰.

Kélerovi se již po několikaměsíčním působení v nové pozici dostává širokého uznání, což velmi pozitivně rezonuje v uherském tisku, protože vzpomínky na Kélerovo působení v Uhersku a zejména v Budapešti jsou stále velmi živé.

„...*dirigent Béla Kéler, syn naší země, je u vévodského dvora v Nassau, kde zastává svou dirigentskou pozici, vysoce ceněný a již se mu dostává mezinárodních ocenění. Jeho orchestr se skládá ze 45 členů a hraje své vlastní skladby s vynikající zručností a ohlasem. Vévoda, který je také vlastníkem uherské půdy (má krásný dobytek v kraji Baranya), je velkým milovníkem uherské hudby a je velmi spokojený se svým uherským dirigentem.*“¹⁵¹ (Hölgyfutár, 10.2.1863)

„*Náš uherský syn Béla Kéler, dirigent, kterého si peštské publikum dobře pamatuje, [...] zahájil již své koncerty ve Wiesbadenu. Noviny chválí oheň a nadšení, k nimž nový dirigent směřuje, a je přesvědčen, že milovníci vyhledávané hudby mohou od talentu Bély Kélera očekávat ty nejlepší umělecké zážitky.*“¹⁵² (Pesti Napló, 28.5.1863)

Kéler v roce 1863 s velkým ohlasem diriguje celkem 326 koncertů.¹⁵³ Na nich premiéruje i svá nová díla: *Wallram-Marsch, op.57; Hof-Ball-Polka, op.58 a La belle de Wiesbaden, op.63.*

21. srpna 1864 slaví vévoda Adolf von Nassau 25. výročí usednutí na trůn. Za zvuku zvonů prochází městem průvod s pochodněmi, který vévoda a jeho rodina obdivují z balkonu

¹⁵⁰ MATÚŠ, František. Béla Kéler (k 150. výročí narodenia). – Skladateľský odkaz Bélu Kélera. In: Zborník Pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Spoločenské vedy. Zv. II, 1972, Košice, roč. 9.

¹⁵¹ Hölgyfutár (10.2.1863) „...*hogy Kéler Béla zenekarmester hazánkfia, a nassau hercegi udvarnál, hol karmesteri állomását elfoglalta, nagy tetszésben s már is több nemű kitüntetésekben részesül. Zenekara 45 tagból áll, s több eredeti zeneszerzeményét kiváló ügyességgel s köztetszésre játssza. A herceg, ki egyszers mind magyarországi földbirtokos — Baranya- megyében szép jószágai vannak — nagy kedvelője a magyar zenének s magyar karmesterével [...] igen meg van elégedve.*”

¹⁵² Pesti Napló (28.5.1863) „*Hazánkfia Kéler Béla, a pesti közönségnél jó emlékezetben élő karmester, [...] Wiesbadenben már megnyitá hangversenyeit. Az említett lap dicsérettel említi azon tüzet és lelkesedést, mellyel az új karnagy igazgatott s meg van győződve, hogy a reunio zene kedvelői Kéler Béla tehetségétől a legkitűnőbb műélvezetekre számíthatnak.*”

¹⁵³ KŠMB n9-n18. Programové bulletin.

hradu. Orchester pod vedením Bély Kélera hraje *Herzog Adolph-Jubiläums-Fest-Marsch, op.67* a nassauskou hymnu. Večer zakončuje velkolepý ohňostroj.¹⁵⁴

V roce 1864 Kéler diriguje 317 koncertů.¹⁵⁵ Jeho celkový roční příjem se šplhá až ke cca. 3000 zlatých.¹⁵⁶ Premiéruje valčík *Die Sprudler, op. 65, Wiesbadener Feuerwehr-Marsch, op.66; Saison-Eröffnungs-Marsch, op.78; Herzog Adolph-Jubiläums-Fest-Marsch, op.67; Souvenir de Wiesbaden, op.68* a koloraturní valčík *Ach wie freudig seelig pocht mein Herz, op.61*. V roce 1865 píše Kéler tři nové pochody *Gneisenau-Marsch, op.69; Sängergruß, op.70* a *Hohenfriedberger Marsch*.

Mezi interprety Kélerových koncertů nechybí známí sólisté, např. Henryk Wieniawski nebo Eduard Reményi¹⁵⁷.¹⁵⁸ Nejinak tomu je i 18. září 1865, kdy ve Wiesbadenu hostují umělci na čele s italskou koloraturní sopranistkou Adelinou Patti¹⁵⁹ a houslovým virtuosem Henrim Vieuxtempsem¹⁶⁰.

„18. září bude slečna Adelina Patti koncertovat ve velkém sále lázeňského domu s podporou nejvýznamnějších pěvců italské opery v Paříži, pianisty Leopolda von Meyera, houslisty Vieuxtempse a vojenského orchestru pod vedením jeho dirigenta Bély Kélera.“¹⁶¹ (Süddeutsche Musik-Zeitung, 18.9.1865)

V roce 1866 premiéruje Kéler v Günzburgu pochod *Des Kriegers Heimkehr, op. 81* a ještě před tím, v rámci březnového hostování orchestru v berlínské Tonhalle, valčík *Berliner Kinder-Walzer, op.77*.

„Pan Béla Kéler, vévodský nassauský plukovní kapelník a dirigent lázeňských koncertů ve Wiesbadenu, uspořádal v posledních několika dnech v místní Tonhalle 3 koncerty, na nichž

¹⁵⁴ ALBERT, Judit Ágnes. Zum Glänzen Geboren Kéler Béla. s.61

¹⁵⁵ KŠMB n9-n18. Programové bulletiny.

¹⁵⁶ Ms 31/68 (9. 6. 1876)

¹⁵⁷ Eduard Reményi (1828–1898) byl uherský houslista

¹⁵⁸ MATÚŠ, František. Béla Kéler (k 150. výročí narodenia). – Skladatelský odkaz Bélu Kélera. In: Zborník Pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Spoločenské vedy. Zv. II, 1972, Košice, roč. 9.

¹⁵⁹ Adelina Patti (1843–1919) byla operní zpěvačka oceňovaná za vysokou kvalitu své belcantové techniky. Její aktivní kariéra trvala od roku 1851 až do roku 1914, kdy jí bylo 71 let. Skladatel Giuseppe Verdi ji v roce 1877 popsal jako zřejmě nejlepší zpěvačku, která kdy žila. která stejně jako Kéler obdržela vyznamenání „Litteris et Artibus“ od švédského krále Oskara II.

¹⁶⁰ Henri Vieuxtemps (1820-1881) byl belgický skladatel a jeden z významných houslistů 19. století. Stejně jako Kéler studoval kontrapunkt ve Vídni u Simona Sechtera.

¹⁶¹ Süddeutsche Musik-Zeitung (18.9.1865, s.3) „Fräulein Adelina Patti wird am 18. September ein Concert im großen Cursaal geben, unterstützt von einigen der bedeutendsten Sänger der italienischen Oper in Paris, dem Pianisten Leopold von Meyer, dem Violinisten Vieuxtemps und der Militär-Musikcapelle unter der Leitung ihres Dirigenten Kéler-Béla.“

tentokrát provedl své nejnovější skladby, zejména hudební obraz s názvem 'Eine Nacht in Venedig', nový valčík 'Berliner Kinder' a také čardáš 'Bártfai emlék' spolu s několika dalšími svými skladbami, včetně stále velmi populárního 'Hurrah Sturm-Galop'.¹⁶² (Berliner Musikzeitung, 21.3.1866)

V dubnu 1866 míří Kéler z Berlína do Drážďan, kde na společných koncertech s tamním hudebním ředitelem Moritzem Erdmannem Puffholdtem¹⁶³, vzbuzuje značný ohlas Kélerův hudební obraz *Eine Nacht in Venedig*.

„'Benátská noc', která nezklamala. [...] ...syn naší země, dirigent vévody z Nassau Béla Kéler, provedl několik svých skladeb na koncertech s Puffholdtem, které vynikly svou originalitou a precizním provedením. Nejvíce z nich se líbil skvělý hudební obraz s názvem: 'Eine Nacht in Venedig'.“¹⁶⁴ (Sürgöny, 18.4.1866)

Kéler zažívá významnou událost v osobním životě, když se mu 23. května 1866 narodil syn Albert. Jeho matkou je Amalie Baum, po které nese Kélerův syn své příjmení.¹⁶⁵

Kéler setrvává v pozici kapelníka orchestru 2. pluku do listopadu 1866, kdy je Nassauské vévodství, po porážce Rakouského císařství v prusko-rakouské válce, anektováno Pruskem. Vévoda Adolf je zbaven trůnu a nassauské vojenské oddíly jsou začleněny do pruské armády. Následně je Kélerovi vystaveno potvrzení o jeho tříleté službě. (příl. č.9)

„Pan Kéler se během své služby u pluku projevil jako čestný a zručný dirigent. Četné příležitosti k tomu měl u posádky ve Wiesbadenu na mnohých vojenských koncertech ve zdejších

¹⁶² Berliner Musikzeitung (21.3.1866) „Herr Kéler Béla, Herzoglicher Nassauischer Regimentskapellmeister und Dirigent der Kursaal-Concerto zu Wiesbaden, gab in den letzten Tagen 3 Concerte in der hiesigen Tonhalle bei welchen selbiger seine neuesten Compositionen zur Aufführung brachte, insbesondere ein Tongemälde, betitelt „Eine Nacht in Venedig“; ferner einen neuen Walzer, „Berliner Kinder“, wie auch einen Csárdás „Bártfai emlék“, nebst mehreren anderen seiner Compositionen, darunter auch seinen noch immer sehr beliebten „Hurrah Sturm-Galop.“

¹⁶³ Moritz Erdmann Puffholdt (1827–1899) byl prvním šéfdirigentem *Dresdner Philharmonie* v sezóně 1870-1871, tehdy ještě pod názvem *Dresdner Stadtkapelle*.

¹⁶⁴ Sürgöny (18.4.1866) „Egy „velencei éj“, mely nem bukott meg. [...] ...nassau hercegi karmester Kéler Béla hazánkfia a Puffholdt féle hangversenyekben több zeneszerzeményét adta elő, melyek eredetiségük és pontos előadgatásuk által tűntek ki. Ezek közt legtöbb tetszést aratott egy nagy hangfestésnyi, melynek czime: 'Egy éj Velenczébeu'.“

¹⁶⁵ Albert Baum (1866-1953) je synem Bély Kélera a Amálie Baum (1843-1930) Kéler ho údajně chtěl ještě před svou smrtí adoptovat, ale započatý proces osvojení již nestihl dokončit. (Albert, 2012, s.109)

*lázeňském domě. Orchester 2. nassauského pluku se pod jeho vedením těšil výborné pověsti. Düsseldorf, 31.3.1867.*¹⁶⁶ (Matúš, 1972)

Sztehlo považoval místo hudebního ředitele orchestru vévody z Nassau za nejvýznamnější post, který Kéler během své kariéry dosáhl.¹⁶⁷

2.8 V Mohuči, Bardejově, Amsterdamu (1867-1869)

V letech 1867-1870 nemá Kéler stálé angažmá. Bydlí v podnájmu ve Wiesbadenu, nejprve na adrese Michelsberg 23, později na Marktstraße.¹⁶⁸

V lednu a únoru 1867 diriguje Kéler wiesbadenský lázeňský orchestr na karnevalových koncertech v historickém sále Frankfurter Hof¹⁶⁹ v Mohuči. Premiérově zde uvádí skladbu *Mainzer Carnevals-Polka, op.79*. Každou neděli a o svátcích provádí koncerty ve wiesbadenském *Saalbau Schirmer*.¹⁷⁰ V druhé polovině roku 1867 premiéruje Kéler v Mohuči skladbu *Lose Blätter* a valčík *Tanzlust, op.82*. V letních měsících, ve svém volném čase, navštěvuje Světovou výstavu v Paříži a cestuje po Švýcarsku.¹⁷¹

V červenci a srpnu 1868 pobývá Kéler ve svém rodném bardejovském kraji¹⁷² 4. srpna 1868 ve spolupráci s hrabětem Ferenczem Szirmayem (1838-1871) pořádá v Bardejovských Kúpelích benefiční koncert na pomoc obětem červnového požáru v Bardejově¹⁷³, (přil. č.10) na kterém se vybrala částka 236 zlatých a 24 krejcarů.¹⁷⁴ Kéler s klavírním doprovodem interpretuje Meditaci Charlese Gounoda na podkladě preludia J.S. Bacha a dvě vlastní díla – druhou uherskou idylu *Alföldi Bucsóhangok* a koncertní kus *Tempête et calme*¹⁷⁵, který je

¹⁶⁶ MATÚŠ, František. Béla Kéler (k 150. výročíu narodenia). – Skladateľský odkaz Bélu Kélera. In: Zborník Pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Spoločenské vedy. Zv. II, 1972, Košice, roč. 9. s.54

¹⁶⁷ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla 1820–1882. s.6.

¹⁶⁸ SCHACK, Ingeborg-Liane. Wiesbadener Tageblatt. 29.12.1967.

¹⁶⁹ Frankfurter Hof se nachází se na adrese Augustinerstraße 55 v historickém centru Mohuče.

¹⁷⁰ ALBERT, Judit Ágnes. Zum Glänzen Geboren Kéler Béla. s.62

¹⁷¹ Kaschauer Zeitung (15.12.1877)

¹⁷² Ms 31/96 (27. 2. 1879)

¹⁷³ ALBERT, Judit Ágnes. Zum Glänzen Geboren Kéler Béla. s.63. „Nedělní noviny 12. července 1868 v Pešti informovaly o tom, že 26. června 1868 došlo v Bardejově k velkému neštěstí. Ráno v 8:30 okraj města z neznámých důvodů zachvátil požár. Bohužel se oheň šířil velmi rychle směrem k městu. Za krátkou dobu se obětí požáru stalo 57 domů a 9 stodol.“ (Albert, 2012)

¹⁷⁴ Budapesti Közlöny (13.8.186)

¹⁷⁵ BURDYCH, Pavel. Hudební dílo *Tempête et calme* Bély Kélera s metodickými a interpretačními poznámkami Pavla Burdycha. In: Teorie a praxe hudební výchovy V. sborník. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 978-80-7290-978-0. „Dílo s francouzským názvem *Tempête et calme* je jedním z mála Kélerových děl, které [...] vybočuje z převažujících tanečních forem v jeho tvorbě. Autor sám v podtitulu dílo označuje slovem „*Piece de Concert*.“ (Burdych, 2018)

nástrojovou verzí pro housle a klavír původní skladby *Concerto dramatique* pro housle a orchestr. Změnu původního názvu iniciovali slavní housloví virtuosoové, Ferdinand Laub (1832-1875), Henryk Wieniawski (1835-1880) a August Wilhelmj (1845-1908), kteří se se skladbou osobně seznámili a následně se o ní pozitivně vyjádřili ve Wiesbadenu v roce 1863. Kéler tento koncertní kus nabízí svému vydavateli *B. Schott's Söhne* pod novým názvem *Tempête et calme*¹⁷⁶, jako svůj 72. opus. Schott skladbu do svého edičního portfolia nezařadil, protože zřejmě příliš vybočuje z typu tanečních skladeb, které jsou s Kélerem neodmyslitelně spojené.

„...houslový koncertní kus 'Tempête et calme' Bouře a klid (ideově zaměřený na vztahy odehrávající se v nitru člověka) je zkomponován ve formě jednovětého concertina. Je velmi efektní, vděčný a melodický. Pánové Laub, Wieniawski a Wilhelmj mi to před dvěma lety přehráli s doprovodem orchestru v kasárnách a velmi příznivě se vyjádřili v prospěch této skladby. Sám jsem ji původně nazval „Concerto dramatique“, ale tři výše uvedení pánové se vyslovili pro titul 'Tempête et calme'.“¹⁷⁷ (Kéler, 26.12.1865)

V polovině srpna 1868 se Kéler vrací do Wiesbadenu, kde 28. srpna 1868¹⁷⁸ poprvé diriguje svůj nový, a zřejmě nejznámější, valčík *Am schönen Rhein gedenk ich dein*, op.83, (příl. č.11) který je často srovnáván s valčíkem Johanna Strausse *Na krásném modrém Dunaji*. Oprávněnost tohoto tvrzení dokládají citace z evropského i amerického tisku z doby vzniku valčíku i pochvalné reference po několika letech jeho existence.

„Kapelník Béla Kéler složil protějšek k atraktivnímu Straussově valčíku 'Na krásném modrém Dunaji' - 'Am schönen Rhein gedenk ich dein'. Nová kompozice se krásou, elegancí a melodičností rovná Straussově kompozici. Každopádně si tím vytváří ve Wiesbadenu velkou popularitu.“¹⁷⁹ (Public Ledger, Memphis, Tennessee, 28.9.1869)

¹⁷⁶ Vydání koncertního kusu *Tempête et calme* ve verzích pro housle a orchestr a pro housle a klavír je v edičním plánu Společnosti Bély Kélera pro rok 2020.

¹⁷⁷ KÉLER, Béla. Brief an B. Schott's Söhne (26.12.1865) „...Violin-Concertstück „Tempête et calme“ Sturm u Ruhe (psychologisch gedacht in Bezug auf den inneren Menschen) ist in Form eines Concertino in einem Satz componirt, dasselbe ist sehr effectvoll, dankbar u melodiös, die Herren Laub, Wieniawski und Wilhelmj haben es mir vor 2 Jahren mit Orchesterbegleitung in der Caserne vorgespielt und sich sehr vortheilhaft zu Gunsten dieser Composition ausgesprochen. Ich habe selbes ursprünglich „Concerto dramatique“ betitelt, doch sprachen sich die obigen 3 Herren für den Titel „Tempête et calme“ aus.“

¹⁷⁸ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla 1820–1882. s.6. Sztehlo uvádí datum premiéry 28. srpna 1867, což není možné, protože dílo bylo dokončeno až 28. dubna 1868.

¹⁷⁹ Public Ledger, Memphis, Tennessee (28.9.1869, s.1) „Kapellmeister Kéler Béla has composed a pendant to the attractive valse by Strauss 'An der schönen blauen Donau - Am schönen Rhein gedenk ich dein'. The new composition is said to be equal in beauty and elegance and melody to Strauss's composition; at any rate, it is creating for itself a great popularity in Wiesbaden.“

„...poprvé provedl svůj valčík *'Am schönen Rhein, gedenk ich dein'*, který vzbudil nepopsatelné nadšení.“¹⁸⁰ (Hamburger Fremdenblatt, 27.11.1877)

„Od té doby je tento valčík na celém světě důstojným protějškem valčíku *'Modrý Dunaj'* Johanna Strausse.“¹⁸¹ (Kaschauer Zeitung, 15.12.1877)

„Mezi žijícími skladateli valčíků zaujímá Béla Kéler místo vedle Strausse a Gungla. Jeho hudba je jak originální, tak krásná. Žádný valčík složený za posledních deset let nezískal větší popularitu než jeho *'Na krásném Rýně'*.“¹⁸² (St. Louis Globe-Democrat, 20.5.1880)

Na prosinec 1868 Kéler získává od Johanna Eduarda Stumpffa¹⁸³ angažmá na čtyři koncerty¹⁸⁴ v Amsterdamu. Na prvních třech koncertech v divadle Frascati Kéler diriguje výhradně vlastní kompozice. Na čtvrtém koncertě, v koncertní síni Parkzaal,¹⁸⁵ se o vedení orchestru dělí s hlavním dirigentem Willemem Stumpffem^{186, 187}. Největší ohlas u publika zaznamenávají dva Kélerovy valčíky – *Die Sprudler, op.65* a *Am schönen Rhein gedenk ich dein, op.83*.

„Kapelník Béla Kéler zde s velkým úspěchem provedl čtyři koncerty, na kterých mnohé jeho taneční skladby, včetně *'Die Sprudler'* a *'Am schönen Rhein'*, zaznamenaly velmi vřelé přijetí.“¹⁸⁸ (Berliner Musikzeitung, 23.12.1868)

Na začátku roku 1869 je klavírní verze valčíku *Am schönen Rhein gedenk ich dein* publikována v berlínském vydavatelství Bote & Bock. Za necelý rok si tento notový materiál kupuje více než 10 000 zákazníků.

¹⁸⁰ Hamburger Fremdenblatt (27.11.1877) „...er seinen Walzer *'Am schönen Rhein, gedenk ich dein'* zur ersten Aufführung brachte und der einen unbeschreiblichen Enthusiasmus erregte.“

¹⁸¹ Kaschauer Zeitung (15.12.1877, s.2) „Dieser Walzer hat seit der Zeit die Runde um die Welt gemacht und ist ein würdiges Gegenstück zu Johann Strauss *'Blaue Donau'* Walzer.“

¹⁸² St. Louis Globe-Democrat, (20.5.1880, s.6) „Among living waltz-writers Kéler Béla is taking a rank next to that of the Strausses and Gungl. His music is as original as it is beautiful. No waltz composed in the last ten years has won a wider popularity than his *'On the Beautiful Rhine'*.“

¹⁸³ Johann Eduard Stumpff (1813-1879) byl dirigenta a fagotista, který ve 30. letech 19. století převzal vedení divadla Frascati.

¹⁸⁴ V divadle Frascati Kéler koncertuje 5., 6. a 9. prosince, v Parkzaalu 13. prosince 1868.

¹⁸⁵ Parkzaal byla koncertní síň v Amsterdamu, která existovala v letech 1851-1881 a je považována za předchůdce dnešní Concertgebouw. Nyní se na jejím místě nachází Wertheimpark.

¹⁸⁶ Willem Stumpff (1826-1912), bratranec J. E. Stumpffa, byl dirigent a první správce Concertgebouw (1887-1900).

¹⁸⁷ Algemeen Handelsblad (7.-8.12.1868)

¹⁸⁸ Berliner Musikzeitung (23.12.1868, s.8) „Herr Kapellmeister Kéler Béla hat hiesigen Orts 4 Concerte mit großem Succesß gegeben, in denen mehrere seiner Tanz-Kompositionen, darunter *'Die Sprudler'* und *'Am schönen Rhein'* sehr beifällig aufgenommen wurden.“

„Kromě valčíku 'Na modrém Dunaji' zatím žádný jiný tanec nedosáhl takové obecné popularity, jako valčík Bély Kélera 'Am schönen Rhein'. Mezi lidmi je nyní distribuováno více než 10 000 výtisků. Objednávky přicházejí z mnoha zemí a zdá se, jako by tato skladba podnikala cestu kolem světa.“¹⁸⁹ (Allgemeine Zeitung, 8.11.1869)

V únoru 1869 Kéler ve Wiesbadenu poprvé provádí polku *Rheinlust*, op.85. V květnu 1869 přepracovává své dvě předehry – *Lustspiel-Ouverture*, op.73 a *Ouverture comique*, op.74. Předehru *Tempelweihe*, op.95 premiéruje Kéler v srpnu 1869 při otevření synagogy ve Wiesbadenu¹⁹⁰ za přítomnosti pruského krále Viléma I. Pruského.

„Koncert s přáním toho nejlepšího pro novou synagogu s Theodorem Wachtelem (tenor), Augustem Wilhelmjem (housle), slečnou Elisabeth Löfflerovou (soprán). [...] K otevření zazněla 'Tempelweihe' - nová slavnostní předehra Bély Kélera. Wachtel byl neobvykle dobře disponován. Mezi přítomnými byl i pruský král.“¹⁹¹ (Neue Zeitschrift für Musik, 3.9.1869)

2.9 Hospitalizace ve Würzburgu (1869-1870)

Od října 1869 do začátku května 1870 je Kéler hospitalizován v nemocnici ve Würzburgu s urologickými problémy, ke kterým se následně připojují i žaludeční komplikace.

„Bohužel jsem již sedmý měsíc v nemocnici a v posledních třech týdnech se můj stav opět zhoršil. Navíc jsem dostal žaludeční horečky, které ještě neodezněly...“¹⁹² (Kéler, 11.4.1879)

I když je Kéler upoután na lůžko, pokračuje v kompoziční práci. Na počátku roku 1870 skládá štýrský pochod *Der Alpenjäger*, op.87, Kadenci k 1. houslovému koncertu D dur Nicoly Paganiniho a valčík *Deutsches Gemüthsleben*, op.88.

¹⁸⁹ Allgemeine Zeitung (8.11.1869) „Bis jetzt hat außer dem Walzer "An der blauen Donau" noch nie ein Tanz solche allgemeine Beliebtheit errungen wie der Kéler-Béla'schen Walzer "An schönen Rhein gedenk' ich Dein. Es sind nun bereits über 10 000 Exemplare davon im Publicum verbreitet. Bestellungen aus aller Herren Länder laufen ein, und so scheint es, als ob diese Composition die Reise um die Welt machen würde.“

¹⁹⁰ Stará synagoga stála na Michelsberg ve Wiesbadenu do 10. listopadu 1938, kdy byla zapálena během tzv. křišťálové noci a následně zničena.

¹⁹¹ Neue Zeitschrift für Musik (3.9.1869) „Concert zum Besten der neuen Synagoge mit Theodore Wachtel (Tenor), August Wilhelmj (Violine), Fr. Elisabeth Löffler (Sopran) (...) Zur Eröffnung 'Tempelweihe', neue Festouverture von Kéler-Bela. Wachtel war ungewöhnlich gut disponirt. Unter den Anwesenden befand sich unter anderen auch der König von Preußen.“

¹⁹² Ms 31/42 (11. 4. 1870) „Ich bin leider jetzt schon im 7ten Monate hier im Hospital und hat sich mein Zustand in den letzten drei Wochen wieder verschlimmert, zum Überfluss habe ich noch einen gastrisches Fieber bekommen, welches noch nicht völlig verschwunden ist...“

Dlouhodobý pobyt v nemocnici na Kélera zjevně lidsky působí. Kvůli utrpení, které má možnost na vlastní oči vidět okolo sebe, si začíná více uvědomovat svoji životní osamělost.

„Sám jsem se při sedmiměsíčním pobytu v nemocnici ve Würzburgu měl možnost přesvědčit o nicotnosti všeho pozemského. Ještě den před tím, než jsem byl propuštěn z nemocnice, jsem v sousedním pokoji sledoval, jak těžce nemocný, držící krucifix v ruce, zápasil se smrtí. Večer se sice zázračně zotavil, ale ráno, v den mého odchodu měl další záchvat. Po takových smutných obrazech pomíjivosti všeho pozemského, беру vše mnohem vážněji. K tomu hodně přispívá i mé rozpoložení osamělé neradostné existence.“¹⁹³ (Kéler, 6.5.1870)

Nemocniční pobyt stojí Kélera více než 500 zlatých. Navíc se během hospitalizace nakazil tzv. nemocniční horečkou¹⁹⁴, která komplikuje jeho zdravotní stav ještě více než rok od ukončení nemocniční léčby.¹⁹⁵

2.10 Kapelník lázeňského orchestru ve Wiesbadenu (1870-1872)

Kéler se po sedmiměsíčním nemocničním pobytu ve Würzburgu vrací 4. května 1870 do Wiesbadenu. Nově si zde pronajímá dvoupokojový byt na Emser Strasse 27c.

„Předevčirem jsem přijel do Wiesbadenu do svého nového bytu na Emser Strasse 27c. Jedná se o elegantní nový apartmán se 2 pokoji ve vile, kterou nechal nově postavit můj domácí pan Wolf...“¹⁹⁶ (Kéler, 6.5.1870)

V důsledku nasazení vojenského pluku na francouzská bojiště zůstávají lázně bez hudebního tělesa, protože jeho členové působili zároveň v lázeňském orchestru. Protože odchází i dosavadní kapelník Josef Kaschte (1821–1878), přijímá Béla Kéler nabídku od představenstva lázeňské společnosti na sestavení a vedení nového orchestru od 25. července 1870.

¹⁹³ Ms 31/43 (6. 5. 1870) „Nach 7monatlichem Aufenthalt im Würzburger Spital, habe ich oft Gelegenheit gehabt, von der Nichtigkeit alles Irdischen mich zu überzeugen, und noch den Tag vor meiner Abreise, hatte ich in dem Nebensaal zugesehen, wie ein schwer Kranker das Kruzifix in der Hand mit dem Tod ringte, gegen Abend hat er sich zwar wunderbar wieder erholt, doch den Morgen meiner Abreise, sagte mir die Krankenschwärterin, daß er wieder einen Anfall bekam. Nach so traurigen Bildern von der Hinfälligkeit alles Irdischen, bin ich jetzt viel ernster denn je gestimmt und mein einsames, freudloses Dasein, trägt auch viel dazu bei.“

¹⁹⁴ Nemocniční (nozokomiální) horečka, která se vyskytuje během pobytu pacienta v nemocnici, je zaznamenána u asi 10-30 % pacientů, třetina z nich umírá. Nemocniční horečka zhoršuje průběh základního onemocnění a zvyšuje mortalitu 4krát ve srovnání s pacienty trpícími stejnou patologií, která není komplikována horečkou.

¹⁹⁵ Ms 31/58 (23. 3. 1875)

¹⁹⁶ Ms 31/43 (6. 5. 1870) „Ich bin vorgestern vormittags hier eingetroffen und in meiner neuen Wohnung Emser Str. 27c abgestiegen, es ist dies eine elegante neue Wohnung von 2 Zimmern. Mein Hausherr H. Wolf hat sich diese eine neue Villa bauen lassen...“

„Kapelník Kaschte z 21. pěšího pluku svobodného pána z Reischachu od tohoto pluku odejde. Na jeho místo již byl přijat bývalý kapelník lázeňského pluku, pan Béla Kéler.“¹⁹⁷
(Neues Fremden-Blatt, 26.7.1870)

Již v nové pozici kapelníka Kéler provádí premiéry *Kimo-Kaimo-Galopp*, op. 84 a hudební obraz *Die Alpen oder Wanderung durch die Schweiz*.

15. října 1870 umírá ve 46 letech Kélerův bratr Ferdinand¹⁹⁸, který posledních 18 let života trpěl závažným plicním onemocněním.¹⁹⁹

„Kéž se Bůh nad ním slituje v jeho poslední hodině a ulehčí mu jeho poslední chvíle.“²⁰⁰
(Kéler, 6.5.1870)

V zimních měsících na přelomu let 1870/1871 se promenádní koncerty lázeňského orchestru konají v hotelu Victoria, kde v premiéře zaznívají – *Merkur-Galopp*, op.86, *Husaren-Galopp*, op.89, *Deutsches Gemüthsleben*, op.88 a *Österreich-Ungarn Walzer*, op.91. Na začátku dubna 1871 se koncerty vracejí zpět do wiesbadenského lázeňského domu²⁰¹, kde mají svou premiéru *Deutscher Kaisermarsch*, op.90 a *Eine Liebesgabe*, op.92. Během roku 1871 Kéler diriguje dosud nejvyšší počet koncertů – 366.²⁰²

„Konečně přišel den, ke kterému Wiesbaden upínal své naděje, 1. dubna, a spolu s ním znovuotevření Kursaal. [...] Koncerty v sále nebo zahradě jsou prozatím prováděny orchestrem Bély Kélera, který má sice o něco menší obsazení, ale v žádném případě není horší než vojenská hudba, což dostatečně prokázal svým mistrovstvím v nově vybudované nádherné síni hotelu Victoria, kde celou zimu hrál dvakrát nebo třikrát týdně takzvané promenádní koncerty, které byly velmi dobře navštěvovány.“²⁰³ (Teplitzer Zeitung, 12.4.1871)

¹⁹⁷ Neues Fremden-Blatt (26.7.1870, s.19) „Kapellmeister Kaschte des Infanterie-Regiments Freiherr von Reischach Nr. 21 tritt aus dem Verbände dieses Regiments und ist an dessen Stelle bereits der bisherige Kapellmeister eines badischen Regiments Herr Kéler Béla aufgenommen worden.“

¹⁹⁸ Ferdinand Kéler (1824-1870) byl soudním radou v královské službě. Oženil se s Luise Papp von Szendrő. Jeho dětmi byli Sophie (*1853), Gisella (*1854) a Nina Anna (*1857).

¹⁹⁹ Ms 31/42 (11. 4. 1870)

²⁰⁰ Ms 31/43 (6. 5. 1870) „Gott möge ihm in seiner letzten Stunde gnädig sein, und ihm die letzten Augenblicke erleichtern.“

²⁰¹ Tehdejší lázeňský dům již neexistuje. Původní budova byla zbořena (1905-1907) a na jejím místě byla vystavěna nová, která byla otevřena v roce 1907.

²⁰² KŠMB n9-n18. Programové bulletiny.

²⁰³ Teplitzer Zeitung (12.4.1871) „Endlich ist der Tag gekommen, auf den Wiesbaden von jeher seine Hoffnungen stützt, der 1. April, und mit ihm die Wiedereröffnung des Kursaal. [...] Die Konzerte im Kursaal oder Kurgarten werden vorläufig von der Keler-Bela'schen Kapelle ausgeführt, die wenn auch etwas schwächer besetzt, doch keineswegs der Militärmusik nachsteht, denn sie hat ihre Bravour hinlänglich bewährt in dem neuerbauten

První provedení valčíku *Auf Flügeln der Liebe*, op.93 se dne 30. srpna 1872 výjimečně odehrává za účasti jednoho z Kélerových sourozenců – sestry Friederiky.

„...předchozí večer jsem na její počest poprvé představil svůj nově zkomponovaný valčík 'Auf Flügeln der Liebe', protože žádný z mých četných sourozenců mě nikdy neměl možnost vidět, když jsem prováděl novou kompozici.“²⁰⁴ (Kéler, 6.10.1877)

Ve druhé polovině roku 1872 píše Kéler polku-francaise *Traumglück*, op.94, baletní scénu *Die Schmetterlingsjagd*, op.132 a *Serenatu Veneziana*, op.98 pro kornet a orchestr.

Kéler odchází z čela lázeňského orchestru ve Wiesbadenu k 31. prosinci 1872. Je pravděpodobné, že to má souvislost s novým zákonem v Prusku, který nařizuje uzavřít všechny herny nejpozději do konce tohoto roku, což s sebou nese předpoklad dramatického propadu návštěvnosti celých lázní. Kélerovy rozlučkové koncerty 28. a 31. prosince 1872 probíhají ve velkolepém duchu. V přeplněném sále se přítomní posluchači loučí s Kélerem a zároveň i s provozem místního kasina. Tomuto aktu Kéler věnuje dvě premiéry svých kompozic – *Die Glücksgöttin*, op.99 a *Die letzten Glückstunden*, op.100.²⁰⁵

„Moje činnost v Kursaalu končí 31. prosince o půlnoci. V tento den mám dva koncerty. Odpoledne od 3:00 do 5:00 a večer od 9:00 do 11:30. Dnes provádím dva nové tance [...], které zařazuji i na oba koncerty, které se konají 31. prosince.“²⁰⁶ (Kéler, 28.12.1872)

Silvestrovské koncerty v kontextu Kélerova dlouholetého úspěšného působení ve Wiesbadenu reflektuje *Neues Fremden-Blatt*.

„Poslední dva koncerty ve velkém sále lázeňského domu byly navštívené více než kdykoliv předtím během vrcholu letní sezóny. Orchestrální kusy zkomponované panem Bélou Kélerem speciálně k uzavření kasina: 'Die letzten Glückstunden' a 'Die Glücksgöttin', se setkaly s velkým potleskem a musely se na všeobecné přání opakovat. Na konci byl kapelník Béla Kéler několikrát vytleskán [...] Místní milovníci umění darovali talentovanému a

prachtvollen Saale des Viktoria Hotels, wo dieselbe den ganzen Winter über wöchentlich 2 bis 3 Mal sogenannte Promenaden-Konzerte spielte, die stets sehr zahlreich besucht waren.“

²⁰⁴ **Ms 31/81** (6. 10. 1877) „...den Abend zuvor hatte ich ihr zu Ehren meinen damals neu componirten Walzer "Auf Flügeln der Liebe", zum 1. mahle aufgeführt, weil von meinen zahlreichen Geschwistern keines je die Gelegenheit hatte mich dirigieren zu sehen wenn ich eine neue Composition zur Aufführung brachte.“

²⁰⁵ Valčík *Die letzten Glückstunden* měl podobnou úlohu i v dubnu 1876, kdy jím dirigent a rodák z Bouzova u Olomouce Hans Balatka ukončoval poslední koncert svého orchestru v Chicagu.

²⁰⁶ **Ms. 31/45** (28.12.1872) „Meine Thätigkeit am Coursaal hört am 31 December um Mitternacht auf, da habe ich an dem Tag 2 Concerte zu dirigieren. Nachmittags von 3 – bis 5 Uhr und abends von 9 – 11½ Uhr nachts. Heute führe ich [...] 2 neue Tänze auf, die ich in alle bis zum 31 December stattfindenden Concerten aufs Programm bringe.“

*pracovitému kapelníkovi dva nádherné vavřínové věnce a lázeňský orchestr zahrál svému odcházejícímu dirigentovi za všeobecného nadšení slavnostní fanfáru. Množství ovací je výmluvným důkazem velké popularity, kterou si pan Béla Kéler užívá ze strany lázeňských hostů i občanů Wiesbadenu. Mnoho z jeho skladeb, které napsal ve Wiesbadenu, je rozšířeno i za oceánem.*²⁰⁷ (Neues Fremden-Blatt, 10.1.1873)

2.11 Hledání nových angažmá (1872-1873)

Kéler dále působí jako hostující dirigent na volné noze, což mu umožňuje častěji vystupovat v zahraničí a tím se stát známějším i mimo teritoria Německa a Rakouska-Uherska.

*„Od roku 1870 se datují četná hostování Bély Kélera v Německu, stejně jako v Londýně, Petrohradu²⁰⁸, Kodani atd., která šířila jeho věhlas dirigenta i skladatele do nejširších kruhů.*²⁰⁹“ (Rheinischer Kurier, 21.11.1882)

Kélerovým trvalým bydlištěm zůstává i nadále Wiesbaden, kde má pronajatý byt. Výše nájemného znamená pro Kélera významnou finanční položku v jeho rozpočtu.

*„Například já, jako jedna osoba, potřebuji ve Wiesbadenu ročně nejméně 1200–1500 zlatých. Mám byt pouze se 2 pokoji za 300 zlatých ročně, je v tom krejčí, švec, prádelna atd.“*²¹⁰ (Kéler, 8.3.1876)

Uzavření kasina má značně negativní dopad na turistický ruch ve Wiesbadenu. Z Kélerových výpovědí je zjevné, že své působení ve Wiesbadenu zřetelně rozděluje na období vlády nassauského vévody a po něm. Jestliže angažmá na vévodském dvoře hodnotí veskrze pozitivně, po anexi Nassauského vévodství Pruskem se jeho vnímání tamější situace diametrálně mění.

²⁰⁷Neues Fremden-Blatt (10. ledna 1873, s.13) *„Die beiden letzten Konzerte im großen Saale des Kurhauses waren so zahlreich besucht, wie noch nie, selbst nicht während der Höhe der Sommersaison. Die eigens für den Schluss der Spielbank von Herrn Kéler Béla componirten Orchester-Stücke: 'Die letzten Glückstunden' und 'Die Glücksgöttin' fanden großen Beifall und mussten auf allseitige Akklamation wiederholt werden. Zum Schlusse wurde Herr Kapellmeister Kéler Béla mehrmals gerufen und wurden ihm und seiner Kurkapelle lebhaftes Hochs gebracht. Von Seiten hiesiger Kunstfreunde wurden dem talentvollen und fleißigen Kapellmeister zwei prachtvolle Lorbeerkränze gespendet, und die Kurkapelle brachte ihrem scheidenden Dirigenten auf allgemeine Akklamation hin einen Tusch. Diese vielen Ovationen sind beredte Zeugen von der großen Beliebtheit, deren sich Herr Kéler Béla seitens der Kurfremden und auch Wiesbadener Bürgerschaft erfreut. Viele seiner Kompositionen, die er in Wiesbaden geschrieben, sind weit über Ozean verbreitet.“*

²⁰⁸ Kélerovo hostování v Petrohradu se nám nepodařilo z jiných zdrojů potvrdit.

²⁰⁹ Rheinischer Kurier (21.11.1882)

²¹⁰ **Ms 31/66** (8. 3. 1876) *„Ich zum Beispiel brauche hier in Wiesbaden jährlich mindestens 1200 - 1500Fl als einzelner Mensch, mit einer Wohnung von nur 2 Zimmern in Zahlen 300Fl, wo ist Schneider, Schuster, Wäsche usw..“*

„Situace ve Wiesbadenu je velmi špatná. V jednom z nejlepších hotelů 'Zur Rose', kde bydlí převážně jen Angličané a Američané, je více než 60 pokojů prázdných, zatímco v dřívějších letech bylo nutné posílat hosty pryč kvůli nedostatku pokojů. Soukromé apartmány jsou téměř všechny prázdné. Proto má ukončení provozu kasina na Wiesbaden značný dopad.“²¹¹ (Kéler, 6.7.1874)

Na jaře 1873 pobývá Kéler v Berlíně²¹² a na začátku léta v Londýně, kde zřejmě jedná o svém turné v září následujícího roku. Tomu kompozičně přizpůsobuje aktuální tvorbu. Vyjma *Ungarische Lustspiel-Ouverture, op.108*, názvy aktuálně psaných děl přizpůsobuje anglickému prostředí, např. *Die schöne Reiterin, op.102*, *An der Themse Strand, op.104* nebo *La belle Anglaise, op.109*.

Kélerova hudba pravidelně zní od roku 1862 i v USA, o čemž vypovídá více než 500 odkazů v digitální databázi amerických novin z let 1862-1882. V dubnu 1873 je v americkém tisku publikován Kélerův zájem o koncertní turné v USA. Kéler specifikuje i finanční a umělecké podmínky, za kterých je ochoten na americkém kontinentě hostovat. Závěrem *Chicago Tribune*, zřejmě ironicky, dodává poznámku, ze které vyplývá, že Kélerovy finanční požadavky považuje za přemrštěné.

„Pan Béla Kéler chce přijet do Ameriky a oznamuje následující podmínky, za kterých své turné může uskutečnit: Musí najít manažera v New Yorku nebo jiném velkém americkém městě, který bude mít dostatečné prostředky k tomu, aby prokázal jistotu realizace angažmá složením určité částky peněz svým bankéřem, ať už v Berlíně nebo Wiesbadenu. Poté požaduje, aby si z newyorských hudebníků mohl vybrat orchestr v počtu od třiceti do čtyřiceti mužů, s ohledem na to, že bude smluvně angažován jako jejich hudební ředitel po celou sezónu a podle amerických zvyklostí mu bude vše vypláceno na konci každého týdne nebo po každém koncertě. Dále sděluje: 'Měl bych mít zdarma cestu do Ameriky a zpět, bydlení v hotelech zdarma a propláceny výdaje za cestování v různých městech a mezi nimi atd. Chtěl bych své koncerty vést způsobem Vienna-Strauss, přede hry, pěkné výběry z polských oper, valčíků, polek, galopů; také

²¹¹ Ms 31/52 (6. 7. 1874) „Die Cur ist hier sehr schlecht. In einem der ersten Hotels 'Zur Rose' wo meist nur Engländer und Amerikaner absteigen, stehen über 60 Zimmer leer, während in den früheren Jahren man Gäste noch wegschicken mußte aus Mangel an Zimmern. Privatwohnungen sind fast alle leer. Das Aufhören der Spielbank ist demnach von wesentlichem Nachtheil für Wiesbaden.“

²¹² Berliner Musikzeitung (2.4.1873)

uherskou hudbu atd. od různých skladatelů.' Béla Kéler je evidentně velmi skromný muž."²¹³
(Chicago Tribune, 13.4.1873)

2.12 Předposlední návštěva rodného Bardejova (1873)

V roce 1873 Kéler navštívuje po 5 letech svoji bardejovskou domovinu.²¹⁴ Stejně jako při každé návštěvě Bardejova bydlí ve svém domě v Bardejovských Kúpelích²¹⁵, který získal v roce 1850 po smrti svého otce Stephana²¹⁶.

Jelikož Kéler působí převážně v západní části Evropy, dům po většinu roku pronajímá lázeňským hostům. Správkyní jeho domu je Kélerova sestra Emilie Vandrák²¹⁷ z Prešova, která má v rámci svých povinností na starost např. stanovení výše nájemného, psaní účetních výkazů, nákup nábytku do interiéru domu, výměnu střechy domu nebo koordinaci zastřešení studny na zahradě domu. Kéler Emilii hradí náklady na cesty z Prešova do Bardejovských Kúpelí a denní diety.²¹⁸ I když Kéler ve svém domě pobývá, prostřednictvím Emilie si rezervuje pouze některé ubytovací kapacity.

*„V každém případě Ti brzy napíšu, pokud bych opustil Wiesbaden v průběhu měsíce května, protože pak bys pro mě musela rezervovat salón a 2 sousední pokoje...“*²¹⁹ (Kéler, 27.3.1873)

²¹³ Chicago Tribune (13.4.1873) *“Herr Kéler Béla wants to come to America, and makes known the following conditions on which he will undertake the tour: He must find a manager in New York or other large American city in possession of sufficient means to render the engagement a certainty by depositing a certain sum of money with his banker, either at Berlin or Wiesbaden. He would then require to select from the musicians of New York an orchestra of from thirty to forty men, with a view of their being ultimately engaged as their director for a whole season, and, according to the custom in vogue in America, all to be paid at the end of every week or after each concert. ‘Further’, he says, ‘I should want a free pass to and from America, free living at the hotels, and have my expenses paid in travelling in and between the various cities, etc. I should want to give my concerts in the Vienna-Strauss fashion, introducing, pretty selections from Polish operas, waltzes, polkas, galops; also, Hungarian music, etc., from various composers. ‘Kéler Bela is evidently a very modest man.”*

²¹⁴ Ms 31/93 (9. 11. 1878)

²¹⁵ Dům Bély Kélera v Bardejovských Kúpelích dnes již neexistuje. Ustoupil nové lázeňské výstavbě ve 2. polovině 20. století. Na zahradě domu Bély Kélera se nacházel minerální pramen, který vyvěral do jeho studny. V současnosti jsou všechny prameny v Bardejovských Kúpelích svedeny do nové kolonádní haly. Jméno Bély Kélera žádný pramen nenese.

²¹⁶ Ms 31/74 (18. 2. 1877)

²¹⁷ Emilie Anna Vandrák (1818-1901) byla druhou ženou Andreje Vandráka (1807-1884). Jejimi dětmi byly Victor Gustav (*1840), Vilma Abigail (1846-1922), Julius Apollonius (1852-1903), Cornelia Petronella (1842-1909), Paul Emil (1850-1865) a Adelheid Gertrude (1844-1921).

²¹⁸ Ms 31/49 (13. 4. 1874), Ms 31/77 (15. 8. 1877)

²¹⁹ Ms 31/46 (27. 3. 1873) *„Jedenfalls werde ich Dir früh schreiben, falls ich etwas schon im Laufe des Monats Mai von Wiesbaden abreisen sollte, denn dann müßtest du den Salon und die 2 anstoßenden Zimmer für mich reservieren...“*

V červenci 1873 vystupuje Kéler coby houslista s klavírním doprovodem na charitativním koncertě nedaleko Bardejova, v lázních Starý Smokovec, kde interpretuje vlastní skladby. Výtěžek koncertu ve výši 67 zlatých je věnován na zlepšení stavu tatranských silnic.

*„S velkým potěšením na koncertě vystoupili Gabriela Doleschall z Miškovce, která zazpívala dvě melodie z 'Traviaty', několik uherských písní a píseň od Procha (Lebewohl); dr. Adolf Wallner, pocházející z Pešti, zahrál dvě skladby na klavír, a uherský syn Béla Kéler, hudebník žijící ve Wiesbadenu, za klavírního doprovodu Sarolty Schwarc, provedl dvě své vlastní skladby.“*²²⁰ (Fővárosi Lapok, 1.8.1873)

Zřejmě při této své návštěvě šarišského kraje odpovídá Kéler svému známému na otázku, proč používá svůj uherský pseudonym *Kéler Béla*, když jeho vlastní jméno *Albert Paul von Kéler* zní zejména v německy mluvících zemích příjemněji. Kéler mu odpovídá, že si svůj pseudonym spojuje se svojí bardejovskou domovinou a má pocit, že pokud by ho nepoužíval, popíral by tím svůj původ.

*„Sám nevím, proč osud učinil z Německa moji druhou vlast. Mám tam tolik úspěchu, slávy a uznání, že bych mohl popřít svůj původ. Ale hned na to všechno zapomenu, jakmile pocítím zdejší vůni domoviny. Půvabná stará pohádková města, přátelské oblasti, temné jedlové lesy, mají na mě takový účinek, že věřím, pokud bych je jednou zapřel, byly by navždy mými žalobci před Bohem.“*²²¹ (Deutsche Militär-Musiker-Zeitung, 5.1.1906)

O svém vlastenectví, jak ho chápe a k čemu ho vztahuje, se Kéler vyjadřuje i v souvislosti s nevýhodným nákupem akcií společnosti Bartfelder Gesellschaft.²²²

²²⁰ Fővárosi Lapok (1.8.1873). „A hangversenyben élénk tetszés mellett működtek közre Doleschall Gabriela k. a. (Miskolcrol,) ki a »Traviatá« -ból két dallamot, pár magyar dalt s Prochtól egy dalt (Lebewohl) énekelt; dr. Wallner Adolf Pestről, ki zongorán két darabot játszott, s Kéler Béla Wiesbadenben lakó zenész hazánkfia, ki két saját szerzeményét adá elő Schwarc Sarolta k. a. zongorakíséréte mellett.“

²²¹ Deutsche Militär-Musiker-Zeitung, Kéler Béla. (5.1.1906, 28. ročník, č.1, s.1) „Ich weiß selbst nicht deshalb, das Schicksal hat ja Deutschland zu meinem zweiten Vaterland gemacht. Ich habe Erfolg, Ruhm und Anerkennung genug, ich könnte meine Abstammung verleugnen. Aber das vergesse ich alles, wenn ich in diese märchenhafte, heimatliche Luft komme. Meine niedlichen alten Märchenstädte, diese freundschaftlichen Gegenden, diese dunklen Tannenwälder wirken so auf mich, dass ich glaube, wenn ich sie nur einmal verleugnete, sie vor Gott ewig meine Ankläger sein würden.“

²²² Ms 31/106 (16. 12. 1879) Kéler se orientoval i ve světě financí a obchodu s cennými papíry. Jeho domovskou bankovní institucí byla Eperieser Sparcassa, která v Prešově existovala od roku 1845. Své finance obsluhoval prostřednictvím své sestry Emilie Vandrák. Mezi Kélerovy hlavní akvizice v oblasti cenných papírů patřily akcie Bartfelder Gesellschaft, Sároser Mühle, I. Ungarische Versicherungs Gesellschaft, Szegi Longer, Ungarische Assecuranz Pannonia a Ungarische Ostbahn.

„Je mi líto, že jsem se nechal řídit vlasteneckým pocitem a koupil 3 bardejovské akcie, protože tratím 90 zlatých.“²²³ (Kéler, 25.1.1876)

Tato slova jsou v rozporu s tvrzením Zoltána Sztehla, který v závěru své statě *Kéler Béla* dovozuje emoční příslušnost osobnosti Bély Kélera k maďarskému etniku, což mohlo mít svůj důvod v tom, že i Sztehlo, ačkoliv byl vnukem Kélerovy sestry Mathilde²²⁴, cítil se být Maďarem.²²⁵ Přestože sám Sztehlo připouští, že Kélerova znalost maďarského jazyka byla na úrovni lámané maďarštiny, snaží se ho popisovat jako pravého Maďara, např. podle způsobu jeho oblékání nebo stříhu vousu. Píše, že „cítěním i krví zůstal Maďarem, což prezentoval i zevnějškem“²²⁶. Myslí tím to, že Kéler nosil na míru šité černé uherské šaty a nosil špičaté zahnuté vousy. Jako další bod jeho maďarské příslušnosti vidí v pseudonymu *Kéler Béla*, který používal místo svého rodného jména Albert Paul von Kéler a podepisoval jím německé publikace, tištěné programy koncertů a v neposlední řadě svou německou a francouzskou korespondenci. Sztehlo se navíc domnívá, že Kéler svým pseudonymem chtěl zakrýt svůj šlechtický původ.²²⁷

Podle námi zjištěných informací se domníváme, že pseudonymem *Kéler Béla* pouze zdůrazňuje fakt, že jako německy mluvící osoba působící na německy mluvícím území, má svůj původ na území Horního Uherska, ze kterého pocházel a zároveň dával najevo svůj blízký vztah k němu.²²⁸ Proto je na většině dochovaných koncertních programů uváděn jménem „*Kéler Béla aus Ober Ungarn*“, tedy z části Uherska nazývané Horní Uhersko, které obývalo převážně slovanské obyvatelstvo a geograficky se jednalo především o území dnešního Slovenska a Podkarpatské Rusi. Ze své domoviny zpět do Wiesbadenu se Kéler vrací 22. října 1873.²²⁹

2.13 V Londýně a Manchesteru (1874–1875)

V prvním pololetí roku 1874 se Kéler zřejmě kompozičně připravuje na svoje anglické turné, mj. skládá dílo *Mit Anmuth und Grazie, op.114* nebo galop *Diana, op.107*. Svému

²²³ Ms 31/65 (25. 1. 1876) „Ich bedaure daß ich mich vom Patriot. Gefühl leiten ließ und die 3 Bartfeld. Actien zeichnete - demnach verliere ich 90Fl.“

²²⁴ Kélerova sestra Mathilde (1829-1894) se v Bardejově provdala za evangelického faráře Johanna Sztehla (1824-1912).

²²⁵ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla s.8

²²⁶ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla s.8

²²⁷ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla s.8

²²⁸ Ms. 31/42-123

²²⁹ KÉLER, Béla. Brief an B. Schott's Söhne (24.10.1873)

vydavatel, londýnskému J. B. Cramerovi, po návratu ze své domoviny do Wiesbadenu, průběžně zasílá nové skladby.

*„Jinak si žiji spokojeně, ale musím hodně pracovat, od 10 hodin ráno do 4 až 5 hodin odpoledne. Od té doby, co jsem se vrátil z Uherska, tak jsem poslal do Londýna již 4 skladby...“*²³⁰ (Kéler, 21.2.1874)

Uměleckou tvorbu Kélerovi komplikují jeho chronické obtíže. Od 13. června k němu dochází lékař, přesto 18. června premiéruje *Französische Lustspiel-Ouverture, op.111*.

*„Od včerejška jsem v péči doktora Roberta, protože jsem několik týdnů laboroval se svými starými chronickými obtížemi. V důsledku zimy, jsem byl dnes až do dvou hodin odpoledne v posteli, ale již se cítím znovu trochu lépe.“*²³¹ (Kéler, 14.6.1874)

Na konci června se Kélerův stav zlepšuje. Léto tráví na ozdravném pobytu v Bad Ems. Píše galop *Entre Calais et Dover, op.105* nebo valčík *In der neuen Heimath, op. 112*.

*„Moje zdraví se vrátilo zpátky do normálu, ale mám mírnou nadváhu. [...] V létě nemám v úmyslu cestovat, protože se plně zabývám svými kompozicemi.“*²³² (Kéler, 27.6.1874)

O Kélerově pobytu v Londýně a Manchesteru jsme měli dosud informace pouze ze statě Zoltána Sztehla. *„V září 1874 byl pozván do Londýna na čtyři týdny, kde dirigoval Concerts populaires. V říjnu toho stejného roku vedl cyklus koncertů ve Free Trade Hall v Manchesteru. [...] Švédský král Oscar mu udělil velkou zlatou medaili „Litteris et Artibus“.* (Sztehlo, 1930)²³³ Z dalších ocenění, které byly Kélerovi během jeho života uděleny, Sztehlo upozorňuje na stříbrnou medaili za zásluhy od knížete Leopolda Friedricha, medaili za zásluhy v umění a vědě od vévody z Dessau a zlatou brož od pruského krále Viléma IV.²³⁴

²³⁰ Ms 31/47 (21. 2. 1874) *„Ich lebe so weit vergnügt, arbeite aber dafür auch sehr viel, von morgens 10 Uhr bis 4, 5 Uhr nachmittags. Seit ich von Ungarn zurück bin habe ich bereits 4 Compositionen nach London [...] geschickt.“*

²³¹ Ms 31/50 (14. 6. 1874) *„Seit gestern bin ich wieder in Behandlung des Dr. Professor Robert, da ich seit mehreren Wochen, wieder an meinem alten chronischen Leiden laboriere. In Folge einer Erkältung bin ich heut bis 2 Uhr mittags im Bette gelegen doch geht es mir wieder etwas besser.“*

²³² Ms 31/51 (27. 6. 1874) *„Mit meiner Gesundheit geht es wieder ganz normal, nur werde ich etwas stark. [...] Ich gedenke im Sommer keine Reise mehr zu machen, da ich mit meinen Composition-Arbeiten vollauf zu thun habe.“*

²³³ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla. s.7-8

²³⁴ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla. s.7-8

V září 1874 je Kéler pozván na čtyři týdny do Londýna, kde spolu s dalšími dirigenty řídí od 5. září do 2. října stočlenný orchestr²³⁵ v Královském divadle na Covent Garden²³⁶ v koncertní řadě *Grand Instrumental and Vocal Promenade Concerts*^{237, 238}. Bydlí v hotelu Haymarket na Arundel Street 7.

Hned na úvodním koncertě 5. září uvádí dvě premiéry svých děl s názvy symbolizujícími jeho příjezd z Wiesbadenu do Londýna. Jsou jimi galop *Entrée Calais et Dover, op. 105* a valčík *In der neuen Heimath, op. 112*.

„*Moje londýnské koncerty začaly 5. září. Konají se každý den, kromě sobot. Čtyřtýdenní smlouva mi skončí 2. října (příští pátek), ale plánuji zde zůstat až do konce října.*“²³⁹ (Kéler, 29.9.1874)

Úspěšných Kélerových koncertů v Covent Garden si všimá i vídeňský *Neues Wiener Tagblatt* v souvislosti se stále živým odkazem na někdejší Kélerovo krátké působení ve Vídni v čele Lannerova orchestru.

„*Skladatel Béla Kéler, na kterého ve Vídni vzpomínají jen v nejlepším, je aktuálně v Londýně, kde dosahuje skvělých úspěchů na promenádních koncertech v Covent Garden. Jeho valčík, speciálně komponovaný pro londýnský debut a věnovaný vévodkyni z Edinburghu, nazvaný 'In der neuen Heimat', ve kterém talentovaný skladatel chytrým způsobem prolíná populární anglickou píseň: Home sweet Home s ruskou národní hymnou, se setkal s nadšenou odezvou a musel být za skutečně bouřlivého potlesku zopakován; stejně bouřlivý aplaus zaznamenal jeho nový galop 'Entre Calais et Dower' a také, v Rakousku populární, 'St. Quentin Marsch'. Bylo by velmi vítané, kdyby pan Béla Kéler, který v padesátých letech nějaký čas vedl Lannerův orchestr, [...] znovu vystoupil ve Vídni.*“²⁴⁰ (*Neues Wiener Tagblatt*, 12.9.1874).

²³⁵ Skládal se ze členů orchestru Royal Italian Opera, Covent Garden, Theatre Royal Drury Lane a Royal Philharmonic Society.

²³⁶ Často je užíván zkrácený název *Covent Garden*, který ve své korespondenci používal i Kéler.

²³⁷ Producenty koncertní řady *Grand Instrumental and Vocal Promenade Concerts* byli bratři Agostino Gatti (1841-1897) a Stefan Gatti (1844-1906).

²³⁸ Plakát koncertu ze dne 15.9.1874.

²³⁹ **Ms 31/53** (29. 9. 1874) „*Ich habe meine Concerte am 5. September begonnen, und mit Ausnahme der Samstage jeden Tag gespielt, nächsten Freitag am 2. October ist mein 4 wöchentliches Engagement zu Ende, gedenke jedoch bis Ende October dahier zu verweilen.*“

²⁴⁰ *Neues Wiener Tagblatt* (12.9.1874) „*Der Wien im besten Andenken stehende Komponist Kéler Béla befindet sich gegenwärtig in London, woselbst er in den Covent-Garden-Promenade-Konzerten glänzende Erfolge erzielt. Sein für das Londoner Debut eigens komponirter und der Herzogin von Edinburgh gewidmeter Walzer, betitelt: 'In der neuen Heimat' in welchem der talentvolle Komponist das beliebte englische Lied: 'Home sweet Home' auf eine sinnreiche Weise der russischen Volkshymne verwebt, fand eine enthusiastische Aufnahme und mußte unter*

Kromě pravidelné koncertní činnosti se zde Kéler setkává s mnoha zajímavými lidmi. Mezi nimi jsou vydavatelé jeho děl i pianista Joseph Rummel (1818-1880), který inicioval Kélerovo londýnské hostování. Kéler si pochvaluje, že tamější lidé jsou pohostinní, a navíc mnozí z nich pocházejí, stejně jako on sám, z uherského území.

*„V neděli (27. září – pozn. aut.) jsem byl doktorem medicíny Rothem [...] pozván ke stolu. Dal jsem mu vstupenky do lóže na koncert v Covent Garden. V Londýně setkávám mnoho známých rodin, kde jsem vřele přijímán: pianistu Rummela, na jehož podnět jsem přijel do Londýna, bratry Blumovi – obchodníky z Pešti, bankéře Bauma, pana Wooda z vydavatelství Cramer, pana Wolfa z firmy Schott atd. Lidé jsou zde velmi pohostinní, ale to je i proto, že všechno tady je prosperující.“*²⁴¹ (Kéler, 29.9.1874)

Kéler se v průběhu londýnského angažmá dozvídá, že mu švédský král Oskar II. udělil nejvyšší švédské ocenění v oblasti hudby, dramatického umění a literatury *Litteris et Artibus*²⁴² (příl. č.12), které se jen zřídka uděluje umělcům, kteří nemají švédské občanství. Kéler medaili považuje za dosud nejvyšší ocenění své práce.

*„Zařídil jsem, aby Ti byl z Wiesbadenu zaslán ‘Rhein Courier’, ze kterého se můžeš dozvědět, že se mně Jeho Veličenstvo švédský král rozhodl milostivě udělit zlatou medaili ‘Litteris et Artibus’ (za zásluhy o vědu a umění), zavěšenou na modré stuze, s jeho portrétem a korunou. Je to pravděpodobně nejvyšší ocenění, které mi až doposud v mé dlouhé a pestré umělecké kariéře bylo uděleno. Pokud by žili naši nebozí rodiče, měli by ze mě velkou radost. Nějakou medaili může získat každý, ale taková medaile se příliš často neuděluje. Tím větší je to pro mě čest.“*²⁴³ (Kéler, 29.9.1874)

einem wahren Sturm von Applaus wiederholt werden; desgleichen fand sein neuer Galopp „Entre Calais et Dower“ und der auch in Oesterreich. populäre „St. Quentin-Marsch“ stürmischen Beifall. Es wäre sehr erwünscht, wenn Herr Kéler Béla, in Fünzigern-Jahren, das Lanner'sche Orchester eine Zeit lang [...] leitete, auch in Wien wieder debutiren würde.“

²⁴¹ Ms 31/53 (29. 9. 1874) „Am Sonntag war ich bei Dr. Roth zu Tisch geladen, [...]. Ich schenkte ihm nämlich eine Loge in Covent Garden in ein Concert. Ich habe hier lauter bekannte Familien, wo ich überaus freundlich aufgenommen bin als: Pianist: Rummel (auf dessen Veranlassung ich hierherkam), Gebrüder Blums - Kaufleute aus Pest, Banquier Baum, ein Verleger Cramer et Comp. (Mr. Wood), Fa Schott & Comp. H. Wolf in Mainz usw. Die Leute hier sind in hohem Maße gastfreundlich können es aber auch thun, da alles hier wohlhabend ist.“

²⁴² Litteris et Artibus je švédská královská medaile. Na líčové straně medaile je portrét právě aktuálně vládnoucího švédského krále, zatímco rubová strana obsahuje latinský nápis *Litteris et Artibus*, v překladu *literatuře a umění*. Medaile je vyrobena ze stříbra a navrchu pozlacená. Držitelé medaile, která se dodnes pravidelně uděluje, jsou většinou švédskými občany.

²⁴³ Ms 31/53 (29. 9. 1874) „Ich habe veranlaßt daß dir aus Wiesbaden der Rhein Courier zugeschickt werde, aus welchem Du schon bereits erfahren haben wirst, daß Seine Majestät der König von Schweden mir die goldene Medaille Litteris et Artibus (für Verdienst in Wissenschaft und Kunst) mit seinem Bildnis, Krone am blauen Band

O aktu udělení vyznamenání Bélu Kélerovi informují i další německé deníky. *Berliner Musikzeitung* v této souvislosti zdůrazňuje obecný zájem švédského krále Oscara II. o uherskou hudbu.

„Švédský král, který se živě zajímá o uherskou hudbu, přijal od Bély Kélera věnování 'Ungarische Lustspiel-Ouverture' a skladateli, který v současné době řídí promenádní koncerty v Covent Garden v Londýně, udělil zlatou medaili s korunou na modré stuze 'Litteris et Artibus'.“²⁴⁴ (*Berliner Musikzeitung*, 1.10.1874)

Můžeme pouze spekulovat, nakolik udělení medaile Kélerovi souviselo s tím, že švédský panovník Oskar II. byl švagrem někdejšího nassauského vévody Adolfa I. Lucemburského, u kterého Kéler vykonával v 60. letech 19. století funkci kapelníka.

Koncert, na kterém má Kéler medaili poprvé připnutou na hrudi, navštěvují vévoda a vévodkyně z Edinburghu – Alfréd, Vévoda Sasko-Kobursko-Gothajský s manželkou Marií Alexandrovnou Romanovovou, dcerou ruského cara Alexandra II., které Kéler věnoval valčík *In der neuen Heimath*, op.112.

„24. tohoto měsíce jsem měl medaili poprvé připnutou na promenádním koncertě v Covent Garden, který navštívili vévoda a vévodkyně z Edinburghu (dcera ruského cara). Ve druhé části programu byl jako č. 6 valčík 'Am schönen Rhein', ale vévodkyně si přála slyšet valčík 'In der neuen Heimath', který jsem jí věnoval. Proto jsem valčík 'Am schönen Rhein' provedl na začátku koncertu jako č. 2. Kromě toho jsem byl poctěn, že mě panstvo povolalo k sobě. Jakmile jsem skončil, spěchal jsem ke dvorní lóži, kde mě vévodkyně oslovila v němčině, a řekla mi, že se jí valčík moc líbí a dále se zeptala, jak dlouho budu v Londýně. Vévoda se mnou také promluvil a pak se panstvo vrátilo do Buckinghamského paláce. Všichni mi gratulovali k vysoké poctě, které se mi dostalo tím, že mě přijali. V Anglii je to chápáno jako pozoruhodné ocenění.“²⁴⁵ (Kéler, 29.9.1874)

huldvollst zu verleihen geruhte. Dies ist wohl die höchste Auszeichnung, die mir bis jetzt auf meiner langen und vielbewegten Künstler-Laufbahn zu theil wurde; hätten das unsere seligen Eltern erlebt, welche Freude hätten sie an mir gehabt. Einen Orden kann bald einer bekommen, doch mit ähnlichen Medaillen sind die hohe Herrschaft sehr sparsam, umso größer für mich diese Ehre.“

²⁴⁴ *Berliner Musikzeitung* (1.10.1874, s.4) „Der König von Schweden, der ein lebhaftes Interesse an der ungarischen Musik nimmt, hat die Widmung einer 'Ungarischen Lustspiel-Ouverture' von Kéler Béla angenommen, und dem zur Zeit in den Covent Garden Promenaden-Concerten zu London tätigen Componisten die goldene Medaille 'Litteris et Artibus' mit der Krone am blauen Bande verliehen.“

²⁴⁵ **Ms 31/53** (29.9.1874) „Am 24ten laufenden Monats hatte ich diese Medaille zum 1ten mal angelegt, bei welcher Gelegenheit der Herzog und die Herzogin von Edinburgh (Tochter des Kaisers von Russland) das Promenade Concert in Covent Garden besuchte. In der II Abfolge des Programms sub No. 6 stand ein Walzer "Am

Ve stejném duchu o události vypovídá i prestižní britský hudební týdeník *The Musical World*.²⁴⁶

„Jejich královské výsosti vévoda a vévodkyně z Edinburghu poctili minulý týden svou přítomností proménádní koncert v Covent Garden. Hlediště bylo slušně zaplněno. Ve druhé části programu požádali jejich královské výsosti o valčík 'In the new Home' věnovaný vévodkyni z Edinburghu, jehož autorem je pan Béla Kéler, kterému bylo velmi aplaudováno a po představení jejich královské výsosti poctili skladatele přijetím.“²⁴⁷ (The Musical World, 3.10.1874)

28. září 1874 žádá Kéler, prostřednictvím ministra zahraničních věcí Rakouska-Uherska Gyuly Andrásyho²⁴⁸, rakouského císaře Františka Josefa I. o povolení, aby mohl medaili *Litteris et Artibus* oficiálně přijmout a trvale nosit.

„Originál dopisu jsem poslal včera jako listinu ministru hraběti Andrásyemu do Vídně. V něm jsem požádal Jeho Veličenstvo o povolení přijmout tuto medaili a dovolení ji nosit.“²⁴⁹ (Kéler, 29.9.1874)

V závěru angažmá v Londýně přijímá Kéler nabídku od Edwarda de Jonga²⁵⁰ na hostování v Manchesteru ve velkém sále Free Trade Hall²⁵¹ na třech koncertech 17., 19. a 24. října v cyklu *Mr. de Jong's Popular Concerts*. Na koncertech se v řízení přibližně 60 členného

schönen Rhein“ doch wünschte die Frau Herzogin den Walzer “In der neuen Heimath“ den ich ihr gewidmet zu hören, und so dirigierte ich gleich anfangs sub No. 2 den Walzer. Drauf wurde mir die hohe Ehre zu theil, daß die Herrschaft mich zu sich beschieden hatten, und ich eilte als ich fertig war sofort in das Vorzimmer der Hof-Loge alsdann die Herzogin mich deutsch ansprach, daß ihr der Walzer recht gut gefiele usw. und frug mich wie lange ich in London bliebe usw. Der Herzog hat mich auch angesprochen, und drauf fuhren die Herrschaften zurück in das Buckingham-Palast. Alles gratulierte mir zu dieser hohen Ehre, die mir widerfuhr, daß die Herrschaften mich empfingen. In England ist das eine nicht hoch genug zu schätzende Auszeichnung.“

²⁴⁶ The Musical World byl nejvýznamnější britský hudební časopis z 19. století, který byl vydáván každý týden v Londýně v letech 1836-1891.

²⁴⁷ The Musical World (3.10.1874) „*Their Royal Highnesses the Duke and Duchess of Edinburgh honoured the Promenade Concert yesterday week at Covent Garden, by their presence. The house was well filled. In the second part of the programme their Royal Highnesses asked for the valse, 'In the new Home' dedicated to H.R.H. the Duchess of Edinburgh), by Herr Kéler Béla, which was greatly applauded; and after the performance, their Royal Highnesses honoured the composer by an introduction.*“

²⁴⁸ Hrabě Gyula Andrásy (1823–1890) byl uherský politik. V letech 1867–1871 zastával funkci prvního uherského ministerského předsedy a v období let 1871–1879 byl rakousko-uherským ministrem zahraničních věcí.

²⁴⁹ **Ms 31/53** (29.9.1874) „*Den Original-Brief habe ich als Document an Minister Graf Andrassij gestern nach Wien abgeschickt, um auf Grund dieser mir von Seiner Majestät die Genehmigung zu erbitten diese Medaille anzuerkennen und tragen zu dürfen.*“

²⁵⁰ Edward de Jong (1837–1920) byl britský flétnista a skladatel holandského původu. Od roku 1857 žil v Manchesteru. Na Kélerových koncertech spoluúčinkuje jako dirigent i sólový flétnista. Jong je interpretem nejstarší dochované flétnové nahrávky z roku 1907.

²⁵¹ Free Trade Hall na Peter Street v Manchesteru byla postavena v letech 1853-56. Nyní je sídlem hotelu Radisson Do roku 1996 byla hlavním manchesterským sálem pro interpretaci klasické hudby.

orchestru Kéler střídá s Jongem.²⁵² Hned na prvním koncertě Kéler pocítuje velké zadostiučinění, když je přivítán dlouhotrvajícím potleskem, a navíc velký ohlas si získává jeho valčík *Am schönen Rhein, gedenk' ich dein*, op.83.

„Poté, co jsem 2. října uskutečnil svůj poslední 24. promenádní koncert během čtyř týdnů v Covent Garden v Londýně, jsem byl hudebním ředitelem Edwardem de Jongem angažován na tři koncerty, které se konaly ve velkém sále Free Trade Hall. První dva koncerty se uskutečnily 17. a 19. října, zítra se bude konat třetí a poslední koncert. Potom plánuji odjet v 10:55 nočním vlakem do Londýna. Můj první koncert byl doprovázen velkým úspěchem. Když jsem vešel na pódium, abych provedl svůj valčík 'Am schönen Rhein', byl jsem přivítán nekonečným potleskem. To bylo ocenění skladatele přehlíženého valčíku 'Am schönen Rhein', který se tady lidem vlévá do krve již 5 let. Po skončení valčíku jsem byl třikrát vytleskán. Všechny mé skladby měly velký ohlas.“²⁵³ (Kéler, 23.10.1874)

V rámci volného času mezi jednotlivými koncerty Kéler navštěvuje Liverpool a přímořské letovisko Brighton.²⁵⁴

31. října 1874 se koná večer Uherské asociace v Londýně, na kterém Kéler, coby houslista, provádí s klavírním doprovodem některá svá díla²⁵⁵. Podobný večer se s aktivní Kélerovou uměleckou účastí koná i v polovině března 1875.²⁵⁶

„31. října se u Dr. Rotha konal skvělý uherský společenský večer. Bylo tam asi 130 lidí, převážně rodiny z Uherska, všechny dámy měly velké toalety, [...] Hrál jsem s paní Baum

²⁵² Programový bulletin koncertů v Manchesteru. Složení orchestru: housle I. (10), housle II. (10), violy (6), violoncella (6), kontrabasy (6), flétny (2), hoboje (2), klarinety (2), fagoty (2), lesní rohy (4), trubky (2), pozouny (3), ofikleida – předchůdce tuby (1), tympány (1), velký buben (1), vířivý buben a triangel (1), doprovod (1), varhany (1), notový archiv (1). Koncertním mistrem orchestru byl Luigi Risegari (1850–1908), který již jako 12letý interpretoval virtuózní fantazii Yankee Doodle od Henriho Vieuxtempse.

²⁵³ Ms 31/54 (23.10.1874) „Nachdem ich vom 2. October zum 24. u. gleichzeitig zum letzten Mal in den Covent-Garden Promenade-Concerten zu London aufgetreten bin (ich war nämlich für 24 Concerte, respektive für 4 Wochen engagiert) - wurde ich von Musikdirector Edward de Jong dafür für 3 Concerts populaires in den richtig großen Saal Free Trade Hall engagiert. Die ersten 2 Concerte fanden am 17. und 19. October statt, morgen findet das 3. und letzte Concert statt ich gedenke dann mit dem Nachtzug 10Uhr55 M nach London anzureisen. Mein erstes Concert daher war von einem glänzenden Erfolg begleitet. Als ich die Tribüne bestieg um meinen Walzer "Am schönen Rhein" zu dirigieren wurde ich von einem endlosen Applaus empfangen, dies galt dem Componisten des seit 5 Jahren hier dem Volke ins Blut übergegangenen Walzers "Am schönen Rhein". Nach dem Walzer wurde ich 3mal gerufen, alle Compositionen von mir fanden enormen Beyfall.“

²⁵⁴ Ms 31/54 (23.10.1874)

²⁵⁵ Kéler nebyl jediným vystupujícím houslistou. Dalším byl Adolf Pollitzer (1832-1900), maďarský houslista židovského původu. Na nově založené Londýnské hudební akademii (1861), byl jmenován profesorem houslí.

²⁵⁶ Fővárosi Lapok (23.3.1875)

Ungarische Lustspiel Ouverture – Rákóczy-Marsch – Bártfai emlék – mé uherské houslové sólo a další skladby. Nakonec se také tančilo. ²⁵⁷ (Kéler, 7.12.1874)

28. listopadu 1874 se Kéler v rámci Londýna stěhuje a pronajímá si dva pokoje na Kildare-Terrace-Westbourne Park 16 W, což je dále od centra města, ale v této oblasti je čistší vzduch.²⁵⁸ V den svého stěhování, 28. listopadu, Kéler dostává povolení přijmout a nosit švédské královské vyznamenání, které mu bylo uděleno před dvěma měsíci.

„Před pár dny jsem dostal přes rakouské vyslanectví oficiální dopis, podle kterého mi Jeho Veličenstvo císař dovolil nosit medaili...“ ²⁵⁹ (Kéler, 7.12.1874)

Na konci listopadu 1874 se u Kélera opět projevují jeho vleklé zdravotní problémy a musí se léčit u doktora Edwardse, kterému následně za jeho kvalitní péči věnuje *Westbournia-Galopp, op.115*. 27. ledna 1875 Kéler podstupuje chirurgický zákrok, který sám hodnotí jako úspěšný.

„Od 26. listopadu minulého roku se léčím u doktora medicíny Edwardse. Ve středu, před 8 dny, v přítomnosti doktora Duky, u mě jeho kolega doktor Casgone provedl malou operaci. Díky Bohu byla úspěšná a teď se cítím velmi dobře.“ ²⁶⁰ (Kéler, 6.2.1875)

Kéler si celkový výsledek své léčby v Londýně pochvaluje a i cenu, kterou za ni musel zaplatit považuje za velmi vstřícnou.

„Po téměř 18 letech utrpení jsem našťástí plně uzdraven uměním vynikajících anglických lékařů. Můj doktor mi v těchto dnech poslal účet, který činí [...] 212 zlatých 75 krejcarů. Pouze s ohledem na to, že jsem umělec bez angažmá, tak mi doktor účtoval méně, protože jinak taková léčba stojí 500–1000 zlatých. Lékař provedl 38 konzultací a chirurgické zákroky, včetně hlavní operace.“ ²⁶¹ (Kéler, 23.3.1875)

²⁵⁷ Ms 31/55 (7.12.1874) „Die am 31.October bei Dr. Roth stattgefundenene ungarische Soirée fiel glänzend aus, es waren an die 130 Personen, mehrheitlich Ungarn mit ihren Familien, alle in großer Toilette, [...] Ich spielte mit Frau von Baum ein Ungarische Lustspiel Ouverture - Rákóczy-Marsch – Bártfai emlék – mein ungar. Violin Solo usw. Dann wurde schließlich auch noch getanzt.“

²⁵⁸ Ms 31/55 (7.12.1874)

²⁵⁹ Ms 31/55 (7.12.1874) „Vor einigen Tagen bekam ich durch die hies. österr. Gesandtschaft ein officielles Schreiben laut welchem Ihre Majestät der Kaiser mir gestattet die Medaille zu tragen...“

²⁶⁰ Ms 31/56 (6.2.1875) „Ich stehe hier seit dem 26. November v.J. bei Dr. Edward in Behandlung, Mittwoch vor 8 Tagen hat selber vielmehr sein College Dr. Casgone in Gegenwart von Dr. Duka eine kleine Operation an mir vorgenommen die Gott sei Dank von Erfolg begleitet war, und ich mich nun sehr wohl fühle.“

²⁶¹ Ms 31/58 (23.3.1875) „Ich bin nun Gott sei Dank nach nun fast 18jährigem Leiden durch die Kunst der engl. Ausgezeichneten Ärzte vollständig genesen u. mein Arzt schickte mir dieser Tage seine Rechnung die sich [...] das 212Fl.75x nur in Anbetracht, daß ich Künstler et ohne Engagement bin, hat mir der Dr. so mäßig chargiert, denn

V průběhu prvního pololetí roku 1875 se Kéler v rámci Londýna dvakrát stěhuje, v únoru 1875 k rodině Godfreye Bauma na Talbot Road 65²⁶² a poté na Gower street W.C., Bedford square. Věnuje se práci na nových dílech, např. skládá valčíky *Für Herz und Gemüth*, op.118, *Hymens Blumen-Spende*, op.122, galop *Hoch zu Ross*, op.116, polku-mazurku *Frohsinn*, op.117 a pochod *Das Vaterland hoch (Eljen a Haza)*, op.126.

Speciálně pro Alexandru Dánskou, princeznu z Walesu, která se v roce 1902 stala královnou Anglie, píše Kéler v dubnu 1875 valčík *Ehret die Frauen*, op.113.

„Věnoval jsem princezně z Walesu, dceři dánského krále a budoucí pravděpodobné královně Anglie, valčík *Ehret die Frauen* a obdržel od jejího osobního tajemníka pana Holzmann, děkovaný dopis v jejím jménu. Valčík právě vyšel tiskem.“²⁶³ (Kéler, 22.7.1875)

Kéler se nebrání myšlence, že by se z Wiesbadenu natrvalo odstěhoval do Londýna, zejména proto, že se neuskuteční jeho plánované zámořské angažmá, o které již dva roky usiloval.

„Mám touhu se usadit v Londýně, pokud bych zde našel dlouhodobé angažmá, poté, co mé působení v Americe překazil bankrot podnikatele pana Johna Kocha.“²⁶⁴ (Kéler, 6.2.1875)

Kéler prožívá v Londýně nejšťastnější období od doby svého angažmá houslisty v *Theater an der Wien*, kterým začala jeho profesionální umělecká kariéra.

„Od února žiji s německou rodinou, kterou jsem sám oslovil a cítím se jako člen jejich rodiny. Ve Wiesbadenu jsem celý den sám mezi čtyřmi stěnami, bez řeči, u snídaně, večeře, vždy sám, a proto tam vedu opravdový poustevnický život. Od Vídně (1845-1854) jsem nikdy nežil tak pohodlně jako tady v Londýně.“²⁶⁵ (Kéler, 22.7.1875)

sonst kostet eine derartige Cur wie die meinige 500 – 1000Fl. Der Arzt machte incl. der Hauptoperation 38 Consultationen und Operationen.“

²⁶² Ms 31/58 (23.3.1875)

²⁶³ Ms 31/61 (22.7.1875) „Ich habe der Princessin von Wales (dänische Königstochter) dereinst präsumtive Königin von England einen Walzer „Ehret die Frauen“ gewidmet, und von Ihr Geheim-Secretär H. Holzmann, ein huldvolles Dankschreiben in ihrem Auftrag bekommen, der Walzer ist bereits in Druck erschienen.“

²⁶⁴ Ms 31/56 (6.2.1875) „Ich hätte große Lust mich ganz in London niederzulassen falls ich hier ein dauerndes Engagement finden sollte, nachdem ein amerikan. Engagement durch das Falliment eines Entrepreneurs H. John Koch rückgängig wurde.“

²⁶⁵ Ms 31/61 (22.7.1875) „Hier wohne ich schon seit Februar bei einer deutschen Familie, wo ich doch Ansprache habe, und wie als Mitglied der Familie betrachtet werde. In Wiesbaden bin ich den ganzen Tag allein zwischen meiner 4 Wände, ohne jede Ansprache, frühstücke, dinire stets allein und demnach führe ich dort ein wahres Eremiten Leben. Seit Wien (1845–1854) habe ich nirgends so angenehm gelebt wie eben hier in London.“

Do léta 1875 Kéler nezískává v Londýně další angažmá, a tak se plánuje vrátit do Wiesbadenu a následně několik týdnů strávit na léčebném pobytu v Bad Ems.

*„Pořád musím čekat na vyřízení nejrůznějších hudebních záležitostí a pak teprve můžu odcestovat do Ems nebo Wiesbadenu. Pokud se nic nestane, mám v úmyslu odcestovat 7.srpná... [...] V Ems mám v úmyslu zůstat několik týdnů.“*²⁶⁶ (Kéler, 22.7.1875)

I když Kéler pobývá více než rok v Londýně, přesto musí platit 2/3 nájmu za svůj byt ve Wiesbadenu. Na úhradu nájmu využívá peníze z prodeje svých cenných papírů.

*„Více než rok jsem nebyl přítomen ve Wiesbadenu, a přesto jsem musel platit za svůj byt. Můj pronajímatel pan Wolf mi slevil třetinu z nájmu. Namísto 360 zlatých jsem zaplatil jen 200. Na zaplacení jsem musel použít všechny své cenné papíry...“*²⁶⁷ (Kéler, 26.10.1875)

Po návratu do Wiesbadenu až do konce roku 1875 nenachází Kéler žádné koncertní angažmá. Kvůli této situaci informuje sestru Emilii, že zvažuje využití peněz z Prešovské spořitelny, kde se nachází většina jeho úspor.

*„Vzhledem k tomu, že jsem od návratu z Londýna dosud nevydělal ani penny, protože jsem bez angažmá, je docela možné, že Ti dám pokyn, abys mi v prosinci poslala nějaké peníze.“*²⁶⁸ (Kéler, 26.10.1875)

2.14 V berlínském Stadtparku (1876)

V druhé polovině roku 1875 a první polovině roku 1876 Kéler především komponuje. V březnu 1876 dokončuje valčík *Vom Rhein zur Donau*, op.138. V důsledku vyčerpávající práce se obává o trvalé poškození svého zdraví.

*„Pracuji a skládám každý den od 10 hodin ráno do 5 až 6 hodin večer. Často mám z toho závratě.“*²⁶⁹ (Kéler, 8.3.1876) *„...s komponováním je to také nehezky příběh. Nemůžu svůj mozek přetěžovat. Již teď mám časté záchvaty závratí a musím si udělat odpoledne volno,*

²⁶⁶ Ms 31/61 (22.7.1875) *„Ich muß noch die Abwicklung diverser Music-Angelegenheiten abwarten und kann erst dann nach Ems, respektive Wiesbaden reisen. Wenn nichts dazwischen kommt so gedenke ich am 7. August zu reisen... [...] In Ems gedenke ich einige Wochen zu verweilen und daselbst Kränchen als Nachkur trinken.“*

²⁶⁷ Ms 31/63 (26.10.1875) *„Über ein Jahr war ich von Wiesbaden Abwesend und mußte meine Wohnung doch bezahlen, wenn gleich mir mein Hausherr H. Wolf 1/3 nachließ v.J. Statt 360Fl nur 200Fl die ich ihm zahlen mußte, da ich doch alle meine Effecte hier zurücklassen mußte...“*

²⁶⁸ Ms 31/63 (26.10.1875) *„Da ich seit meiner Rückkehr von London bis nun zu keinen Pfennig verdient habe da ich eben ohne dauerndes Engagement bin, so ist es leicht möglich daß ich Dir seiner Zeit Ordre gebe mir ultimo December etwas Geld zu schicken nach dem ich den Stand meines Vermögens werde ersehen haben.“*

²⁶⁹ Ms 31/66 (8.3.1876) *„Ich arbeite und componire jeden Tag v. morgens 10 - Uhr bis abends 5–6 Uhr – oft wird mir mein Kopf schwindlich.“*

protože by u mě snadno mohlo dojít ke změkčení mozku²⁷⁰, nebo by, Bože nedopust', došlo k mozkové mrtvici. "²⁷¹ (Kéler, 9.6.1876)

Jelikož se Kéler obává dalšího zhoršení svého zdravotního stavu, odjíždí v polovině července 1876 na několikátýdenní ozdravný pobyt ke svému příteli Carlu Strautsovi²⁷² do Bad Ems.²⁷³ Během tamějšího pobytu přichází Kélerovi nabídka na 14denní angažmá v Berlíně, kam následně, po krátké zastávce ve Wiesbadenu, odjíždí. Po příjezdu do Berlína se ubytovává v nově postaveném hotelu Kaiserhof.

„24. července ve dvě hodiny odpoledne jsem obdržel nabídku angažmá, když jsem byl v Ems. Druhý den jsem jel rovnou do Wiesbadenu, abych se připravil na cestu. [...] Opustil jsem Wiesbaden 26. července poté, co jsem strávil 14 dní v Ems se svým přítelem Carlem Strautsem. [...] Z Frankfurtu jsem jel nočním vlakem do Berlína.“²⁷⁴ (Kéler, 4.8.1876)

Dosud jsme o Kélerově hostování v Berlíně v roce 1876 měli pouze stručnou informaci od Zoltána Sztehla. „V srpnu 1876 v Berlíně dirigoval symfonické koncerty v Stadtparku.“²⁷⁵ (Sztehlo, 1930).

Kéler diriguje od 30. července do 12. srpna na šesti koncertech orchestr *Berliner Sinfonie-Capelle*²⁷⁶ v berlínském Stadtparku²⁷⁷ osvětleném stotisíci plynových lamp. Úspěšnost koncertů mu dodává chuť být opět dirigentem v trvalém angažmá.

„Jsem zde v Berlíně při příležitosti mého angažmá na 6 koncertech. Můj šestý, resp. poslední koncert je v sobotu 12. srpna. [...] Každý týden mám 3 koncerty a moje kompozice

²⁷⁰ Odborný termín je *encefalomalacie*.

²⁷¹ **Ms 31/68** (9.6.1876) „...mit dem Componiren ist auch eine mißliche Geschichte, das kann man nicht forciren, da es das Gehirn sehr angreift, schon jetzt fühle häufig Schwindelanfälle, u. muß hier die Nachmittage ganz frei lassen, - denn es könnte leicht bei mir eine Gehirn-Erweichung o. Gott verhüte ein Gehirn-Schlag eintreten...“

²⁷² Carl Strauts je vlastník továrny na nábytek ve Wiesbadenu.

²⁷³ Ms 31/70 (8.7.1876)

²⁷⁴ **Ms 31/71** (4.8.1876) „Am 24. Julij Mittags 2 Uhr erhielt ich die Engagements Offerte als ich in Ems war, reiste den zweiten Tag sogleich nach Wiesbaden um meine Reise-Vorkehrungen zu treffen. [...] „...ich bin am 26. Julij von Wiesbaden abgereist, nachdem ich zuvor 14 Tage in Ems bei meinem Freunde Carl Strauts zur Cur weilte. [...] Von Frankfurt bin ich mit dem Nachtzug nach Berlin gereist.“

²⁷⁵ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla 1820–1882. s.7.

²⁷⁶ 54 členů původního orchestru *Berliner Sinfonie-Capelle* v roce 1882 přešlo do nově založeného *Berliner Philharmonisches Orchester*, který byl později přejmenován na *Berliner Philharmoniker*.

²⁷⁷ Zřejmě se jednalo o území dnešního parku *Volkspark Friedrichshain*, který byl vybudován v roce 1846 jako první berlínský městský park.

mají velký potlesk. Vážně se zabývám myšlenkou obnovit svou dřívější činnost dirigenta orchestru, snad tady v Berlíně.“²⁷⁸ (Kéler, 4.8.1876)

Největší úspěch zaznamenávají Kélerovy valčíky a hudební obraz *Eine Nacht in Venedig*.

„Kapelník Béla Kéler z Wiesbadenu vystupuje s velkým úspěchem na čele Berlínského symfonického orchestru v místním Stadtparku. Značný ohlas zaznamenávají jeho nové tance, valčíky 'An der Themse Strand', 'Ehret die Frauen', 'Oesterreich-Ungarn', 'In der neuen Heimath', uherské melodie a zejména jeho hudební obraz 'Eine Nacht in Venedig' atd.“²⁷⁹ (Berliner Musikzeitung, 31.8.1876)

Na posledním koncertě 12. srpna 1876 oceňují Kélera svojí návštěvou členové Uherské společnosti v Berlíně, kteří mu po skončení premiéry pochodu *Das Vaterland hoch (Eljen a Haza)*, op.126 předávají vavřínový věnec se svým věnováním.

„...při příležitosti posledního vystoupení se na mém koncertě objevila celá uherská společnost a po doznění nového, mnou zkomponovaného, uherského pochodu *Eljen a Haza* mi pánové předali překrásný velký vavřínový věnec se třemi hedvábnými stuhami o šířce deseti prstů, v červené, potom bílé a zelené barvě. Na bílém pruhu je zlatým písmem vytištěno 'A berlini magyar egylet' (Uherská asociace v Berlíně – pozn. aut.).“²⁸⁰ (Kéler, 23.8.1876)

Kéler dosahuje úspěchu i na poli vydávání svých děl. S berlínským vydavatelem *Johann André – Offenbach am Main* uzavírá smlouvu na vydání I. série uherských tanců pro čtyřruční klavír. U stejného vydavatelství vychází v srpnu 1877 dvousvazkové vydání I. a II. série Uherských tanců pro čtyřruční klavír a pro orchestr.

„Nedávno jsem uzavřel smlouvu s novým vydavatelem *Johann André – Offenbach am Main*, podle které jsem mu prodal vlastnické právo na 8 mých čardášů ve verzi pro čtyřruční

²⁷⁸ Ms 31/71 (4.8.1876) „Ich bin hier für eine Gelegenheit von 6 Concerten engagirt, auch findet mein 6tes respektive letztes Concert Samstag den 12. August statt. [...] Jede Woche habe ich 3 Concerte, und erreiche sehr viel Applaus mit meinen Compositionen. Ich gehe ernstlich mit dem Gedanken um, wieder meine frühere Thätigkeit als Dirigent einer Capelle aufzunehmen, vielleicht hier in Berlin.“

²⁷⁹ Berliner Musikzeitung (31.8.1876, s.4) „Der Kapellmeister Kéler Béla aus Wiesbaden concertirt mit großem Erfolg an der Spitze der Berliner Sinfonie-Kapelle, im hiesigen Stadtpark. Vielen Beifall finden seine neuen Tänze, die Walzer 'An der Themse Strand', 'Ehre die Frauen', 'Oesterreich-Ungarn', 'In der neuen Heimath', 'Ungarische Weisen und speciell sein Tongemälde 'Eine Nacht in Venedig' etc.“

²⁸⁰ Ms 31/72 (23.8.1876) „...bei Gelegenheit des letzten Concerts, ist der ganze hies. Ungar-Verein in meinem Concert erschienen, und nachdem ich einen neuen von mir componirten Ungar. Marsch 'Eljen a Haza' zu Ende gespielt überreichten mir die Herren einen prachtvollen großen Lorbeerkrantz mit 3zehn fingerbreiten schweren Seidenbändern, das eine Band in Roth, dann weiß und grün. Auf dem weißen Band ist in Goldlettern gedruckt 'A berlini magyar egylet'.“

klavír. 1. ledna 1877 bude vše dokončeno. Pořadí zůstává stejné: 1. *Bártfai emlék*, 2. *Üstökös Csárdás*, 3. *Werbőczy Csárdás*, 4. *Tokaji cseppék*, 5. *Bokréta Csárdás*, 6. *Emlék sugarak*, 7. *Üdvözlet Hazámhoz*, 8. *Nagy-Szebeni emlék*.“²⁸¹ (Kéler, 23.8.1876)

Kéler, v pozici dirigenta, většinu svých děl premiéruje. Výjimkou se stává valčík *Polemische Takte*, op.124, který 20. srpna 1876 ve Wiesbadenu provádí kapelník Louis Lüstens.²⁸²

Stejně jako v Londýně, i v Berlíně si Kéler dovede představit pokračování své umělecké kariéry v podobě vedení některého ze zdejších orchestrů, což se mu nedaří naplnit.

Datum 28. října 1876, na rukopisu dokončené nové verze valčíku *Hoffnungs-Sterne*, op.17²⁸³, nás vede k závěru, že se nejpozději během října 1876 vrací z Berlína do Wiesbadenu. 10. prosince 1876 je Kéler angažován na koncert v Kurhausu, na kterém jeho valčík *Ehret die Frauen* a čardáš *Bártfai emlék* zaujaly publikum natolik, že musely být zopakovány.²⁸⁴

„Minulou neděli jsem byl ředitelstvím lázní angažován na koncert, který byl skvělý. [...] Na mém koncertě se objevil místní klub *Kimo Kaimo* a daroval mi velmi krásný vavřínový věnec. Druhou a čtvrtou skladbu jsem musel opakovat. Všechny kusy zaznamenaly velký úspěch...“²⁸⁵ (Kéler, 13.12.1876)

Těsně před vánočními svátky 1876 Kéler dokončuje dva pochody – *Russischer-Marsch*, op.127 a *Türkischer-Marsch*, op.128.

²⁸¹ Ms 31/72 (23.8.1876) „Kürzlich habe ich mit einem neuen Verleger Joh. André - Offenbach am/Main einen Contract gemacht, laut welchem ich ihm das Eigenthumsrecht von 8 meiner Csárdás im Arrangement zu 4 Händen, verkauft habe. Am 1. Jänner 1877 wird alles fertig. Die Reihenfolge derselben: 1. *Bártfai emlék*, 2. *Üstökös Csárdás*, 3. *Werbőczy Cs.*, 4. *Tokaji cseppék*, 5. *Bokréta Cs.*, 6. *Emlék sugarak*, 7. *Üdvözlet Hazámhoz*, 8. *Nagy-Szebeni emlék*.“

²⁸² KŠMB/h – XVII/3

²⁸³ Kéler v tento den přepracoval verzi pro housle a klavír.

²⁸⁴ Berliner Musikzeitung, 21.12.1876, s.6

²⁸⁵ Ms 31/73 (13.12.1876) „Letzten Sonntag wurde von der hiesigen Curdirection für ein Concert engagirt, welches sehr glänzend ausfiel, ein hiesiger Club (*Kimo Kaimo*) erschien in Corpore bei meinem Concert, und schenkte einen sehr schönen Lorbeerkranz. [...] No. 2 u. 4 mußte ich *Da Capo* spielen, und alle Stücke fanden überaus großen Succesß.“

2.15 V mnichovské Anglické zahradě (1877)

Na počátku ledna 1877 se u Kélera opětovně projevují různé zdravotní komplikace. Nejprve dva měsíce trpí žaludečními problémy a následně je mu na levém oku diagnostikován začínající šedý zákal.²⁸⁶ Přesto 11. února řídí lázeňský orchestr v Kurhausu.²⁸⁷

30. dubna 1877 Kéler odjíždí na měsíc do Londýna, kde vede obchodní jednání a zároveň navštěvuje své známé. Zpět do Wiesbadenu se vrací přesně o měsíc později - 30. května 1877.

*„...odjel jsem tam 30. dubna poté, co jsem dokončil svoji práci. Navštívil jsem tam také rodiny Diósy, Dr. Duky, Dr. Rotha, bratry Blumovi. Po nepříjemném přejezdu z Harwichu do Antverp (14 hodin), kde jsem strávil celý den, jsem 30. května v půl jedenácté večer dorazil do Wiesbadenu.“*²⁸⁸ (Kéler, 11.6.1877)

Po 5 dnech pobytu ve Wiesbadenu odjíždí Kéler na letní angažmá do Mnichova od tamní společnosti *Englisches Café*, kam přijíždí 5. června večer.

*„...ráno dne 5. června v 9 hodin jsem vyrazil přes Frankfurt nad Mohanem–Aschaffenburg – Würzburg – Ingolstadt a v ten samý den v 9 hodin večer jsem bezpečně dorazil do Mnichova a ubytoval se v hotelu Oberpollinger.“*²⁸⁹ (Kéler, 11.6.1877)

Zoltán Sztehlo uvádí stručnou, a navíc nepřesnou informaci o tom, že Kélerovo turné v Mnichově se konalo ve stejném roce jako koncerty v Berlíně *„V srpnu 1876 v Berlíně dirigoval symfonické koncerty v Stadtparku. Ještě během tohoto roku uspořádal sérii koncertů v Mnichově...“*²⁹⁰ (Sztehlo, 1930) Ve skutečnosti se Kélerovy, takřka každodenní, koncerty v Mnichově uskutečňují až o rok později, tj. od 10. června do 30. srpna 1877.

²⁸⁶ Ms 31/74 (18.2.1877), Ms 31/75 (31. 3. 1877), Ms 31/83 (25. 12. 1877)

²⁸⁷ Wiesbadener Tageblatt (11.2.1877)

²⁸⁸ **Ms 31/76** (11.6.1877) *„...ich bin demnach auch am 30. April dahier abgereist, nachdem ich meine Geschäfte daselbst beendet hatte, besuchte ich auch die Familien Diósy - Dr. Duka - Dr. Roth Gebrüder Blum Pester und bin nach einer bösen Überfahrt von Harwich nach Antwerpen (14 Stunden) woselbst ich mich einen Tag aufhielt, am 30. Maij Abends 10½ Uhr in Wiesbaden eingetroffen...“*

²⁸⁹ **Ms 31/76** (11.6.1877) *„...bin ich am 5. Juny morgens 9 Uhr via Frankfurth am Main - Aschaffenburg - Würzburg - Ingolstadt am selben Tag abends 9 Uhr hier wohlbehalten angekommen, und im Hotel Oberpollinger abgestiegen.“*

²⁹⁰ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla 1820–1882. s.7.

„Béla Kéler, dirigent Gunglova orchestru v Mnichově, po delší absenci, uskutečnil svůj první koncert sezóny v oblíbené zahradě společnosti 'Englisches Café'. Mnichovské noviny uvádějí, že jeho přijetí bylo velmi lichotivé.“²⁹¹ (The Musical World, 23.6.1877)

Jelikož se Kélerovy koncerty odehrávají v Anglické zahradě pod širým nebem, má počasí zásadní vliv na návštěvnost koncertů a tím i na Kélerův příjem, který je stanoven procentuálním výpočtem z čistého zisku. Zejména červencové koncerty jsou kvůli dešti často rušeny.

“Hodlám tu koncertovat několik týdnů, pravděpodobně až do začátku srpna. Koncertuji zde s již roky existující kapelou ala Gung'l a mám 5 až 6 koncertů týdně. Mým příjmem je pevná procentuálně stanovená sazba z čistého zisku těchto koncertů, ale hodně to závisí na počasí, protože pokud je deštivé počasí, musí být koncert zrušen. Včera se konal můj první koncert v oblíbené zahradě společnosti 'Englisches Kaffee' a setkal se se skvělým přijetím. Mnoho skladeb včetně č. 7–8–9–10 jsem musel hrát Da Capo. V publiku byli silně zastoupeni lidé z Uherska. Žije jich zde více než stovka a mnozí studují na výtvarné akademii.“²⁹² (Kéler, 11.6.1877) „Moje koncerty zde jsou velmi dobře přijaty, ale měsíc červenec byl z hlediska příjmů velmi skromný, protože pršelo a na zahradě jsme nemohli hrát.“²⁹³ (Kéler, 15.8.1877)

Kélerův evropský věhlas způsobuje, že jeho pověst a kompoziční kvalita je publiku dostatečně známá i na místech, kde ještě nekonzertoval.

„Béla Kéler, jehož skladby se již vydaly na cestu do půlky světa, slaví v Mnichově, stejně jako v jiných městech, zářivé úspěchy. [...] Na prvním koncertě bylo přítomno asi 1200 lidí. [...] Vzhledem k tomu, že programy jsou zcela nové a provedení všech skladeb je brilantní, existuje předpoklad příjemně strávených večerů.“²⁹⁴ (Neueste Nachrichten, 6/1877)

²⁹¹ The Musical World (23.6.1877) „Kéler Béla, conductor of Gungl's orchestra at Munich, during the latter's absence, gave his first concert for the season in the popular garden establishment of the Englisches Café. The Munich papers state that his reception was most flattering.

²⁹² Ms 31/76 (11.6.1877) „Ich gedenke hier mehrere Wochen hindurch zu concertiren, wahrscheinlich bis Anfang August. Ich concertire hier mit der seit Jahren bestehenden Capelle a la Gung'l, und habe 5 bis 6 Concerte pro Woche. Ich bin an dem Reinertrag dieser Concerte mit einem festgelegten Percent=Satz betheiligt; und hängt dieses Unternehmen auch viel von Wetter ab, denn wenn regnerisches Wetter, muß dann das Concert ausfallen. Gestern fand mein erstes Concert in dem beliebten Garten=Etablissement Englisches Kaffee statt, und fand selbes eine glänzende Aufnahme. Viele Stücke darunter N. 7 - 8 - 9 -10 mußte ich Da Capo spielen. Die Ungarn waren stark vertreten, es sollen deren mehrere Hunderte hier leben, viele studiren an der Maler-Academie.“

²⁹³ Ms 31/77 (15.8.1877) „Meine Concerte dahier finden großen Beyfall, doch war der Monath Julij in Bezug auf die Einnahmen sehr mäßig, weil es fort geregnet hat und wir demnach nicht im Garten spielen konnten.“

²⁹⁴ Neueste Nachrichten (6/1877): "Kéler Béla, dessen Compositionen bereits die Reise um die halbe Welt gemacht haben, wird, gleich anderen Städten, auch in München glänzende Triumphe feiern. (...) Im 1. Concert waren gegen

„Přestože Béla Kéler účinkuje v Mnichově poprvé, jeho jméno je zde již dlouho známé díky jeho populárním tanečním kompozicím. [...] Všechny skladby se setkaly s bouřlivým potleskem a pan Kéler musel několik z nich zopakovat, zejména svůj nový valčík, věnovaný princezně z Walesu, 'Ehret die Frauen', své 'Ungarische Tänze', hudební obraz 'Eine Nacht in Venedig', štýrský pochod 'Der Alpenjäger'. Na konci se s nadšeným přijetím setkal jeho velmi oblíbený valčík 'Am schönen Rhein gedenk ich dein'. Jak jsme se dozvěděli, bude pan Kéler vést orchestr po celé léto.“²⁹⁵ (Berliner Musikzeitung, 21.6.1877)

23. června 1877 Kéler premiéruje valčík *Erinnerung an den Gletschergarten in Luzern*, op.125 a 7. srpna, v rámci tzv. italské noci, další valčík *Für Herz und Gemüth – München Debut Walzer*, op.118.

„7. srpna jsem uspořádal velký festivalový koncert (italská noc). Téměř celá zahrada byla nádherně osvětlena barevnými lampióny, skleněnými kouličkami a orientálními dekoracemi. [...] Tento večer jsem poprvé v programu představil nový valčík 'Für Herz und Gemüth – München Debut Walzer'.“²⁹⁶ (Kéler, 15.8.1877)

Poslední rozlučkový koncert dne 30. srpna 1877²⁹⁷ Kélerovi po všech stránkách vychází. Velký úspěch sklízí i jako sólový houslista. Celkově během dvou měsíců v Mnichově diriguje 86 koncertů.

„Vzhledem k tomu, že večer bylo hezké počasí, shromáždilo se velmi početné publikum, včetně několika bavorských generálů, dvorních operních zpěváků atd. Musel jsem hrát své uherské houslové sólo *Da Capo*. Večer byl velmi lákavý a také jsem byl poctěn krásnou kyticí.

1200 Personen anwesend. [...] Da die Programme vollständig neu sind und die Aufführung sämtlicher Piecen eine brillante ist, stehen noch manche genussreiche Abende in Aussicht.“

²⁹⁵ Berliner Musikzeitung (21.6.1877, s.5-6) „Wenngleich Kéler Béla zum ersten Male in München concertirt, so ist dessen Name aus seinen beliebten Tanz-Compositionen längst bekannt. [...] Sämtliche Compositionen fanden einen stürmischen Beifall und musste, Herr Kéler Béla mehrere derselben zur Wiederholung bringen, insbesondere seinen neuen, der Prinzessin von Wales gewidmeten Walzer: 'Ehret die Frauen', seine 'Ungarische Tänze, sein Tongemälde 'Eine Nacht in Venedig, Der Alpenjäger - steyr. Marsch; eine enthusiastische Aufnahme fand schließlich sein sehr beliebter Walzer: 'Am schönen Rhein gedenk ich dein!' Dem Vernehmen nach wird Herr Kéler den ganzen Sommer hindurch die Capelle dirigiren.“

²⁹⁶ Ms 31/77 (15.8.1877) „Am 7. August gab ich ein großes Fest-Concert (Italienische Nacht) der ganze Garten fast prachtvoll illuminirt mit farbigen Lampions, Glaskugeln, orientalischen Decorationen im Garten. [...] An diesem Abend führte ich einen neuen Walzer 'Für Herz und Gemüth München Debut Walzer' zum 1ten mahl auf siehe Programm.“

²⁹⁷ Ms 31/77 (15.8.1877)

[...] Celkem se, pod mým vedením, konalo 86 koncertů od 10. června do 30. srpna. ²⁹⁸ (Kéler, 4.9.1877)

„Hudební ředitel Béla Kéler uzavřel 30. srpna svůj dvanáct týdnů trvající koncertní cyklus v populární zahradě společnosti 'Englisches Café' v Mnichově. Tento rozlučkový koncert, a zároveň jeho 86., byl přeplněn vysoce distingovaným publikem a měl obrovský ohlas. Béla Kéler musel zopakovat svou Uherskou idylu. ²⁹⁹ ³⁰⁰ (Berliner Musikzeitung, 6.9.1877)

Kéler pro své životní potřeby považuje Mnichov za mnohem vhodnější sídlo než Wiesbaden. Připomíná i výhodu blízkosti města Salzburg.

„Mimochodem, žiji si zde velmi příjemně, ale musím pracovat téměř celý den, navrhovat programy, psát noty atd. Ale myslím si, že Mnichov by byl pro mě mnohem vděčnější a finančně výhodnější než Wiesbaden, který od té doby, co bylo zrušeno kasino, velmi upadl. Odtud do Salzburgu je to vlakem jen 2 a půl hodiny.“ ³⁰¹ (Kéler, 15.8.1877)

2.16 V Curychu a Lucernu (1877)

Stejná časová nepřesnost jako u Kélerova turné v Mnichově se ve stati Zoltána Sztehla vyskytuje u koncertního angažmá v Curychu a Lucernu. „V srpnu 1876 v Berlíně dirigoval symfonické koncerty v Stadtparku. Ještě během tohoto roku uspořádal sérii koncertů v Mnichově, Zürichu a Lucernu.“ ³⁰² (Sztehlo, 1930). Koncerty v obou švýcarských městech se uskutečnily v září 1877.

²⁹⁸ Ms 31/78 (4.9.1877) „Da an dem Abend schönes Wetter war so hatte (s)ich ein sehr zahlreiches feines Publikum, darunter mehrere bayrische Generäle - Hofopernsänger usw. eingefunden, mein ungar. Violin-Solo mußte ich Da Capo spielen, der Abend war sehr animirt, u. wurde mir auch ein schöner Blumenstrauß. [...] ...im Ganzen fanden 86 Concerte unter meiner Direction statt, vom 10. Junij - 30. August...“

²⁹⁹ Skladbou, kterou Berliner Musikzeitung označuje jako Uherskou idylu je zřejmě Alföldi Bucsóhangok, op. 39 z roku 1858, ke které Kéler 26. srpna 1877 komponuje nový závěr. Později se tato skladba stává prvním z trojice čardášů pro housle a klavír, které byly vydány pod názvem *Ungarische Idyllen*, op. 134.

³⁰⁰ Berliner Musikzeitung (6.9.1877, s.6) „Musikdirector Kéler Béla beschloss am 30. August nach zwölfwöchentlicher Dauer seinen Concert-Cyclus in dem beliebten Garten-Etablissement Engl. Café in München. Dieses Abschieds Concert und zugleich sein 86tes war von einem höchst distinguirten Publikum fast überfüllt, und der Beifall ein immenser, Kéler Béla musste seine Ungarische Idylle zur Wiederholung bringen.“

³⁰¹ Ms 31/77 (15.8.1877) „Ich lebe übrigens hier sehr angenehm, habe aber fast den ganzen Tag zu thun, mit Programmwürfen - Notenschreiben etc. - Doch finde ich, daß München für mich weit dankbarer und lohnender wäre wie Wiesbaden; letztere Stadt hat seit Aufhebung der Spielbank sehr verloren. Von hier nach Salzburg sind nur 2½ Stunden per Eisenbahn.“

³⁰² SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla 1820–1882. s.7.

7. září 1877 Kéler odjíždí z Mnichova do Curychu, protože mu bylo nabídnuto koncertní angažmá na tři koncerty od curyšské společnosti *Das Tonhalle-Orchester Zürich*³⁰³. Ubytovává se v hotelu Züricher Hof.

*„Zítř ráno v 7 hodin odjíždím přes Lindau a Romanshorn do Curychu, kde jsem byl v Tonhalle angažován na tři koncerty...“*³⁰⁴ (Kéler, 4.9.1877³⁰⁵) *„Pavilon Tonhalle se nachází na břehu Curyšského jezera a koncertní sál je orientovaný směrem k jezeru, tak když ráno zkouším, mám výhled přímo na jezero.“*³⁰⁶ (Kéler, 14.9.1877)

První tři Kélerovy koncerty se konají od 10. do 12. září 1877.

*„Od začátku tohoto měsíce zde koncertuje kapelník pan Béla Kéler se svým orchestrem a těší se u místních obyvatel mimořádné oblibě.“*³⁰⁷ (Musikalisches Wochenblatt, 28.9.1877)

Kélerovým uměním je vedení společnosti *Tonhalle* natolik spokojeno, že mu nabízí čtvrtý a posléze i pátý koncert. Na čtvrtém koncertě 13. září poprvé zaznívá i polka-française *Am Züricher See, op.129*. Na jeho konci je Kéler dojat oceněním svých schopností od orchestrálních hráčů.

„...ihned po zkoušce s orchestrem, mi byla kromě třech koncertů dána i čestná nabídka dirigovat další koncert, tzn. celkem čtyři. Čtvrtý, nazvaný koncert na rozloučenou, se konal včera v noci. Opět bylo přeplněno a potlesk byl tak bouřlivý, až mně to vehnalo slzy do očí. Když jsem se rozloučil poslední skladbou, byl jsem třikrát vytleskán, a poté zahrál svůj 'Hurrah-Sturm-Galopp' jako přídavek. Orchester mně z vlastního podnětu, zřejmě jako uznání mého uměleckého snažení a skvělého ohlasu, kterého se mi jako skladateli dostalo, zahrál trojitou fanfáru s tympány a trubkami, což se mi stalo poprvé v životě. Muzikanti mně prokazovali úctu poklepáním smyčci na housle. Poté jsem se všem členům orchestru uklonil. Jejich uznání má

³⁰³ Společnost Tonhalle v Curychu byla založena v roce 1868. Dnešní Tonhalle sídlí od roku 1895 v jiné budově.

³⁰⁴ **Ms 31/78** (4.9.1877) *„Ich reise morgen früh 7Uhr über Lindau - Romanshorn nach Zürich, woselbst ich in der Tonhalle für 3 Concerte engagirt bin.“*

³⁰⁵ Dopis ze 4.9. 1877 obsahuje dovětek, který byl dopsán o dva dny později, tj. 6. 9. 1877.

³⁰⁶ **Ms 31/79** (14.9.1877) *„Der Tonhalle-Pavillon liegt hart am Ufer des Zürich-Sees, und die Halle nach der See-Seite ganz offen, so daß, wenn ich morgens Probe halte ich vom Orchester aus einer Aussicht auf den See genieße.“*

³⁰⁷ Musikalisches Wochenblatt, (28.9.1877) *„Seit Anfang dieses Monats concertirt hier der Capellmeister Hr. Kéler-Béla mit seiner Capelle und hat sich eines ungemein lebhaft en Zuspruchs seitens der Bevölkerung zu erfreuen.“*

*pro mě zdaleka nejvyšší hodnotu. Správní rada Tonhalle mě následkem toho najala na pátý, poslední koncert, který měl název: Na všeobecné přání.*³⁰⁸ (Kéler, 14.9.1877)

Po zaslouženém pracovním úspěchu plánuje Kéler před návratem do Wiesbadenu ještě malý výlet do Lucernu.³⁰⁹ Nevíme, zda Kéler v Lucernu uskutečňuje plánovaný volnočasový program, protože zde nakonec vystupuje minimálně na jednom koncertě v *Hotel du Lac* v neděli 23. září 1877, kde navíc jako houslový sólista přednáší svoji 1. uherskou idylu.

27. září 1877 se Kéler přes Stuttgart vrací do Wiesbadenu, kde sděluje svým blízkým zprávu o smrti své sestry Friederiky³¹⁰, která zemřela 15. září, v den Kélerova posledního koncertu v Curychu.

*„Předevčirem jsem v pořádku dorazil. Zprávu o úmrtí v naší rodině jsem sdělil mojí domácí paní Wolfové, která se s nebohou Friederikou často setkávala, když mě navštívila v srpnu 1872 při své cestě do Bad Boll ve Württenbersku a zůstala u mě 8 dní, [...] všichni, co mi vyjadřují spoluúčást a soustrast jsou ohromeni, protože Friederika byla v té době stále tak energická.*³¹¹ (Kéler, 29.9.1877)

2.17 V Hamburku u George Stadlyho (1877-1878)

Na doporučení Jacoba Cohena je Kéler angažován na měsíční koncertní kontrakt v Hamburku u společnosti George Stadlyho – *Stadly'sche Etablissement*.

³⁰⁸ **Ms 31/79** (14.9.1877) „...schon nach der Probe die ich mit dem Orchester zu meinem Concert abhielt, wurde mir der ehrenvolle Antrag gestellt außer dem ersten Concert noch weitere 3 also zusammen 4 Concerte zu dirigiren das 4te das heißt das Abschieds-Concert fand gestern Abend statt, dasselbe war überfüllt, und der Beyfall ein immenser, und hat mich derselbe so gerührt daß mir die Thränen in die Augen kamen, als ich nach der Schluß-Pièce "Lebewohl wartete, 3 mahl gerufen wurde, und noch meinen Hurrah-Sturm Galopp spielte - war auch das Orchester aus freiem Antrieb (und in Anerkennung meines künstlerischen Strebens und den großen Ruf den ich als Componist mir erworben) mir einen dreymahligen Tusch mit Pauken und Trompeten brachte, und sämtliche Musiker durch Klopfen mit den Bogen auf Violinen etc. mir ihren Beyfall zollten, - ich verbeugte mich vorerst gegen das sämtliche Orchester-Personal, da deren Anerkennung ungleich für mich nun den größten Werth hat. Es ist dieser Abend für mich umso unvergesslicher als es das erstemahl in meinem Leben ist, das mir das Orchester ein Tusch brachte. Das Comite der Tonhalle-Concerte sah sich demnach veranlasst, mich noch für ein Stes Concert zu engagieren, welches unter dem Titel: Auf allgemeines Verlangen Fünftes, und letztes Concert usw.“

³⁰⁹ **Ms 31/79** (14.9.1877)

³¹⁰ Friederike (1812-1877) byla vdaná za Gustava Adolfa Schréttera (1803-1864), prvního homeopatického lékaře ve Lvově.

³¹¹ **Ms 31/80** (29.9.1877) „Ich bin vorgestern wohlbehalten hier eingetroffen. Den Trauerfall in unserer Familie habe ich meiner Hausfrau Frau Wolf mitgetheilt, mit der die selige Friederike öfter verkehrte als sie mich im August 1872 auf ihrer Durchreise nach dem Bad Boll in Württemberg besuchte und sich 8 Tage bei mir aufhielt, [...] alle haben mir ihre Theilnahme und Beileid ausgesprochen, und waren höchst erstaunt da Friederike damals noch so rüstig aussah.“

„Příští středu nebo čtvrtek odjíždím do Hamburku, kde jsem na měsíc (od 16. října do 16. listopadu) angažován u George Stadlyho. Dnes jsem mu, jako majiteli koncertních prostor, poslal expresní zásilku se třemi bednami hudebnin.“³¹² (Kéler, 6.10.1877)

Ve čtvrtek 11. října 1877 Kéler odjíždí v ranních hodinách do Hamburku. Večer se ubytovává v hotelu Waterloo.

„Po krátkém pobytu ve Wiesbadenu odcestoval Béla Kéler do Hamburku, kde od 16. října [...] s mimořádnou odezvou vystupuje v nádherně zrekonstruovaném a skvěle osvětleném koncertním sále 'Stadly'sche Etablissement'.“³¹³ (Hamburger Fremdenblatt, 27.11.1877)

Hostování Bély Kélera na čele orchestru a pozitivní reakce na interpretaci jeho hudby 2. hanzovním pěším plukem č. 76³¹⁴ vzbuzují pozornost tištěných médií.

„Na čele místního vojenského orchestru již nějakou dobu koncertuje bývalý nassauský dvorní hudební ředitel pan Béla Kéler, který je široce uznávaný jako dirigent a skladatel.“³¹⁵ (Musikalisches Wochenblatt, 9.11.1877)

„...nejhlubší zážitek je, když se tyto úžasné melodie dostanou do mysli, když tento skvělý hudební mistr sám svou hudbu provádí a strhává své hudebníky i posluchače k projevu velkého nadšení.“³¹⁶ (Hamburger Fremdenblatt, 27.11.1877)

Kvůli značnému ohlasu se Kélerovo měsíční angažmá prodlužuje o dva týdny – do 29. listopadu 1877.³¹⁷ Následně Kéler přijímá nabídku George Stadlyho na další koncertní cyklus v lednu 1878. I když mezi oběma koncertními sňůrami je více než měsíční časová prodleva, zůstává Kéler v tomto mezidobí v Hamburku, protože cestování s množstvím zavazadel do Wiesbadenu a zase zpět by pro něj bylo finančně nerentabilní.

³¹² Ms 31/81 (6.10.1877) „Ich reise nächsten Mittwoch oder Donnerstag nach Hamburg woselbst ich in dem Concert-Etablissement Stadly für einen Monath (vom 16. October - 16. November) fest engagirt bin, heute expedirte ich bereits 3 Kisten Musikalien als Eilgut an H. George Stadlyj (Besitzer dieses Concert-Locals) ...“

³¹³ Hamburger Fremden Blatt (27.11.1877) „Nach kurzem Aufenthalte in Wiesbaden reiste Kéler Béla nach Hamburg, woselbst er [...] seit dem 16. October in dem prachtvoll renovirten und brillant erleuchten Concertsaal des Stadly'schen Etablissements mit außergewöhnlichem Beifall concertirt.“

³¹⁴ KŠMB n9-n18. Programové bulletiny.

³¹⁵ Musikalisches Wochenblatt (9.11.1877, s.9) „An der Spitze der hiesigen Regimentsmusik concertirt seit einiger Zeit im Stadly'schen Etablissement der ehemalige nassauische Hofballmusikdirector Kéler Béla und findet als Dirigent und Componist viel Anerkennung.“

³¹⁶ Hamburger Fremdenblatt (27.11.1877) „...am tiefsten, wenn dieser wunderbaren Weisen ins Gemüth, wenn dieser große Tonmeister selbst seine Werke dirigirt und seine Musiker wie auch die Hörer zu lebhaftem Enthusiasmus hinreißt.“

³¹⁷ KŠMB n9-n18. Programové bulletiny.

„V důsledku velké popularity mých hostujících koncertních vystoupení byl pan Stadly přiměn, aby mi dal nabídku na druhý měsíční cyklus koncertů, a to od ledna příštího roku. Proto jsem se rozhodl, že na vánoční svátky zůstanu tady, zvláště proto, že cestovní výlohy s velkým množstvím zavazadel z Hamburku do Wiesbadenu a zpět jsou poměrně významné. Vrátím se tedy do Wiesbadenu až v průběhu února, možná v květnu nebo v dubnu. Mimochodem, Wiesbaden, i když je stále krásný, už pro mě není tak zajímavý jako v časech nassauského vévody.“³¹⁸ (Kéler, 14.12.1877)

Hamburk působí na Kélera v kontextu jiných pruských měst, jmenovitě Berlína nebo Wiesbadenu, jako velmi bohaté a prosperující město, kde není patrná chudoba.³¹⁹

Štědrý večer roku 1877 tráví Kéler u George Stadlyho.³²⁰ Den poté dostává od svého švagra Andráse Vandráka z Prešova Košické noviny, ve kterých 15. prosince vyšel Kélerův životopisný článek s názvem *Senilleton – Kéler Béla*.³²¹ (příl. č.13)

„Velice Ti děkuji, že jsi mi poslal 'Kaschauer Zeitung', který jsem dostal před hodinou. Skutečnost, že se redakce tohoto listu zabývala mým životopisným náčrtem, bude pravděpodobně zajímat mnoho čtenářů těchto novin, protože jsem synem tohoto regionu.“³²² (Kéler, 25.12.1877)

Kéler zůstává v Hamburku i po skončení pracovní části svého pobytu. Stěhuje se do hotelu, kde se cítí být více ve společenském dění.³²³ Přestože je Kéler velmi movitým mužem, zřejmě se v této souvislosti zamýšlí nad nejistým životem svobodného umělce bez stálého angažmá. Kélerovi přiděluje vrásky londýnské vydavatelství Cramer & Co., které s ním neprodlužuje smlouvu na vydávání jeho skladeb i skutečnost, že stále nemá uzavřen žádný kontrakt na letní období.

³¹⁸ Ms 31/82 (14.12.1877) „In Folge des großen Zuspruchs dessen sich meine Gastspiel-Concerte erfreuten hat sich H. Stadly veranlasst gesehen mir eine Offerte zu machen für einen zweiten Cyclus von Concerten und zwar vom 3ten Jänner (nächsten Jahres) ab für ein weiteres Monath, - demnach habe ich beschlossen die Weihnachtsfeiertage über hier zu bleiben zumahl die Reisespesen viel, Gepäck Hamburg – Wiesbaden et retour ziemlich bedeutend sind. Ich werde demnach erst im Laufe Februar, eventuell im May oder April nach Wiesbaden zurückkehren, - übrigens hat Wiesbaden, wenn noch so schön ist, für mich nicht mehr das Interesse wie zu Nassau-Zeiten.

³¹⁹ Ms 31/82 (14.12.1877)

³²⁰ Ms 31/83 (25.12.1877)

³²¹ Kaschauer Zeitung, 15. 12. 1877, s.2

³²² Ms 31/83 (25.12.1877) „Ich danke Dir bestens die Zusendung der Kaschauer Zeitung die ich vor einer Stunde empfang. Daß die Redaction dieses Blattes meine biografische Skizze aufgenommen, wird manche Leser dieses Blattes, dies wohl interessieren zumahl da ich ein Sohn dieser Gegend bin.“

³²³ Ms 31/85 (1.5.1878)

„*Moje existence jako umělce je příliš nejistá. Již jsem utratil více než polovinu výtěžku za provedené koncerty. Musím zde zůstat zčásti proto, abych se poohlédl po angažmá na léto a částečně kvůli tomu, abych si mohl více užívat života. Wiesbaden je pro mě v zimě obzvláště nudný. Můj londýnský vydavatel (můj hlavní příjem) mi vzhledem k současným nepříznivým podmínkám neobnovil smlouvu.*“³²⁴ (Kéler, 1.3.1878) „*Bohužel jsem doposud neobdržel žádné angažmá na léto, což je pro mě velmi nepříjemné, protože musím hodně vydělávat, pokud si chci slušně žít.*“³²⁵ (Kéler, 1.5.1878)

Kélerovi se v průběhu dubna 1878 zhoršilo jeho chronické onemocnění a je nucen vyhledat lékařskou pomoc.

„*...byl bych, chvála Bohu, zdravý, kromě mého starého utrpení, které se od července loňského roku zhoršilo. Od 10. dubna jsem v lékařské péči a chodím 2-3 týdně do místní nemocnice k asistenčnímu doktorovi Wiesingerovi. Od té doby se cítím výrazně lépe. Můj vzhled je velmi dobrý, jsem silný a užívám si dobré chuti k jídlu.*“³²⁶ (Kéler, 1.5.1878)

Na začátku května 1878 dostává Kéler nabídku na koncertní cyklus v Paříži. Proto 10. května opouští Hamburk a vydává se za dalším uměleckým angažmá do země galského kohouta.

2.18 Na světové výstavě v Paříži (1878)

Kéler přijíždí do Paříže 17. května večer.³²⁷ V tomto městě zřejmě již pobýval v roce 1865, kdy zde složil polku *Entre Paris et Wiesbaden, op.71* a v červenci roku 1867, kdy soukromě navštívil předchozí pařížskou Světovou výstavu a svého přítele Josepha Rummela.

³²⁴ Ms 31/84 (1.3.1878) „*Meine Existenz als Künstler ist zu precär und viel zu unsicher. Von dem Verdienst der jetzt stattgefundenen Concerte habe ich fast mehr als die Hälfte verausgabt, und demnach muß ich hier bleiben theils um mich für den Sommer um ein Engagement umzusehen, theils, um das Leben hier mehr zu genießen; Wiesbaden ist für mich namentlich im Winter sehr langweilig. Mein Londoner Verleger (meine Haupteinnahmen) hat in Anbetracht der ungünstigen Zeitverhältnisse meinen Contract nicht mehr erneuert.*“

³²⁵ Ms 31/85 (1.5.1878) „*Leider habe ich bis nun zu keinem Engagement für Sommer erhalten, was mir sehr unangenehm ist, denn ich muß stark verdienen, wenn ich anständig leben will.*“

³²⁶ Ms 31/85 (1.5.1878) „*...ich wäre Gott sei Dank so gesund, bis auf mein altes Leiden; welches sich seit July voriges Jahr wieder verschlimmert hat, und ich seit dem 10. April jetzt in ärztlicher Behandlung stehe, und alle Wochen 2–3 mahl zum Assistenzarzt H. Doctor Wiesinger im hiesigen Krankenhaus gehe, und seit der Zeit mich bedeutend besser befinde. Mein Aussehen ist sehr gut, ich bin stark und sonst bei gutem Appetit.*“

³²⁷ Ms 31/86 (16.6.1878)

Až nyní sem Kéler přijíždí poprvé pracovně. Pro účely 7. Světové výstavy³²⁸ zde vzniká 80členný orchestr, který v budově Oranžerie³²⁹ řídí Jean-Baptiste Arban³³⁰ spolu s dalšími věhlasnými dirigenty.

„Osmdesátičlenný orchestr [...] povedou střídavě nejslavnější zahraniční dirigenti: Johann Strauss, Arditi, Fahrbach, Béla Kéler, Gungl, Lewandowski atd., a samozřejmě i samotný Arban, který bude veřejnosti představovat své zahraniční kolegy. [...] Již bylo ohlášeno, že tím, kdo přehlídku zahájí, bude slavný uherský maestro Béla Kéler.“³³¹ (Le Ménestrelm, 19.5.1878)

Kéler diriguje v elektricky osvětleném sále celkem 30 koncertů mezi 24. květnem a 21. červnem 1878 a věří, že jejich úspěch bude mít za následek další získané angažmá.

„Můj první koncert se konal 24. května, kdy budova Oranžerie, která byla přestavěna na koncertní sál, ještě nebyla zcela dokončena, stejně jako všech 48 elektrických luceren na terase ještě nebylo na svém místě. Tyto elektrické lucerny vyzařují stejné světlo jako měsíc a v porovnání s nimi vypadají plynové lucerny jako obyčejné lojové svíčky. [...] ...byl jsem původně angažován na 14 koncertů, ale v důsledku ohlasu, kterému se mé koncerty těší, se výbor rozhodl angažovat mě na dalších 16 koncertů. Proto diriguji celkem 30 koncertů, každý večer koncert se čtyřmi až pěti skladbami. Příští pátek 21. června proběhne můj poslední koncert, pak mám v úmyslu zůstat zde ještě několik dní a následně cestovat přímo do Wiesbadenu (15 hodin vlakem, tedy jednodenní cesta). [...] Všechny pařížské noviny přednášely o našich koncertech, čímž šíří velkou reputaci, a já pak mohu snadno, pokud mi milý Bůh dá ještě pár let, získat skvělé angažmá.“³³² (Kéler, 16.6.1878)

³²⁸ Světová výstava 1878 (francouzsky Exposition universelle de 1878) byla v pořadí 7. světová výstava a zároveň třetí, která se uskutečnila v Paříži. Doba jejího trvání byla od 1. května do 31. října 1878.

³²⁹ Oranžerie je dnešní Musée de l'Orangerie (česky Muzeum Oranžerie) v Paříži.

³³⁰ Jean-Baptiste Arban (1825-1889) byl francouzský skladatel, dirigent a kornetista.

³³¹ Le Ménestrelm (19.5.1878) „L'orchestre de 80 musiciens, bien que composé par Arban, sera dirigé tour à tour par les plus célèbres chefs d'orchestre étrangers: Johann Strauss, Arditi, Fahrbach, Keler-Bela, Gungl, Lewandowski etc., et naturellement Arban lui-même, qui se fera l'introducteur, auprès du public, de ses con – frères étrangers. [...] Le fameux maestro hongrois Keler-Bela est déjà annoncé; c'est lui qui commencera le défilé.“

³³² Ms 31/86 (16.6.1878) „Mein erstes Concert fand erst am 24. Mai statt, nach dem das Orangerie Gebäude, welches zum Concert-Saal umgestaltet wurde, noch nicht ganz fertig war, desgleichen die 48 electrischen Laternen auf der Terrasse und in sämtlichen Localitäten noch nicht hergestellt waren. Diese electrische Laternen verbreiten dasselbe Licht wie der Mond, und erscheinen die Gas-Laternen dagegen wie ordinäre Unschlitt-Kerzen. [...] ...war ich ursprünglich für 14 Concerte engagirt, doch in Folge des Beyfalls dem sich meine Concerte erfreuen hat sich das Comité veranlaßt gesehen mich noch für weitere 16 Concerte zu engagiren demnach dirigire ich im Ganzen 30 Concerte allabendlich 4 - 5 Stücke. Nächsten Freitag den 21. Juni findet mein letztes Concert statt, dann gedenke ich noch einige Tage hier zu verweilen, u. dann directe nach Wiesbaden (15 Stunden Eisenbahn,

Zpráva o zahájení série pařížských koncertů se objevuje i v *Berliner Musikzeitung*, který mylně označuje za datum prvního Kélerova koncertu 26. květen 1878.

*„26. května byly slavnostně zahájeny koncerty v Oranžérii v Tuilerijské zahradě. Celé náměstí 'de la Concorde' a Oranžerie se kouzelně rozzářily. [...] Úspěch byl velkolepý.“*³³³
(*Berliner Musikzeitung*, 6.6.1878)

Během koncertní šňůry se postupně zhoršuje Kélerův zdravotní stav. Od 27. června, šest dní po posledním 30. koncertě, je hospitalizován v Nemocnici řádu sv. Jana z Boha.³³⁴

*„Dne 21. tohoto měsíce se konal můj 30., resp. poslední koncert. 23. června jsem se přestěhoval k Szalaiovým příbuzným, ale protože to bylo daleko k mému doktoru Mallezovi, tak jsem se předevčírem, tj. v úterý 27. června v 17:00, přestěhoval do výše uvedené soukromé nemocnice. [...] Mé utrpení se v posledních několika dnech zhoršilo, [...] ale díky Bohu, dostává se mi zde velká péče, takže je to o něco lepší. Obvykle ležím celý den v posteli. Odpočinek je u mého problému nejdůležitější. [...] Prozatím nemám žádné plány do budoucna, protože to vše závisí na průběhu mé nemoci.“*³³⁵ (Kéler, 29.6.1878)

Kéler má pocit, že sestra Emilie spojuje jeho špatný zdravotní stav s vysokým pracovním nasazením, což jí vyvrací tím, že se jeho onemocnění zhoršovalo i v době, kdy vůbec neditigoval.

„Pravděpodobně se mýlíš, pokud se domníváš, že mnoho práce způsobilo zhoršení mého zdravotního stavu. Od Hamburku v únoru jsem neditigoval téměř 4 měsíce, a i když diriguji,

also eine Tagesreise) zu reisen. [...] Alle Pariser Zeitungen brachten Referate über unsere Concerte, die einen großen Ruf verbreiten, und ich dann leicht möglich, wenn mir der liebe Gott noch paar Jahre schenkt, ein brillantes Engagement erhalte, demzufolge ich dann auch ohne Musik zu machen, leben könnte.“

³³³ *Berliner Musikzeitung* (6.6.1878, s.7) „Am 26. Mai wurden Pariser Tuilerien-Garten die Concerte in der Orangerie inaugurirt. Der ganze Platz de la Concorde und die Orangerie waren feenhaft erleuchtet. [...] Der Erfolg war großartiger.“

³³⁴ Maison de Santé des Religieux Hospitaliers de Saint-Jean-de-Dieu, Rue Oudinot 19

³³⁵ **Ms 31/87** (29.6.1878) „Am 21ten diesen Monats fand mein 30tes respektive letztes Concert statt, und bin ich am 23. zu unseren Verwandten Ang. Szalai gezogen, da er aber viel zu weit von meinem Arzte Dr. Mallez wohnte, so bin ich auf Anrathen des letzters in das obige Privat Krankenhaus gezogen, und zwar vorgestern (Dienstag 27. Jun. 5Uhr nachmittags) [...] Mein Leiden hat sich in den letzten Tagen sehr verschlimmert, [...] doch geht es mir Gott sei Dank bei der gr. Pflege die ich hier genieße lebe etwas besser ich bin meist den ganzen Tag zu Bette, - die Ruhe ist bei meinem Leiden die Hauptsache. [...] Ich mache vorerst gar keine Zukunftspläne, da dies alles von dem Verlauf meiner Krankheit abhängt.“

není to příliš namáhavé. Tady jsem dirigoval 4–5 skladeb za večer. Mé onemocnění by se bez lékařské pomoci zhoršilo, ať už jsem v posteli nebo vstanu a diriguji.“³³⁶ (Kéler, 9.7.1878)

Kélerův zdravotní stav se od začátku července 1878 zlepšuje a začíná se cítit relativně zdrav.

„... již asi 10 dní se postupně zotavuji. [...] Doktor Mallez na mě denně dohlíží. Myslím, že dá-li Bůh, opustím tuto instituci na konci měsíce. [...] Vstávám v 6 hodin a žiji stejně jako na venkovském místě. Není na mě vidět, že jsem nemocný. Všechno se jeví normální, chuť k jídlu, spánek...“³³⁷ (Kéler, 9.7.1878)

Z dětí svých sourozenců udržuje Kéler blízký vztah zejména s dcerou nebohého bratra Ferdinanda Gisellou³³⁸, u které rozpoznává hudební talent. Kéler Giselle často posílá klavírní verze svých skladeb, např. některé předehry, uherské tance pro klavír či valčíky. Z Paříže jí zasílá časopis *Le Journal de Musique*, ve kterém byla 29. června 1878 v článku *Une Valse* uveřejněna Kélerova biografie s potvrzením jeho úspěšné mezinárodní kariéry i před pařížským publikem. K tomu je se svolením vydavatele přiloženo notové vydání valčíku *Sprudler*, op.65.³³⁹

„Vydáváme okouzující valčík od uherského skladatele Bély Kélera, který měsíc přispíval k brilanci večerů koncertů v nové Oranžerii. Díky němu a díky laskavosti jeho vydavatele Bote & Bock, můžeme našim čtenářům nabídnout perlu jeho populárního tanečního repertoáru: 'Die Sprudler', který byl před zahájením turné ve Francii s nadšením přijat v Rakousku. [...] Od svých začátků a prvotních úspěchů ve Vídni, skladatel viděl, jak jeho pověst rostla od města k městu, od země k zemi, po celém Rakousku, po celém Německu až do Paříže, která díky svému rozmaru či vytríbenému vkusu přidává nebo odnímá slávu a člověk se podrobuje jejímu úsudku. Paříž posvětila jméno Béla Kéler a zařadila ho mezi mistry žánru

³³⁶ Ms 31/88 (9.7.1878) „Du bist wohl im Irrthum wenn Du glaubst, daß das viele Arbeiten mein Leiden verschlimmert hätte. Seit Februar also fast 4 Monathe habe ich ja in Hamburg nicht dirigirt, auch wenn ich dirigire ist mit der Anstrengung nicht so schlimm, hier hatte ich pro Abend 4 - 5 Stücke zu dirigiren. Mein Leiden würde sich ohne ärztliche Hilfe so und so verschlimmern, ob ich im Bette liege, oder wach bin und dirigire.“

³³⁷ Ms 31/88 (9.7.1878) „...ich mich seit circa 10 Tagen in fortschreitender Besserung befinde [...] Dr. Mallez operirt mich täglich. Ich gedenke so Gott will Ende des Monats vielleicht diese Anstalt verlassen zu können. [...] Ich stehe schon um 6 Uhr auf, und lebe gerade wie in einem Landorte, man möchte mir nicht ansehen daß ich krank bin, Appetit, Schlaf alles ist bei mir normal, ...“

³³⁸ Ms 31/1 Gisella Kéler (1854–1888) se tři roky před svou smrtí (+1885) provdala za budapeštského architekta Otto Sztéhla (*1851).

³³⁹ Ms 31/88 (9.7.1878)

jakými jsou Strauss, Lanner, Labitzky, Gung'l nebo Fahrbach. ³⁴⁰ (Le Journal de Musique, 29.6.1878)

8. července se Kéler setkává se svým někdejším zaměstnavatelem vévodou Adolphem z Nassau, který je shodou okolností též v Paříži.³⁴¹ Před odjezdem z Paříže ještě u svého lékaře vyrovnává nemocniční účet.

„Můj doktor Mallez mi naučtoval poplatek 400 franků, ale uzdravil jsem se, a to je více než tisíce franků.“ ³⁴² (Kéler, 8.8.1878)

3. srpna večer Kéler opouští pařížskou nemocnici a den poté v neděli 4. srpna přijíždí do Wiesbadenu.³⁴³

2.19 Tivoli v Hannoveru a Kodani (1878)

Ve Wiesbadenu se Kéler dlouho nezdržuje, protože hned 8. srpna odjíždí na turné do Kodaně, které mu nabídl umělecký ředitel tamějšího zábavního parku Tivoli³⁴⁴ Bernhard Olsen³⁴⁵ těsně před Kélerovým odjezdem z Paříže.

„V poslední chvíli před mým odjezdem z Paříže jsem obdržel nabídku na angažmá od ředitele společnosti Tivoli Bernharda Olsena v Kodani, [...] kterou jsem okamžitě přijal. [...] Park Tivoli by měl být nádherný.“ ³⁴⁶ (Kéler, 8.8.1878)

³⁴⁰ Le Journal de Musique (29.6.1878, s.3) Une valse:« Nous publions une charmante valse du compositeur hongrois Kéler-Béla qui, pendant un mois, a concouru à l'éclat des soirées des nouveaux concerts de l'Orangerie. Grâce à lui, grâce à l'obligeance de ses éditeurs Bote et Bock, nous pouvons offrir à nos lecteurs une des perles de son répertoire dansant si apprécié: Die Sprudler qui a fait fureur en Autriche avant de commencer aujourd'hui son tour de France. [...] Depuis ses débuts à Vienne et ses succès, le compositeur a vu sa réputation grandir de ville en ville, de pays en pays, par toute l'Autriche, par toute l'Allemagne, jusqu'à ce Paris, qui fait et défait au gré de son caprice ou de son gout raffiné, les gloires qu'on soumet à son jugement, ait consacré le nom de Kéler-Béla et l'ait placé parmi les maîtres du genre, les Strauss, les Lanner, les Labitzky, les Gung'l e les Fahrbach.»

³⁴¹ Ms 31/88 (9.7.1878)

³⁴² Ms 31/90 (8. 8. 1878) *Mein Arzt Dr. Mallez gab ich ein Honorar von 400Frank bin aber hergestellt, und das ist mehr Werth als tausende von Francs.*“

³⁴³ Ms 31/90 (8. 8. 1878)

³⁴⁴ Zábavní park Tivoli existuje od roku 1843 dodnes. Je druhým nejstarším zábavním parkem na světě s rozlohou více než 82 tisíc m².

³⁴⁵ Bernhard Olsen (1836-1922) byl uměleckým ředitelem kodaňského zábavního parku Tivoli v letech 1868 až 1886.

³⁴⁶ Ms 31/90 (8.8.1878) *„Im letzten Moment meiner Abreise v. Paris bekam ich vom Director des Etablissement Tivoli Bernhard Olsen in Kopenhagen eine Engagements-Offerte, [...] die ich sofort annahm. [...] Das Etablissement Tivoli soll prachtvoll sein.*“

První Kélerovou koncertní zastávkou je ovšem Hannover, kde od 11. do 15. srpna diriguje orchestr 1. hannoverského pěšího pluku č.74 v nově otevřené koncertní zahradě Tivoli Karla Röpkeho³⁴⁷.

*„...do Hannoveru jsem odjel 8. srpna. Vystupoval jsem tam v Röpkeho Tivoli 11., 13., 14. a 15. srpna.“*³⁴⁸ (Kéler, 6.9.1878)

Až potom Kéler míří z Hannoveru přes Hamburk, Kiel a Korsør do Kodaně.

*„16. jsem odjel do Hamburku, vzdáleného pouze 3 hodiny po železnici. Jak známo, před odjezdem do Paříže (17. května) jsem tam nechal v úschově tři kufry s hudebninami a oblečením. Měl jsem hodně co dělat s tím, abych vybral ty nejnütnější hudební kusy pro Kodaň. [...] V Hamburku jsem zůstal jen 3 dny a 19. večer v 9:30 hodin jsem odjel do Kielu a odtud o půl jedné v noci parníkem (7 hodin) do Korsär³⁴⁹, hraničního dánského města a odtud 3 hodiny vlakem do Kodaně.“*³⁵⁰ (Kéler, 6.9.1878)

Kélerovy koncerty v Kodani se konají mezi 24. srpnem a 11. zářím 1878 v dodnes existujícím zábavním parku Tivoli. Spoluúčinkuje na nich stálý dirigent orchestru Tivoli Balduin Dahl (1834-1891).

*„Nenechte se mýlit, skladby Bély Kélera jsou zde dobře známé a pravidelně se hrají jak v Tivoli, tak v soukromých divadlech. Ale pod skladatelovým vlastním vedením zní poněkud jinak, než je u nás obvyklé. [...] Bylo docela zajímavé slyšet provádět vídeňskou hudbu pravými vídeňskými způsoby a věříme, že představenstvo Tivoli, které bylo letos v létě tak neobvykle aktivní, si zaslouží uznání za to, že k tomu publiku poskytlo příležitost.“*³⁵¹ (Morgenbladet, 29.8.1878)

³⁴⁷ Koncertní zahrada Tivoli se nacházela v centru Hannoveru, přímo u železniční tratě. Jednalo se o terasovitý komplex s fontánou, dřevěnými konstrukcemi a osvětlením 40 000 plynových lamp, který byl otevřen v roce 1878. Koncertní zahrada byla zbořena ve 40. letech 20. století.

³⁴⁸ **Ms 31/91** (6.9.1878) „...um schon am 8. nach Hannover abzureisen woselbst ich am 11., 13., 14. - 15. Aug. in Röpke, Tivoli auftrat.“

³⁴⁹ Korsør je dnešní přístavní město na dánském ostrově Sjælland.

³⁵⁰ **Ms 31/91** (6.9.1878) „Am 16. bin ich nach dem (nur 3 Stunden Eisenbahn) entfernten Hamburg abgereist; bekanntlich habe ich vor meiner Abreise nach Paris (am 17. May) daselbst 3 Kisten mit Musik, Kleidern etc. in Aufbewahrung zurückgelassen. Ich hatte viel mit meinen Musikalien herum zu kramen, um die nothwendigsten Stücke für Kopenhagen auszusuchen. [...] Ich hielt mich nur 3 Tage in Hamburg auf, fuhr am 19. abends 9½ Uhr nach Kiel und von dort nachts 12½ per Dampfschiff (7 Stunden) nach Korsär. Grenzstadt zu Dänemark, von dort in 3 St. Eisenbahn nach Kopenhagen.“

³⁵¹ Morgenbladet (29.8.1878) „Ikke faa af Hr. Kéler BÉlas Kompositioner ere kjendte her og spilles jævnlig saavel paa Tivoli som i de private Theatre ; men under Komponistens egen Anførsel lyde de noget anderledes end sædvanligt hos os. [...] Det har været ganske interessant at hore Wiernemusik foredraget paa ægte Wiernemaner,

Kéler si je vědom popularity svých skladeb u kodaňského publika a zejména v Tivoli, které považuje za nejkrásnější zařízení svého druhu v tehdejší Evropě.

„24. srpna se zde s velkým ohlasem konal můj 1. koncert. Mé jméno je zde známo již více než 20 let, dokonce 4 mé skladby jsou zde přetištěny s dánskými názvy, 'Letzte Glücksstunden – Österreich-Ungarn-Walzer – Alpenjäger Marsch – Lustspiel Ouverture'. [...] Minulou neděli jsem byl po poslední skladbě ještě pětkrát vytleskán. Dnes je můj 14. koncert, asi 8 dalších v průběhu 14 dní zde budu dirigovat. [...] Dnes večer máme v Tivoli dožínky. Pravděpodobně tam bude kolem 10 000 lidí. Tivoli je nejkrásnější zábavní zařízení v Evropě, s koncertním sálem, cirkusem, divadlem, kolotočem, skluzavkou a 17 restauracemi všech úrovní od nejlepších až po levné.“³⁵² (Kéler, 6.9.1878)

Kéler se pokouší získat následné angažmá v nedalekém Stockholmu.

„Kdybych našel závazek ve Stockholmu, kde nyní vystupuje Eduard Strauss, který dokončí své koncerty 25. dne tohoto měsíce, pojedu tam, což je jeden den cesty...“³⁵³ (Kéler, 6.9.1878)

Kéler je v Kodani nadšen nejen ze svých koncertních úspěchů, ale i z okolních destinací, které ve volném čase navštěvuje. Jsou jimi město Kodaň s přilehlou zátokou *Örsund*, přístavní město *Helsingør*, přímořské letovisko *Klampenborg*, hrad *Kronborg*, zámky *Fredensborg* a *Frederiksborg*.³⁵⁴

2.20 V Kasselu a Frankfurtu (1878-1879)

Z Kodaně do Wiesbadenu odjíždí Kéler zřejmě 21. září. Cestou se ještě na delší čas zastavuje v Hamburku, kde pobývá opět v hotelu Waterloo a v Kasselu, kde koncertuje.

og vi tro, at Tivolibestyrelsen, som i denne Sommer har været saa ualmindelig virk – som, fortjener Anerkjendelse for at have skaffet Publikum Lejlighed dertil.“

³⁵² **Ms 31/91** (6.9.1878) *„Am 24. August fand mein 1. Concert dahier statt unter großartigem Beyfall, mein Name ist hier seit mehr denn 20 Jahren bekannt, sogar 4 meiner Compositionen sind hier nachgedruckt mit dänischen Titeln [...] als letzte Glücksstunden – Österreich-Ungarn-Walz – Alpenjäger Marsch – und Lustspiel Ouverture. [...] Vorigen Sonntag wurde ich nach der Schluß-Piece des Programms wohl 5 mahl gerufen worden. Heute findet mein 14. Concert statt, wahrscheinlich werde noch 8 möglicherweise 14 Tage hier concertiren. [...] Heute Abend haben wir im Tivoli ein Erntefest da wird wohl an die 10.000 Menschen geben. Das Tivoli ist das großartigste derartige Vergnügungs-Etablissement in Europa, mit Concert-Saal, Circus, Theater, Ringenspiel, Rutschbahn usw. und 17 sage siebzehn Restaurationen in allen Nuancen vom feinsten bis zum niedrigsten.“*

³⁵³ **Ms 31/91** (6.9.1878) *„Sollte ich in Stockholm (wo eben Eduard Strauß concertirt und erst am 25. laufenden Monats seine Concerte beendet) ein Engagement finden so würde ich hinüberfahren, 1 Tagesreise...“*

³⁵⁴ **Ms 31/91** (6.9.1878)

„Z Hamburku, kde jsem se zastavil na zpáteční cestě z Kodaně, jsem zůstal asi 5 týdnů a 27. října jsem odjel do Kasselu, kde jsem měl 2 koncerty. Z Kasselu je to asi 8 hodin cesty do Wiesbadenu.“³⁵⁵ (Kéler, 9.11.1878)

Po více než 1,5 roce se Kéler 1. listopadu 1878 vrací na delší čas do Wiesbadenu. Již utratil většinu výdělků z předcházejících měsíců a zřejmě se obává, aby nemusel sáhnout na své úspory.

„Po téměř 19měsíční nepřítomnosti jsem se 1. listopadu, to znamená před 8 dny, bezpečně vrátil do Wiesbadenu. Mezitím jsem zde byl 3krát mezi cestami, ale vždy jen na pár dní. Přemýšlím o tom, že zde budu pobývat až do poloviny května 1879. Sotva věřím, že v zimě najdu nějaké angažmá. [...] I když jsem měl během 19 měsíců ve městech Paříž, Hamburk, Mnichov, Hannover, Brémy, Kiel a Kassel docela dobré výdělky, tak jsem utratil téměř 75 % z celkových příjmů za cestování, hotely a nákupy, což stálo strašné množství peněz.“³⁵⁶ (Kéler, 9.11.1878)

V zimním období, kdy nekoncertuje, každodenně doma pracuje od 10 hodin až skoro do setmění, což nedělá skoro 60letému Kélerovi zdravotně dobře. Sice považuje tuto práci za fyzicky nenáročnou, ale přinášející zdravotní potíže vyplývající z nedostatku pohybu na čerstvém vzduchu. Výkon dirigentské profese považuje Kéler za mnohem zdravější a zároveň finančně ohodnocenější.

„Často trpím záchvaty závratí a jsem psychicky neschopen vynaložit velké úsilí, například psaní dopisů mně dělá velký problém a často nemohu jasně přemýšlet a tím trpí i stylistika mých dopisů.“³⁵⁷ (Kéler, 28.1.1879) „Mimochodem, příliš se nenamáhám. Vždy začínám pracovat v 10 hodin ráno a končím 1 hodinu před setměním. [...] Když píšu tyto řádky, chvěje se moje pravá ruka. Mé zdraví by jinak bylo dobré, chuť k jídlu, spánek, jen bych se musel více pohybovat na čerstvém vzduchu. [...] ... je pro mě mnohem lepší a zdraví

³⁵⁵ **Ms 31/93** (9.11.1878) „Von Hamburg, woselbst ich mich auf der Rückreise von Kopenhagen aufhielt, blieb ich circa 5 Wochen und bin da am 27. October nach Cassel abgereist woselbst ich 2 Concerte gab; von Cassel sind circa 8 Stunden nach Wiesbaden.“

³⁵⁶ **Ms 31/93** (9.11.1878) „Ich bin nach meiner fast 19 monathigen Abwesenheit am 1. laufenden Monats, das heißt gestern vor 8 Tagen hier wohlbehalten wieder zurückgekehrt, in der Zwischenzeit war ich allerdings 3 mahl auf der Durchreise begriffen hier anwesend doch stets nur einige Tage. Ich gedenke dahier bis Mitte May 1879 den meinen Aufenthalt zu nehmen, und glaube kaum daß sich im Winter ein Engagement findet. [...] Wenngleich ich in den 19 Monathen in den Städten Paris, Hamburg, München, Hannover, Bremen, Kiel und Kassel ziemlich guten Verdienst hatte, so habe ich doch fast 75% der ganzen Einnahmen verausgabt, - Reisen Hotel, Einkäufe kosten erschrecklich viel.“

³⁵⁷ **Ms 31/94** (28.1.1879) „Ich leide öfters an Schwindel-Anfällen, und darf mich geistig nicht viel anstrengen zum Beispiel Briefschreiben strengt mich sehr an, ich kann oft nicht klar denken, demnach auch der Styl meiner Briefe.“

prospěšnější, když jsem činný jako dirigent a stále hýbu rukama a tělem než mnoho sezení u komponování. Navíc jako dirigent mohu v této době mnohem více vydělat, než když komponuji. ³⁵⁸ (Kéler, 7.2.1879)

Proto je Kéler velmi potěšen, když přichází nabídka na koncertní vystoupení, které se uskutečňuje 2. února 1879 ve Frankfurtu.

„Minulou neděli jsem byl angažován na koncert ve Frankfurtu nad Mohanem, který se konal ve velkolepém Saalbau. Sál je osvětlen osmi velkými plynovými lustry. V hale hořelo celkem asi 300 plamenů. Hned po první skladbě jsem byl třikrát vytleskán. ³⁵⁹ (Kéler, 7.2.1879)

Během února 1879 se u Kéléra projevují další zdravotní komplikace. Vytváří se mu periproktální píštěl. Jelikož se jeho stav nelepší, lékaři v březnu 1879 přistupují k operačnímu řešení.

„Doktor Hoffmann mně v březnu ve Wiesbadenu operoval, ale stále se to nechce uzdravit. ³⁶⁰ (Kéler, 15.8.1879)

2.21 Oslavy 25 let dirigentské činnosti ve Wiesbadenu (1879)

Již krátce po operaci, 30. března 1879 Kéler ve Wiesbadenu pořádá uherské matiné³⁶¹. V dubnu 1879, připravuje oslavy 25. výročí své dirigentské kariéry, jejichž hlavním bodem je koncert 7. května v Kursaalu ve Wiesbadenu.

„Jsem velmi zaneprázdněn přípravami na 25. výročí své umělecké kariéry dne 7. května. Na tento koncert jsem byl angažován lázeňským ředitelstvím. ³⁶² (Kéler, 21.4.1879)

Kélerův jubilejní koncert je spojený s velkými poctami a ozvláštněn premiérami dvou jeho nových skladeb *Vom Rhein zur Donau*, op.138 a přepracovanou verzí *Jubiläumsfeier Fest-*

³⁵⁸ Ms 31/95 (7.2.1879) „Übrigens strenge ich mich nicht sehr an, da ich stets morgens erst gegen 10Uhr mit meinen Arbeiten beginne, und um 1Uhr vor Licht aufhöre. [...] Während ich diese Zeilen niederschreibe zittert mir die rechte Hand, mein sonstiges Befinden wäre sonst gut, Appetit, Schlaf, nur müßte ich mehr an der freien Luft mich bewegen. [...] ...so ist es mich weit besser und für meine Gesundheit zuträglich, wenn ich wieder als Dirigent in Tätigkeit komme die fortwährende Bewegung über und Hand et Körper ist weit besser als das viele Sitzen und componiren, zumahl ich als Dirigent in der Zeit weit mehr verdienen kann als durch Componiren.“

³⁵⁹ Ms 31/95 (7.2.1879) „Vorigen Sonntag war ich für ein Concert in Frankfurth am Main engagirt, welches in dem großartigen Saalbau stattfand, der Saal wird mit 8 großen Gas-Lüstern erleuchtet. In dem Saal brennen circa 300 Gasflammen. Ich wurde mit Beyfall empfangen, u. nach dem ersten Stück 3 mahl gerufen.“

³⁶⁰ Ms 31/105 (15.8.1879) „Dr. Hoffmann hat in Wiesbaden hat selbe im Monath März einmahl operirt, doch noch immer will dieses nicht heilen...“

³⁶¹ Fővárosi Lapok (9.4.1879)

³⁶² Ms 31/100 (21.4.1879) „Ich bin mit den Vorbereitungen zu meinem am 7. Mai stattfindenden 25jährigen Künstler-Jubiläum sehr in Anspruch genommen, ich bin für diesen Tag v. der Cur-Direction für ein Concert engagirt.“

*Ouverture, op.132*³⁶³, „...ve které ilustruje vůdce židovské modlitby za doprovodu harfy a předehtu uzavírá brilantním pochodem *Příchod do Jeruzaléma*.“³⁶⁴ (Hamburger Fremdenblatt, 27.11.1877)

„Když jsem přistoupil k dirigentskému pultu, už na něm visely 4 věnce. Všechny kusy, zejména nový valčík: *‘Vom Rhein zur Donau’*, stejně jako *‘Jubiläums Ouverture’*, sklidily velký potlesk.“³⁶⁵ (Kéler, 20.5.1879)

Vídeňský deník *Neuigkeits-Welt-Blatt* vyzdvihuje vysokou úroveň a kvalitu dramaturgie jubilejního koncertu.

„V hudebních kruzích známý uherský kapelník Béla Kéler uspořádal minulou středu v *Kursaalu* ve *Wiesbadenu* slavnostní koncert u příležitosti 25. výročí své umělecké činnosti. Vše mělo znamenitý průběh a všechna čísla v programu se těšila velkému ohlasu. Dva kusy, které pro tuto příležitost Béla Kéler složil: *‘Jubiläumsfeier – Fest-Ouverture’* a nový valčík *‘Vom Rhein zur Donau’*, byly přijaty s bouřlivým potleskem.“³⁶⁶ (*Neuigkeits-Welt-Blatt*, 16.5.1879)

Následné oslavy se konají ve wiesbadenském *Kimo-Kaimo* klubu, jehož je skladatel dlouholetým čestným členem.

„Po koncertě jsem šel do *Kimo-Kaimo* klubu, k němuž patřím jako host už asi 14 let. Byl jsem přivítán zvoláním „hurá“, předseda mě přivítal dlouhou básní se 17 slokami. Pak se připilo na mé zdraví s předsedovým zvoláním *‘Exercitium Salamander’*. Prostřednictvím oběžníku jsem již jeden den předem pozval všechny přítomné pány na jeden sud plzeňského piva (jubilejní soudek). Zůstali jsme až do 2 hodin po půlnoci, hodně jsme zpívali, hráli atd. [...] Byl

³⁶³ Předehtu *Jubiläumsfeier*, op. 132 zkomponoval Kéler již 26. března 1867. Před svou premiérou byla ještě 21. prosince 1878 přepracována.

³⁶⁴ *Hamburger Fremden Blatt* (27.11.1877) „...in welcher er den jüdischen Vorbeter in orientalischer Weise mit Begleitung von Harfen illustriert und die Ouverture mit einem glänzenden Marsch *‘Einzug in Jerusalem’*, abschließt.“

³⁶⁵ **Ms 31/103** (20.5.1879) „Als ich den Dirigirpult betrat hingen bereits 4 Kränze an demselben. Alle Stücke namentlich der neue Walzer: *Vom Rhein zur Donau*“ desgleichen die *Jubiläum Ouverture* fanden großen Beyfall.“

³⁶⁶ *Neuigkeits-Welt-Blatt* - Auch ein 25jähriges Jubiläum (16.5.1879, s.5) „Der in musikalischen Kreisen wohlbekannte ungarische Kapellmeister Kéler Béla gab verflossenen Mittwoch im Kursaal in Wiesbaden aus Veranlassung des 25jährigen Jubiläums seines künstlerischen Wissens ein Fest-Konzert. Da selbe nahm einen glänzenden Verlauf und erfreuten sich sämtliche Nummern des Programms großen Beifalls. Die beiden für diese Gelegenheit von Kéler Béla komponierten Piecen: *‘Jubiläumsfeier’*, *‘Fest Ouverture* - und der neue Walzer *Vom Rhein zur Donau* wurden mit stürmischem Beifall aufgenommen.“

to můj slavný den, který se stal důležitou součástí mého rozmanitého uměleckého života, který jsem s Boží pomocí prožil. ³⁶⁷ (Kéler, 20.5.1879)

Kéler není překvapen, že v budapešťském nedělníku nevyšla o jeho významném výročí žádná zpráva a připojuje latinskou frázi, která v překladu zní, že „žádný člověk není prorokem ve své vlastní zemi.“

„To, že to Vasárnapi Újság záměrně nepřináší, není velkým neštěstím. Zřejmě se musím utěšit rčením 'Nemo Profet'. ³⁶⁸ (Kéler, 29.4.1879)

Kéler dostává spoustu blahopřejných dopisů, telegramů, věnců a květin.

„Jubilantovi se v tento slavný den dostalo mnoho ovací, květin, darů a vavřínových věnců. Obdržel mnoho blahopřání – telegramy z Vídně, Paříže, Londýna, Berlína, Kodaně, Hamburku, Uherska atd. ³⁶⁹ (Neuigkeits-Welt-Blatt, 16.5.1879)

Mezi gratulanty byli i tři z českého území: hudební skladatel a kapelník Jan Pavlis (1819-1880), zakladatel dílny na dechové nástroje v Hradci Králové Václav František Červený (1819-1896)³⁷⁰ a především český houslista, hudební skladatel a dirigent orchestru v Karlových Varech August Labitzky (1832-1903). Kéler si velmi cení blahopřejný dopis od svého švagra Andráse Vandráka z Prešova, kterému přisuzuje zásadní podíl na svém uměleckém růstu.

„Kvůli návalu profesionálních povinností, cestování a tak dále, jsem až nyní schopen vyjádřit svou upřímnou vděčnost za krásná, nápaditá slova ve Tvém posledním gratulačním dopise, který mě hluboce dojal. Ano, drahý Andrási, Ty jako senior v naší rodině, Ty jako můj někdejší učitel, jsi nejvíce povolán, abys mě hodnotil. Od mého nejranějšího mládí jsi měl

³⁶⁷ Ms 31/103 (20.5.1879) „Nach dem Concert begab ich mich in den Kimo-Kaimo Club, dem ich schon seit circa 14 Jahren als Gast angehöre, ich wurde mit Hurrah begrüßt, der Präses begrüßte mich mit einem 17 Strophen langen Gedicht, dann wurde auf mein Wohl ein Salamander getrunken mit dem Aufruf des Präses 'Exercitium Salamander'. Ich habe nähmlich 1 Faß Pilsener Bier (Jubiläumspfäßchen) spendirt, und sämtliche Herren schon tags zuvor durch ein Circular einladen lassen, wir blieben bis 2 Uhr nach Mitternacht, wurde viel gesungen, musicirt usw. Es war dieser mein Ehrentag ein wichtiger Abschnitt in meinem so wechselvollen vielbewegten Künstlerleben, den ich mit Gottes Hilfe erlebte.“

³⁶⁸ Ms 31/101 (29.4.1879) „Daß Vasárnapi Újság das bewußt nicht bringt, ist ja weiter kein großes Unglück und ich muß mich wohl mit dem "Nemo Profet" etc. trösten.“

³⁶⁹ Neuigkeits-Welt-Blatt - Auch ein 25jähriges Jubiläum (16.5.1879, s.5) „Dem Jubilar wurden an diese feinen Ehrentage, viele Ovationen, Blumenspenden und Lobenkränze zu Theil, gleichfalls trafen zahlreiche Gratulationsschreiben. Telegramme aus Wien, Paris, London, Berlin, Kopenhagen, Hamburg, Ungarn, usw.“

³⁷⁰ Ms 31/27_2 Nástrojářská firma Františka Červeného z Hradce Králové byla hlavním dodavatelem dechových nástrojů pro všechny rakouské armádní kapely v době Kélerova působení ve vojenských službách.

možnost pozorovat můj duševní růst a moji snahu a velké zanícení pro budoucí umělecký život.“³⁷¹ (Kéler, 20.5.1879)

Kéler je plně spokojen se svojí profesí tvůrčího umělce a děkuje svému osudu, že se stal známým skladatelem po celém světě. Zároveň konstatuje, že výsledky v umělecké profesi se většinou dostavují až ve zralém věku člověka-umělce.

„Chválím svůj osud, že mi dopřál prožít tento den s vědomím, že jsem tvůrčím umělcem a dosáhl jsem toho tolik, že větší část hudebního světa na obou polokoulích si mě a mé skladatelské práce všímá. Jakkoliv může být profese tvůrčího umělce krásná, cesta k cíli je zároveň velmi daleká a trnitá a většinou jej dosáhnete, až když vaše vlasy prošediví.“³⁷² (Kéler, 20.5.1879)

2.22 V Hannoveru a Hamburku (1879)

Pracovní povinnosti Kélerovi nedovolují, aby si vychutnal dozvuky své oslavy a již 9. května 1879 odjíždí na tři koncerty do Hannoveru, které se konají od 11. do 13. května v místním zábavním zařízení Tivoli, kde Kéler koncertoval již v předešlém roce.

„9. května ve 4 hodiny odpoledne jsem odjel [...] Do Hannoveru jsem dorazil ve 3:30 ráno, zkoušku jsem měl v 9 hodin, stejně jako následující den (v neděli) v 8 hodin – a večer v 7 hodin se konal můj první koncert, pak ještě v pondělí a úterý. V Hannoveru jsem zůstal ještě ve středu a ve čtvrtek...“³⁷³ (Kéler, 20.5.1879)

V sobotu 16. května 1879 přijíždí Kéler do Hamburku na tříměsíční angažmá – od 1. června do 1. září 1879 v zahradě Elbpavillonu³⁷⁴, kam ho pozval ředitel hamburského

³⁷¹ Ms 31/103 (20.5.1879) „Überhäuft von Berufsgeschäften, Reisen etc. komme ich erst jetzt dazu Dir meinen innigsten Dank auszusprechen für die schönen einfallsreichen Worte in deinem letzten Gratulations Schreiben, welche mich tief ergriffen und bewegt haben. Ja lieber Andrés Du als der Senior in unserer Familie, Du als mein einstiger Lehrer bist zumeist berufen über mich ein Urtheil zu fällen, von meiner frühesten Jugend an hattest Du Gelegenheit meine geistige Entwicklung zu beobachten, und mein das Streben meines vielbewegten Künstlerlebens zu verfolgen.“

³⁷² Ms 31/103 (20.5.1879) „Ich preise mein Geschick daß es mir vergönnte diesen Tag zu erleben, mit dem Bewußtsein als productiver Künstler es so weit gebracht zu haben daß die größere musicalische Welt der beiden Hemisphären von mir und meinen Werken Notiz nimmt. Wie schön auch der Beruf eines schaffenden Künstlers sein mag, so ist er doch sehr weit und dornenvoll und man erreicht sein Ziel zumeist erst wenn man graue Haare bekommt.“

³⁷³ Ms 31/102 (20.5.1879) Am 9. Mai nachmittags 4 Uhr bin ich nach Hannover abgereist [...] In Hannover, kam ich morgens 3½ Uhr an, um 9 Uhr hielt ich Probe, desgleichen den folgenden Tag (Sonntag) um 8 Uhr – und abends 7 Uhr fand mein erstes Concert statt, dann Montag und Dienstag – ich blieb noch Mittwoch und Donnerstag in Hannover...“

³⁷⁴ Hamburský Elbpavillon existoval od roku 1816 do roku 1901, kdy byl zbořen. Na jeho místě stojí od roku 1906 památník Otto von Bismarcka.

městského divadla a zároveň i opery Bernhard Pollini.³⁷⁵ Kéler tentokrát nebydlí v hotelu, ale dává přednost pobytu u sprátcené rodiny na hamburské adrese Bleichenbrücke č. 16.³⁷⁶

„...přijel jsem sem v sobotu odpoledne ve 4 hodiny (cesta Hannover – Hamburk je asi 4,5 hodiny jízdy vlakem).“³⁷⁷ (Kéler, 20. 5. 1879) „Moje angažmá trvá až do 1. září. [...] ...ředitel zdejšího městského divadla pan Pollini mě totiž angažoval na tři měsíce.“³⁷⁸ (Kéler, 13.6.1879)

17. a 19. května 1879 navštívuje Kéler v hamburském městském divadle dvě části operní série Richarda Wagnera Prsten Nibelungův.

„V místním městském divadle jsem v neděli viděl druhou část Siegfried a včera i třetí část Soumrak bohů z Wagnerovy operní trilogie Prsten Nibelungův“³⁷⁹.³⁸⁰ (Kéler, 20.5.1879)

Většinu času Kélerovi zabírá práce s orchestrem. Téměř každý den s ním dvě hodiny zkouší a večer vystupuje na koncertech, které s přestávkami trvají 4–6 hodin. Při takovém nasazení se Kéler cítí velmi psychicky i fyzicky unaven.

„Moje koncerty se konají každý večer, ve všední dny od 7:30 do 11:30 v noci a v neděli a svátky od 5:00 do 11:30. Jsem tedy velmi vyčerpaný, a to jak psychicky, tak fyzicky, ale přesto vypadám velmi dobře. [...] Téměř každý den mám zkoušku od 10 do 12 hodin, a proto jsem celé dny zaneprázdněný. [...] Na první svátek letnic (1.6.1879 – pozn. aut.) jsem začal s koncerty...“³⁸¹ (Kéler, 13.6.1879)

³⁷⁵ Bernhard Pollini (1838-1897) byl v letech 1874 až 1897 ředitelem městského divadla a opery v Hamburku. V roce 1891 jmenoval na pozici hlavního dirigenta Gustava Mahlera, který nahradil Hanse von Bülowa.

³⁷⁶ Ms 31/102 (20.5.1879), Ms 31/104 (13. 6. 1879)

³⁷⁷ Ms 31/102 (20.5.1879) „...bin dann Sonnabend nachmittags 4 Uhr hier eingetroffen (Hannover – Hamburg circa 4½ Stunden Eisenbahnfahrt).“

³⁷⁸ Ms 31/104 (13.6.1879) „Mein Engagement dahier dauert bis zum 1. September ich bin nämlich [...] von Director des hiesigen Stadt Theaters Herr Pollini für 3 Monate engagirt.“

³⁷⁹ Kéler zřejmě za 1. operu Wagnerovy operní série Prsten Nibelungův považoval operu Valkýra, přičemž opominul úvodní kratší operu Zlato Rýna. Tím se vysvětluje, proč Kéler píše o trilogii namísto tetralogie.

³⁸⁰ Ms 31/102 (20.5.1879) „...bin dann Sonnabend nachmittags 4 Uhr hier eingetroffen (Hannover – Hamburg circa 4½ Stunden Eisenbahnfahrt). Im hiesigen Stadt Theater sah ich Sonntag den II. Theil der Wagner-Trilogie 'Siegfried' und gestern den III. Theil 'Götterdämmerung'.“

³⁸¹ Ms 31/104 (13.6.1879) „Mein Engagement dahier dauert bis zum 1. Sept. ich bin nähmlich wie ich Dir bereits früher schon geschrieben von Director des hiesigen Stadt Theaters Herr Pollini für 3 Monate engagirt. Meine Concerte die allabendlich stattfinden dauert an Wochentagen von 7½ - 11½ Uhr nachts, und Sonn- und Feiertagen von 5 bis 11½ Uhr, bin daher sehr angestrengt, sowohl geistig wie physisch doch sehe ich dabei sehr wohl aus. [...] Ich halte fast jeden Vormittag von 10 - 12 Uhr Probe - und bin somit den ganzen Tag in Anspruch genommen. [...] Am 1. Pfingstfeiertag begann ich mit meinen Concerten...“

Podle smluvního závazku musí Kéler dvakrát za měsíc uskutečnit benefiční koncert. První z nich, s premiérou valčíku *Elbe und Fluth*, se uskutečňuje 24. července 1879.

*„Svoji benefici jsem slavil 24. července. Dostal jsem velký vavřínový věnec a dvě krásné taktovky. [...] Podle smlouvy mám mít tento měsíc ještě druhou benefici.“*³⁸² (Kéler, 15.8.1879)

Jelikož se Kélerovy koncerty konají pod širým nebem, je počet posluchačů na nich ovlivněn místním přímořským velmi nevyzpytatelným počasím. Pokud neprší a je relativně teplo, navštíví koncert několik tisíc lidí. V případě chladného a deštivého počasí je posluchačská účast řádově nižší.

*„...měli jsme většinou chladné nebo deštivé počasí, jen poslední 3 dny je počasí pěkné a teplé. Huldigung-Fest³⁸³ byl brilantní, bylo tam téměř 2000 přítomných, měl jsem velký úspěch.“*³⁸⁴ (Kéler, 13.6.1879) *„Ten večer (24. července – pozn. aut.) byl chladný, takže návštěvnost nebyla tak velká. Bylo tam asi 700 lidí. [...] Včera večer jsem uspořádal valčíkový večer. Bylo nádherné počasí a celá zahrada byla přeplněna asi 3000 lidmi.“*³⁸⁵ (Kéler, 15.8.1879)

Po koncertech se Kéler pravidelně setkává s Heinrichem Fürstenowem, který na Kélerových koncertech zřejmě spoluúčinkuje jako druhý dirigent.

*„S koncertováním zde končím 1. září. Jsem dost vyčerpaný, nedostanu se do postele dříve než mezi jednou a druhou hodinou v noci. Koncerty trvají vždy do 11:30. Pak jdu na večeri nebo do města do vídeňské kavárny (ve vnitřním městě), kde se setkávám s kolegou hudebním ředitelem Heinrichem Fürstenowem.“*³⁸⁶ (Kéler, 15.8.1879)

³⁸² Ms 31/105 (15.8.1879) *„Ich habe am 24. July meine Benefice gefeiert, ich bekam 1 großen Lorbeerkrantz und 2 schöne Baguette. [...] Laut Contract habe ich noch in diesem Monath ein 2tes Benefice.“*

³⁸³ Oslava slibu věrnosti

³⁸⁴ Ms 31/104 (13.6.1879) *„...wir hatten meistens kaltes oder regnerisches Wetter erst seit 3 Tagen ist es schön und warm, das Huldigungs-Fest fiel glänzend aus, es waren nahe an die 2000 Menschen anwesend, ich habe viel Succesß gehabt.“*

³⁸⁵ Ms 31/105 (15.8.1879) *„Das Wetter war an dem Abend kühl, deshalb der Besuch nicht so stark es waren circa 700 Personen. [...] Gestern Abend arrangirte ich einen Walzer Abend es war ein herrliches Wetter, und der ganze Garten überfüllt es müßen circa 3000 Personen da gewesen sein.“*

³⁸⁶ Ms 31/105 (15.8.1879) *„Am 1. September bin ich hier mit den Concerten fertig. Ich bin ziemlich angestrengt, ich komme keinen Abend vor 1 - 2 Uhr nachts zu Bette. Die Concerte dauern stets bis nachts 11 ½ Uhr. Dann supire ich oder gehe noch nach der Stadt ins Wiener Kaffeehaus (innere Stadt) woselbst ich mit meinem Collegen dem Musikdirector Heinrich Fürstenow zusammentreffe.“*

Kéler hodnotí sérii svých hamburských koncertů, i přes jejich velkou náročnost, velmi pozitivně. Jeho honoráře v Hamburku jsou zhruba čtyřnásobné ve srovnání se stejně dlouhým turné v Mnichově v roce 1877. Po skončení angažmá hodlá Kéler navštívit ostrov Helgoland.³⁸⁷

„I když moje zdejší angažmá bylo velmi vyčerpávající, tak na místní poměry bylo přece jen skvělé a mnoho hudebních ředitelů mi ho asi závidí. Vydělávám zde čtyřikrát tolik, než jsem měl v Mnichově za stejnou dobu (3 měsíce) v roce 1877, protože zde dosahuji pevného platu. Navzdory velkému duševnímu i fyzickému záprahu jsem na tom docela dobře.“³⁸⁸ (Kéler, 15.8.1879)

V srpnu 1879 poskytuje Kéler hamburským novinám vyjádření k situaci, že posluchači jsou na koncertech v Elbpavillonu často udiveni Kélerovým autorstvím díla *Bártfai emlék*, které mylně přisuzují Johannesi Brahmsovi.

„Z různých stran jsem s překvapením zaznamenal, že kdykoliv jsem prováděl svůj uherský tanec Bártfai emlék (Erinnerung an Bartfeld) na koncertech v Elbpavillonu, vyvstala otázka, jak došlo k tomu, že se v programu pod skladbou objevilo mé jméno, protože se lidé obecně domnívají, že skladatelem zmíněného tance byl J. Brahms. Abych čelil tomuto omylu, který je v hudebním světě rozšířený, a abych chránil svá autorská práva, jsem nucen prohlásit, že jsem tento uherský tanec složil v roce 1858 a také svého času poprvé provedl v letní aréně v Debrecíně. Ještě ve stejném roce tanec vyšel jako moje klavírní kompozice opus 31 v hudebním vydavatelství Ròzsavölgyi & Co. Někdy na začátku roku 1870, tj. zhruba o 12 let později, upravil pan J. Brahms deset různých uherských tanců, mezi nimi pod č. 5 i můj výše uvedený tanec, pro čtyřruční klavír a podobně pan J. Brahms, na základě již publikovaných klavírních vydání u výše zmíněné společnosti, upravil i zbývajících devět tanců pro čtyřruční klavír. Ačkoli zásluhy, které pan J. Brahms získal úpravou těchto uherských tanců, jsou v hudebním světě již dlouho uznávány, a já jako Uher je oceňuji a vážím si je o to více, je třeba myslet i na skladatele originálních melodií podle starého latinského přísloví 'Ať se stane spravedlnost, i kdyby měl zhynout svět'. Hamburk, srpen 1879. Béla Kéler.“³⁸⁹ (Die Epoche, 3.9.1879)

³⁸⁷ Ms 31/105 (15.8.1879)

³⁸⁸ Ms 31/105 (15.8.1879) „Mein Engagement dahier wenn auch sehr anstrengend doch für die hiesige Verhältnisse immerhin ein glänzendes, um welches mich wohl viele Musikdirectoren beneiden, ich verdiene hier das 4fache was ich in München in derselben Zeit (3 Monathe) im Jahr 1877 verdiente, da ich hier feste Gage erziele. Trotz der großen geistigen als physischen Arbeit befinde ich mich recht wohl...“

³⁸⁹ Die Epoche (3.9.1879, s.5) „Von verschiedenen Seiten wurde mit Befremden bemerkt, so oft ich in den Konzerten im Elb-Pavillon meinen Ungarischen Tanz Bártfai emlék (Erinnerung an Bartfeld) spielen ließ, wie ich dazu käme, meinen Namen darunter auf das Programm zu setzen, da man allgemein glaubt, das J. Brahms der

2.23 V Drážďanech, Halle a Lipsku (1879)

Po koncertní šňůře v Hamburku absolvoval Kéler ještě v první polovině listopadu 1879 koncertní turné s orchestrem 2. pěšího pluku císaře Viléma IV. v Drážďanech, na němž v první ze tří částí koncertu vystupoval i kapelník tohoto pluku Friedrich August Trenkler³⁹⁰. Kéler poté dirigoval v Halle, a na konci listopadu v Lipsku³⁹¹, kde dosud nikdy nekonzertoval.

„Úspěch je pro mě o to důležitější, že jsem nikdy předtím v Lipsku nekonzertoval.“³⁹²
(Kéler, 16.12.1879)

Na koncertech se 46členným orchestrem v Schützenhausu³⁹³ zjišťuje, že s houslistou Elischerem, který na nich spoluúčinkuje, jsou v příbuzenském vztahu. Kéler půjčuje Elischerovi k nácvičku svoji kompozici pro housle a orchestr *Sturm und Ruhe*.³⁹⁴

„Netušil jsem, že máme v Lipsku příbuzného. Když jsem obdržel tvůj dopis, okamžitě jsem se v hotelu podíval do kalendáře adres na byt, resp. obchodní kancelář firmy Elischer. Navštívil jsem ho, hned jsme byli skoro každý večer spolu. Opravdu jsem si ho oblíbil. Je to houslový umělec a patřil na mém koncertě k tomu nejlepšímu. [...] Podílel se na velkém potlesku a přednesl na housle 3 skladby. Byli jsme spolu večer v den mého odjezdu (minulý pátek) a

Komponist des erwähnten Tanzes sei. Um diesem Irrthum, der in der musikalischen Welt vorherrschend ist, zu begegnen und um meine Autorrechte zu wahren, bin ich genöthigt, hiermit zu erklären, dass ich diesen Ungarischen Tanz im Jahre 1858 komponirt und denselben zum ersten Mal seiner Zeit in der Sommer-Arena zu Debreczin aufgeführt habe. Noch im selbigen Jahre erschien der Tanz als opus 31 meiner Komposition in der Musikalienhandlung von Ròzsavölgyi u. Co. in Pest für Pianoforte. Etwa Anfang 1870, also circa 12 Jahre später, hat Herr J. Brahms zehn diverse Ungarische Tänze und unter diesen auch meinen oben erwähnten Tanz (sub Nr. 5 seiner Ungarischen Tänze) vierhändig für Pianoforte arrangirt, die übrigen neun Tänze hat Herr J. Brahms gleichfalls nach bereits vorhandenen und bei der obigen Firma erschienenen Klavierausgaben für Pianoforte zu vier Händen bearbeitet. Wenngleich die Verdienste, die sich Herr J. Brahms durch die Bearbeitung dieser Ungarischen Tänze erworben, längst von der musikalischen Welt anerkannt sind, und ich als Ungar diese um so höher würdige und schätze, muss doch auch der Komponisten dieser Original-Melodien gedacht werden laut dem alten lateinischen Spruch: Fiat justitia, pereat mundus. Hamburg, im August 1879. Kéler Béla“

³⁹⁰ Friedrich August Trenkler (1836–1910), který byl v letech 1890-1903 šéfdirigentem *Dresdner Philharmonie*, která se ještě tehdy nazývala *Dresdner Stadtkapelle*.

³⁹¹ Známe data 2. a 3. Kélerova koncertu v Lipsku, tj. 22., resp. 24. listopadu 1879.

³⁹² **Ms. 31/106** (16.12.1879) „Erfolg für mich umso gewichtiger als ich noch nie zuvor in Leipzig concertirte.“

³⁹³ Schützenhaus, postavený v letech 1833-1834 na ulici Wintergartenstrasse dnes již neexistuje. Vyhořel na začátku června 1881.

³⁹⁴ *Sturm und Ruhe* je nový název Kélerovy skladby původně pojmenované *Concerto dramatique*.

doprovázel mě na Durynské nádraží³⁹⁵, odkud jsem odjížděl v 11 hodin v noci. [...] Zapůjčil jsem Elischerovi houslový koncert 'Sturm und Ruhe'.³⁹⁶ (Kéler, 16.12.1879)

Elischer obdivuje i dvoje Kélerovy housle³⁹⁷. Každé z nich si Kéler cení na 2000 marek. Jedny postavil Michele Deconet (1752-1790)³⁹⁸, a druhé Jacob Stainer (1619–1683)³⁹⁹. Kéler používá originální smyčce od François Xaviera Tourtea.⁴⁰⁰ Kélerovy housle značky Stainer jsou od roku 2012 součástí expozice Šarišského muzea v Bardejově. (příl. č.14)

„On je zamilovaný do mých houslí Deconet fecit Padova, které mají hodnotu 2000 marek a do mých smyčců, kterými jsou Tourtovy originály v hodnotě 300–500 marek. Moje druhé housle od Stainera mají také cenu 2000 marek.“⁴⁰¹ (Kéler, 16.12.1879)

Na konci roku 1879 kupuje lipský vydavatel C.F.W. Siegel dvě Kélerovy orchestrální přede hry *Schauspiel-Ouverture, op. 131* a *Jubiläumsfeier Fest-Ouverture, op. 132*, jejichž původní verze Kéler před vydáním revidoval.

„Pan Richard Linnemann, můj lipský vydavatel přede her z vydavatelství Carl Friedrich Wilhelm Siegel, ode mě opět koupil dvě přede hry: *Schauspiel-Ouverture* a *Jubiläumsfeier Fest-Ouverture*, a já se chystám skladby aranžovat pro 2 a 4 ruční klavír.“⁴⁰² (Kéler, 16.12.1879)

³⁹⁵ Durynské nádraží (orig. Thüringer Bahnhof) bylo nádraží v Lipsku, které bylo používáno v letech 1857-1907. Na jeho místě započala v roce 1907 stavba dnešního lipského hlavního nádraží Leipziger Hauptbahnhof.

³⁹⁶ Ms. 31/106 (16.12.1879) „Ich hatte keine Ahnung daß wir einen Verwandten in Leipzig hätten, nun als ich deinen Brief erhielt, er sah ich sofort aus dem Adreß-Kalender im Hotel die Wohnung, resp. die Geschäfts-Canzley von Elischer. Ich besuchte ihn sogleich wir waren seit der Zeit fast jeden Abend beisammen, ich habe ihn sehr liebgewonnen, er ist ein Künstler auf der Violine, und hatte er in meinem Concert was ich zum Besten... [...] ...mit gr. Beyfall mitgewirkt, und hat 3 Stücke auf der Violine vorgetragen. Wir waren am Abend meiner Abreise (vorigen Freitag) noch beisammen, und begleitete er mich am Thüringer Bahnhof, von wo ich nachts 11 Uhr abreiste... [...] Dem Elischer habe ich mein Violin-Concert "Sturm und Ruhe" leihweise dort zurückgelassen.“

³⁹⁷ Kélerovy housle zn. Stainer spolu se dvěma smyčci a pouzdrém darovali v roce 2012 potomkové Bély Kélera do depozitu Šarišského muzea v Bardejově. Housle byly zrestaurovány a nyní jsou součástí stálé expozice muzea spolu s nejvýznamnějšími memorabiliemi Bély Kélera. Osud druhých Kélerových houslí značky Deconet je neznámý.

³⁹⁸ FLEMING, James M. *The Fiddle Fancier's Guide: A Manual of Information Regarding Violins, Violas, Basses and Bows of Classical and Modern Times, Together with Biographical Notices and Portraits of the Most Famous Performers on These Instruments.* Haynes, Foucher & Company, 1892.

³⁹⁹ Jacob Stainer (1619–1683) byl tyrolským houslařem.

⁴⁰⁰ François Xavier Tourte (1747–1835) byl francouzský výrobce smyčců, který je považován za nejdůležitější postavu ve vývoji moderního smyčce. Často byl nazývaný „Stradivari smyčce“.

⁴⁰¹ Ms. 31/106 (16.12.1879) „Er ist in meine Violine verliebt und in meinen Violinbogen echter Tourtescher (von Francois Tourte) Bogen meine Violine (Deconet fecit Padova) hat einen Werth von 2000 Mark, und der Violinbogen ungefähr 300–500 Mark. Meine Stainer Violine ist auch 2000 Mark werth.“

⁴⁰² Ms 31/106 (16.12.1879) „Mein Leipziger Ouverturen Verleger Herr Carl Friedrich Wilhelm Siegel Richard Linnemann hat mir wieder zwey Ouverturen: 1. Schauspiel-Ouverture und 2. Jubiläumsfeier Fest-Ouverture abgekauft, und ich eben daran bringe die 2 und 4händigen Klavier Auszüge zu arrangiren.“

13. prosince 1879 se Kéler po více než sedmi měsících vrací do Wiesbadenu.⁴⁰³ V nově pronajatém bytě na Emser Strasse 65⁴⁰⁴ vyhodnocuje příjmy a výdaje z posledních koncertních turné. Vychází mu, že prakticky všechny vydělané peníze spolky náklady související s realizací koncertů, ubytováním a cestováním s velkými zavazadly.

„I když jsem na svém koncertním turné v Drážďanech, Halle, Lipsku, měl mnoho uměleckých úspěchů, finanční příjem byl slabší, protože jsem v těchto městech měl jako honorář jen určité procento z příjmů. V první řadě museli být zaplacení hudebníci, takže mně z celé cesty po zaplacení hotelu nezbylo téměř nic. To znamená, že to byla nula k nule. Kromě toho, moje cesta stojí dvakrát tolik než obvykle, protože mám velká zavazadla, respektive hudebniny, které mají obrovskou váhu. Výsledkem je, že vždy musím zaplatit téměř stejnou částku za nadváhu zavazadel, jako za jízdenku.“⁴⁰⁵ (Kéler, 16.12.1879)

2.24 Naposledy v Bardejově (1880)

V březnu 1880 Kéler plánuje harmonogram své cesty z Wiesbadenu přes Vídeň, Budapešť, Prešov do Bardejova a prostřednictvím sestry Emilie si rezervuje ve svém domě v Bardejovských Kúpelích pokoje pro vlastní potřebu.

„Na toto léto jsem nepřijal žádné angažmá a ani jsem o něj nežádal. Když tedy budu naživu a zůstanu zdravý, mám v úmyslu v průběhu měsíce května cestovat nejprve do Vídně a zůstat tam asi dva týdny. Pak bych si přál zůstat 14 dní v Pešti a potom navštívit (naši sestru – pozn. aut.) Apollonii v Tállye a možná i Markovi v Rosenau. V Prešově bych strávil několik dní ve vašem středu, podle okolností, a pak v měsíci červenci bych asi 3–4 týdny zůstal v Bardejovských Kúpelích. Pokud by již byla poptávka po pokojích v mém domě, pak si pro sebe vyhrazení salón a sousední dvě místnosti [...] Ostatní 2 pokoje, [...] stejně jako spodní patro můžeš pronajmout, pokud se najdou lázeňští hosté. Kuchyni a přilehlé pokoje na nádvoří rezervuj také pro nás.“⁴⁰⁶ (Kéler, 14.3.1880)

⁴⁰³ Ms. 31/106 (16.12.1879)

⁴⁰⁴ SCHACK, Ingeborg-Liane. Wiesbadener Tageblatt. Freitag, 29.12.1967.

⁴⁰⁵ Ms. 31/106 (16.12.1879) *„Wenn gleich ich auf meiner Concert-Tournée in Dresden, Halle, Leipzig viel künstlerischen Erfolg hatte, so war aber der pecuniare Ertrag umso schwächer, da ich in diesen Städten nur einen gewissen Percent-Satz der Cassa Einnahmen hatte, so daß die Musiker vorerst bezahlt werden müssen, - so ist mir von der ganzen Reise fast nichts übrig geblieben, das heißt es ging null für null auf, Hotel, ferner kostet meine Reise doppelt so viel wie gewöhnlich da ich großes Gepäck habe, respektive Musikalien die ungeheures Gewicht haben. Folglich muß ich an Übergewicht des Gepäcks stets fast dasselbe zahlen was das Fahrbillet kostet...“*

⁴⁰⁶ Ms 31/108 (14.3.1880) *„Ich habe für diesen Sommer kein Engagement acceptirt, und mich vor der Hand auch um keines beworben, demnach gedenke ich wenn ich lebe und gesund bleibe im Laufe des Monats Mai von hier*

V květnu 1880 Kéler po sedmi letech a naposledy přijíždí do své domoviny, při kterém v Bardejovských Kúpelích reinstroval píseň *Ach Liebste, wenn ich bey Dir bin*, op.103 pro kornet a orchestr.

„Bývalý vévodský nassauský dvorní hudební ředitel pan Béla Kéler z Wiesbadenu je na návštěvě svého domova v Horním Uhersku, kam přijel na delší pobyt.“⁴⁰⁷ (Neue Freie Presse. 30.5.1880)

Ze své domoviny Kéler míří ve druhé polovině srpna 1880 do Vratislavi, kde diriguje 20 koncertů v Liebichově divadle. Do Wiesbadenu se vrací 25. září 1880.⁴⁰⁸ 15. října tam diriguje premiéru své *Concert Polky*.

2.25 V berlínském Krollu a Vratislavi (1881)

Na začátku roku 1881 se Kélerovi k mírně zhoršujícímu šedému zákalu⁴⁰⁹ přidružují bolesti levé nohy, které označuje za dnu nebo revma.⁴¹⁰

30. března se uskutečňuje Kélerův koncert v Kursaalu ve Wiesbadenu.

„Koncertu se zúčastnilo distingované publikum. Měl jsem velmi pěkný úspěch a také jsem dostal velký hustý vavřínový věnec s červenou stuhou. Od lázeňského ředitelství jsem obdržel fixní mzdu.“⁴¹¹ (Kéler, 4.4.1881)

zunächst nach Wien zu reisen u. daselbst etwas 2 Wochen mich auszuhalten, dann wünschte ich mich auch in Pest 14 Tage zu verweilen und dann unterwegs auch Poli in Tállya, und vielleicht auch die Marko'schen in Rosenau einen Besuch abzustatten. In Eperies würde ich nach Umständen auch einige Tage in Eurer Mitte verleben, und dann im Monath July etwa für 3 - 4 Wochen mich in Bartfeld Bad verweilen. Sollte etwa schon eine Nachfrage nach Wohnung in meinem Hause vorkommen, so reservire für mich zunächst den Salon und die anstoßenden zwei Zimmer [...] Die anderen 2 Zimmer [...] desgleichen die untere Etage respektive Partey könntest füglich vermieten falls sich ein Curgast finden sollte. Die Küche und das anstoßende Hofzimmer behalte auch für uns.“

⁴⁰⁷ Neue Freie Presse (30.5.1880) „Der vormals herzoglich nassauische Hofball-Musikdirector Herr Kéler Béla aus Wiesbaden ist, auf einer Reise nach seiner Heimat in Oberungarn begriffen, zu einem längeren Aufenthalte hier eingetroffen.“

⁴⁰⁸ Ms 31/109 (14.1.1881)

⁴⁰⁹ Ms 31/109 (14.1.1881) „Der graue Star entwickelt sich nur langsam, sonst wäre er leicht zu operiren, doch ist es noch nicht weit genug. Das wäre ein Unglück für mich, wenn meine Augen schwach werden, denn da könnte ich keine Concerte mehr dirigiren, und auch nicht mehr componiren.“

⁴¹⁰ Ms 31/111 (4.4.1881) „Ich leide schon seit mehreren Wochen an meinem linken Fuß, ich habe schon alle möglichen Mittel gebraucht, es muß eine Art Gicht oder Rheuma sein, ich nehme auch Bäder, ich kann anhaltend nicht viel gehen, doch hoffe ich vom Eintritt einer baldigen warmen Witterung eine Besserung, und werde dann regelmäßig unsere berühmten heißen Mineralbäder gebrauchen.“

⁴¹¹ Ms 31/111 (4.4.1881) „Das Concert war von einem distinguirten Publikum gut besucht, ich hatte sehr schönen Erfolg, und bekam auch einen großen buschigen Lorbeerkrantz mit rothem Band. Ich bekam von den Curdirection ein fixes Honorar.“

Na celou letní sezónu roku 1881, tzn. od května do konce září, je Kéler osloven majitelem Krollovy opery⁴¹² Jakobem Engelem na hostování v Berlíně. Na 2. polovinu srpna 1881 dostává i nabídku na angažmá v polské Vratislavi. Kéler usiluje o to, aby koncerty v Berlíně a Vratislavi na sebe navazovaly.

„V zimě strávil Engel několik týdnů ve Wiesbadenu a nabídl mi převzít vedení zahradních koncertů. Chtěl, abych se zavázal až do 15. září, ale přijal jsem angažmá pouze do 15. srpna. Pak bych chtěl odjet do Vratislavi a tam nějaký čas dirigovat...“⁴¹³ (Kéler, 20.5.1881) „Z Vratislavi jsem dostal nabídku od 15. srpna na jeden měsíc do 15. září...“⁴¹⁴ (Kéler, 4.4.1881)

5. května 1881 odjíždí Kéler z Wiesbadenu na koncerty do Berlína, které se konají od 8. května do 15. srpna. Většina z nich se uskutečňuje pod širým nebem, ale v případě nepřízně počasí se přesouvají do interiéru. Hlavní částí programu nejsou Kélerovy koncerty, ale představení celovečerních oper, která před začátkem a po jejich skončení rámuje kratší Kélerovy koncerty. Hned po příjezdu do berlínského Krollu, kde je zároveň i ubytován, začíná Kéler s přípravou notových materiálů na následné zkoušky s přibližně 40členným orchestrem.

„Přijel jsem sem do Berlína ráno 6. května v 8 hodin, okamžitě jsem jel do Krollu, kde pro mě byl připraven velký salon se dvěma velkými okny do zahrady. Všech sedm mých kufrů s hudebninami [...] už bylo v mém pokoji. S pomocí dvou zaměstnanců společnosti jsem hudebniny vybaloval 2,5 hodiny, tj. do 11 hodin. Hned jsem navrhl program a o půl hodiny později, v 11:30 jsem již zkoušel s orchestrem v zahradě. Druhý den zkoušení a první nedělní koncert 8. května bylo chladno, tak se druhá část programu odehrávala v sále. Nebylo tam mnoho posluchačů, ale v sobotu bylo 3000 lidí. [...]...dostávám měsíční gáži, která je na pověst mého uměleckého renomé poněkud skromná, ale za daných okolností ucházející. [...] ...od 14.května do 15. září se zde každý večer konají operní představení [...] Před představením diriguji asi tři čtvrtě hodiny, po představení diriguji asi jednu a půl hodiny. Takže služba není

⁴¹² Dnes již neexistující *Die Krolloper*, někdy nazývána také *Kroll'scher Wintergarten* nebo *Kroll's Etablissement*, byl komplex budov v blízkosti Braniborské brány na dnešním berlínském Náměstí republiky, který v letech 1844 až 1951 sloužil jako zábavní zařízení. Během nacistické éry se z něj, po vypálení Reichstagu v roce 1933, stalo náhradní sídlo parlamentu.

⁴¹³ **Ms 31/113** (20.5.1881) „*Mit Engel bin ich per Du. Den Winter war er mehrere Wochen in Wiesbaden und machte mir die Offerte die Leitung der Garten-Concerte zu übernehmen, er wollte daß ich bis 15. September Mich verpflichte, doch habe ich bloß bis zum 15. August mich gebunden, möchte dann nach Breslau, und werde dort eine Zeit lang Concerte geben.*“

⁴¹⁴ **Ms 31/111** (4.4.1881) „*Nach Breslau habe ich eine Offerte bekommen von 15. August ab für einen Monath als bis zum 15. September...*“

vyčerpávající. [...] Včera večer jsem hrál Bardejovský čardáš a potom jsem byl pozván k několika stolům. Žije zde mnoho lidí z Uherska.“⁴¹⁵ (Kéler, 20.5.1881)

Své koncertní produkce nepovažuje Kéler za příliš náročné, protože je zvyklý dirigovat koncerty v délce několika hodin. Jinak je tomu u členů orchestru, kteří se cítí přetížení. Proto se Kélerovy koncerty s celým orchestrem před představením ruší a odehrávají se pouze po skončení operního představení. Ze stejného důvodu nemůže Kéler s orchestrem během dne nacvičovat nové skladby.

„Poté, co orchestrální hráči Krollovy společnosti vyjádřili obavu z nadměrné fyzické zátěže, a z ní vyplývající únavy, která je na ně kladena při zkouškách a představeních celovečerních oper, hraje v první části na zahradě před představením pouze polovina orchestru pod vedením koncertního mistra. Proto vystupuji s celým orchestrem pouze ve druhé části programu po divadelním představení. Takže moje služba nestojí za zmínku, protože sotva trvá 1 hodinu, obvykle od 9:30 do 10:30 večer. Nemohu vůbec zkoušet a musím si své nové kusy přehrávat pohledem. Ale orchestr je velmi dobrý, asi 38 hudebníků. Takže mám celý den volný a promenáduji se v našem nádherném parku, nebo jdu do města a taky píšu. Pouze v neděli a svátky jako dnes (Nanebevstoupení Krista) mám dvě části koncertu před divadelním představením od 4:00 do 6:15 hodin [...] a večer po divadelním představení provádím ještě 3. část koncertu...“⁴¹⁶ (Kéler, 26.5.1881)

⁴¹⁵ Ms 31/113 (20.5.1881) „Ich bin am 6. Mai morgens 8 Uhr hier eingetroffen, fuhr sofort nach Kroll's wo für mich ein großer Salon mit 2 gr. Fenster nach dem Garten zu hergerichtet war; meine sämtlichen 7 Kisten mit Musikalien [...] lagen bereits auf meinem Zimmer, mit Hilfe von 2 Bediensteten des Etablissements ging es ans Auspacken der Musicalien, was volle 2½ Stunden also bis 11 Uhr dauerte, sofort entwarf ich Programm, und eine halbe Stunde später also u. 11 ½ Uhr hielt ich Probe im Orchester im Garten; tags drauf die 2. Probe, und Sonntag 8. Mai 1. Concert, war an dem Tag sehr kalt, den 2. Theil des Programms spielte ich im Saal. Es war nicht viel Publicum, doch samstags später waren etwa 3000 Menschen. [...] ...bekomme ich monathlich eine für mein Künstler-Renomnee eben etwas mäßige Gage, da dies so in den Verhältnissen liegt. [...] ... seit dem 14. Mai bis zum 15. September, allabendlich Opern-Vorstellungen stattfinden. [...] Vor der Vorstellung dirigitte ich etwa ¾tel Stunde, - und nach der Vorstellung etwa 1 - 1 ½ Stunde also ist der Dienst eben nicht anstrengend. [...] Gestern Abend spielte ich Bártfai emlék, und da wurde von einem Tisch von mehreren Personen Eljen gerufen, - hier wohnen viele Ungarn.“

⁴¹⁶ Ms 31/114 (26.5.1881) „Nachdem das Orchester-Personal des Kroll'schen Etablissements durch Opern-Proben, und allabendliche Opern-Vorstellung so in Anspruch genommen sind, daß eine physische Ermüdung zu befürchten steht, - demnach spielt nur das halbe Orchester (vor dem Theater) im Garten unter Leitung des Concertmeisters - ich habe demnach nur den 2.Theil des Programms mit ganzem Orchester erst nach dem Theater zu dirigiren; also ist mein Dienst nicht nennenswerth, da selbe kaum 1 Stunde in Anspruch nimmt meistens von 9½ - bis 10½ Uhr abends. Proben kann ich gar keine halten, und muß ich selbst meine Novitäten a Vista spielen lassen doch ist Orchester sehr gut. (etwa 38 Musiker) Ich bin demnach den ganzen Tag frei, und promenire in unserem herrlichen Park, oder gehe sonst nach der Stadt, und schreibe auch. Nur an Sonn- und Feiertagen wie zum Beispiel heute (Himmelfahrt Xst.) habe ich 2 Theile vor dem Theater von 4 - 6 ¼ Uhr [...] und abends nach dem Theater den III Theil zu dirigiren.“

O Kélera je dobře postaráno i v oblasti ubytování a stravy. Obojí mu je poskytováno přímo v sídle Krollovy společnosti. Na osobní aktivity mu zbývá velmi málo času.

„...mám to asi 10 minut k Braniborské bráně, kde začíná vnitřní město. Ve městě jsem byl jen třikrát, [...] protože musím psát spoustu dopisů, programů, not.“⁴¹⁷ (Kéler, 20.5.1881)

Od poloviny června 1881 je Kéler přijat do ambulantní péče kvůli svým chronickým zdravotním problémům. Dokonce uvažuje o zrušení následných koncertů ve Vratislavi. Kéler přiznává, že důvodem, proč zůstal svobodný, jsou právě tyto zdravotní problémy.

„Od 18. června jsem v péči univerzitního profesora Lewina, kvůli mé staré, již 20leté nemoci. [...] Je možné, že se úplně vzdám Vratislavi a navštívím Bad Wildungen. Tato nemoc je hlavní příčinou, proč jsem se neoženil.“⁴¹⁸ (Kéler, 5.7.1881)

Nakonec přece jen Kéler, po skončení závazků v Berlíně, odjíždí do Vratislavi, kde diriguje vlastní celovečerní koncerty. Na rozdíl od příjmu v berlínském Krollu, kde měl fixní plat, je ve Vratislavi placen z podílu na zisku z celého turné. Jelikož je často špatné počasí, Kélerovy příjmy z koncertů jsou ve srovnání se zdejším loňským angažmá výrazně nižší. 4. září 1881 zde svá vystoupení zakončuje.

„Dnes zakončuji hostující vystoupení, jejichž příjmy jsou letos velmi skromné. Na běžné každovečerní koncerty je zde vstupné pouze 20 feniků. Na mé koncerty 50 feniků. Největší škody nám způsobuje počasí, například dnes je třetí deštivá neděle a od 3. hodiny ranní stále prší. Stále očekávám dopisy z Lipska, které mně umožní tam odjet, nebo mě přimějí k návratu do Wiesbadenu. Za 12 koncertů, které se zde konaly minulý měsíc, činí můj podíl na zisku asi 321 marek. Oproti loňskému zisku 800 marek to je značný rozdíl, ale mám ubytování zdarma. [...] Minulý měsíc se kvůli špatnému počasí po dva večery nekonaly žádné koncerty.“⁴¹⁹ (Kéler, 4.9.1881)

⁴¹⁷ Ms 31/113 (20.5.1881) „... ich habe etwa 10 Minuten bis zum Brandenburger Thor, wo der Innere Stadt beginnt. Ich war erst 3 mahl in der Stadt, [...] da ich viel Schreiben habe, Programme, Noten.“

⁴¹⁸ Ms 31/115 (5.7.1881) „Ich stehe seit dem 18. Junij in Behandlung bei dem Universitäts-Professor Dr. Lewin, wegen meinem alten fast 20jährigen Leidens. [...] Es ist möglich das ich Breslau ganz aufgebe und dafür das Bad Wildungen besuchen werde. Diese Krankheit ist zunächst die Ursache daß ich mich nicht verheirathet habe.“

⁴¹⁹ Ms 31/117 (4.9.1881) „Ich beschließe heute meine Gastspiel-Concerte, deren Erträgnis dieses Jahr sehr mäßig ist, liegt zum Theil am Local, anderntheils an der Industrie Ausstellung, wo allabendlich Concert stattfindet nur mit 20Pfennig Entrée. (bei mir 50Pf) - der größte Schaden fügt uns das Wetter, nur zum Beispiel heute ist der dritte Sonntag, der mir total verregnet wird, heute regnet es schon seit Morgen 3Uhr in continuo. Ich erwarte noch Briefe aus Leipzig die dann meine Abreise nach dorthin, oder aber directe nach Wiesbaden veranlassen dürften. Ich habe für 12 Concerte die ich vorigen Monath stattfanden circa 321Mark auf mein Theil bekommen; voriges Jahr circa 800Mark ein gewaltiger Unterschied, allerdings habe ich freie Station und Logis.“

Během koncertů ve Vratislavi se Kélerovy viditelně zlepšuje stav jeho kolena a žaludku.

*„...nedávno jsem si udělal hodinovou procházku, aniž bych se cítil unavený. To byla první procházka delšího trvání po 9. měsících. Můj žaludek je taky zase v pořádku.“*⁴²⁰ (Kéler, 4.9.1881)

2.26 Poslední koncerty v Curychu, Frankfurtu a Kölnu (1882)

Na začátku roku 1882 se Kéler naposledy stěhuje – z bytu Emser Strasse č. 65 na Emser Strasse č. 61.⁴²¹ V tomto čase pozoruje, že se zhoršuje jeho zrak a oslabuje levá noha. I když opětovně uvažuje o cestě do své domoviny, nepředpokládá, že by ji kvůli svému zdravotnímu stavu a finanční náročnosti mohl uskutečnit.

*„...kvůli zhoršení zraku mého levého oka jsem se rozhodl psát dopisy pouze v nejnaléhavějších případech, tzn. pouze obchodní korespondenci, která nesnese žádný odklad. [...] Má levá noha je stále slabá, [...] Zatím nemám ani pomyslení na cestu do Prešova a Bardejova, protože tato cesta je velmi nákladná a vyčerpávající. Cesta před dvěma lety s pobytem ve Vídni mě stála spoustu peněz.“*⁴²² (Kéler, 24.3.1882)

Během Velikonoc 1882 se Kélerovy zdravotní problémy dále zhoršují. K urologickým problémům, kvůli kterým je Kélerovi doporučována velmi riziková operace, se přidružuje i horečka.

*„Bohužel jsem byl tento měsíc opět nemocný. [...] Dva místní lékaři mě chtějí operovat. [...] Ale neumím se rozhodnout, protože bych při tom mohl zemřít. [...] Minulý týden se mi po dlouhé době vrátila horečka [...] Už 12 dnů držím přísnou dietu a piji jenom vodu.“*⁴²³ (Kéler, 29.4.1882)

V květnu 1882 se Kélerův stav krátkodobě zlepšuje a o operaci již neuvažuje.

⁴²⁰ Ms 31/117 (4.9.1881) „...ich habe neulich eine einstündige Promenade machen können, ohne eine Ermüdung zu verspüren, es war dies der erste Spaziergang von dieser langen Dauer seit 9 Monathen – Mein Magen ist auch wieder in Ordnung.“

⁴²¹ Ms 31/119 (24.3.1882)

⁴²² Ms 31/119 (24.3.1882) „...da ich nur in dringendsten Fällen mich entschließe Briefe zu schreiben, und die Abnahme der Sehkraft meines linken Auges, und auch sonstige geschäftliche Correspondence die keinen Aufschub erlauben, sind die Ursache meines langen Stillschweigens. [...] Mein linker Fuß ist noch immer schwach, [...] An eine Reise nach Eperies Bartfeld kann ich vorerst gar nicht denken, da diese Reise sehr kostspielig, und auch anstrengend ist; die Reise vor 2 Jahren mit dem Aufenthalt in Wien, Pest hat mich ein schweres Geld gekostet.“

⁴²³ Ms 31/120 (29.4.1882) „Ich war in diesem Monath leider wieder krank, [...] Zwei hiesige Ärzte wollen mich operiren, [...] doch kann ich mich dazu nicht entschließen, da ich dabei doch zu Grunde gehen müßte. [...] Vorige Woche bekam ich nach langer Zeit wieder Fieber [...] Lebe seit 12 Tagen sehr Diät, trinke nur Wasser.“

„Pokud jde o mé dlouhodobé utrpení, nemyslím už na operaci, protože se cítím lépe.“⁴²⁴
(Kéler, 10.5.1882)

V létě 1882 neplánuje Kéler koncertně vystupovat, ale chce absolvovat lázeňský pobyt v Bad Wildungen. Nakonec se léčí blíže Wiesbadenu, v Bad Ems. Tato situace ho nutí využívat část svých úspor na živobytí.

„Na léto nemám žádný závazek a možná pojedu do Bad Wildungen poblíž Kasselu, což je asi 6 hodin od Wiesbadenu, a tam se podrobím lázeňské léčbě.“⁴²⁵ (Kéler, 24. 3. 1882)
„Vzhledem k tomu, že v letošním roce nemám žádnou naději na koncertní turné, hodně využívám své finanční úspory.“⁴²⁶ (Kéler, 28.6.1882)

Kéler v tomto čase připravuje k vydání několik svých děl, ale zároveň pociťuje chybějící kompoziční inspiraci. Rád by se ještě vrátil k dirigentskému pultu.

„Nyní jsem dokončil šest nových uherských tanců, ale jinak moc neskládám, protože mi chybí inspirace. Navíc, koncertováním vždy vydělám víc než komponováním.“⁴²⁷ (Kéler, 10. 5. 1882)

V červnu 1882 komunikuje Kéler se svým vydavatelem C.F.W. Siegel o vydání tří předeher. Pouze *Ungarische Concert-Ouverture, op.136* vychází ještě za jeho života. Zbylé dvě přede hry – *Spanische Lustspiel-Ouverture, op.137* a *Csokonay-Ouverture, op.139* jsou vydány až po Kélerově smrti v roce 1883.

„Před 14 dny jsem svému vydavateli Siegel v Lipsku (panu Linnemannovi) prodal dvě nové přede hry: opus 136 *Ungarische Concert Ouverture*, opus 137 *Spanische Lustspiel Ouverture* a třetí přede hru *Csokonay Ouverture* mu prodám na sklonku podzimu.“⁴²⁸ (Kéler, 28.6.1882)

⁴²⁴ Ms 31/121 (10.5.1882) „Leiden betrifft, so denke ich gar nicht dran mich operiren zu lassen, da es mir, doch besser geht...“

⁴²⁵ Ms 31/119 (24.3.1882) „Ich habe für den Sommer noch kein Engagement und werde möglicherweise nach dem Bade Wildungen bei Cassel, etwa 6 Stunden von Wiesbaden mich begeben, und dort mich einer Cur unterziehen.“

⁴²⁶ Ms 31/123 (28.6.1882) „Da ich für dieses Jahr keine Aussichten zu einer Concert-Tournée habe, so gehe ich dadurch in meinen Finanzen sehr zurück...“

⁴²⁷ Ms 31/121 (10.5.1882) Ich habe jetzt sechs neue ungarische Tänze beendet, sonst componire ich aber nicht viel, weil mir die Anregung dazu fehlt - mit Concertiren verdiene ich stets mehr als mit Componiren.

⁴²⁸ Ms 31/123 (28.6.1882): „An meinen Leipziger Verleger Siegel (Rath Linnemann) habe ich vor 14 Tagen zwey neue Ouverturen: Opus 136 ungarische Concert Ouverture, Opus 137 Spanische Lustspiel Ouverture verkauft, und eine dritte Csokonay Ouverture verkaufe ich erst im Spätherbst.“

30. června 1882 odjíždí Kéler do Frankfurtu. Večer má v plánu navštívit tamější operní dům, postavený před necelými dvěma lety⁴²⁹. V tento den je na repertoáru jeho oblíbená opera Carmen od Georgese Bizeta.⁴³⁰

V srpnu 1882 si Kéler opět stoupá na dirigentský stupínek. Od 22. do 28. srpna diriguje 7 koncertů v Curychu. Odtamtud cestuje do Frankfurtu nad Mohanem, kde vystupuje na charitativním koncertě v místní zoo. Po jeho triumfálním závěru je doprovázen do lože vévody z Nassau. 31. srpna 1882 se Kéler vrací do Wiesbadenu.⁴³¹

Ačkoliv Kéler pociťoval velké bolesti, odřídil ještě v Kölnu od 26. do 29. října orchestr střeleckého pluku č. 40, se kterým stihl uskutečnit premiéru svého posledního dokončeného valčíku *Der Musen Rheinfahrt*.⁴³² V neděli 29. října 1882 řídí Béla Kéler v Kölnu svůj poslední koncert.⁴³³

*„Právě tady, v hotelu Dom, vede dvorní hudební ředitel Béla Kéler z Wiesbadenu hostující koncerty, na kterých provádí své skladby s vynikajícím orchestrem střeleckého pluku č. 40. Poté, co nedávno Eduard Strauss se svým orchestrem opustil naše město, je o tyto koncerty dvojnásobný zájem. V Bélu Kélerovi jsou zosobněny uherský oheň a vášeň, zná muzikanty a ví, jak nadchnout publikum.“*⁴³⁴ (Kölnischer Zeitung, 28.10.1882)

2.27 Úmrtí (1882)

Od 12.listopadu 1882 leží vážně nemocný Kéler v městské nemocnici ve Wiesbadenu.⁴³⁵ Až do poslední chvíle je plně při vědomí a pověřuje s nejvyšší pečlivostí svého blízkého přítele a zároveň právního zástupce Heinricha Heubela zařízením všech detailů svého pohřbu a vypořádáním svého majetku.⁴³⁶

⁴²⁹ První reprezentativní operní dům na Opernplatzu ve Frankfurtu nad Mohanem byl v roce 1880 slavnostně otevřen Mozartovou operou Don Giovanni.

⁴³⁰ Ms 31/123 (28.6.1882)

⁴³¹ ALBERT, Judit Ágnes. Zum Glänzen Geboren Kéler Béla. s.96

⁴³² Kölnische Zeitung (25.10.1882)

⁴³³ Kölnischer Zeitung (28.10.1882)

⁴³⁴ Kölnischer Zeitung (28.10.1882) „*Augenblicklich gibt hier im Dom Hotel Herr Hofball Musik-Direktor Kéler Bela aus Wiesbaden Gastspiel Konzerte, in dem er mit der vorzüglichen Capelle des Füsilier-Regiments Nr. 40 seine Kompositionen zur Aufführung bringt. Diese Konzerte bieten, nachdem vor kurzem erst Eduard Strauß mit seiner Capelle unsere Stadt verlassen hat, ein doppeltes Interesse. In Kéler Béla personifiziert sich ungarisches Feuer und ungarische Leidenschaft, er weiß die Spieler und weiß auch das Publikum zu elektrisieren.*“

⁴³⁵ Wiesbadener Nachrichten (19.11.1882).

⁴³⁶ ALBERT, Judit Ágnes. Zum Glänzen Geboren Kéler Béla. s.102

Béla Kéler umírá ve Wiesbadenu 20. listopadu 1882. O jeho smrti informují nejen německá a rakouská periodika, ale i americký tisk.

„Včera v noci ve 3:30 zemřel v místní nemocnici známý skladatel a bývalý nassauský vojenský kapelník Béla Kéler.“⁴³⁷ (Wiener Allgemeine Zeitung, 21.11.1882)

„...20. zemřel ve Wiesbadenu v nejšířších kruzích známý skladatel Béla Kéler. Před několika lety byl dirigentem lázeňského orchestru ve Wiesbadenu a jako takový byl vysoce respektován a ctěn.“⁴³⁸ (Neue Zeitschrift für Musik, 24.11.1882)

„Zemřel Béla Kéler, skladatel velkého množství populární taneční hudby.“⁴³⁹ (The Boston Globe, 17.12.1882)

Na svůj pohřeb, který se koná 23. listopadu 1882 v 15 hodin, si Kéler napsal smuteční pochod s názvem *Trauermarsch zu eigener Beerdigung*.⁴⁴⁰ Jeho provedení svěřuje svému drahému příteli a kolegovi kapelníkovi Münchovi, který pochoduje na čele pohřebního průvodu s orchestrem *Füsilier-Regiment „von Gersdorff“ č. 80*.⁴⁴¹

„Uherský kapelník Béla Kéler, o kterém je známo, že zemřel ve Wiesbadenu, krátce před svým posledním pobytem v nemocnici složil 'Trauermarsch' s písemnou žádostí 'příležitostně zahrát to samé na mém pohřbu', k čemuž skutečně došlo.“⁴⁴² (Welt Blatt, 26.11.1882)

Na Kélerově pohřbu jsou zastoupeny různé wiesbadenské sdružení a spolky, královské divadlo, lázeňský orchestr, pěvecké sbory a dva nassauské pěší pluky. Kélerovu rakev následují četní přátelé, známí, obdivovatelé a další truchlíci. Pohřební řeč přednáší nassauský dvorní kazatel Köhler.⁴⁴³ Následně je Kéler pochován na hřbitově Nordfriedhof ve Wiesbadenu.⁴⁴⁴ (příloha č.15)

⁴³⁷ Wiener Allgemeine Zeitung (21.11.1882, s.18) „Gestern nachts um halb 4 Uhr starb im hiesigen städtischen Krankenhause der als Componist bekannte vormals Nassauische Militär-Capellmeister Kéler Béla.“

⁴³⁸ Neue Zeitschrift für Musik (24.11.1882, s.9) „...in Wiesbaden am 20. der in den weitesten Kreisen bekannte Komponist Kéler Béla, bis vor mehreren Jahren lange Zeit Dirigent der Wiesbadener Curhauscapelle und als solcher hochangesehen und verehrt.“

⁴³⁹ The Boston Globe (17.12.1882, s.10) „Kéler Béla, the composer of so much popular dance music, is dead.“

⁴⁴⁰ Překl.: Smuteční pochod na vlastní pohřeb

⁴⁴¹ Wiesbadener Nachrichten (23. 11. 1882)

⁴⁴² Welt Blatt (26.11.1882, s.11) „Der ungarische Kapellmeister Kéler Béla, welcher bekanntlich in Wiesbaden gestorben ist, hat kurz von seinem letzten Krankenlager einen Trauermarsch komponiert, mit der schriftlich dazugesetzten. Bitte, 'selbigen gelegentlich seiner Beisetzung zu spielen', was denn auch geschah.“

⁴⁴³ ALBERT, Judit Ágnes. Zum Glänzen Geboren Kéler Béla. s.103

⁴⁴⁴ O hrob Bély Kélera se dlouho nikdo nestaral. V 90. letech 20. století byl hrob Bély Kélera již neidentifikovatelný. Podle čísla hrobu a kroniky tamního kamenáře, který měl uchované knihy náhrobních kamenů s jejich popisem,

V rodném Bardejově je Béla Kéler připomenut mramorovou pamětní deskou s reliéfní bustou⁴⁴⁵ na jeho rodném domě, která byla slavnostně odhalena 19. srpna 1906. Projevy přednesli bardejovský rodák Álmos Jaschik (1885-1950), ředitel gymnázia Antal Vas (1851-1916), kteří se v této věci velmi angažovali, a starosta Bardejova Alajos Rhody. Hudební program zajišťoval kapelník Dezső Kövér (1873-1933) ze Satu Mare, který ve stejný den odpoledne vystoupil se svým vojenským orchestrem také v Bardejovských Kúpelích s koncertem výhradně z děl Bély Kélera.

*„Rodný dům Bély Kélera, uherského hudebního skladatele, narozeného v Bardejově, byl označen pamětní deskou. [...] Slavnostní ceremoniál zahájil Kélerovou Rákóczyho předehrou vojenský orchestr ze Satu Mare pod vedením dirigenta Dezső Kövéra. Po projevech Jaschika a Vase starosta Alajos Rhody poděkoval za horlivost výboru pro plakety a převzal pamětní desku do laskavé úschovy.“*⁴⁴⁶ (Budapesti Hírlap, 22.8.1906)

V rámci vzpomínkového ceremoniálu byl stručně shrnut i Kélerův umělecký život a zmíněn odkaz ve formě hudebnin a dalších listinných dokumentů, které v testamentu zanechal svému rodnému městu.

*„...celý svůj čas věnoval hudbě. Svůj úspěch sklízel v zahraničí v dobách po válce za nezávislost. Svou reputaci si jedním rázem získal svým angažmá ve Vídni. Pak to pokračovalo v každém větším evropském městě. Ačkoli působil převážně v zahraničí, jeho srdce zůstalo uherské, jak je patrné z jeho děl, jejichž náměty jsou většinou uherské. V slavných archivech v Bardejově mají desetisvazkový fascikl, který pojednává o činnosti a dílech Bély Kélera a jeho úspěších v zahraničí.“*⁴⁴⁷ (Budapesti Hírlap, 22.8.1906)

se podařilo hrob kompletně zrekonstruovat. Následně byl zařazen do seznamu historických památek města Wiesbaden. Zvažovaná informační tabule, ze které by se návštěvníci hřbitova dozvěděli podrobnosti o Bélu Kélerovi, nebyla ani v čase 200. výročí jeho narození dosud instalována.

⁴⁴⁵ Autorem díla je sochař a keramik Béla Markup (1873-1945).

⁴⁴⁶ Budapesti Hírlap (22.8.1906): „Kéler Béla, magyar zeneköltőnek, Bártfa város szülöttjének szülőházát emléktáblával jelölte meg Bártfa hazafias közönsége. [...] Az ünnepen a szatmári honvédszenekar Kövér Dezső karnagy vezetésével Kéler Rákóczi megnyitó-ját, Takarodó-ját s szebbnél tér szép szavak kíséretében megköszönte az emléktábla- Jaschik s Vas beszédéi után Rhody Alajos polgármester szép szavak kíséretében megköszönte az emléktábla bizottság buzgalmát s az emléket kegyeletes megőrzés végett átvette.”

⁴⁴⁷ Budapesti Hírlap (22.8.1906): „... minden idejét a zenének szentelte. Sikereit a szabadságharc után való időkbén aratta külföldön. Bécsben rendezett hangversenye egy csapásra megállapította a hírnevét. Azután Európa minden nagyobb városában megfordult. Bár külföldön leginkább működött, szive mégis magyar maradt, a mi meglátszik művein, melyeknek tárgya nagyobb rész magyar vonatkozású. A bártfai híres levéltárban egy tíz kötetes munka van, a mely Kéler Béla működésével, műveivel, s külföldön, elért sikereivel foglalkozik.”

Závěr

Skladatel, dirigent a houslista Béla Kéler pocházející z města Bardejov v šarišské oblasti, které do roku 1918 přináleželo k Uhersku, byl celý život hrdý na svůj původ a tomu odpovídaly i jeho umělecké počiny. V německy mluvících zemích, kde prožil většinu svého života, systematicky šířil uherskou hudbu.

Kélerova umělecká studia nejsou zařaditelná do kontextu současného systému hudebně-vzdělávacího procesu, přesto se mu pomocí soukromé výuky u Franze Schiffera, Schlesingera a zejména u pedagoga Vídeňské konzervatoře Simona Sechtera podařilo získat v oborech svého umění, tj. skladby, dirigování a hry na housle vysokou úroveň. Ke zdokonalení Kélerových kvalit v těchto oborech výrazně přispělo i jeho samostudium v oblasti teorie hudby ze spisů J.G. Albrechtsbergera a systematické získávání zručností ve hře na housle. Nadstandardní progres v Kélerově vzdělávání byl zapříčiněn jeho osobnostní výbavou, která vynikala značnou cílevědomostí, rozhodností, odpovědností, organizovaností a schopností neustále vstřebávat nové podněty. I když Kélerovy rodiče zjevně preferovali pokračování rodinné právnické tradice a naplnění jeho vzdělání v tomto oboru, Kéler si i přes jejich nesouhlas vydobyl působení ve světě umění. Naopak k uskutečnění Kélerových idejí velmi napomáhal jeho švagr, dlouholetý pedagog Evangelického kolegia v Prešově – András Vandrák.

Dochované prameny vypovídají o Kélerově značné umělecké angažovanosti již při studiích v Prešově, kde z pozice koncertního mistra vedl školní orchestr. Kéler se pravidelné houslové interpretaci věnoval krátce v divadelním orchestru v Prešově a poté v devítiletém angažmá v orchestru *Theater an der Wien* (1845-1854), které bylo jeho nejdelším stálým zaměstnáním v jeho umělecké kariéře. Velký posun zaznamenal také ve výsledcích své kompoziční činnosti, kdy mu v roce 1846 vyšla tiskem první skladba. Poté se již Kélerova hudební kariéra odehrávala zejména ve skladatelské práci a dirigentských pozicích – kapelník, hudební ředitel, dirigent. Spojení těchto dvou uměleckých aktivit v sobě mělo potenciál okamžité interpretace Kélerových nových skladeb před publikem, čímž se rychle zvyšovala jejich popularita mezi hudební veřejností, a tím si Kéler zajišťoval výhodnější vyjednávací pozici s vydavateli.

Kélerovy dirigentské závazky měly rozdílnou podobu a délku trvání. Obě jeho prvotní dirigentská angažmá u stálých orchestrů v Berlíně a Vídni trvala přibližně rok. Čtyřleté kontrakty podepsal ve vojenských orchestrech hraběte Mazzuchelliho a vévody z Nassau, dva roky vedl lázeňský orchestr ve Wiesbadenu. Od roku 1873 podepisoval Kéler výhradně

hostující smlouvy. Ty měly různou délku trvání, od krátkých závazků na několik koncertů, až po dlouhá angažmá v řádech týdnů, či měsíců, což mu předchozí pozice dirigenta stálých orchestrů nedovolovala. Role hostujícího dirigenta měla pro Kélera i svá negativa. Vzhledem k jeho osobnostní výbavě byla též spojena s niterným neklidem, který mu způsoboval nestálý příjem spojený se stálými neměnnými náklady na jeho živobytí. O výši a četnosti svého výdělku přemýšlel čím dál více v kontextu svého zhoršujícího se zdravotního stavu a s tím spojenými náklady na operace a hospitalizace v nemocnicích. Ve své umělecké činnosti nepolevoval, smluvní závazky dodržoval, a pokud to bylo možné, svoji léčbu, co nejdříve ukončoval, nebo posouval na pozdější období.

Kélerův přístup k pracovním povinnostem by se mohl nazývat workoholismem. Aby dosáhl vlastního uspokojení, musel naplnit své náročně stanovené cíle. Pokud se věnoval kompoziční činnosti, dokázal bez velkých přestávek tvořit i 10 hodin denně. Většina koncertů, které dirigoval, a zároveň dramaturgicky tvořil, byla nejméně dvakrát tak dlouhá, než je běžné v dnešní koncertní praxi. Ceněné byly zejména premiéry jeho vlastních skladeb, což bylo v programu koncertu vždy zřetelně uvedené. Kéler zároveň plnil i roli mobilního notového archiváře, protože většinu notových materiálů, včetně orchestrálních partů, vozil s sebou, což bylo logisticky velmi náročné.

V pozdějších výpovědích Kéler vzpomíná na své vídeňské divadelní angažmá, spolu se službou u nassauského vévody jako na dvě nešťastnější období ve svém životě. Z toho vyplývá, že Kéler, ač to na první pohled nemusí být zřejmé, nespojoval svoji životní spokojenost pouze se svými výdělky, protože ve Vídni vydělával desítky, a naopak u nassauského vévody tisíce zlatých.

Kéler ve svých dopisech sestře Emilii vypráví o svých cestách, zážitcích, místech pobytů, koncertech, ale nezapomíná ani na rodinná setkání. Hodně přemýšlel a vzpomínal na svou minulost, rodiče, sourozence a příbuzné. Kéler pomáhal svými hotovostními půjčkami, když byl někdo v jeho nejbližší rodině ve finanční nouzi. Bohužel, když žádal o jejich splacení, většinou mu nebylo vyhověno, příp. byl dokonce požádán o další půjčku.

Charakterové rysy Bély Kélera

Béla Kéler byl svobodný muž. Měl rád dobrou společnost, byl pohostinný a zároveň pohostinnost i rád přijímal. Někdy na svých cestách upřednostňoval ubytování u svých přátel nebo v rodinách zaměstnavatelů, jindy se raději nacházel v širší, jemu neznámé společnosti, v hotelech. Úzký vztah udržoval i se svými sourozenci, zejména se sestrou Emilií, se kterou byl

ve velmi častém písemném kontaktu. Samotou trpěl během pobytů v nemocnicích, zejména při více než půlroční hospitalizaci ve Würzburgu na přelomu let 1869/1870. Podobně se cítil i ve Wiesbadenu po roce 1872, kdy se tam kvůli uzavření kasina velmi omezil společenský život. Kéler přizpůsoboval pracovním povinnostem svůj osobní život. I v případě zdravotních komplikací vždy preferoval dodržení svých pracovních závazků, ať už se týkaly jeho koncertních – dirigentských povinností, termínů dokončení skladeb vyplývající ze smluv s vydavateli i včasného vyřízení obchodní korespondence.

V Kélerově osobnosti najdeme i zřetelné prvky filantropie. Pokud se dozvěděl o nějaké nešťastné události, nebo akutní finanční potřebě podpořit důležitou věc, věnoval finanční hotovost nebo uspořádal charitativní koncert. Podobně se choval k potřebám svých sourozenců, ať už šlo o nutnou pomoc v nouzi nebo sanaci jejich neuvážených životních rozhodnutí.

Jelikož se Kéler nikdy neoženil, musel si za veškeré služby nutné k praktickému chodu své domácnosti platit. Využíval služby vaření, úklidu, praní a žehlení prádla, úpravy oblečení, opravy obuvi aj.

Kélerova velká odpovědnost vyplývající z povahy jeho řídicích funkcí ve fungování jednotlivých orchestrů se projevovala v obavách o vlastní existenci, protože byl zodpovědný nejen za dramaturgii, veškeré notové materiály a provedení koncertu, ale i za finanční ohodnocení členů orchestru a v případě dlouhodobých angažmá u vojenských orchestrů i za kvalitu vzdělávání a výkonů jednotlivých hráčů.

Jelikož již od své služby u Mazzuchelliho pluku často zápolil se zdravotními indispozicemi, byl na sebe opatrný z hledisek, které mohl ovlivnit. Týkalo se atributů kvality stravy, kterou ve Wiesbadenu považoval za nedostatečnou. Dokonce si některé masové výrobky nechával, prostřednictvím sestry Emilie, posílat z Prešova.

Kéler si všímal i aktuálních pokroků v oblasti služeb. Pravidelně využíval službu přeposílání zásilek z Wiesbadenu do míst svého aktuálního pobytu, finanční poštovní poukázky a telegrafování. Vzhledem k tomu, že vlastnil dům v Bardejovských Kúpelích, zajímal se např. o nové stavební úpravy zamezující pronikání vlhkosti, nebo o vybavení interiéru praktickým nábytkem s dlouhou životností.

Kéler vynikal výbornou pamětí, protože ve svých vzpomínkách velmi detailně popisoval události, které se odehrály i před mnoha lety, např. své koncertní cesty, data i průběh

samotných koncertů. Přesnost Kélerovy interpretace konkrétní události byla při mnohých příležitostech verifikována denním tiskem.

Kéler často chodil číst noviny do knihovny ve Wiesbadenu, kde se zajímal o aktuální dění v Německu, Rakousku a Uhersku. Všímal si i kulturní a společenské dění ve městech své domoviny - Bardejově a Prešově, ať už to byl průběh lázeňské sezony v Bardejovských Kúpelech nebo představení v prešovském divadle. V souvislosti se svými zdravotními problémy i nemocí jeho blízkých se aktivně zajímal o nejlepší dostupnou léčbu daných chorob.

Velmi pečlivě dbal na úschovu písemných dokumentů, což se potvrzuje v pozůstalosti, kdy pro tento účel např. nechal do dvou velkých fasciкул svázat 100 opusů klavírního díla nebo v jednotlivých ročenkách archivoval koncertní programové bulletiny. Podrobně naplánoval i úkony, které bylo nutné učinit po jeho smrti. V dostatečném časovém předstihu složil smuteční pochod na svůj pohřeb i s detailním popisem jeho provedení. V závěti přesně určil rozdělení autografů a vydaných děl jednotlivým osobám a institucím.

Změna rodného jména

Béla Kéler se narodil do německy mluvící šlechtické rodiny ve městě Bardejov, které bylo situované v šarišské oblasti Uherského království. Protože dostal i německé jméno Albert Paul, mohl ve svých rakouských a německých působištích bez potíží zakrýt svůj uherský původ. Kéler ovšem změnou svého křestního jména Albert na uherský ekvivalent Béla naopak chtěl svůj původ ještě více zdůraznit, jak se v tomto smyslu sám několikrát vyjádřil. Přestože ho uherský tisk často nazýval přídomkem „uherský syn“, nevztahoval svůj původ k Uhersku jako celku, ale k území Horního Uherska, což dokumentoval tím, že v dochovaných koncertních bulletinech se nechával psát jako Béla Kéler z Horního Uherska, tedy k území dnešního Slovenska a Podkarpatské Rusi. Argument, že inklinoval k Uhersku jako celku, když dle svých slov šířil uherskou hudbu a v místech svých koncertních vystoupeních byl podporován uherskými asociacemi, nebere v úvahu kontext doby. Kéler byl v pravém slova smyslu Uher, ale nikoliv Maďar. Synonymy se Uhersko a Maďarsko stalo až v důsledku podpisu Trianonské smlouvy v roce 1920. Nejasnosti v chápání kontextu obou termínů vnáší i to, že ve většině cizích jazyků neexistuje rozdílný výraz pro historické území Uherska a nástupnického Maďarska.

DÍLO BÉLY KÉLERA

3 Idylický hudební obraz *Die Karpathen*

Vokálně-instrumentální dílo Bély Kélera *Die Karpathen* pro tenor, mužský sbor, orchestr a recitátora je rozsáhlé dílo opěvující slovenskou přírodu a venkovský život. Dílo *Die Karpathen* se vymyká většinové Kélerově tvorbě, která má své těžiště zejména v tanečních formách, pochodech, předehrách a písních. Akcentováním tohoto díla upozorňujeme na to, že Kéler nebyl ve své tvorbě orientovaný pouze na „lehčí“ typy skladeb kratšího rozsahu, ale tvořil i rozsáhlejší hudební celky.

I když Kéler zkomponoval několik skladeb programní hudby, např. hudební obrazy *Eine Nacht in Venedig*, *Soldatenleben*, op.62 nebo choreografickou scénu *Die Schmetterlingsjagd*, op.133, přesto má dílo *Die Karpathen* v Kélerově tvorbě specifické místo.⁴⁴⁸ Inspirací se mu stala oblast jeho domoviny – tatranská část pohorí Karpaty. Kéler se stal zřejmě prvním hudebním tvůrcem, který v roce 1854 jako program svého díla využil přírodu dnešního Slovenska. Přesné datum dokončení skladby je nejasné, protože na partituře je uvedeno datum 26. října 1854, ale v premiéře dílo zaznělo již 5. října 1854. Kompletní dílo obsahuje předeheru, úvod a pět obrazů – *Die Lomnitzer Spitze*, *Der Fischsee*, *Die Eisenhammer*, *Die Jagd*, *Ankunft und Leben im Karpathenbade*. Dílo obsahuje 12 recitačních vsuvek a osm mužských sborů. Autorem textové složky díla je Eduard Groepke.

3.1 Koncertní provedení

Podle informací z Šarišského muzea, kde se nacházejí některé svazky chronologicky řazených tištěných programů Kélerových koncertů, bylo dílo provedeno šestkrát. Ve svazku č.10, kde se nacházejí programy z roku 1854 jsou zaznamenána čtyři uvedení – v Hamburku (2krát), v Berlíně (1krát) a Drážďanech (1krát). Ve svazku č.8, kde jsou shrnuty Kélerovy koncerty v roce 1855 jsou zápisy o dvou provedeních díla *Die Karpathen* ve Vratislavi. Kompletní dílo – předehra, úvod a pět obrazů – bylo poprvé uvedeno až v Drážďanech. Z dochovaného programu koncertu vyplývá, že nově se při tomto provedení stala jeho součástí předehra – *Ouverture im ungarischen Styl*. Teprve poté následuje *Morgendämmerung*, již bez slova *Einleitung*, protože se již nejednalo o samotný úvod *Die Karpathen*. Z hamburského a

⁴⁴⁸ Dílem Karpaty sám sebe Kéler volně inspiroval i ve svém hudebním obrazu *Die Alpen oder Wanderung durch die Schweiz* (1868), do kterého převzal i některé části *Die Karpathen*.

berlínského provedení se uchovaly recenze z periodik *Vasárnapi Újság*, *Pesth-Ofner Localblatt und Landbote* a *Berliner Musikzeitung*.

3.1.1 Hamburk

Hamburská provedení *Die Karpathen* se konala 5. a 9. října 1854. V programu je zaznamenáno, že 5. října se jednalo o první uvedení – premiéru díla – pod vedením Bély Kélera z Horního Uherska. Premiéru *Die Karpathen* provedl Sommerův orchestr z Berlína, dne 5. října 1854 v 19:30 na svém 11. koncertě v Hamburku ve velkém sále Tonhalle⁴⁴⁹. Dílo bylo uvedeno ve třetí závěrečné části koncertu, celkově jako 10. skladba.⁴⁵⁰ Druhé hamburské provedení *Die Karpathen* se uskutečnilo 9. října 1854 v 19:00, se stejnými účinkujícími a se změněným programem, jako tzv. rozlučkový koncert.⁴⁵¹ Dílo *Die Karpathen* bylo uvedeno v druhé ze tří částí koncertu, celkově jako 7. skladba.⁴⁵² Obě hamburská provedení nezačínala předehrou – *Ouverture im ungarischen Styl*, ale úvodem – *Einleitung* s podtitulem *Morgendämmerung* a tempovým označením *Andante sostenuto*. (příl.č.16)

V Šarišském muzeu se nachází dokument s datem 9. října 1854 od Eduarda Groepkeho, kterým se zřiká autorských práv ke svému textu k dílu *Die Karpathen*. Pouze při uvádění v Hamburku si Groepke tato práva nárokuje. Podle tohoto svolení předpokládáme Groepkeho autorství, přestože není zmiňováno v žádných jiných programech ani v recenzích.

„Níže podepsaný tímto prohlašuje, že text k hudebnímu obrazu 'Die Karpathen' vévodského kapelníka Bély Kélera, byl vévodskému skladateli ponechán k neomezenému využití, vyhrazuje si však výhradní vlastnické právo k textu pro Hamburk. Eduard Groepke, Hamburg, 9. října 1854.“⁴⁵³

⁴⁴⁹ Sommerův orchestr hostoval v Hamburku od 25. září do 9. října 1854, kdy podruhé provedl *Die Karpathen*.

⁴⁵⁰ V programu zazněly tyto skladby: 1. Béla Kéler: Jubel-Marsch, op.11, 2. W. A. Mozart: Předehra k opeře Don Giovanni, Joseph Lanner: Die Romantiker, op.167, Carl Haslinger: Fantasie „Nachruf an Johann Strauss“, Giacomo Meyerbeer: Předehra k opeře Die Hugenotten, Karl August Krebs: Die Heimath, Béla Kéler: Seemannsfahrten, op. 43, V. Pertl: Polka Vergissmeinnicht, Henri Vieuxtemps: Souvenirs d'Amérique, op.17, **Béla Kéler: Die Karpathen**, Béla Kéler: Hurrah, Hurrah, Hurrah! Grosser Sturm-Galopp, op.12.

⁴⁵¹ orig. *Abschiedskonzert*. Jednalo se o poslední koncert Sommerova orchestru v Hamburku v rámci tohoto turné.

⁴⁵² Program koncertu: Béla Kéler: Ungarischer Abschieds-Marsch, op. 6, Gaspere Spontini: předehra k opeře Fernand Cortéz, Karl August Krebs: Die Heimath, W.A. Mozart: Finále 1. dějství opery Don Giovanni, Gioacchino Rossini: Předehra k opeře Wilhelm Tell, **Béla Kéler: Die Karpathen**, Carl Maria von Weber: Předehra k opeře Oberon, Béla Kéler: Aelpler's Lust, op.96, bez uvedení autora: mužský sbor, V. Pertl: Grazien-Polka-Mazurka, Béla Kéler: Hurrah, Hurrah, Hurrah! Grosser Sturm-Galopp, op.12.

⁴⁵³ **KŠMB XLV13** (9. 10. 1854) „Unterzeichneter erklärt hiermit, daß der Text zu dem Tongemälde "Die Karpathen" von Hzl. Kapellmeister Kéler Béla, dem Hzl. Componisten zum unbeschränkten Gebrauche überlassen worden ist, daß jedoch für Hamburg er sich das alleinige Eigenthumsrecht an dem Text vorbehält. Eduard Groepke, Hamburg, d. 9. October 1854.“

Prvotní zpětný pohled na toto dílo nám poskytuje recenze z 2. koncertního provedení *Die Karpathen* 9. října 1854 v Hamburku, která byla uveřejněna pod názvem *Kéler Béla új hangszerzeménye*⁴⁵⁴ 26. listopadu 1854 v budapešťském nedělníku *Vasárnapi Újság*. V úvodu autor textu podotýká, že v tehdejší době se hudební obrazy staly velmi módní. Novátorství spočívalo v tom, že hudba nebyla využívána pouze k vyjádření emocí a vášní, ale také k popisu krajiny a dalších vnějších stavů. V této souvislosti budapešťský nedělník připomíná ode-symfonii francouzského skladatele Féliciena Davida *Le Désert*⁴⁵⁵ popisující africkou poušť. Autor recenze předpokládá, že se tímto dílem inspiroval Béla Kéler, když psal své velké dílo *Die Karpathen*. Inspiraci vysokohorským prostředím pokládá u Kélera za logickou vzhledem k jeho horalskému původu. V závěru autor recenze zalitoval, že není v plánu uvést dílo v Budapešti. K článku je připojen citát ohlasu na dílo *Die Karpathen* z blíže neupřesněných hamburských novin. Můžeme se tedy domnívat, že recenze vyšla i v Hamburku.

„Hudební obraz Bély Kélera s názvem 'Die Karpathen', který byl uveden ve velkém sále Tonhalle, zaznamenal velmi příznivý ohlas u publika a ukázal autorův talent. Ten si jako objekt pro své dílo vybral hory své domoviny Karpaty. V úvodu hudebního obrazu zobrazuje ranní svítání, pišťalu horského pastýře, hory nořící se z oblaků a výstup na Lomnický štít. První hudební obraz 'Die Lomnitzer Spitze' mapuje tento nejvyšší vrchol Karpat⁴⁵⁶ v různých etapách jeho zdolávání. Druhým hudebním obrazem je 'Der Fischsee' s písní rybářů. Třetí obraz 'Die Eisenhämmer' ukazuje slévárnu železa. Díky písni kovářů se jedná o nejpůsobivější část 'Die Karpathen'. Ta se natolik líbila, že musela být zopakována. Čtvrtým obrazem je 'Die Jagd', ve kterém vynikla píseň lovců a lovecký pochod v uherském stylu. Pátý a poslední obraz 'Ankunft und Leben im Karpathenbade', který ukazuje venkovský život v karpatském regionu, je velmi veselý a charakteristický. Se skvělou hudební kompozicí panovala obecná spokojenost, což bylo do značné míry způsobeno mistrovským výkonem mužských sborů a hudebních nástrojů.“⁴⁵⁷
(*Vasárnapi Újság*, 26.11.1854)

⁴⁵⁴ přel. Nová skladba Bély Kélera

⁴⁵⁵ Členění díla: 1. část: *Chœur: Allah! Allah! | Marche de la caravane – La tempête au désert; La caravane reprend sa marche*. 2. část: *Hymne à la nuit – Fantaisie arabe; Danse des Almées – La liberté au désert – La rêverie du soir*. 3. část: *Le lever du soleil – Chant du muezzin – Le départ de la caravane*.

⁴⁵⁶ Nejvyšší částí Karpat jsou Vysoké Tatry, nejvyšším vrcholem Karpat je Gerlachovský štít, ale v 19. století byl za něj považován Lomnický štít.

⁴⁵⁷ *Vasárnapi Újság: Kéler Béla új hangszerzeménye. (26.11.1854) 39. szám. s.343 „Kéler Béla „Kárpátok” című hangfestménye, melly a Tonhalle (hangcsarnok) nagy teremében adatott, legkedvezőbb hatással volt az igen nagyszámú közönségre, s a szerző tehetségét igen dicséretes oldalról tüntette fel. Ez utóbbi regényes tárgyat választott, hazája hegyeit a Kárpátokat. – A pásztori hangfestmény bevezetésében a hajnalt s a pásztorok furulyázását tünteti fel, azután a felhők szétoztlását, elvonulását a hegyekről s a lomniczi csúcs megmászását. Az*

3.1.2 Berlín

Třetí provedení *Die Karpathen* se konalo 8. listopadu v 19:00 v Berlíně na benefičním koncertě Sommerova orchestru⁴⁵⁸ v Sommerových salonech⁴⁵⁹ na Potsdamer Strasse 9. *Die Karpathen* bylo uvedeno jako samostatná skladba závěrečné třetí části koncertu, celkově jako 8. číslo.⁴⁶⁰ U pokladny byly posluchačům k *Die Karpathen* prodávány texty.⁴⁶¹ 8. listopadu 1854 v Berlíně – začínalo dílo podobně jako v Hamburku částí *Einleitung* s podtitulem *Morgendämmerung* a s tempovým označením *Andante sostenuto*.

Na koncert byl pozván hudební skladatel Giacomo Meyerbeer, který se o události zmínil ve svém knižně vydaném deníku. Není jisté, zda koncert skutečně navštívil, protože si zapsal chybný název skladby – *Eine Nacht in Karpathen*.

„*Středa 8. listopadu. [...] Na dnešní večer jsem byl pozván na koncert uherského skladatele Bély Kélera v 'Kroll's Summer Garden'. Prováděl vlastní skladbu 'Eine Nacht in Karpathen' ve stylu Féliciena Davida 'Le Désert'.*“⁴⁶² (Lettellier, 2002)

Z berlínského provedení byla publikována recenze v *Berliner Musikzeitung* dne 15. listopadu 1854.

„*Zjevná snaha skladatele o charakteristickou tónomalbu, ne zcela osobitou, se opírá o nejlepší vzory a v lecčem se podařila; instrumentace, ve které je stálý tok, zaujímá nejvýznamnější postavení. Celkově by to celé udělalo příznivější dojem s lepším provedením,*

első hangkép a Kárpátok ezen legmagasabb csúcsát festi a vándorlás különböző nyűg pontjai szerint. A második hangkép a Halastó, a halászok dalával. A harmadik kép a vashámorokat tünteti fel s ez a benne levő munkások dalkarával a leghatásosabb rész, annyira, hogy a legrendkívülibb tetszésben részesült és ismételni kellett. A negyedik kép a vadászat, mellyben a vadászok dala s egy magyaros szellemű vadászinduló tűnt ki. Az ötödik és utolsó kép, melly a kárpátvidéki életet mutatja fel, igen kedélyes és jellemző. A nagy hangszerzeményt nagy és általános tetszésre talált, mit nagy részben a férfikarok és hangszerek mesteri előadásának lehet köszönni.”

⁴⁵⁸ orig. *Sommer'sche Capelle*

⁴⁵⁹ orig. *Sommer's Salons*

⁴⁶⁰ Program koncertu: Peter Joseph von Lindpaintner: Kriegerische Jubel-Ouvertüre, op.109, Joseph Haydn: Smyčcový kvartet G dur, Felix Mendelssohn-Bartholdy: předehra Ruy Blas, op.95, Béla Kéler: Honvág, op. 3b, Karl August Krebs: Die Heimath, Béla Kéler: Seemanns-Fahrten, op. 43, bez uvedení autora: La pompa di festa, fantazie pro flétnu, **Béla Kéler: Die Karpathen**

⁴⁶¹ Zřejmě se jednalo o tištěný text vydaný v Berlíně v roce 1854 z tiskárny Schnellpressendruck von Ernst Litfaß, Adlerstr. 6, kde byly tištěny i programy na tento koncert. Tištěný text jsme získali z Národní Széchényiho knihovny v Budapešti.

⁴⁶² LETELLIER, Robert Ignatius. The Diaries of Giacomo Meyerbeer, The Years of Celebrity 1850-1856. Volume 3. Fairleigh Dickinson University Press, 2002. ISBN 0-8386-3844-9. s.290. „*Wednesday 8 November. [...] In the evening I was invited to a concert that the Hungarian composer Kéler Béla gave in Kroll's Summer Garden. He performed his own composition, Eine Nacht in den Karpathen, in the style of Félicien David's Le Désert.* “

zejména pokud jde o písňové části. Koneckonců, snaha je něco, co si zaslouží uznání.“⁴⁶³
(Berliner Musikzeitung, 15.11.1854)

K berlínskému uvedení se vrací i *Pesth-Ofner Localblatt und Landbote*.

„... je tu i další hudebník z Uherska, pan Béla Kéler, který se svým orchestrem provádí velkolepé hudební obrazy i vlastní skladby. Jedním z posledních je zvláště působivý hudební kus, kterým si skladatel vzpomněl na svou domovskou zemi a nazval ho 'Die Karpathen'.“⁴⁶⁴
(Pesth-Ofner Localblatt und Landbote, 15.11.1854)

Stručnou zpětnou vazbu nám poskytla krátká zpráva v rubrice 'Drobničky' uveřejněná ve Vídni vycházejících Slovenských novinách dne 10. listopadu 1855⁴⁶⁵. Dozvídáme se, že se Béla Kéler na začátku listopadu 1855 vrátil z Berlína do Vídně, kde v tomto čase přebíral Lannerův orchestr. Součástí zprávy s několika chybami je i zmínka o úspěšném uvedení díla *Tatry* v Berlíně. S největší pravděpodobností je skladbou *Tatry* míněno dílo *Die Karpathen*. Z kontextu zprávy není jasné, zda je poznámka o tomto díle míněna tak, že se jednalo o nejvýznamnější Kélerův počín v Berlíně a měl být tímto přiblížen vídeňskému publiku, nebo se jednalo o odkaz na nám neznámé uvedení díla *Die Karpathen* v Berlíně. To by bylo možné, protože jej 16. října 1855 uváděl ve Vratislavi.

„Z Berlína sem dojel Béla Kéler, skladatel v hudbě, jehož skladba pod jménem 'Tatry' v Berlíně pozornost milovníků na se obrátila. Nemílime-li se jest p. Kéler rodem z Bardějova.“⁴⁶⁶ (Slovenské noviny, 10.11.1855)

⁴⁶³ Berliner Musikzeitung, (15.11.1854, s.3) „Unverkennbar ist das Streben des Componisten nach einer charakteristischen Tonmalerei, nicht ganz selbstständig, lehnt er sich an die besten Muster an und ist ihm Manches wohl gelungen. In der Instrumentation ist Fluss und nimmt diese die hervortretendste Stelle ein. Gewiss hätte das Ganze bei einer besseren Execution, was namentlich den Gesangtheil betrifft, einen günstigen Eindruck gemacht; immerhin ist das Streben ein anerkennenswerthes.“

⁴⁶⁴ Pesth-Ofner Localblatt und Landbote (15.11.1854, s.1) „...befindet sich daselbst auch ein anderer Musiker aus Ungarn Herr Kéler Béla, welcher mit seinem Orchester großartige Tongemälde fremder und eigener Komposition aufführt. Zu den letzten gehört ein besonders effectvolles Musikstück, welches der Compositeur seiner Heimath eingedenk 'Die Karpathen' betitelt.“

⁴⁶⁵ GLETTLER, Monika. Die Wiener Tschechen um 1900. Strukturanalyse einer nationalen Minderheit in der Großstadt. München 1972, ISBN 3-486-43821-2. Slovenské noviny vycházely denně od 13. července 1849 až do konce roku 1860. Od roku 1851 byly na delší dobu jedinými česko-slovenskými novinami vycházejícími ve Vídni.

⁴⁶⁶ Slovenské noviny. č. 132. ze dne 10. 11. 1855.

3.1.3 Drážďany

Čtvrté provedení *Die Karpathen*, tentokrát v Drážďanech, se odehrálo 22. listopadu 1854 ve velkém koncertním sále lázní *Lincke'sches Bad*⁴⁶⁷, kde Kéler dirigoval svůj poslední koncert v rámci svého hostování. Až v Drážďanech zaznělo dílo poprvé kompletní, včetně předehry *Ouverture im ungarischen Styl*, která nebyla na prvních třech provedeních jeho součástí. V programu koncertu bylo *Die Karpathen* jedinou kompozicí třetí ze čtyř částí koncertu, celkově 8. číslo.⁴⁶⁸

3.1.4 Vratislav

Přestože na partituru chybí zápis o dalším uvedení, nám se podle informací z Šarišského muzea v Bardejově a ze Slezských novin⁴⁶⁹ podařilo zjistit, že dílo *Die Karpathen* bylo uvedeno ještě nejméně dvakrát v tehdejší Breslau, dnešní polské Vratislavi, ve dnech 16. a 20. října 1855, v rámci koncertů Bély Kélera v Schiesswerder-Halle pod pozměněným názvem *Die Karpathen, idyllisches Tongemälde in 3 Abteilungen und 5 Bildern mit Chören, Gesängen und verbindendem Text*.⁴⁷⁰ 16. října bylo dílo *Die Karpathen* uvedeno jako jediné ve druhé ze tří částí koncertu, celkově jako 5. číslo programu.⁴⁷¹

3.2 Základní členění skladby

Béla Kéler dílo rozčlenil do předehry, úvodu a pěti obrazů – *Die Lomnitzer Spitze, Der Fischsee, Die Eisenhammer, Die Jagd, Ankunft und Leben im Karpathenbade*.

Hlavní osnova skladby, která byla součástí tištěného programu z 1. reprízy *Die Karpathen* dne 9. října 1854:

⁴⁶⁷ Součástí lázní *Lincke'sches Bad*, které byly vystavěny v roce 1764 podle návrhu architekta Christiana Gottloba Reusse u ústí řeky Prießnitz, byl od roku 1853 do roku 1859, kdy vyhořel, velký koncertní sál postavený Bernhardem Hemepelem.

⁴⁶⁸ Program koncertu: Giacomo Meyerbeer: Předehra k opeře *Hugenoti*, Béla Kéler: *Ungarischer Abschieds-Marsch*, op. 6, Béla Kéler: *Dresdner Damen-Polka*, op.29 (premiéra), Ludwig van Beethoven: Předehra k opeře *Fidelio*, Béla Kéler: píseň *Ein Ton aus deiner Kehle*, op.9 v Kélerově transkripci pro sólový lesní roh, Béla Kéler: *Seemanns-Fahrten*, op. 43, Béla Kéler: *Honvágy*, op.3b, **Béla Kéler: *Die Karpathen***, Gioacchino Rossini: Předehra k opeře *Vilém Tell*, Béla Kéler: *Die Fremdlinge*, op.106, Béla Kéler: *Hurrah, Hurrah, Hurrah!-Grosser Sturm-Galopp*, op.12

⁴⁶⁹ *Schlesische Zeitung*, 1855, Jg. 114, Nr. 490

⁴⁷⁰ KŠMB No.8

⁴⁷¹ KŠMB n8 – Program koncertu: Béla Kéler: *Prinz Friedrich Carl Marsch*, op.13, Carl Maria von Weber: Předehra k opeře *Čarostřelec*, op.77, Joseph Lanner: *Die Werber*, op.103, Béla Kéler: píseň *Ein Ton aus deiner Kehle*, op.9 v Kélerově transkripci pro sólový lesní roh, Béla Kéler: *Die Karpathen*, François Adrien Boieldieu: předehra k opeře *La dame blanche*, Béla Kéler: *Hoffnungs-Sterne*, op.17, Béla Kéler: *Hurrah, Hurrah, Hurrah! - Grosser Sturm-Galopp*, op.12

Hauptumrisse des Tongemäldes: Die Karpathen.

Einleitung.

Morgendämmerung. | *Andante sostenuto*.

Schalmey des Alpenhirten. | *Adagio pastorale*.

Entwölkung des Gebirges. | *Andante mosso*.

Ersteigung der Lomnitzer Spitze. | *Andante quasi Adagio*.

a) *Allegro rapido*. Dem Wanderer gähnt ein Abgrund entgegen.

b) *Andante*.⁴⁷² Er nähert sich der Spitze.

c) *Allegro agitato*. Der Wanderer erreicht sein Ziel und banges Staunen erfüllt seine Brust.

I. Tonbild. | **Die Lomnitzer Spitze**. | *Maestoso*.

a) *Andante*. Der Wanderer steigt von der Spitze herab.

b) *Allegro rapido*. Ein Abgrund öffnet sich vor seinen Blicken.

c) *Andante*. Wanderung zum Fischsee.

d) *Adagio pastorale*. Am Ufer ertönt die Schalmey.

II. Tonbild | **Der Fischsee**

a) *Sturm* | *Allegro tempestuoso*.

b) *Stille Fahrt und Schifferlied mit Chor* | *Andantino*.

c) *Wanderung nach den Eisenhämmern*. | *Andante*.

III. Tonbild. **Die Eisenhämmer**.

a) *Chor der Arbeiter*. | *Andante strepitoso*.

b) *Wanderung* | *Andante*.

IV. Tonbild | **Die Jagd**. | *Allegro vivo*.

a) *Adagio*. Das Wild ist erlegt.

b) *Andante*. Jägerhorn-Signale.

c) *Allegro vivace*. Die Jäger versammeln⁴⁷³ sich.

d) *Allegretto*. Jagdstück.

e) *Allegro*.⁴⁷⁴ Jäger-Chor.

f) *Marcia*. Jäger-Marsch mit Chor (im ungarischen Styl.)⁴⁷⁵

⁴⁷² V partituře je nadepsáno Tempo I.

⁴⁷³ V partituře je uvedeno pouze *sammeln*

⁴⁷⁴ V partituře je uvedeno pro úvodních 8 taktů uvedeno tempové označení *Andante* poté *Allegretto*

⁴⁷⁵ V partituře je uveden název *Ungarischer Jäger | Marsch mit Chor*.

V. Tonbild / **Ankunft und Leben im Karpathenbade.** / *Allegro triumphale.*

a) *Ungarischer Tanz*⁴⁷⁶ / *Allegro.*

b) *Vocal-Chor*⁴⁷⁷ / *Andante*⁴⁷⁸.

c) *Strophenlied mit Chor im Ländler-Styl.*⁴⁷⁹

d) *Andante grazioso. Das Mädchen krönt den Sieger.*

e) *Allegretto. Chor. Lebe hoch etc. etc.*⁴⁸⁰

f) *Adagio pastorale. Das Horn des Alpenhirten und die Glocke der Kapelle rufen zum Gebeth.*⁴⁸¹

g) *Larghetto religioso. Vocal Chor. Gebeth der Hirten.*

h) *Andante sostenuto. Melodram.*

Při svých uvedeních ve Vratislavi bylo dílo *Die Karpathen* členěno nejen do přede hry, úvodu a pěti obrazů, ale navíc i do třech oddílů. Předpokládáme, že v obsahu díla se nic nezměnilo.

Die Karpathen, idyllisches Tongemälde in 3 Abtheilungen und 5 Bildern, mit Chören, Gesängen und verbindenden Text, Musik v. Kéler Béla.

Hauptumrisse des Tongemäldes:

I. Abth.

Ouverture im ungarischen Styl – Morgendämmerung – Schalmey des Alpenhirten – Entwölkung des Gebirges – Ersteigung der Lomnitzer Spitze - 1. Bild: Die Lomnitzer Spitze.

II. Abth.

2. Bild: Der Fischsee, (Sturm – Stille Fahrt – Schifferlied mit Chor.) 3. Bild: Die Eisenhämmer, (Chor der Arbeiter.)

III. Abth.

4. Bild: Die Jagd, (Ungarischer Jäger-Marsch mit Chor.) 5. Bild: Ankunft und Leben im Karpathenbade, (Ungarische Chöre, Tänze etc. etc.)

⁴⁷⁶ V partituře je uveden název *Friss hongroise*

⁴⁷⁷ V partituře je uveden název *Vocal Chor im ungarischen Styl*

⁴⁷⁸ Partitura – *Allegro*

⁴⁷⁹ V partituře je uveden název *Ländliches Strophen – Lied mit Chor* s tempovým označením *Allegretto*.

⁴⁸⁰ Partitura – pouze tempové označení *Allegretto*.

⁴⁸¹ Partitura – pouze tempové označení *Adagio pastorale*.

3.2.1 Nástrojové obsazení a zpěvní hlasy podle autografu partitury

Housle I; housle II; violy; violoncella; kontrabasy; flétna I; flétna II; pikola; hoboj I; hoboj II; basetový roh; klarinet I; klarinet II, lesní roh I, lesní roh II, lesní roh III, lesní roh IV; fagot I; fagot II; trubka I; trubka II; pozoun I; pozoun II; pozoun III; basová tuba; tenor sólo; tenor I; tenor II; bas I; bas II; tympány; velký buben; činely; tamburína; triangel; gong; 3 kravské zvonce; kovadlina; bič; recitátor.

3.3 Programní obsah díla

Ouverture im ungarischen Styl – Morgendämmerung – Schalmey des Alpenhirten – Entwölkung des Gebirges – Ersteigung der Lomnitzer Spitze

Po předehře Kéler přibližuje ranní horské svítání, pohlíží na horské pláne ovlažené ranní rosou, které se s pomocí slunečních paprsků probouzejí z noční tmy a osvěcují mlhu táhnoucí se nad divokou zelení, při čemž skřivani vzletají vzhůru. Vzhůru míří také poutník, který toužebně vzhlíží na skalní masivy nořící se z oblaků a dále stoupá strmou cestou na Lomnický štít. Po překonání rokliny se pomalu blíží k vrcholu až nakonec dosahuje svého cíle, což ho naplňuje nadšením.

I. obraz | *Die Lomnitzer Spitze*

Poutník obdivně, se srdcem plným rozkoše, pohlíží do nekonečných obzorů a uvědomuje si, že vrchol opásaný oblaky a míhajícími se blesky, který pokořil, je Lomnický štít. Unavený poutník pomalu sestupuje zpět do údolí. Na úzké lávce, kterou přechází, zaslechne andělský zpěv. Pomalu schází cestou na zeleném převisu k plesu, kde znějí pastýřské píšťaly.

II. obraz | *Der Fischsee*

Postupně se zatahuje, šedé mraky se táhnou po obloze, hory se zahalují a přichází silný orkán. Pod jeho nápořem se Popradské pleso vzdouvá, tvoří se velké vlny, které se odráží od skalnatého pobřeží, v příboji září světla blesků a duní údery hromů. V tom vlny jemně překrývá sedmibarevná duha, pleso se postupně uklidňuje a sluneční jas ozařuje horské výšiny. Poutník konečně může na malém člunu začít na zeleně prozářených vlnách veslovat na druhou stranu plesa. Během plavby si v proudu vln zpívá píseň, ve které si představuje, jak na něj na druhé straně čeká krásná dívka s věrným srdcem.⁴⁸²

⁴⁸² Schifferlied mit Chor

III. obraz / *Die Eisenhämmer*

Po dopnutí si na druhém břehu odpočine a přichází do skalisky ohraničeného údolí plného života, kde se se zvuky vodopádu mísí dunivý tlukot kovářských kladiv. K tomu si kováři zpívají píseň,⁴⁸³ v níž s hrdostí opěvují své řemeslo.

IV. obraz / *Die Jagd*

Poutník pokračuje ve své cestě dál a po strmém chodníku přichází k temnému lesu. Zde přes šumění lesa zaslechne hlasitý štěkot loveckých psů, troubení loveckých rohů a veselý zpěv, což naznačuje, že nedaleko se na pastvinách nachází lovecká družina myslivců. Mezitím již lovecké rohy signálem ukončují lov a svolávají myslivce do údolí k oslavě a společnému hraní a zpěvu, při němž si připomínají lovecké úspěchy, kterých během dne dosáhli, např. jak štíhlou laň, která sešla do údolí k plesu, přes hory i údolí štvála smečka psů, a nakonec se ji myslivcům podařilo zastřelit. V loveckém pochodu dále zpívají o tom, že jakmile si odnesou ulovenou zvěř domů, rychle přepřáhnou koně a pojedou na zámek, aby mohli hodovat, pít a potěšit se z krásných žen.

V. *Ankunft und Leben im Karpathenbade*

Při příjezdu poutníka do Karpatských lázní v nich probíhají slavnosti, při kterých se pije víno, tančí a zpívá na rozkvetlých širých pláních. S tím přicházejí nové lásky a odcházejí starosti. Nejkrásnější dívka odměňuje vítěze soutěže v kosení trávy dubovým věncem – symbolem síly, dlouhověkosti a odolnosti, svými ohnivými pohledy dává najevo svou lásku a zpívá mu svoji píseň. Speciální odměnou je vítězi i její sladké políbení. Pomalu se blíží večer, pastýřský roh a zvon z kaple svolávají při zpěvu slavíků všechny k modlitbě. Slunce zapadá, ale lidská srdce se v náručí mnoha vzpomínek vznášejí do výšek. Všichni se modlí k Bohu a žádají požehání pro jejich pláň, stáloúrodu, hojnost stád a prosí o vyslyšení svých prosb a Boží ochranu během temné noci. Večerní stíny se ukládají na horské louky, stmívá se v údolí i na stráních, vrcholky hor se třpytí v růžovém svitu a mlha se sráží k zemi. Dozněly modlitby a písňe a obraz hor pomalu zahaluje temná noc.

Z názvů jednotlivých obrazů zřetelně vyplývá Kélerova inspirace horami své domoviny Tatrami, které označuje nadřazeným geologickým pojmem Karpaty. V I. obraze *Die Lomnitzer*

⁴⁸³ Chor der Arbeiter

Spitze je jeho inspirace naprosto zřejmá. Popisuje zde výstup a sestup z Lomnického štítu, který byl v tehdejší době považován za nejvyšší vrchol Tater, potažmo Karpat.

Ve II. obraze, který pojmenovává *Der Fischsee* je situace složitější. Zde je nutné vyjít z historie, kdy v roce 1736 píše o jediném jezeru na jižní straně Tater, kde žijí ryby, polyhistor Matej Bel. Nazývá ho pojmem *Der Fischsee* – Rybí pleso. Dnes se toto jezero vrátilo k názvu Popradské pleso, který zřejmě vznikl podle toho, že přes pleso protéká řeka Poprad. Popradské pleso jako *Poppersee* zmiňuje již v roce 1644 v latinsky psaném díle *Bibliotheca seu Cynosura Viatorium* David Fröhlich.⁴⁸⁴

III. Obraz *Die Eisenhämmer*, doslovně přeloženo „železná kladiva“, patrně popisuje práci kovářů, kteří kladivy obrábějí roztavené železo. Z geograficky blízkých oblastí, kde se v té době zpracovávala železná ruda byla slévárna železa s vysokou pecí v obci Tatranská Javorina, která vznikla v roce 1759 a zanikla v roce 1873. Druhou možností Kélerovy inspirace mohly být železárny s vysokou pecí⁴⁸⁵ levočských podnikatelů Adolfa a Andreje Probstnerových u obce Jakubany, které byly v provozu v letech 1760 až 1870.⁴⁸⁶

IV. obraz *Die Jagd* popisující lov zvěře v karpatských lesích a údolích není možné přesně místopisně zasadit.

V. závěrečný obraz *Ankunft und Leben in Karpathenbade* nazval Jaschik ve svém článku v Hornošarišských novinách *Tátrafüredi emlék*, což můžeme přeložit jako Vzpomínku na Starý Smokovec.⁴⁸⁷ Předpokládáme, že Kéler měl při psaní posledního obrazu *Ankunft und Leben in Karpathenbade* označením Karpatské lázně na mysli lázně ve Starém Smokovci. „*Působivý francouzský manýrismus nacházíme v závěrečném obraze Vzpomínka na Starý Smokovec.*“⁴⁸⁸ (Jaschik, 3.8.1905) Tomu nasvědčuje i skutečnost, že se Kéler o lázních ve Starém Smokovci několikrát zmiňuje i v dopisech sestře Emilii a v roce 1873 zde koncertoval jako houslista

⁴⁸⁴ BOHUŠ, Ivan. Od A po Z o názvoch Vysokých Tatier. 1. vyd. Tatranská Lomnica : ŠL TANAPu, 1996. ISBN 80-967522-7-8. S. 457.

⁴⁸⁵ Vysoká pec v Jakubanech je nejstarší zachovanou vysokou pecí na Slovensku. území Slovenska. Svou dnešní podobu nabyla při rekonstrukci v letech 2011 až 2013.

⁴⁸⁶ JESENÁK, Karol. Historické a súčasné miesta ťažby a spracovania rúd na Slovensku. Bratislava: Univerzita Komenského. ISBN 978-80-223-4311-4.

⁴⁸⁷ Od poloviny 19. století existovala snaha o přejmenování Schmöcks (Smokovec) na Tátrafüred (Tatranské lázně), což se také nakonec podařilo. Od dokončení výstavby Košicko-bohumínské železnice na konci roku 1871 začaly Tatry navštěvovat masy turistů a lázeňských hostů. Nejstarší tatranskou osadou byl právě Starý Smokovec.

⁴⁸⁸ JASCHIK, Álmos. Kéler Béláról. Felsősárosi Hírlap (3.8.1905) „*Bájos, franciás modorú a végtétel a 'Tátrafüredi emlék'.*“

s klavírním doprovodem. Starý Smokovec považoval za lázně, v nichž je výrazně vyšší cenová úroveň než v Bardejovských Kúpelích.⁴⁸⁹

3.4 Inspirační zdroje

50 let od posledního známého uvedení *Die Karpathen* věnoval tomuto dílu bardejovský rodák Álmos Jaschik jeden odstavec v článku otištěném ve *Felsőszárosi Hírlap*⁴⁹⁰ nazvaném *Kéler Béláról*. Z textu není patrné, zda Jaschik si měl možnost vyslechnout nějaké další, nám neznámé, provedení *Die Karpathen* po Kélerově smrti, nebo parafrázuje poznatky autorů, kteří se zúčastnili některého z výše zmíněných provedení. Tomu, že *Die Karpathen* zněly i po Kélerově smrti, by nasvědčovala formulace, že jsou spolu s dalšími obrazy „*dodnes ozdobou koncertního repertoáru*.“ Jaschik nazývá závěrečný obraz *Tátrafüredi emlék*, což můžeme přeložit jako Vzpomínku na Starý Smokovec.

„*Jeho obrazy jsou dodnes ozdobou koncertního repertoáru. 'Noc v Benátkách', 'Lov motýlů' a 'Karpaty' ukazují poetický pohled na přírodu a život, přičemž posledně jmenované Karpaty jsou zvláště působivé, a přesto diskrétně laděné. Dílo otvírá okouzující uherská předehra, která vzbuzuje v člověku idylický pocit, který v průběhu díla postupně roste. Podobně laděné obrazy s textovým popisem tvoří pouze norští skladatelé. Všechna tajemství zpracování a tónových barev jsou nejvíce patrná v páté části 'Výstup na Lomnický štít'. O vynikajícím citění sborové zvukomalby svědčí sbory evokující barvy přírody (Píseň rybářů, Sbor kovářů, lovecké sbory a jiné). Působivý francouzský manýrismus nacházíme v závěrečném obrazu Vzpomínka na Starý Smokovec.*“⁴⁹¹ (Jaschik, 3.8.1905)

Zřejmě poprvé v novém tisíciletí se dílem *Die Karpathen* zabýval v roce 2012 pedagog a muzikolog Karol Medňanský z Katedry hudby Institutu hudebního a výtvarného umění na Filozofické fakultě Prešovské univerzity v Prešově ve svém příspěvku *Idylické hudobné obrazy Karpaty – doklad programovo-romantického myslenia Bélu Kélera* ve sborníku *Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia*.

⁴⁸⁹ Ms 31/51 (27.6.1874), Ms31/120 (29.4.1882), Ms 31/121 (10.5.1882)

⁴⁹⁰ Překl. Hornošarišské novinky

⁴⁹¹ JASCHIK, Álmos. Kéler Béláról. Felsőszárosi Hírlap (3.8.1905) Hang Festményei ma is a Concert műsor diszei. 'A velencei Karnevál', 'Lepkevadászat', 'A Kárpátok' a természet és élet poétikus szemléletét bizonyítják, az utóbbi különösen hatásos és mégis diszkrét tónusú zenemű. Hangulatos magyar nyitánnyal kezdődik mely mintegy előkészíti az emberben azt az idillikus érzést, mely a mű németén fokról-fokra nő. Természeti képeihez hasonlókat csak a norvég zeneszerzők alkotnak. Hangokkal leír, mesél. A hangkezelésnek és színezésnek minlen titkát bírni látszik, az ötödik főtételben: A lomniczi csúcs megmászásában és kiváló chorális érzékről tanúskodnak a természeti képek színezésére szolgáló karok, (Halászkar, Munkások, Vadászok kára stb.) Bájos, franciás modorú a végtétel a 'Tátrafüredi emlék'."

Medňanský se zabýval formálním a částečně harmonickým rozbořem skladby. Co se týče zařazení díla do kontextu tehdejšího hudebního vývoje, zasazuje *Die Karpathen* do evropského kontextu romantické programní hudby 19. století vedle celé řady významných děl, které ve vývoji hudby sehrály důležitou roli. Mezi ně řadí *Fantastickou symfonii* Hectora Berlioze, programní přehry Felixe Mendelssohna-Bartholdyho *Hebridy* a *Klid moře a šťastná plavba* nebo symfonické básně Césara Francka, Franze Liszta, Bedřicha Smetany aj., které nacházejí inspiraci v přírodě, historii, výtvarných dílech a životních příbězích.

Přestože by se nabízelo spojovat *Die Karpathen* s výše zmíněnými skladbami, z našich zjištění vyplynulo, že se Kéler zřejmě inspiroval v současnosti již málo známým typem skladby nazvaným *Ode-symfonie*. Ta používá stejné prvky jako symfonie, opera, kantáta nebo oratorium, ale tvoří ji obrazy s tituly a často i verše recitátora proplétající se s recitativy, áriemi a sbory. Zakladatelem a zároveň nejvýznamnějším představitelem cyklické hudební formy *Ode-symfonie* byl Félicien David v kompozici *Le Désert* pro recitátora, tenorové sólo, mužský sbor a orchestr (1844), ve které popisuje africkou poušť a zachycuje např. průchod karavanů, východ a stoupání slunce, písečnou bouři či kroky velbloudů. Dílo bylo premiérováno na pařížské konzervatoři dne 8. prosince 1844. Po formální stránce se jedná o trojdílnou kompozici, která byla napsána po skladatelově pobytu v Egyptě a Svaté zemi. Je možné, že Kéler slyšel Davidovo dílo při reprízách, které se uskutečnily od května 1845 do února 1846 v Německu a Rakousku, mj. i v Kélerově tehdejšímu působišti ve Vídni.⁴⁹² Je možné, že David své dílo uvedl i přímo v *Theater an der Wien*, v němž prokazatelně v době Kélerova houslového angažmá dirigoval.⁴⁹³ Jedním z mála dalších známějších příkladů *ode-symfonie* je *Vasco de Gama* (1860) Georgese Bizeta pro vokální sóla, sbor a orchestr (bez recitátora).

Medňanský hledá důvod vzniku *Die Karpathen* v nutnosti Kélerovy identifikace se svojí domovinou, v níž mohl opěvovat přírodu a malebně pohlížet na hory a idylický život pod nimi. Podle Medňanského Kéler v díle využívá zejména modifikované podoby malých a velkých písňových forem. V instrumentaci vychází z raně-romantického symfonického orchestru, při čemž využívá některé zaužívané nástrojové kombinace k zachycení konkrétních náladových poloh, i když v některých částech si vypomáhá méně tradičními nástroji, jakými jsou bič, kovadlina nebo gong. Medňanský zjistil, že skladatelův zápis partitury neodpovídá současnému zápisu pořadí jednotlivých nástrojů v partituře. V harmonické stavbě se Kéler většinou pohybuje v základních harmonických vztazích, které se vážou k základní tónině c moll nebo C

⁴⁹² BRAAM, Gunther. Christophe Colomb, ode-symphonie (1847), s.57

⁴⁹³ Hamburger Fremdenblatt (27.11.1877)

dur bez komplikovanějších harmonických vybočení. Místy se nevyhýbá využití složitějších harmonických postupů, které jsou charakteristické pro romantickou hudbu. V melodické nápaditosti *Die Karpathen* Medňanský sledává možnou blízkost posluchači i na počátku 21. století.⁴⁹⁴

3.5 Základní popis hlavních pramenů

Kélerovo neopusované dílo *Die Karpathen*, uchované v autografu, popisujeme z hlavních pramenů, které jsou uloženy v archívu Národní Széchényiho knihovny v Budapešti pod signaturou *FM/4/8095 Ms. mus. 657/1,2*.

Obal díla je opatřen tištěným nápisem vlastníka autografu *ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR | MAGYAR NEMZETI KÖNYVTÁR*. Následuje upozornění, že Národní knihovna v Budapešti vytvořila v zájmu výzkumu soubor studií týkajících se rukopisů, které uchovává, a proto žádá uživatele rukopisu o informaci o dílech, která chce pomocí tohoto dokumentu uveřejnit.⁴⁹⁵

Dokument *Ms. mus. 657/1,2* je rozdělen do dvou podsložek *657/1* a *657/2*. Stránkování je uvedeno podle knihovny.

První podsložka sign. *Ms. mus. 657/1* obsahuje:

- základní technické informace o dokumentu (4 nečíslované strany),
- rukopis partitury *Die Karpathen* (s. 1–56).

Druhá podsložka sign. *Ms. mus. 657/2* obsahuje:

- tištěné spojovací texty a texty k vokálním částem díla (s. 1-8)⁴⁹⁶
- rukopisy přehry *Ouverture im ungarischen Styl* v orchestrální verzi (1-23 s.)
- rukopisy přehry *Nyitány | Ouverture hongroise* v klavírní verzi (24-30 s.)

⁴⁹⁴ MEDŇANSKÝ, Karol. Idylické hudobné obrazy Karpaty – doklad programovo-romantického myslenia Bélu Kélera. In: Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. sborník. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2013. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. Monografia. ISBN 978-80-555-0997-6.

⁴⁹⁵ Dans l'intérêt de la recherche la Bibliothèque Nationale a Budapest a établi un fichier des études relatives aux manuscrits qu'elle conserve. Pour cette raison l'utilisateur du présent microfilm est prié de bien vouloir lui signaler les ouvrages qu'il a l'intention de publier à l'aide de ce document.

⁴⁹⁶ Spojovací a písňové texty, které byly vydány v roce 1854 v Berlíně v tiskárně Schnellpressendruck von Ernst Litfaß, Adlerstr. 6. Stránkování je mimo celkový rozsah rukopisných pramenů.

- rukopis klavírní verze části *Die Jäger versammeln sich* (s.31)⁴⁹⁷
- rukopis partitury verze části *Gebeth der Hirten aus dem idyllischen Tongemälde Die Karpathen* s tempovým označením *Larghetto religioso*. pro dechový orchestr (s. 32-35)⁴⁹⁸
- rukopisy vokálních partů a klavírního výtahu k vokálním částem s názvem *Die Karpathen. Idyllisches Tongemälde | in fünf Bildern | mit Chören, Gesängen und | verbindenden Texten | Musik von | Kéler Béla. | Chor direction.* (s. 36-75)⁴⁹⁹
- rukopisy orchestrálních nástrojových partů (s.76-147).⁵⁰⁰

3.5.1 Technické informace k dokumentu

Veškeré rukopisné prameny složky *Ms. mus 657/1,2* jsou uloženy na mikrofilmu, ze kterého jsou vytvořeny černobílé fotografie původně barevných autografů. Pořízeny byly pracovníky knihovny kvůli záchraně čitelnosti původních dokumentů zřejmě v roce 1977. Proto při popisu dokumentu nejsme schopni vždy s jistotou rozlišit původní zápis a později dopsané poznámky.

V rámci technických informací v úvodní části dokumentu jsou uvedena upozornění pro uživatele. Zejména jsou popsány nedostatky zjištěné při pořizování fotografií dokumentu.

⁴⁹⁷ Dokument obsahuje část *Die Jäger versammeln sich*, kterou v klavírní verzi Kéler nadepsal *Chor der Jäger* s označením Vídeň, 30. září 1857. Zřejmě se jedná o fragment většího celku, o čemž vypovídá název, který v sobě zahrnuje sborovou část *Jäger | Chor*, což je předposlední část IV. obrazu *Die Jagd*.

⁴⁹⁸ Jedná se o rukopis partitury pro dechový orchestr, jejímž obsahem je předposlední část V. obrazu *Ankunft und Leben im Karpathenbade* a zároveň i celého díla *Die Karpathen*. Kéler dokončil transkripci skladby již jako kapelník 10. pěšího pluku hraběte Mazzuchelliho v Debrecíně 19. listopadu 1856, což je zmíněno i na titulní straně skladby. Nástrojové obsazení skladby je flétna, As klarinet, 2 Es klarinety, 3 B klarinety, 4 lesní rohy, 3 křídlovky, 2 basokřídlovky, 2 eufonia, piston, 5 trubek, 1 basová trubka, 3 pozouny, 2 basové tuby a zvon.

⁴⁹⁹ Pro nácvik tenorových sóla a mužského sboru Kéler zřejmě napsal klavírní výtah vokálních částí. První z nich je druhá část II. obrazu *Stille Fahrt und Schifferlied mit Chor*. Následují *Chor der Arbeiter* z III. obrazu, *Jäger | Chor* a *Jäger | Marsch* ze IV. obrazu, *Vocal | Chor* (a capella), *Ländliches Strophen | Lied*, *Das Mädchen krönt den Sieger* a *Gebeth der Hirten* (a capella) z V. obrazu. Vokální party zahrnují tenorová sóla a sborové hlasy mužského sboru tenor 1 a 2, bas 1 a 2.

⁵⁰⁰ Nástrojové party obsahují tradiční orchestrální nástroje 2 flétny (pikola), 2 hoboje, 2 klarinety, 2 fagoty, 4 lesní rohy, 2 trubky, 3 pozouny, basovou tubu, tympány, velký buben, činely, triangl, tamburínu, gong, housle I a II, violy, violoncella, kontrabasy, ale i netradiční nástroje bič, kovadlinu a tři kravské zvonce.

- Originál je obtížně čitelný,
- zápis dokumentu je rozmazaný, písmo je protlačeno na rubové strany, které byly zrestaurovány, protože zápis na nich byl slabý a neúplný kvůli poškození originálu,
- fotografovaný dokument obsahuje podtržení, zápisy tužkou a inkoustové skvrny,
- fotografovaný dokument je barevný,
- v záznamu budou uvedeny podrobné informace o obsahu fotografovaného dokumentu a seznam jeho vad.⁵⁰¹

Na straně 2 je signatura dokumentu:

1977 | FM/4/8095 | Ms. mus. 657/1,2 | KÉLER Béla: Die Karpathen. Idyllisches | Tongemälde in fünf Bildern. Chören, Gesän- | gen und verbindenden Text. - Ered. Kézira- | tos partitúra és szólamok. [56; 149] lev. - | 26, 5x34 cm.⁵⁰²

Štítek v levém horním rohu na straně 3 označuje dokument jako majetek Bély Kélera:

Eigenthum | des | Kéler Béla. | L. SCHELENBERG´SCHE HOF-BUCHDR.

3.5.2 Popis hlavního pramene č. 1

Typ pramenu: autograf partitury (příl. č. 17)

Datum a místo dokončení: 26. 10. 1854 v Berlíně⁵⁰³

Diplomatický přepis původní podoby titulní strany: Die Karpathen | Idyllisches Tongemälde | in fünf Bildern | Chören, Gesängen und verbindenden Text | Musik | von | Kéler Béla | Kapellmeister

Diplomatický přepis poznámek na titulní straně: Ms Mus. | 657 | 1 [signatura] | 56 [razítko čísla strany v kontextu celkového rozsahu dokumentu umístěného pod signaturou Ms. mus.

⁵⁰¹ „Az olvasó figyelmébe! Felvételinél a fényképezett dokumentumban talált hiányosságokat az alábbiak szerint jelöltük. Az eredeti nehezen olvasható. A nyomás elmosódott, a hátoldal nyomása átüt, az oldalt restaurálták. Ezért a szöveg halványabb, az eredeti sérülése miatt a szöveg hiányos. A fényképezett dokumentumon tintával grafittal aláhúzások, bejegyzések, foltok találhatóak. A fényképezett dokumentum színes. Az ezt követő felvételen részletes tájékoztatást adunk a fényképezett dokumentum tartalmáról, a hiányokról és az abban előforduló csonkaságokról sérülésekről”

⁵⁰² V překladu, který slouží jako součást názvu naší disertační práce, užíváme název *Idylické hudební obrazy Karpaty*, který podle nás nejvíce vystihuje formu skladby.

⁵⁰³ Na poslední straně partitury je uvedeno datum jejího dopsání, tj. 26. října 1854. Z toho vyplývá, že partitura, příp. některá její část, nemohla být použita na premiéře díla 5. října 1854.

657/1] Kéler Béla [razítko autora partitury] | 1 [razítko čísla strany v kontextu rozsahu samotné partitury] | M.N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA | Kéziratt. Növedéknapló. 1918. év. 3. sz. [razítko knihovny⁵⁰⁴] | Zum 1ten malen aufgeführt in Hamburg | im grossen Saal der Tonhalle | am 5ten October 1854 | am 9ten October 1854 | Berlin am 8ten Nov. 1854 in Sommers Salons | Dresden am 22 Nov. 1854 in Linkisch Baade. | Ouv. zum 1ten malen [autorem ručně vepsaná data a místa prvních čtyř provedení skladby⁵⁰⁵].

Celkový počet stran: 112 [včetně titulní strany]

Stránkování z knihovny: 1–56 [číslována každá druhá strana]

Počet popsaných stran: 110 notových stran [včetně titulní strany]

Počet notových osnov: 20 [jednu linku občas Kéler přidával pro triangl nebo kovadlinu]

Formát: 26 × 34 cm

Obsah jednotlivých stran a diplomatický přepis obsazení

s. 1-2 Einleitung. | Morgendämmerung. | Andante sostenuto.; Violini | Virole | Cello | Basso | Flauto | Clarinetto in B | Corni in F | Fagotti | Tymp. D. A.;

s. 3 Schalmey des Alpenhirten. | Adagio pastorale. | Basethorn | Clarinette in B | Cello | 3 Hirtenglocken | Violini;

s. 4-7 Entwölkung des Gebirges. | Andante mosso. | Violini | Virole | Cello | Basso | Flauti | Obois | Clarinetti in B | Corni in F | Fagotti | Trombi in F | Tromboni | Tymp. in G.;

s. 8-10 Ersteigung der Lomnitzer Spitze. | Andante quasi Adagio. | Violini | Virole | Cello | Basso | Flauti | Obois | Clarinetti in B | Corni in F | Fagotti;

s. 11-12 Ein Abgrund gähnt vom Wanderer entgegen | Allegro rapido. | Lento | Violini | Virole | Cello | Basso | Flauti | Obois | Clarinetti in B | Corni in F | Fagotti | Trombi in F | Tromboni | Bombardone | Tymp. in A.;

s. 13 Er nähert sich der Spitze. | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetti in B | Corno in F | Fagotto |

⁵⁰⁴ Na razítku Národní Széchényiho knihovny v Budapešti je uveden rok 1918, což zřejmě označuje časové období, kdy byl rukopis díla katalogizován ve fondu knihovny pod pořadovým číslem svazku 3.

⁵⁰⁵ Podle porovnání rukopisu s dalšími autografními dokumenty psané Bélou Kélerem se dá s jistotou říct, že místa a data provedení díla *Die Karpathen* zapsal do pravého dolního rohu titulní strany partitury sám autor.

s. 14-16 Der Wanderer erreicht sein Ziel und banges Staunen erfüllt seine Brust. | Allegro agitato. | Lento. | Violini | Violen | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetten in B | Corni in F | Fagotti | Trombi in F | Tromboni | Bombardone | Tymp. in D. G. | Gran Cassa e Piatti;

s. 17-22 Iten Tonbild. | Die Lomnitzer Spitze. | Maestoso.; | Violini | Violen | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetten in B | Corni in F | Fagotti | Trombi in F | Tromboni | Bombardeone | Tymp. in C. G. | Tamtam;

s. 23-24 Der Wanderer steigt von der Spitze herab. | Andante. | Allegro rapido. | Lento | Violini | Violen | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetten in B | Corni in F | Fagotti | Trombi in F | Tromboni | Bombardone | Tymp. in E.;

s. 25-26 Wanderung zum Fischsee. Andante | Adagio pastorale. | Violini | Violen | Cello | Basso | Oboe | Bassethorn | Clarinetten in B | Corni in F | Tymp. in G. | Hirtenglock.;

s. 27-34 IIten Tonbild. Der Fischsee | Sturm | Allegro tempestuoso. | Violini | Violen | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetten in B | Corni in F | Fagotti | Trombi in F | Tromboni | Bombardone | Tymp. in G. | Gran Cassa senza Piatti;

s. 35-42 Stille Fahrt und Schifferlied mit Chor | Andantino. | Violini | Violen | Cello | Basso | Flauti | Piccoli | Obois | Clarinetten | Corni | Fagotti | Trombi | Tromboni | Tenor Solo | Choro Tenori | Choro Bassi | Tymp. in B. F.;

s. 43 Wanderung nach den Eisenhämmern. | Andante.; | Violini | Violen | Cello | Basso | Flauto | Clarinetto | Tymp. in C. G.;

s. 44-57 IIIten Tonbild. Die Eisenhämmer. | Andante strepitoso. | Marziale. | Andante strepitoso. | Violini | Violen | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetten in B | Corni in F | Fagotti | Trombi in F | Tromboni | Bombardone | Choro Tenori | Choro Bassi | Tymp. in C. G. | Ambos;

s. 58 Wanderung | Andante.; | Violini | Violen | Cello | Basso | Flauto | Oboe | Clarinetto | Corni | Fagotto;

s. 59-62 IVten Tonbild. Die Jagd. | Allegro vivo.; | Violini | Alto | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetten in B | Corni | Fagotti | Trombi | Tromboni | Tymp. in F. C. | Peitsche;

s. 63 Das Wild ist erlegt. | Adagio. | Violini | Alto | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetten in B | Corni | Fagotti | Trombi | Tromboni | Tymp. in F. C.;

s. 64 Jägerhorn-Signale. | Andante.; Corno I in Es | Corno II in Es | Corno 3/4 in Es | Trombi in Es | Tromboni;

s. 65-67 Die Jäger sammeln⁵⁰⁶ sich. | Allegro vivace. | Violini | Viole | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetti | Corni in Es | Fagotti | Trombi in Es | Tromboni | Bombardone | Tymp. in B. Es. | Gran Cassa e Piatti;

s. 68 Jagdstück. | Allegretto. | Corni in Es | Fagotti | Trombi in Es | Tromboni;

s. 68-76 Jäger-Chor | Andante. | Allegretto. | Violini | Alto | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetti | Corni | Fagotti | Trombi | Tromboni | Tenori | Bassi | Tymp. in Es. B.;

s. 77-88 Ungarischer Jäger-Marsch mit Chor | Marsch-Tempo | Violini | Alto | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetti in B | Corni in F | Fagotti | Trombi in F | Tromboni | Bombard. | Tenori | Bassi | Tambour militaire | Gran Cassa e Piatti | Triangl;

s. 89 Vten Tonbild. Ankunft und Leben im Karpathenbaade. | Allegro triumphale. | Violini | Alto | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetti in B | Corni in F | Fagotti | Trombi in F | Tromboni | Bombard. | Tymp. in G | Triangl;

s. 90-91 Friss hongroise | Allegro. | Violini | Alto | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetti in C | Corni in F | Fagotti | Trombi in F | Tromboni | Bombard. | Tymp. in G | Triangl;

s. 92-96 Vocal-Chor im ungarischen Styl. | Allegro.; | Violini | Alto | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetti in C | Corni in F | Fagotti | Trombi | Tromboni | Tenore I | Tenore II | Basso I | Basso II | Tympani E. B.;

s. 97-100 Ländliches Strophenlied mit Chor. | Allegretto.; Violini | Alto | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetti in C | Corni in F | Fagotti | Trombi | Tromboni | Tenore Solo | Choro Tenori | Choro Bassi | Tympani G. D.;

s. 101-105 Das Mädchen krönt den Sieger. | Andante grazioso. | Allegretto. | Adagio pastorale. | Violini | Viole | Cello | Basso | Flauti | Obois | Clarinetti in B | Corni in F | Fagotti | Trombi | Tromboni | Tenori | Bassi | Tympani F. C. | Campana;

s. 106 Gebeth der Hirten. | Larghetto religioso. | Tenore I | Tenore II | Basso I | Basso II | Campana;

⁵⁰⁶ V partituře je uvedeno pouze *sammeln*

s. 107-109 Melodram. | Andante sostenuto. | Violini | Alto | Cello | Basso | Flauti | Obois | Clarinetti | Corni | Fagotti | Trombi | Tromboni | Bombardone | Tymp. in C | Gran Cassa e Piatti | Berlin den 26ten Oct. 854 | Kéler Béla | Kapellmeister.

s. 110-112 [prázdný notový papír]

Vlastník a místo uložení: Országos Széchényi Könyvtár, Budapešť

Signatura: Ms. Mus 657/1

Datum získání: rok 1918

Obsah partitury:

- Str. 2 (přil. č.18)

Einleitung. Morgendämmerung. | Andante sostenuto. (28 taktů).

NO: flétna, klarinet, 2 fagoty, 2 lesní rohy, tympány D/A, housle I a II, violy, violoncella, kontrabasy.

- Str. 3/1

Schalmey des Alpenhirten | Adagio pastorale. (17 taktů).

NO: basetový roh (alt. B klarinet), housle I a II, violoncella, 3 kravské zvonce. V posledních třech taktech se hudba poprvé spojí s německým textem Eduarda Groepkeho. Zajímavostí úvodní části textu je, že ačkoliv Kélerovo dílo je zasvěceno pohoří Karpaty, vyskytuje se v textu několik odkazů na pohoří Alpy. Na pátém řádku *Alpenflur* a na posledním 14. řádku *Alpenbild*.

Text:

Aus nächt'gem Dunkel ringet

Der Morgen sich, er grau't,

Das Hirtenlied verklinget,

Und wieder frisch bethau't

Erscheint die Alpenflur

Im Prachtkleid der Natur.

Am Berg und Thal

Der Morgenstrahl

Erweckt ein neues Leben,

Empor die Lerchen schweben,

*Und Nebel zieh'n
Durch üppig Grün,
Romantisch wild
Erscheint ein herrlich' Alpenbild.*

- Str. 3/2–5/1

Entwölkung des Gebirges | Andante mosso. (29 taktů)

NO: 2 flétny, 2 hoboje, 2 klarinety, 4 lesní rohy, 2 trubky, 3 pozouny, tympán G, housle I a II, violy, violoncella, kontrabasy.

Text:

*Es staunt mit sehnsuchtsvollen Blicken
Der Wanderer die Felskolosse an,
Die Brust erfüllt von wonnigem Entzücken,
Klimmt muthig er empor die steile Bahn.*

- Str. 5/2–9/2

Ersteigung der Lomnitzer Spitze | Andante quasi Adagio. (69 taktů)

a) Allegro rapido. Dem Wanderer gähnt ein Abgrund entgegen

b) Tempo I^o. Er nähert sich der Spitze.

c) Allegro agitato Der Wanderer erreicht sein Ziel und banges Staunen erfüllt seine Brust

NO: 2 flétny (pikola), 2 hoboje, 2 klarinety, 2 fagoty, 4 lesní rohy, 2 trubky, 3 pozouny, basová tuba, tympány, velký buben a činely, housle I a II, violy, violoncella, kontrabasy.

V posledních 6 taktech do hudby vstupuje recitátor s textem:

*Die Spitze ist erstiegen, und staunend schweift der Blick
In's Weite, Unbegrenzte, und kehret scheu zurück;
Es fragt das Herz in Wonne, jedoch die Lippe schweigt,
Wie heißt der wolk'ge Gipfel, den ich erreicht? |*

*Das ist die Lomnitzer Spitze,
Umgürtet vom Wolkenband,
Und glühend umzucken die Blitze
Den Chimborasso vom Ungarland.*

- Str. 10/1–14/2

I. Tonbild | Die Lomnitzer Spitze | Maestoso (69 taktů) (příl. č.19)

NO: 2 flétny (pikola), 2 hoboje, 2 klarinety, basetový roh, 2 fagoty, 4 lesní rohy, 2 trubky, 3 pozouny, basová tuba, tympány, tamtam, 3 kravské zvonce, housle I a II, violy, violoncella, kontrabasy.

Text:

*Der Wand'rer wendet, müd' vom Schauen,
Den Schritt zum stillen Thal zurück,
Die Klippen starr'n, die Schlünde grauen
Entgegen seinem scheuen Blick.
Wohl zittert er auf schmalem Steg,
Da tönt es fern, wie Engelssingen,
Am grünen Abhang führt der Weg
Zum See, wo die Schalmeyen klingen.*

- a) *Andante.* *Der Wanderer steigt von der Spitze herab.*
b) *Andante.* *Wanderung zum Fischsee*
c) *Adagio pastorale.* *Am Ufer ertönt die Schalmey*

Text:

*Ernste graue Wolken ziehen am Himmelszelt
Und umdüstern die stumme erhabene Alpenwelt,
Da schnaubt von den Bergen der wilde Orkan
Und peitscht gigantisch die Wogenbahn;
Es brausen und schäumen die riesigen Wellen,
Die donnernd am Felsenufer zerschellen,
Und in dem Chaos der Fluthen bricht
Sich funkelnd und zuckend des Blitzes Licht.
Es kracht der Donner, es stöhnt die Flur,
Bang wird dem Herzen im Kampf der Natur.
Da überschimmert mild die Wogen
Ein siebenfacher Strahlenbogen,*

*Allmählich ruhig wird der See,
Er wiederstrahlt die Alpenhöh';
Nun schiff't der Wand'rer keck im kleinen Kahn
Hinüber auf der grünen Wellenbahn.*

- Str. 15/1–23/1

II. Tonbild | Der Fischsee | Maestoso (114 taktů)

NO: 2 flétny (pikola), 2 hoboje, 2 klarinety, 2 fagoty, 4 lesní rohy, 2 trubky, 3 pozouny, basová tuba, tenor sólo, sbor tenory a basy, tympány, velký buben bez činelů, housle I a II, violy, violoncella, kontrabasy.

a) *Sturm* / *Allegro tempestuoso*

b) *Stille Fahrt* / *Andantino*

Text písňě:

Schifferlied mit Chor.

<i>Schaukle, liebes Schifflin,</i>	/	<i>Und sie trägt im Busen</i>
<i>Auf der Wellenbahn,</i>	/	<i>Ein gar treues Herz,</i>
<i>Wie im Arm der Liebe</i>	/	<i>Das auf Liebeswellen</i>
<i>Wiege, kleiner Kahn.</i>	/	<i>Woget himmelwärts.</i>
	/	
<i>Ziehe an das Ufer,</i>	/	<i>Wie der See, der tiefe,</i>
<i>Wo die Röslein blüh'n,</i>	/	<i>hat es Sturm und Fluth,</i>
<i>Eine braune Schöne</i>	/	<i>Wie der See ist's milde,</i>
<i>Harret dort im Grün.</i>	/	<i>Wenn es träumend ruht.</i>
	/	
<i>Chor. Schaukle, liebes Schifflin ...</i>	/	<i>Chor. Schaukle, liebes Schifflin ...</i>

Text:

*Am Ufer hat er ausgeruht,
Nun schreitet er mit frischem Muth
Durch's felsumgrenzte heit're Thal,
Da herrscht das Leben allzumal:
Es mischt sich mit dem Wasserfall
Der Eisenhämmer Donnerhall.*

c) Wanderung nach den Eisenhämmern. | Andante

- Str. 23/2–30/2

III. Tonbild | Die Eisenhämmer | Andante strepitoso (87 taktů)

NO: 2 flétny (pikola), 2 hoboje, 2 klarinety, 2 fagoty, 4 lesní rohy, 2 trubky, 3 pozouny, basová tuba, sbor tenory a basy, tympány, kovadlina, housle I a II, violy, violoncella, kontrabasy.

Chor der Arbeiter.

*Wir hämmern und schmieden mit Muth und Fleiß,
und strecken das Eisen, so lang' es heiß.*

*Und singen: wir schwingen den Hammer gar fein,
Der Hammer, der schlägt auf den Amboß frisch ein.*

*Der Eine ist Herr, der Andere Knecht,
Der Mächtige, der schafftet und giebt auch das Recht,
Und Alles, was schlecht und rostig und schwach,
Das bricht er zusammen mit lautem Gekrach.*

Drum singet: wir schwingen usw.

Text:

*Doch weiter treibt es ihn. Zum ernsten Wald
Gelangt auf engem schroffen Pfad er bald.
Hier, bei der Urwaldsstämme heil'gem Rauschen,
Hört er ein fern' Getön, er muß ihm lauschen;
Der Rüden laut Gebell, der Hörner Klang,
Der Büchsen Donnerton, der frohe Sang
Verkünden, daß zu Fuß und Roß
Der Waidlust pflegt ein Jägertroß.*

Wanderung | Andante

- Str. 31/1–45/1

IV. Tonbild | Die Jagd | Allegro vivo (234 taktů)

NO: 2 flétny (pikola), 2 hoboje, 2 klarinety, 2 fagoty, 4 lesní rohy, 2 trubky, 3 pozouny, basová tuba, tympány, tamburína, velký buben s činely, triangel, bič, sbor tenory 1/2 a basy 1/2, housle I a II, violy, violoncella, kontrabasy.

a) *Adagio. Das Wild ist erlegt*

Text:

*Die Jäger ruft das Horn mit hellem Klange,
Zum vollen Becher und zum Rundgesange.*

- a) *Andante. Jägerhorn-Signale*
b) *Allegro vivace Die Jäger sammeln sich*
c) *Allegretto. Jagdstück (Horn-Quartett)*

Jäger-Chor

*Nur munter, ihr Jäger, jagt das schlanke zage Reh,
Es sinke im Thale dort am blauen See.
Wild hetzt es die Hundeschaar, weit über Berg und Thal,
Doch es entkomme nicht unserem Blei und Stahl.
Laut ruft das Horn: Jägersmann,
Dem Pferde die Sporn, schnell voran!
Tralala, das Herz jauchzt in der Brust!
Tralala, süße Jägerlust,
Du erfüllst ganz Herz und Sinn,
Scheuchst und jagst den Schmerz weit dahin.*

Text:

In's Thal zurück der Jägerzug jetzt kehrt,
Da tönen Klänge jedem Ungar werth,
O hört, es rufen Cyther, Geig' und Cymbal.
Im Wirbel fort will's den Magyaren reißen,
Hört er der Puszten wunderbare Weisen;
Flugs wird der Rasenteppich jetzt zum Saal,
Denn es spielen die Reigen der Freude
Zigeuner, die Söhne der Haide.

Ungarischer Jäger-Marsch mit Chor.

Auf, ihr Jäger, nun zum Schmaus,

Bringt die Beute wohl nach Haus.

Hin dann zieht

Freuderglüht,

Wo die Liebe winket,

Hin dann zieht

Lusterglüht

Wo Gott Bacchus blinket.

Jäger, spornt das schlanke Roß,

Daß wir kommen bald zum Schloß,

Wo uns Lust

Schwellt die Brust

Bei dem süßen Liebchen.

Frisch zu Tisch, ihr Jägersleut',

Alle Becher steh'n bereit,

Leert in Eil'

Sie auf's Heil

Uns'rer treuen Liebe.

- Str. 45/2–55/2

V. Tonbild | Ankunft und Leben im Karpathenbade | Allegro triumphale (21 taktů)

NO: 2 flétny (pikola), 2 hoboje, 2 klarinety, 2 fagoty, 4 lesní rohy, 2 trubky, 3 pozouny, basová tuba, tympány, triangl, zvonkohra, tenor sólo, sbor tenory 1/2 a basy 1/2, housle I a II, violy, violoncella, kontrabasy.

Czárdás (Ungarischer Volkstanz) | Allegro

Vocal-Chor in Ungarischem Styl.

Ungarns Söhne, tanzet nur,

Tanzet auf der grünen Flur,

Und zertretet nicht im Tanz,

Blumen, die bestimmt zum Kranz.

*Liebet frisch die braune Maid,
Minne tilgt ja alles Leid,
In den wilden flücht'gen Reih'n
Schleicht sie gern in's Herz sich ein.*

*Ungarn's Söhne, schwinget hoch
Die gefüllten Becher noch,
Aus dem klaren Feuersaft
Sprudelt Ungarn's Heldenkraft.*

*Ungarn, laßt die kühne Brust
Jauchzen hoch in Lieb und Lust!
Freude, Tanz und gold'ner Wein
Sollen stets uns eigen sein.*

Ländliches Strophen-Lied mit Chor

*Tanzet und springet,
Jubelt und singet,
Auf frohe Weise
Dreht euch im Kreise.
Chor: Tanzet und springet usw.*

*Jubelt und lachet,
Liebe erwachet,
Sehnsucht erglühet,
Wenn Lust erblühet.*

Chor: Jubelt und lachet usw.

*Lasset im Schlummer
Jeglichen Kummer,
Treue und Liebe
Stimmen nie trübe.*

Chor: Lasset im Schlummer usw.

Text:

*Die schönste Maid lohnt jetzt mit Eichenkränzen
Den Sieger bei dem Waidwerk und den Tänzen,
Und Liebe flammt in ihren Feuerblicken
Zu des Bekränzten wonnigstem Entzücken.
Andante grazioso | Das Mädchen krönt den Sieger*

Chor im ungarischen Styl

*Lebe hoch, du kühner Mann,
Kränzet dich die schönste Hand;
Jägerlust und Reigenklang
Schlingen leicht ein süßes Band.*

*Reiche du, o holde Maid,
Süßen Lohn im Minnekuß,
Jägers Preis ist alle Zeit
Süßer Lippe warmer Gruß.*

Text:

*Das Alpenhorn mahnt zum Gebet hernieder,
Die Abendglocke schallt von der Kapelle,
Es klagen sanft der Nachtigallen Lieder,
Wie betend flüstert leis die blaue Welle.
Die Sonne sinkt, jedoch das Menschenherz
Schwingt sich im Chor der Andacht himmelwärts.*

*Adagio maestoso | Das Horn des Alpenhirten und die Glocke der Kapelle rufen zum
Gebet.*

Gebet der Hirten | Larghetto religioso

Vocal-Chor.

*Vater segne uns're Flur!
Allerhalter blick herab,*

*Des Gedeihens milde Spur
Laß uns schauen bis an's Grab.
Uns're Heerden
zahlreich werden.
Höre unser Fleh'n,
Herrscher in den Höh'n,
Strecke deine Hand
Segnend über Land;
Schütz mit deiner Macht
Uns in dunkler Nacht.*

Melodram. (Text)

*Schon lagern sich des Abends Schatten
Allmählig auf den Alpenmatten,
Es dunkelt schon im Thal und Haine,
Die Gipfel glüh'n in Rosenscheine,
Der Dämmerung Nebel sinken nieder,
Verklungen sind Gebet und Lieder,
Es wird der Berge Riesenbild
Langsam von dunkler Nacht umhüllt.*

Andante sostenuto e maestoso.

3.5.3 Popis hlavního pramene č. 2

Typ pramenu: autograf partitury (příl. č.20)

Datum a místo dokončení: ---

Diplomatický přepis původní podoby titulní strany: Die Karpathen. Idyllisches Tongemälde in fünf Bildern. | Musik | von | Kéler Béla.

Diplomatický přepis poznámek na titulní straně: Ms Mus. | 657 | 2 [signatura] | 147 [razítko čísla strany v kontextu celkového rozsahu dokumentu umístěného pod signaturou Ms.mus. 657/2] Kéler Béla [razítko autora partitury] | 1 [razítko čísla strany v kontextu rozsahu samotné partitury] | M.N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA | Kéziratt. Növedéknapló. 1918. év. 3. sz. [razítko data katalogizace v knihovně] | Aufführung [...] Ouverture [...] | [...] am 10 Febr. 1882 in Wiesbaden | neu bearbeitet und instrumentirt u. | gedenke [...] unter dem Titel | Ungarische

Concert-Ouverture | [...] C. F. W. Siegel in Leipzig | zum Verlage zu offeniren. [Kélerem ručně dopsaná poznámka o pozdějším přepracování přede hry a jejím vydání] | [...] zum Tongemälde nachträglich | componirte Ouverture zum 1en [...] | in Dresden am 22 Nov. 1854 aufgeführt. [autorem ručně vepsaná poznámka o příslušnosti přede hry k Die Karpathen a jejím 1. provedení].

Celkový počet stran: 46 (včetně titulní strany)

Stránkování z knihovny: 1-23 [číslována každá druhá strana]

Počet popsaných stran: 46 [včetně titulní strany]

Počet notových osnov: 20

Formát: 26 × 34 cm

Obsah jednotlivých stran a diplomatický přepis obsazení

s. 1-46 – Ouverture im ungarischen Styl. | Andante maestoso | Allegro agitato | Più mosso | attacca Morgendemärung | Violini | Alto | Cello | Basso | Flauto | Piccolo | Obois | Clarinetti in B | Corni in F | Fagotti | Trombi in F | Tromboni | Bombardone | Tymp. in F. C. | Gran Cassa e Piatti | Triangl;

Vlastník a místo uložení: Országos Széchényi Könyvtár, Budapešť

Signatura: Ms. Mus 657/2

Datum získání: rok 1918

3.6 Digitální přepis v notačním programu a novodobé koncertní provedení

Dílo *Die Karpathen* nebylo nikdy vydáno tiskem, proto musel být jeho autograf pro potřeby novodobého uvedení přepsán v notačním programu. V roce 2019 oslovila Společnost Bély Kélera na čele s Petrem Bubákem houslového virtuosa Pavla Burdycha s žádostí o realizaci digitálního přepisu tohoto díla. Následně byla Společnosti Bély Kélera schválena dotace ze slovenského *Fondu na podporu umenia* na digitální přepis autografu díla *Die Karpathen* a jeho následné uveřejnění. Burdych se stal odborným garantem a hlavním realizátorem projektu. Nejprve v notačním programu přepsal autograf díla do nové partitury a následně z ní vytvořil orchestrální, pěvecké a recitační party. Kvůli vysokým polygrafickým nákladům přepsané dílo nevyšlo ve formě tištěné publikace, ale v roce 2020 bylo Společností

Bély Kélera pod signaturou BKS 1001 vydáno v digitální formě k bezplatnému stažení z celosvětové notové databáze knihovny Petrucci Music Library⁵⁰⁷. (příl. č. 21, 22)

Texty k dílu, které jsou v originále německé, přeložila do slovenštiny germanistka Elsa Siváková. Texty jsou uveřejněny v obou jazycích – němčině i slovenštině. Podle syntetizátorového zvukového záznamu, který Burdych vytvořil pomocí příslušného softwaru z nově přepsané partitury *Die Karpathen*, odhadujeme celkovou dobu trvání skladby na cca. 55 minut.⁵⁰⁸ Syntetizátorová interpretace celého díla je též součástí zveřejněných materiálů.⁵⁰⁹

Na počátku roku 2020 došlo k dohodě o provedení díla na koncertě k 200. výročí narození Bély Kélera ve Velkém koncertním studiu Slovenského rozhlasu, kde mělo 4. června 2020 zaznít znovu po 165 letech. Symfonický orchestr Slovenského rozhlasu měl vést Adrian Kokoš, tenorová sóla přednést Pavol Oravec a partů mužského sboru se zhostit Pěvecký sbor slovenských učitelů pod vedením Štefana Sedlického. Recitačních textů se měl ujmout Jozef Šimonovič. Datum koncertu se následně, kvůli celosvětové krizi způsobené koronavirovou pandemií, přesunulo na 26. listopadu 2020. Plánovaný koncert se ze stejných důvodů neuskutečnil ani v tomto náhradním termínu. Zatím je obnovená premiéra díla *Die Karpathen* předběžně plánována na červen 2021.

⁵⁰⁷ Trvalý odkaz ke stažení všech notových a textových materiálů díla:

<https://imslp.org/wiki/Special:ReverseLookup/663896>

⁵⁰⁸ K 31.7.2020 se zde nacházelo 162 291 hudebních děl od 19 137 hudebních skladatelů https://imslp.org/wiki/Main_Page cit. 31.7.2020

⁵⁰⁹ Trvalý odkaz pro poslech syntetizátorové interpretace díla:

<https://imslp.org/wiki/Special:ReverseLookup/663896>

4 Sumarizace díla Bély Kélera

Nejucelenější seznamy se v současnosti nacházejí v Knihovně Šarišského muzea v Bardejově (dále jen „KŠMB“)⁵¹⁰ a v archivu londýnské společnosti Johann Strauss Society in Great Britain (dále jen „JSS“)⁵¹¹. V obou těchto seznamech chybí kromě neopusovaných děl i některá opusovaná.

Autorem seznamu skladeb v KŠMB je František Matúš, který jej zpracoval v rámci katalogizace Kélerových skladeb v archivech Šarišského muzea v Bardejově v průběhu roku 1970. Vytvořil seznam opusovaných i neopusovaných skladeb se všemi dostupnými údaji, které se mu podařilo zjistit z popisu titulní a poslední strany díla včetně případných skladatelových poznámek. Matúš soupis opatřil i notovými incipity. Opusované skladby seřadil podle opusů, díla neopusovaná podle abecedy. U všech skladeb uvádí signaturu, pod kterou jsou v KŠMB uloženy. Neúplnost tohoto seznamu je důsledkem toho, že Matúš do svého soupisu nezahrnul skladby, které se nacházely v jiných depozitech, zejména v Národní knihovně v Budapešti. Neuvedl některé kompozice s vyššími opusovými čísly - op.101 *Romantisches Leben*, 126 *Das Vaterland hoch*, 130 *Congress-Quadrille*, 134 *Drei ungarische Idyllen*, 135 *Son of Puszta*, 137 *Spanische Lustspiel-Ouverture* a 139 *Csokonay-Ouverture*. Opusy 135 a 137 Matúš uvedl mezi neopusovanými díly, protože zřejmě neměl povědomost o jejich vydání.⁵¹²

Seznam JSS je ochuzen o díla s nižšími opusovými čísly – op.32 *Pest-Ofner-Polka*; 33 *Brigadier-Marsch*; 34 *Neukreutzer-Polka*; 38 *Árva lány haj süvegem bokkrétája*; 44 *Assemblee-Franzia-Négyes*; 45 *Schiller Marsch* a 48 *Deák Induló*.

Výsledkem našeho pramenného výzkumu v Šarišském muzeu v Bardejově a Národní Széchényiho knihovně v Budapešti je kompletní seznam opusovaných děl a soupis maximálního počtu dohledatelných neopusovaných rukopisných děl Bély Kélera.

⁵¹⁰ KŠMB/h I. – XLIV.

⁵¹¹ Zdroj: <https://www.johann-strauss.org.uk/composers-a-m.php?id=252>

⁵¹² MATÚŠ František 1970: *K 150 výročiu narodenia Bélu Kélera*. Sborník vydalo Šarišské muzeum v Bardejove.

4.1 Skladby s opusovým číslem

U skladeb s opusovým číslem uvádíme veškeré dostupné informace k dané skladbě:

- **opusové číslo a název:** originální název skladby při jejím prvním vydání,
- **alternativní název (názvy) titulu,** dále v textu jen „AN“: uvádíme veškeré známé názvy skladeb, které byly použity v notových vydáních, na informačních materiálech při jejich koncertních provedeních, nebo v různých soupisech skladeb. Pokud Kéler změnil název skladby, tzn. v rukopisu a v tištěném vydání uvádí odlišné názvy, uvádíme jako alternativní název titulu její původní název v rukopisu skladatele,
- **typ skladby,** dále v textu jen „TS“: uvádíme jej, pokud je uveden v popisu díla nebo je jasně patrný ze zkoumaných materiálů. Nejčastěji se jedná o některou z tanečních forem skladby,
- **nástrojové (nástrojová) obsazení,** dále v textu jen „NO“: uvádíme všechna dostupná nástrojová obsazení dané skladby, která byla vydána za Kélerova života nebo těsně po jeho smrti na základě původních smluv s daným vydavatelstvím, ale i nevydaná díla, která jsou dostupná pouze v rukopisech, u kterých uvádíme zkratku „*auth.*“,
- **dedikace,** dále v textu jen „D“: pokud Kéler na rukopisu nebo vydaném díle uvedl informaci o dedikaci, uvádíme konkrétní osobu nebo organizaci včetně dostupných souvisejících informací,
- **místo kompozice a datum jejího dokončení,** dále jen „DD“: dohledáváme na většině rukopisů Kélerových skladeb, za relevantní považujeme rukopis nejstarší nástrojové verze skladby,
- **místo, datum a nástrojové obsazení premiéry skladby,** dále v textu jen „P“: čerpáme ze skladatelových poznámek na rukopisu skladby nebo z dochovaných koncertních programů.
- **místo uložení a druh autografu,** dále v textu jen „A“: majiteli uvedených autografů jsou – hudební část knihovny Šarišského muzea v Bardejově (dále jen „KŠMB/h – číslo desek – číslo jednotky – pořadové číslo v deskách“) nebo Országos Széchényi Könyvtár (dále jen „OSKZ – číslo signatury, pod kterou rukopis umístěn). K těmto údajům uvádíme druh autografu (např. orchestrální partitura, orchestrální party, nástrojové verze skladby),

- **1. vydání:** informace o vydání jednotlivých kompozic čerpáme z databáze Hofmeister XIX⁵¹³. Zjišťujeme historický název vydavatele, datum 1. tištěného vydání konkrétní nástrojové verze skladby bez ohledu na to, zda prvotně vydávaná nástrojová verze byla i první dokončenou rukopisnou verzí.

První šestice Kélerových vydaných skladeb *Trois Hongroises*, *Vilma csardas*, *Baráti fölhivás*, *Honi Visszhang*, *Honvágý a Reményem* nebyla autorem opusována při jejich vydání. Kéler je následně rozdělil pod 3 opusová čísla, zřejmě podle toho, že vyšly ve třech sešitech cyklů *Ungarische Vaterlandsblüthen* se skladbami různých uherských skladatelů – skladba *Trois Hongroises* v 1. sešitu, *Vilma Csárdás* a *Baráti fölhivás* v 7. sešitu, *Honi Visszhang*, *Honvágý a Reményem* v 8. sešitu. Katalogizátor Kélerovy bardejovské pozůstalosti František Matúš rozdělení děl zpřesnil: opus 1 - *Trois Hongroises*, 2a *Vilma csardas*, 2b *Baráti fölhivás*, 3a *Honi Visszhang*, 3b *Honvágý* a 3c *Reményem*.⁵¹⁴ Další díla jsou již řazena podle oficiálně platných opusových čísel.

1 *Trois Hongroises*

NO: klavír⁵¹⁵

D: Michael William Balfe (1808–1870)

1. vydání: Wien, Tobias Haslingers Witwe und Sohn, 1846; klavír

2 *Vilma csardas, Baráti fölhivás*

a) *Vilma csardas*

TS: čardáš

NO: klavír⁵¹⁶

D: Wilhelmina Einsle

1. vydání: Wien, Tobias Haslingers Witwe und Sohn, září 1848; klavír

b) *Baráti fölhivás*

AN: Freundlicher Zuruf

⁵¹³ V roce 1829 začal vydavatel Leipzig music Friedrich Hofmeister vydávat sérii měsíčních nebo dvouměsíčních tištěných katalogů *Monatsberichte der neuer Musikalien, musikalischer Schriften und Abbildungen* se soupisy aktuálně vycházejících převážně notových materiálů hudebních skladeb vydavatelů v německy mluvících zemích. Do roku 1900 se tyto katalogy staly jediným a zároveň nejdůležitějším bibliografickým zdrojem vydávání notových materiálů během tohoto období. Do roku 1900 je v katalozích uvedeno více než 330 000 záznamů. Zdroj: Hofmeister XIX <<http://www.hofmeister.rhul.ac.uk>>

⁵¹⁴ Matúš – Nedocenená dedikácia, s. 16-21

⁵¹⁵ KÉLER, Béla. *Trois Hongroises*, Op.1 In: *Ungarische Vaterlandsblüthen* No.1. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn. KŠMB/h – XXV

⁵¹⁶ KÉLER, Béla. *Vilma-Csárdás*, Op.2a. In: *Ungarische Vaterlandsblüthen* No.7. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn. KŠMB/h – XXV

NO: klavír⁵¹⁷

D: Béni Egressy (1814-1851)⁵¹⁸

1. vydání: Wien, Tobias Haslingers Witwe und Sohn, září 1848; klavír

3 Honi Visszhang, Honvágý, Reményem

a) Honi Visszhang

AN: Heimisches Echo

NO: klavír⁵¹⁹

D: János Hunyady (? – 1456)

1. vydání: Wien, Tobias Haslingers Witwe und Sohn, září 1848; klavír

b) Honvágý

AN: Heimath-Sehnen

NO: klavír⁵²⁰

D: István Kéler⁵²¹ (1781-1849)

1. vydání: Wien, Tobias Haslingers Witwe und Sohn, září 1848; klavír

c) Reményem

AN: Mein Hoffen

NO: klavír⁵²²

D: Gustav Albert Lortzing (1801-1851)

1. vydání: Wien, Tobias Haslingers Witwe und Sohn, září 1848; klavír

4 Kismartoni Emlék

AN: Erinnerung an Eisenstadt

NO: klavír⁵²³

D: Pavel I., kníže Esterházy z Galanty (1635-1713)

⁵¹⁷ KÉLER, Béla. Baráti fölhevés, Op. 2b. In: Ungarische Vaterlandsblüthen No.7. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn, 1848. KŠMB/h – XXV

⁵¹⁸ Béni Egressy se stejně jako Kélerův bratr Petr účastnil bojů u Komárna v roce 1849.

⁵¹⁹ KÉLER, Béla. Honi Visszhang, Op.3a. In: Ungarische Vaterlandsblüthen No.8. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn, 1848. KŠMB/h – XXV

⁵²⁰ KÉLER, Béla. Honvágý, Op.3b. In: Ungarische Vaterlandsblüthen No.8. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn, 1848. KŠMB/h – XXV

⁵²¹ skladba je zřejmě věnována Kélerovu otci Stephanu Kélerovi

⁵²² KÉLER, Béla. Reményem. In: Ungarische Vaterlandsblüthen No.8. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn, 1848. KŠMB/h – XXV

⁵²³ KÉLER, Béla. Kismartoni emlék, Op.4. In: Ungarische Vaterlandsblüthen No.9. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn, 1848. KŠMB/h – XXV

1. vydání: Wien, Tobias Haslingers Witwe und Sohn, září 1848⁵²⁴, klavír

5 Kossuth Indulója

AN: Ungarischer National-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr – auth.; klavír⁵²⁵

D: Lajos (Ludwig von) Kossuth (1802-1894)

A: KŠMB/h–I/1 orchestrální partitura

1. vydání: Wien, Tobias Haslingers Witwe und Sohn červenec 1848; klavír

6 Búcsú Induló

AN: Ungarischer Abschieds-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr – auth.; klavír⁵²⁶

DD: Vídeň, 1848; orchestr

místo uložení a druh autografu: KŠMB/h–I/2 orchestrální partitura

1. vydání: Wien: H. F. Müller's Witwe, březen 1851; klavír

7 Hongroise

AN: Original-Ungarischer; Eredeti Magyar

NO: klavír⁵²⁷

D: Josephine Weiss (1805-1852)⁵²⁸

P: Theater am Kärntnertor, Vídeň

1. vydání: Vídeň: H. F. Müller's Witwe, červen 1851; klavír

8 Abschied von der Heimath

AN: Búcsú a hazától; Adieu à ma Patrie

NO: klavír⁵²⁹

D: Maria Vogler

⁵²⁴ skladba vyšla v rámci 9. sešitu skladeb různých skladatelů v cyklu Ungarische Vaterlandsblüthen

⁵²⁵ KÉLER, Béla. Ungarischer National-Marsch, Op.5. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn, 1848. KŠMB/h – XXV

⁵²⁶ KÉLER, Béla. Búcsú Induló, Op.6., Pianoforte. Wien: H. F. Müller's Witwe, 1851. KŠMB/h – XXV

⁵²⁷ KÉLER, Béla. Hongroise, Op.7. Pianoforte. Wien: H. F. Müller's Witwe, 1851. KŠMB/h – XXV

⁵²⁸ Kélerova poznámka k dedikaci: „*Poprvé provedeno v Theater am Kärntnertor při příležitosti hostujícího představení 48 mladých tanečnic pod vedením paní Josefiny Weiss. Komponováno pro klavír a s úctou věnováno zasloužilé baletní mistryni paní Josefině Weiss.*“

⁵²⁹ KÉLER, Béla. Adieu á ma Patrie. Pianoforte. Hamburg: G.W. Niemeyer, 1852. KŠMB/h – XXV

1. vydání: Hamburg: G.W. Niemeyer, leden 1852; klavír

9 Ein Ton aus deiner Kehle

TS: píseň

NO: lesní roh a orchestr – auth.⁵³⁰; zpěv a klavír⁵³¹

T: Rudolf Hirsch⁵³²

D: Rudolf Hirsch (1816–1872)⁵³³

A: KŠMB/h–I/3 partitura a nástrojové party pro lesní roh a orchestr

1. vydání: Wien: C.A. Spina, květen 1853; zpěv a klavír

10 Schlummerlied

TS: píseň

NO: zpěv a klavír⁵³⁴

T: Theodor Bakody

D: Pauline von Szontagh

1. vydání: Wien, H.F. Müller's Witwe, červenec 1853; zpěv a klavír

11 Preussens Aar Jubel-Marsch

AN: Jubel-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr – auth.; klavír⁵³⁵

D: na oslavu stříbrné svatby pruského prince a princezny (1854)

A: OSZK – Ms. Mus. 519 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin. A. Schlesinger, říjen 1854; klavír

12 Grosser Sturm-Galopp

AN: Hurrah Sturm-Galopp; Sturm-Galopp; Hurrah! Grosser Sturm Galopp

TS: galop

NO: orchestr⁵³⁶; klavír⁵³⁷

DD: Berlín, 1854 (?)

⁵³⁰ Transkripce pro lesní roh a orchestr byla dokončena 31. května 1854 v Berlíně a následně přepracována 10. června 1871 ve Wiesbadenu.

⁵³¹ KÉLER, A. P. Ein Ton aus deiner Kehle, Op.9. Voce e Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1853. KŠMB/h – XXV

⁵³² Rudolf Hirsch je rodák z Napajedel.

⁵³³ Kélerova poznámka k dedikaci: „*Srdečně věnováno básníkovi bludiště lásky.*“

⁵³⁴ KÉLER, Béla. Schlummerlied, Op.10. Voce e Pianoforte. Vienna: H.F. Müller's Witwe, 1853. KŠMB/h – XXV

⁵³⁵ KÉLER, Béla. Jubel-Marsch, Op.11. Pianoforte. Berlin: A. Schlesinger, 1854. KŠMB/h – XXV

⁵³⁶ KÉLER, Béla. Grosser Sturm-Galopp, Op. 12. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1855.

⁵³⁷ KÉLER, Béla. Grosser Sturm-Galopp, Op. 12. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1855. KŠMB/h – XXV

P: Berlin (Oberpollinger), 20. května 1854

1. vydání: Berlin. Bote & Bock, červen 1855; orchestr; klavír

13 Prinz-Friedrich-Carl-Marsch

AN: Prinz Friedrich Marsch

TS: pochod

NO: orchestr⁵³⁸; dechový orchestr – auth.; klavír⁵³⁹

D: princ Friedrich Karl Pruský (1828-1885)⁵⁴⁰

DD: 23. srpna 1863; dechový orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 520 partitura pro dechový orchestr

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, listopad 1855; orchestr; klavír

14 Litfass Annoncir-Polka

TS: polka

NO: orchestr⁵⁴¹; klavír⁵⁴²

D: Ernst Amandus Theodor Litfass (1816-1874)⁵⁴³

DD: Berlín, 1855; orchestr

A: KŠMB/h–I/5 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, říjen 1855; orchestr; klavír

15 La Berlinoise

TS: polka – mazurka

NO: orchestr – auth.; klavír⁵⁴⁴

DD: Berlín, 12. března 1855; orchestr

A: KŠMB/h–I/6 orchestrální partitura

1. vydání: Wien. C.A. Spina, prosinec 1856; klavír

16 L'Hirondelle

NO: orchestr – auth.; klavír⁵⁴⁵

DD: Vídeň, 23. ledna 1856; orchestr

⁵³⁸ KÉLER, Béla. Prinz Friedrich Carl Marsch, Op.13. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1855.

⁵³⁹ KÉLER, Béla. Prinz Friedrich Carl Marsch, Op.13. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1855. KŠMB/h–I/4

⁵⁴⁰ Kélerova poznámka k dedikaci: „*Jeho královské výsosti a hrdinovi princí Frídřichu Karlovi Pruskému k vrcholnému svatebnímu obřadu s nejjasnější princeznou Marií Annou z Anhalt Dessau uctivě věnuje Kéler Béla.*“

⁵⁴¹ KÉLER, Béla. Litfaß Annoncir-Polka, Op.14. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1855. KŠMB/h–I/5

⁵⁴² KÉLER, Béla. Litfaß Annoncir-Polka, Op.14. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1855. KŠMB/h – XXV

⁵⁴³ Ernst Litfass vynalezl volně stojící válcový reklamní sloup, který nese jeho jméno, tzv. Litfaßsäule.

⁵⁴⁴ KÉLER, Béla. La Berlinoise, Op.15. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1856. KŠMB/h – XXV

⁵⁴⁵ KÉLER, Béla. L'Hirondelle, Op.16. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1856. KŠMB/h – XXV

A: KŠMB/h–I/7 orchestrální partitura

1. vydání: Wien. C.A. Spina, září/říjen 1856; klavír

17 Hoffnungs-Sterne

AN: Leopoldinen-Tänze, Hoffnungstrahlen

TS: valčík

NO: orchestr – auth.; housle a klavír – auth⁵⁴⁶.; klavír⁵⁴⁷

DD: Vídeň, 25. října 1851; orchestr

P: Berlin (Sommer's Salons), červenec 1853; orchestr

A: KŠMB/h–I/8 orchestrální partitura a nástrojové party; OSZK – Ms. Mus. 492 partitura pro housle a klavír

1. vydání: Wien: C.A. Spina, prosinec 1856; klavír

18 La Rose

TS: polka-francaise

NO: orchestr – auth.; klavír⁵⁴⁸

DD: Vídeň, 19. ledna 1856; orchestr

A: KŠMB/h–I/9 orchestrální partitura

1. vydání: Wien: C.A. Spina, září/říjen 1856; klavír

19 Courier-Galopp

TS: galop

NO: orchestr – auth.; klavír⁵⁴⁹

DD: Berlín, 10. března 1855; orchestr

A: KŠMB/h–I/10 orchestrální partitura

1. vydání: Leipzig: Edm. Stoll, prosinec 1856; klavír

20 Mosonyi-Csárdás

AN: Wieselburger-Csárdás

TS: čardáš

NO: klavír⁵⁵⁰

⁵⁴⁶ Verze skladby pro housle a klavír byla dokončena 12. listopadu 1851. Skladba byla přepracována ve Wiesbadenu 28. října 1876.

⁵⁴⁷ KÉLER, Béla. Hoffnungs-Sterne, Op.17. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1856. KŠMB/h – XXV

⁵⁴⁸ KÉLER, Béla. La Rose, Op.18. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1856. KŠMB/h – XXV

⁵⁴⁹ KÉLER, Béla. Courier-Galopp, Op.19. In: Salon-Tanz-Album. Pianoforte. Leipzig: Edm. Stoll, 1856. KŠMB/h – XXV

⁵⁵⁰ KÉLER, Béla. Mosonyi-Csárdás, Op.20. Pianoforte. Vienna: H. F. Müller, 1857. KŠMB/h – XXV

D: Mihál Mosonyi (1815–1870), uherský hudební skladatel

1. vydání: Wien: H. F. Müller, duben 1857; klavír

21 Gizella Induló

AN: Gisella-Marsch; Gisella

TS: pochod

NO: orchestr – auth.; dechový orchestr – auth.; klavír⁵⁵¹

D: Gisella Kéler (*1854)⁵⁵²

A: KŠMB/h – II/1 orchestrální partitura; OSZK – Ms. Mus. 522 partitura pro dechový orchestr

1. vydání: Wien: H. F. Müller, duben 1857; klavír

22 Mazzuchelli-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr – auth.; dechový orchestr – auth.; čtyřruční klavír – auth.; klavír⁵⁵³

D: hrabě Alois Mazzuchelli⁵⁵⁴

DD:⁵⁵⁵ Pest; 1. července 1861 (?); orchestr

A: KŠMB/h – II/2 orchestrální partitura; OSZK – Ms. Mus. 523 partitura pro dechový orchestr; partitura pro čtyřruční klavír

1. vydání: Wien: H. F. Müller, ???; klavír

23 Wanderlied

TS: píseň

NO: zpěv a klavír⁵⁵⁶

T: Uffo Daniel Horn (1817–1860)⁵⁵⁷

A: KŠMB/h – XXIV/2-4 partitura pro zpěv a klavír

1. vydání: Wien. C.A. Spina, prosinec 1857; zpěv a klavír

24 Aufmunterungs-Polka

TS: polka

⁵⁵¹ KÉLER, Béla. Gisella-Marsch, Op.21. Vienna: H. F. Müller, 1857. KŠMB/h – XXV

⁵⁵² Gisella byla neteří Bély Kélera

⁵⁵³ KÉLER, Béla. Mazzuchelli Marsch, Op.22. Pianoforte. Wien: H. F. Müller's Witwe, 18??. KŠMB/h – XXV

⁵⁵⁴ Kélerova poznámka k dedikaci: „Panu císařskému a královskému polnímu veliteli hraběti Aloisi Mazzuchellimu, veliteli císařského a královského řádu Leopolda, rytíři Řádu železné koruny druhé třídy a několika dalších vysokých řádů, jeho císařskému a královskému apoštolskému majestátu a majiteli 10. linie pěšího pluku s velkou úctou věnuje Kéler Béla, kapelník výše uvedeného pluku.“

⁵⁵⁵ verze pro dechový orchestr byla dokončena v roce 1875 ve Wiesbadenu

⁵⁵⁶ KÉLER, Béla. Wanderlied, Op.23. Voce e Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1857. KŠMB/h – XXV

⁵⁵⁷ Autor textu Uffo Daniel Horn byl rodák z Trutnova.

NO: orchestr⁵⁵⁸; klavír⁵⁵⁹

A: KŠMB/h – II/3 orchestrální partitura

1. vydání: C.F.W. Siegel, duben 1857; orchestr; klavír

25 Masken-Galopp

TS: galop

NO: orchestr⁵⁶⁰; klavír⁵⁶¹

1. vydání: C.F.W. Siegel, duben 1857; orchestr; klavír

26 Debreceni emlék

AN: Erinnerung an Debreczin; Debrecziner Huldigungs Marsch; Debreceni hódolat induló

TS: čardáš

NO: dechový orchestr – auth.; klavír⁵⁶²

D: Ferenczné Farkas, rozené Jozsefa Thán, nadšené patronce uherského umění

DD: Debrecen, 6. května 1857; dechový orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 577 partitura pro dechový orchestr

1. vydání: Wien: H.F. Müller, květen 1858; klavír

27 Friedens-Palmen

TS: valčík

NO: orchestr⁵⁶³; dechový orchestr – auth.; klavír⁵⁶⁴

DD: Vídeň, 23. dubna 1856; orchestr

P: Vídeň (hotel Zögernitz), 4. května 1856; orchestr

A: KŠMB/h – II/5 orchestrální partitura; partitura pro dechový orchestr

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, prosinec 1858; klavír

28 Conferenz-Quadrille

AN: Assemblée Quadrille, Assemblée négyes

TS: čtverylka

NO: orchestr⁵⁶⁵; klavír⁵⁶⁶

⁵⁵⁸ KÉLER, Béla. Aufmunterungs-Polka, Op.24. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1857.

⁵⁵⁹ KÉLER, Béla. Aufmunterungs-Polka, Op.24. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1857. KŠMB/h – II/3

⁵⁶⁰ KÉLER, Béla. Masken-Galopp, Op.25. Orchestra. Leipzig: C. F. W. Siegel, 1857.

⁵⁶¹ KÉLER, Béla. Masken-Galopp, Op.25. Pianoforte. Leipzig: C. F. W. Siegel, 1857. KŠMB/h – II/4

⁵⁶² KÉLER, Béla. Debreczeni Emlék, Op.26. Pianoforte. Wien: H.F. Müller, 1858. KŠMB/h – XXV

⁵⁶³ KÉLER, Béla. Friedens-Palmen, Op.27. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1859/4. KŠMB/h – II/5.

⁵⁶⁴ KÉLER, Béla. Friedens-Palmen, Op.27. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1858. KŠMB/h – XXV

⁵⁶⁵ KÉLER, Béla. Conferenz Quadrille, Op.28. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1858. KŠMB/h – II/6

⁵⁶⁶ KÉLER, Béla. Conferenz Quadrille, Op.28. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1858. KŠMB/h – XXV

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, září/říjen 1858; orchestr; klavír

29 Ladies Polka⁵⁶⁷

AN: Damen Polka; Orpheus Galopp

TS: polka

NO: orchestr⁵⁶⁸; dechový orchestr – auth.; klavír⁵⁶⁹

DD: Debrecen, 5. února 1857, dechový orchestr

A: KŠMB/h – II/7 orchestrální partitura; OSZK – Ms. Mus. 511 partitura pro dechový orchestr

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, srpen 1860; orchestr; klavír

30 Sophien-Polka

AN: Sophie-Polka

TS: polka

NO: orchestr⁵⁷⁰; dechový orchestr – auth.⁵⁷¹; klavír⁵⁷²

D: Sophie Comstadius de Sinelnikoff

DD: Wien, 1855: orchestr

A: KŠMB/h – II/8 orchestrální partitura; partitura a nástrojové party pro dechový orchestr

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, květen 1864; orchestr; klavír

31 Bártfai emlék⁵⁷³

AN: Erinnerung an Bartfeld

TS: čardáš

D: Albert Dessewffy (1805–1867)⁵⁷⁴

NO: orchestr⁵⁷⁵; čtyřruční klavír⁵⁷⁶; klavír⁵⁷⁷

⁵⁶⁷ Polka je vytvořena na motivy opery Jacquese Offenbacha Orfeus v podsvětí.

Skladba má pořadové číslo 59.

⁵⁶⁸ KÉLER, Béla. Ladies Polka, Op.29. Orchestra Berlin: Bote & Bock, 1860. KŠMB/h – II/7

⁵⁶⁹ KÉLER, Béla. Ladies Polka, Op.29. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1860. KŠMB/h – XXV

⁵⁷⁰ KÉLER, Béla. Sophien-Polka. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1864

⁵⁷¹ Transkripce skladby pro dechový orchestr byla dokončena 30. května 1864 ve Wiesbadenu.

⁵⁷² KÉLER, Béla. Sophien-Polka. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1864. KŠMB/h – XXV

⁵⁷³ 1. ze série 8 Uherských tanců Bély Kélera. 32 taktů tohoto díla použil Johannes Brahms v 5. Uherském tanci. Přepřacovaná klavírní verze skladby vyšla v červnu 1882 ve vydavatelství Ròzsavölgyi es Társa. Verze pro orchestr a pro čtyřruční klavír vyšly v rámci dvousvazkové série s názvem Uherské tance vydané ve vydavatelství Johann André v srpnu 1877.

⁵⁷⁴ Albert Dessewffy (1805–1867) sloužil v královské osobní gardě rakouského císaře Františka I.

⁵⁷⁵ KÉLER, Béla. Bártfai Emlék Csárdás, Op.31. Ungarische Tänze für großes Orchester (No.1). Offenbach: Johann André, 1877.

⁵⁷⁶ KÉLER, Béla. Bártfai Emlék Csárdás, Op.31. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.1). Offenbach: Johann André, 1877.

⁵⁷⁷ KÉLER, Béla. Bártfai Emlék. Pianoforte. Pest: Ròzsavölgyi és Társa, 1859. KŠMB/h – XXV

DD: Bardejov / Debrecen, červenec 1858; orchestr

1. vydání: Pest: Ròzsavölgyi és Társa, květen 1859; klavír

32 Pest-Ofner-Polka

TS: polka

NO: orchestr – auth.; klavír⁵⁷⁸

D: Franz von Jurkovits

DD: Buda, 16. září 1858; orchestr

P: Pest, 3. října 1858; orchestr

A: KŠMB/h – II/10 orchestrální partitura

1. vydání: Pest: Ròzsavölgyi és Társa, květen 1859; klavír

33 Brigadier-Marsch

TS: pochod

NO: dechový orchestr – auth.; klavír⁵⁷⁹

D: Friedrich Hiersig

DD: Pešť, 26. října 1858; dechový orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 525 partitura pro dechový orchestr

1. vydání: Pest: Ròzsavölgyi és Társa, květen 1859; klavír

34 Neukreutzer-Polka

TS: polka

NO: orchestr – auth.; klavír⁵⁸⁰

D: Antonie von Tüköry (1835-1883)

A: OSZK – Ms. Mus. 512 orchestrální partitura

1. vydání: Pest: Ròzsavölgyi és Társa, květen 1859; klavír

35 Neu-Wiener Kör

AN: Neu-Wiener-Körtanz; Bécsi körmagyar, Bécsi körmydjar

TS: čtverylka

NO: orchestr – auth.; klavír⁵⁸¹

DD: Vídeň, 13. ledna 1856; orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 503 orchestrální partitura

⁵⁷⁸ KÉLER, Béla. Pest-Ofner-Polka. Pianoforte. Pest: Ròzsavölgyi és Társa, 1859. KŠMB/h – XXV

⁵⁷⁹ KÉLER, Béla. Brigadier Marsch. Pest: Ròzsavölgyi és Társa, 1859. KŠMB/h – XXV

⁵⁸⁰ KÉLER, Béla. Neukreutzer Polka. Pest: Ròzsavölgyi és Társa, 1859. KŠMB/h – XXV

⁵⁸¹ KÉLER, Béla. Neu-Wiener-Kör. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1860. KŠMB/h – XXV

1. vydání: Wien: C. A. Spina, leden 1860; klavír

36 La Gracieuse

TS: polka-mazurka

NO: dechový orchestr – auth.; klavír⁵⁸²

DD: Debrecen, 30. ledna 1858; dechový orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 514 partitura pro dechový orchestr

1. vydání: Pest. Rózsavölgyi és Társa, srpen 1859; klavír

37 St. Quentin-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr⁵⁸³; dechový orchestr⁵⁸⁴; čtyřruční klavír⁵⁸⁵; klavír⁵⁸⁶

D: Karl August Leopold Graf von Bigot de Saint-Quentin (1805–1884)

DD: Semlin, 27. února 1859; klavír

1. vydání: Pest. Rózsavölgyi és Társa, únor 1860; klavír

38 Árva lány haj süvegem bokrétája

TS: píseň

NO: zpěv a klavír⁵⁸⁷; mužský sbor⁵⁸⁸

T: Sándor Petöfi (1823-1849)

D: Györgyné Molnár⁵⁸⁹

A: KŠMB/h – IV/1 partitura pro zpěv a klavír

1. vydání: Pest: Rózsavölgyi es Társa, únor 1860; zpěv a klavír

39 Alföldi Bucsúhangok

AN: Abschied von Niedern-Ungarn; Magyar Abrand; Niederländische Abschiedsklänge

TS: čardáš

⁵⁸² KÉLER, Béla. La Gracieuse. Pest: Piano Rózsavölgyi és Társa, 1859. KŠMB/h – XXV

⁵⁸³ KÉLER, Béla. St. Quentin-Marsch. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1870. Orchestrální verze vyšla ve vydavatelství Schott v červenci 1870.

⁵⁸⁴ KÉLER, Béla. St. Quentin-Marsch. Orchestra di fiati. Mainz: B. Schott's Söhne, 1880. KŠMB/h – II/11. Nástrojová verze pro dechový orchestr vyšla ve vydavatelství Schott v srpnu 1880.

⁵⁸⁵ KÉLER, Béla. St. Quentin-Marsch. Pianoforte a quattro mani. Mainz: B. Schott's Söhne, 1869. Nástrojová verze pro čtyřruční klavír vyšla ve vydavatelství Schott v červenci 1869.

⁵⁸⁶ KÉLER, Béla. St. Quentin-Marsch. Pianoforte. Pest: Rózsavölgyi és Társa, 1860. KŠMB/h – XXV

⁵⁸⁷ KÉLER, Béla. Árva lány haj a süvegem bokrétája, Op.38. Voce e Pianoforte. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1860. KŠMB/h – IV/1

⁵⁸⁸ verze pro mužský sbor byla dokončena v Pešti v roce 1860.

⁵⁸⁹ Györgyné Molnár byla dcerou Laury Hetényi (1830-1874).

NO: housle a orchestr – auth.⁵⁹⁰; housle a klavír – auth.⁵⁹¹; klavír⁵⁹²

DD: Debrecen, 7. srpna 1858; housle a orchestr

A: KŠMB/h – II/12 partitura pro housle a klavír; OSZK – Ms. Mus. 542 partitura pro housle a orchestr

1. vydání: Pest. Rózsavölgyi es Társa, únor 1860; klavír

40 Bokréta-Csárdás⁵⁹³

AN: Sträusschen Csárdás

TS: čardáš

NO: orchestr⁵⁹⁴; čtyřruční klavír⁵⁹⁵; klavír⁵⁹⁶

DD: Debrecen, 1. března 1858; orchestr

P: Debrecen, 11. dubna 1858; orchestr

A: KŠMB/h – III/1 orchestrální partitura

1. vydání: Pest. Rózsavölgyi es Társa, listopad 1860; klavír

41 Wiedersehen-Polka

TS: polka

NO: orchestr – auth.; klavír⁵⁹⁷

D: Franziska Feuer

DD: Pešť, 17. května 1855; orchestr

A: KŠMB/h – III/2 orchestrální partitura

1. vydání: Pest. Rózsavölgyi es Társa, srpen 1859; klavír

42 Die Wiener Freiwilligen

AN: Die Freiwilligen

TS: valčík

NO: klavír⁵⁹⁸

DD: Berlin, 1855

⁵⁹⁰ Nový závěr skladby byl dokončen v Mnichově 26. srpna 1877.

⁵⁹¹ Verze skladby pro housle a klavír se po přepracování stala 1. částí 3dílného cyklu Ungarische Idyllen, op. 134

⁵⁹² KÉLER, Béla. Alföldi Bucsúhangok, Op.39. Pianoforte. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1860. KŠMB/h – XXV

⁵⁹³ 5. tanec ze série 8 Uherských tanců

⁵⁹⁴ KÉLER, Béla. Bokréta-Csárdás, Op.40. Ungarische Tänze für großes Orchester (No.5). Offenbach: Johann André, 1877. KŠMB/h – III/1

⁵⁹⁵ KÉLER, Béla. Bokréta-Csárdás, Op.40. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.5). Offenbach: Johann André, 1877. KŠMB/h – III/1

⁵⁹⁶ KÉLER, Béla. Bokréta-Csárdás, Op.40. Pianoforte. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1860. KŠMB/h – XXV

⁵⁹⁷ KÉLER, Béla. Wiedersehen Polka, Op.41. Pianoforte. Pest: Rózsavölgyi & Co., 1859. KŠMB/h – XXV

⁵⁹⁸ KÉLER, Béla. Die Freiwilligen. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1859. KŠMB/h – XXV

1. vydání: Wien: C.A. Spina, září/říjen 1859; klavír

43 Seemanns-Fahrten

AN: Hamburger Debut-Walzer, Seemanns-Fahrten

TS: valčík

NO: orchestr – auth.; klavír⁵⁹⁹

D: Bernhard von Wüllerstorff-Urbair (1816–1883)

DD: Hamburk, září/říjen 1854; orchestr

A: KŠMB/h – III/8 orchestrální party

1. vydání: Wien: C. A. Spina, listopad 1860; klavír

44 Assemblée-Franczia-Négyes

AN: Assemblée-Négyes

TS: čtverylka

NO: orchestr – auth.; klavír⁶⁰⁰

D: Kornélia Oszvald

DD: Pešť, 26. července 1861; orchestr

P: Pest (Széchényi Promenade), 26. července 1861; orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 504 orchestrální partitura

1. vydání: Pest. Rózsavölgyi es Társa, prosinec 1861; klavír

45 Schiller Marsch

TS: pochod

NO: orchestr – auth.; klavír⁶⁰¹

D: Johann Christoph Friedrich von Schiller (1759–1805)⁶⁰²

DD: Hermannstadt, 18. listopadu 1859; orchestr

A: KŠMB/h – III/4 orchestrální partitura

1. vydání – vydavatel a obsazení: Wien: C.A. Spina; klavír

⁵⁹⁹ KÉLER, Béla. Seemanns-Fahrten. Vienna: C.A. Spina, 1860. KŠMB/h – XXV

⁶⁰⁰ KÉLER, Béla. Assemblée-Négyes, Op.44. Pianoforte. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1861. KŠMB/h – XXV

⁶⁰¹ KÉLER, Béla. Schiller Marsch. Vienna: C.A. Spina, 18??, KŠMB/h – XXV. Na titulní straně klavírní verze skladby je upřesněno, že se původně jednalo o slavnostní hudbu k dramatické hře Lodvisky Meyer „Die hundertjährige Schillerfeier“.

⁶⁰² Kélerova poznámka k dedikaci: „*Ke 100. výročí narození nesmrtelného básníka Friedricha Schillera s využitím motivu jeho písně Ein freies Leben führen wir.*“

46 Werbőczy-Csárdás⁶⁰³

AN: Werbőczy csárdás

TS: čardáš

NO: orchestr⁶⁰⁴; čtyřruční klavír⁶⁰⁵; klavír⁶⁰⁶

D: s respektem věnováno právníkům v Hermannstadtu

A: KŠMB/h – III/5 orchestrální party

1. vydání: Pest. Rózsavölgyi es Társa, listopad 1860; klavír

47 Die Minorene

AN: La Minorene; Schottisch-Polka

TS: polka-francaise

NO: orchestr – auth.; klavír⁶⁰⁷

D: Vilma Thrór⁶⁰⁸

DD: Debrecen, 5. ledna 1858; orchestr

A: KŠMB/h – III/6 orchestrální partitura

1. vydání: Wien: C.A. Spina, březen 1862(?); klavír

48 Deák Induló

AN: Deák-Marsch im ungarischen Styl; Marsch Hongroise

TS: pochod

NO: orchestr – auth.; klavír⁶⁰⁹

D: Ferenc Deák (1803–1876)⁶¹⁰

DD: Pest, duben 1861; orchestr

A: KŠMB/h – III/7 orchestrální partitura

1. vydání: Pest: Rózsavölgyi es Társa, srpen 1861; klavír

⁶⁰³ 3. tanec ze série 8 Uherských tanců.

⁶⁰⁴ KÉLER, Béla. Werbőczy-Csárdás, Op.46. Ungarische Tänze für großes Orchester (No.3). Offenbach: Johann André, 1877. KŠMB/h – III/5. Verze pro orchestr vyšla ve vydavatelství Johann André v srpnu 1877.

⁶⁰⁵ KÉLER, Béla. Werbőczy-Csárdás, Op.46. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.3). Offenbach: Johann André, 1877. KŠMB/h – III/5. Verze pro 4ruční klavír vyšla ve vydavatelství Johann André v srpnu 1877.

⁶⁰⁶ KÉLER, Béla. Assemblee-Négyes, Op.44. Pianoforte. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, KŠMB/h – XXV

⁶⁰⁷ KÉLER, Béla. Die Minorene. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 18?? - KŠMB/h – XXV

⁶⁰⁸ **Ms. 31/1** Vilma Thrór (1847-1923) byla neteř Bély Kélera, dcera Kélerovy sestry Antonie Hermine (1823-1890). V roce 1870 vdala za praktického lékaře Julia Elischera (1846-1909).

⁶⁰⁹ KÉLER, Béla. Deák Induló, Op.48. Pianoforte. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1861. KŠMB/h – XXV

⁶¹⁰ Citace Kélerova věnování: „Velkému, hluboce respektovanému patriotovi Ferenci Deákovi.“

49 Üstökös-Csárdás⁶¹¹

AN: Komet Csárdás

TS: čardáš

NO: orchestr⁶¹²; čtyřruční klavír^{613 614}; klavír⁶¹⁵

D: Mór Jokai (1825-1904)

DD: Pest, červenec 1861; orchestr

1. vydání: Pest: Rózsavölgyi es Társa, prosinec 1861; klavír

50 Emlék sugarak⁶¹⁶

TS: čardáš

NO: orchestr^{617 618}; čtyřruční klavír^{619 620}; klavír⁶²¹

DD: Pest, 1861; klavír

1. vydání: Pest: Rózsavölgyi es Társa, květen 1862; klavír

51 Dallam-Négyes

AN: Lieder-Quadrille nach ungarischen Volksliedern; Dallam-Négyes magyar népdalok után

TS: čtverylka

NO: orchestr – auth.; klavír⁶²²

D: Karolyné Farkas⁶²³

DD: Pest; 29. prosince 1861; orchestr

P: Pest, 6. ledna 1862; orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 505 orchestrální partitura

1. vydání: Pest: Rózsavölgyi es Társa, listopad 1862; klavír

⁶¹¹ 2. tanec v sérii 8 Uherských tanců Bély Kélera.

⁶¹² KÉLER, Béla. Üstökös-Csárdás, Op.49. Ungarische Tänze für großes Orchester (No.2). Offenbach am Main: Johann André, 1877. KŠMB/h – II/9

⁶¹³ Verze pro orchestr a pro 4ruční klavír vyšla ve vydavatelství Johann André v srpnu 1877.

⁶¹⁴ KÉLER, Béla. Üstökös-Csárdás, Op.49. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.2). Offenbach am Main: Johann André, 1877. KŠMB/h – II/9

⁶¹⁵ KÉLER, Béla. Üstökös-Csárdás, Op.49. Pest: Rózsavölgyi es Társa, 1861. KŠMB/h – XXV

⁶¹⁶ 6. tanec ze série 8 Uherských tanců Bély Kélera.

⁶¹⁷ Verze pro orchestr vyšla v dubnu 1881 ve vydavatelství Johann André.

⁶¹⁸ KÉLER, Béla. Emlék sugarak, Op.50. Ungarische Tänze für großes Orchester (No.6). Offenbach: Johann André, 1881.

⁶¹⁹ Verze pro 4ruční klavír v srpnu 1877 ve vydavatelství Johann André.

⁶²⁰ KÉLER, Béla. Emlék sugarak, Op.50. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.6). Offenbach: Johann André, 1877.

⁶²¹ KÉLER, Béla. Emlék sugarak, Op.50. Pianoforte. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1862. KŠMB/h – XXV

⁶²² KÉLER, Béla. Dallam-Négyes, Op.51. Pianoforte. Pest: Rózsavölgyi es Társa, n.d. Plate G.N. 747 Sz. KŠMB/h – XXVI

⁶²³ Karolyné Farkas byla dcera Theodora Bakodyho, zetě Kélerovy sestry Friederiky

52 Karpati-viszhangok

AN: Karpati-Csárdás

TS: čardáš

NO: klavír⁶²⁴

D: Frederick (Frigyes) Fleischer (1813–1890)⁶²⁵

1. vydání: Wien: C.A. Spina, srpen 1862; klavír

53 Lövészbál-polka

AN: Schützen-Ball-Polka; Lövész

TS: polka française

NO: orchestr; klavír⁶²⁶

D: József Kirner (1838 - ?)⁶²⁷

DD: 9. ledna 1862

1. vydání: Pest: Rózsavölgyi es Társa, listopad 1862; klavír

54 Tokaji-cseppek⁶²⁸

AN: Tokayer Tropfen

TS: čardáš

NO: orchestr^{629 630}; čtyřruční klavír^{631 632}; klavír⁶³³

D: István Burchard⁶³⁴

A: KŠMB/h – III/5, orchestrální party

1. vydání: Pest: Rózsavölgyi es Társa, listopad 1862; klavír

55 L'occasion

AN: Alkami

TS: polka – mazurka

⁶²⁴ KÉLER, Béla. Karpati-viszhangok. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1862. KŠMB/h – XXVI

⁶²⁵ Věnováno uherskému lékaři a učiteli Fredericku Fleischerovi, rodákovi z Matějovce u Popradu.

⁶²⁶ KÉLER, Béla. Lövész-Bál-Polka, Op.53. Pianoforte. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1862. KŠMB/h – XXVI

⁶²⁷ Napsáno jako hudba k využití národní střeleckou asociací v Pešti. Kirner byl členem správní rady národní střelecké asociace

⁶²⁸ 4. tanec ze série 8 Uherských tanců Bély Kélera.

⁶²⁹ Verze pro orchestr vyšla ve vydavatelství Johann André v srpnu 1877.

⁶³⁰ KÉLER, Béla. Emlék sugarak, Op.50. Ungarische Tänze für großes Orchester (No.6). Offenbach: Johann André, 1877. KŠMB/h – III/5

⁶³¹ Verze pro 4ruční klavír vyšla ve vydavatelství Johann André v srpnu 1877.

⁶³² KÉLER, Béla. Tokaji cseppek, Op.54. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.4), Offenbach: Johann André, 1877.

⁶³³ KÉLER, Béla. Tokaji-cseppek, Op.54. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1862. KŠMB/h – XXVI

⁶³⁴ István Burchard byl zřejmě otec malíře Istvána Burchard-Bélaváryho (1864–1933).

NO: orchestr – auth.; klavír⁶³⁵

DD: Pest, 17. února 1862; orchestr

P⁶³⁶: Pest, 22. února 1862; orchestr

A: KŠMB/h – IV/1, orchestrální partitura

1. vydání: Pesth: Rózsavölgyi es Társa, listopad 1862; klavír

56 Üdvözet hazámhoz⁶³⁷

AN: Gruss an mein Vaterland; Salut à ma Patrie

TS: čardáš

NO: orchestr^{638 639}; čtyřruční klavír⁶⁴⁰⁶⁴¹; klavír⁶⁴²

D: Ödön Széchényi (1839-1922)⁶⁴³

P: Pest, 21. prosince 1862; orchestr

A: KŠMB/h – IV/10, orchestrální party, klavírní partitura

1. vydání: Pest: Rózsavölgyi es Társa, únor 1866; klavír

57 Wallram-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr^{644 645}; dechový orchestr – auth.; klavír⁶⁴⁶

D: Dr. Edwards⁶⁴⁷

DD: Wiesbaden, 7. ledna 1863, dechový orchestr

A: KŠMB/h – IV/1 orchestrální partitura; OSZK – Ms. Mus. 529 partitura pro dechový orchestr

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, červen 1863; klavír

58 Hof-Ball-Polka

TS: polka

⁶³⁵ KÉLER, Béla. L'occasion, Op.55. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1862. KŠMB/h – XXVI

⁶³⁶ Premiéra skladby se uskutečnila na podporu zachování dětského domova v Pešti.

⁶³⁷ 7. tanec z 8 Uherských tanců Bély Kélera.

⁶³⁸ Verze pro orchestr vyšla v dubnu 1881 ve vydavatelství Johann André.

⁶³⁹ KÉLER, Béla. Üdvözet Hazámhoz, Op.56. Ungarische Tänze für Grosses Orchester (No.7). Offenbach: Johann André, 1881. KŠMB/h – IV/1

⁶⁴⁰ Verze pro 4ruční klavír v srpnu 1877 ve vydavatelství Johann André.

⁶⁴¹ KÉLER, Béla. Üdvözet Hazámhoz, Op.56. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.7). Offenbach: Johann André, 1877. KŠMB/h – IV/1

⁶⁴² KÉLER, Béla. Salut a ma Patrie, Op.56. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1866. KŠMB/h – XXVI

⁶⁴³ Ödön Széchényi, uherský průkopník hasičství a paša v Istanbulu, byl synem Istvána Széchényiho

⁶⁴⁴ Verze pro orchestr vyšla v říjnu 1863.

⁶⁴⁵ KÉLER, Béla. Wallram Marsch. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1863

⁶⁴⁶ KÉLER, Béla. Wallram Marsch. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1863. KŠMB/h – XXVI

⁶⁴⁷ Kélerův operatér v Londýně (1875)

NO: orchestr^{648 649}; dechový orchestr – auth.⁶⁵⁰; klavír⁶⁵¹

D: Adelheid Marie z Anhalt-Dessau (1833-1916)⁶⁵²

DD: Wiesbaden, 18. ledna 1863; orchestr

A: KŠMB/h – IV/1 orchestrální partitura, OSZK – Ms. Mus. 509 partitura pro dechový orchestr

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, červen 1863; klavír

59 Aus der Ferne

TS: valčík

NO: orchestr⁶⁵³, klavír⁶⁵⁴

D: Sophie Lichtenstein

DD: Hermannstadt, 30. ledna 1860; orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 495 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, prosinec 1863; orchestr; klavír

60 Grand Galop infernale⁶⁵⁵

AN: Galop infernale; Höllen Spektakel Galop

TS: galop

NO: orchestr^{656 657}; klavír⁶⁵⁸

D: věnováno „všem ubohým tancechtivým čertům“

DD: Prešov, 27. února 1861; orchestr

A: KŠMB/h – IV/2 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock; prosinec 1863; klavír

61 Ach wie freudig seelig pocht mein Herz⁶⁵⁹

AN: Ach wie freudig pocht mein Herz; Come palpita il mio cor

TS: valčík

⁶⁴⁸ Verze pro orchestr byla vydána v říjnu 1863.

⁶⁴⁹ KÉLER, Béla. Hof-Ball-Polka. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1863.

⁶⁵⁰ Verzi pro dechový orchestr Kéler dokončil 14. dubna 1863 ve Wiesbadenu.

⁶⁵¹ KÉLER, Béla. Hof-Ball-Polka. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1863. KŠMB/h – XXVI

⁶⁵² Věnování: „V nejhlubší uctivosti Její Výsosti paní velkovévodkyni Adelheid von Nassau.“

⁶⁵³ KÉLER, Béla. Aus der Ferne, Op. 59. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1863

⁶⁵⁴ KÉLER, Béla. Aus der Ferne, Op. 59. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1863. KŠMB/h – XXVI

⁶⁵⁵ Části skladby jsou nadepsány: Der Orcus, Chor der Höllengeister, Furien im Streit, Dämonen-Tanz, Die Geisterstunde schlägt, Plutos Erscheinen, Jubel-Empfang im Orcus.

⁶⁵⁶ Pro orchestr byla skladba vydána v březnu 1864.

⁶⁵⁷ KÉLER, Béla. Grand Galop infernale, Op.60. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1864. KŠMB/h – IV/2

⁶⁵⁸ KÉLER, Béla. Grand Galop infernale, Op.60. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1863. KŠMB/h – XXVI

⁶⁵⁹ Text neznámého autora v italštině a němčině.

NO: soprán a orchestr – auth.; kornet (křídlovka) a orchestr – auth.; soprán a klavír⁶⁶⁰; kornet (křídlovka) a klavír^{661 662}

D: Natalie Eschborn von Grünhof (1836-1905)⁶⁶³

DD: Wiesbaden, 6. listopadu 1864; soprán a orchestr

A: KŠMB/h – IV/3 partitura pro soprán a orchestr a partitura a party pro kornet a orchestr

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, listopad 1864; soprán a klavír

62 Soldatenleben⁶⁶⁴

AN: Retraite autrichienne

TS: hudební obraz

NO: orchestr^{665 666}; čtyřruční klavír^{667 668}, klavír⁶⁶⁹

DD: Debrecín, květen 1857; orchestr

A: KŠMB/h – IV/4 orchestrální partitura

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, září 1864; klavír

63 La belle de Wiesbaden

TS: polka – mazurka

NO: orchestr^{670 671}; klavír⁶⁷²

DD: Wiesbaden, 11. května 1863; orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 515 orchestrální partitura

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, březen 1864; klavír

64 Lustlager-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr⁶⁷³; dechový orchestr – auth.; klavír

⁶⁶⁰ KÉLER, Béla. Come palpita il mio cor, Soprano e Pianoforte. Op.61. Mainz: B. Schott's Söhne, 1864.

⁶⁶¹ Verze pro kornet nebo křídlovku a klavír vyšla až po Kélerově smrti v září 1883.

⁶⁶² KÉLER, Béla. Come palpita il mio cor, Cornet o flicorno e Pianoforte. Op.61. Mainz: B. Schott's Söhne, 1883.

⁶⁶³ Natalie Eschborn byla německá operní pěvkyně

⁶⁶⁴ Části skladby: Anbruch der Nacht. Des Kriegers Liebesständchen. Retraite-Marsch. Gebet [Vater, ich rufe dich] von Th. Körner. Finale.

⁶⁶⁵ Transkripce pro orchestr vznikla ve Wiesbadenu 21. října 1867. Vydána byla v září 1876.

⁶⁶⁶ KÉLER, Béla. Retraite autrichienne. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1876. KŠMB/h – IV/4

⁶⁶⁷ Verze pro čtyřruční klavír byla vydána v září 1891.

⁶⁶⁸ KÉLER, Béla. Retraite autrichienne. Pianoforte a quattro mani. Mainz: B. Schott's Söhne, 1891.

⁶⁶⁹ KÉLER, Béla. Retraite autrichienne. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1864.

⁶⁷⁰ Orchestrální verze byla vydána v červnu 1864.

⁶⁷¹ KÉLER, Béla. La belle de Wiesbaden. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1864.

⁶⁷² KÉLER, Béla. La belle de Wiesbaden. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1864. KŠMB/h – XXVI

⁶⁷³ KÉLER, Béla. Lustlager-Marsch. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1864/6.

D: „v rámci patričné úcty věnováno důstojnickému sboru II. pěšího pluku nassauského vévody“

DD: Klein Engerndorf, 17. září 1856; dechový orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 530 dechový orchestr

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, březen 1864; klavír⁶⁷⁴

65 Die Sprudler

TS: valčík

NO: orchestr⁶⁷⁵; čtyřruční klavír⁶⁷⁶; housle (flétna) a klavír⁶⁷⁷; klavír⁶⁷⁸

D: Sprudler-Verein⁶⁷⁹

DD: Wiesbaden; 5. ledna 1864⁶⁸⁰; orchestr

P: Wiesbaden (Schützenhof), 11. ledna 1864; orchestr

A: KŠMB/h – IV/6 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock; srpen 1864; orchestr; klavír

66 Wiesbadener Feuerwehr-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr⁶⁸¹; dechový orchestr – auth.; klavír⁶⁸²

DD: Wiesbaden, 8. července 1864; dechový orchestr

P: Wiesbaden (Kurhaus), 15. července 1864; dechový orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 531 partitura pro dechový orchestr

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, únor 1865; klavír

67 Herzog Adolph-Jubiläums-Fest-Marsch

AN: Jubiläums-Fest-Marsch; Fest-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr⁶⁸³; dechový orchestr – auth.; klavír⁶⁸⁴

D: „ke vzpomínce na 25 let panování Jeho Výsosti vévody Adolpha z Nassau“

DD: Wiesbaden, 9. srpna 1864; dechový orchestr

⁶⁷⁴ KÉLER, Béla. Lustlager-Marsch. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1864/3.

⁶⁷⁵ KÉLER, Béla. Die Sprudler, Op.65. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1864/8.

⁶⁷⁶ KÉLER, Béla. Die Sprudler, Op.65. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1877/7. KŠMB/h – IV/6

⁶⁷⁷ KÉLER, Béla. Die Sprudler, Op.65. Violino (flauto) e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/7.

⁶⁷⁸ KÉLER, Béla. Die Sprudler, Op.65. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1864/8. KŠMB/h – XXVI

⁶⁷⁹ Sprudler-Verein je dodnes existující wiesbadenský spolek

⁶⁸⁰ Skladba byla přepracována 23. ledna 1879 ve Wiesbadenu.

⁶⁸¹ KÉLER, Béla. Wiesbadener Feuerwehr-Marsch. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1865/9-10.

⁶⁸² KÉLER, Béla. Wiesbadener Feuerwehr-Marsch. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1865/2. KŠMB/h – XXVI

⁶⁸³ KÉLER, Béla. Fest-Marsch. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1865/10.

⁶⁸⁴ KÉLER, Béla. Fest-Marsch. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1864/12. KŠMB/h – XXVI

A: OSZK – Ms. Mus. 532 partitura pro dechový orchestr
1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, prosinec 1864; klavír

68 Souvenir de Wiesbaden

TS: polka

NO: orchestr⁶⁸⁵; klavír⁶⁸⁶

D: princezna Elisa Souvoroff

DD: Wiesbaden, 11. října 1864; orchestr

A: KŠMB/h – IV/7 partitura pro orchestr

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel, červen 1865; orchestr; klavír

69 Gneisenau-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr⁶⁸⁷; klavír⁶⁸⁸

D: Bruno Alexander hrabě z Gneisenau (1811-1889)

P: Wiesbaden, 7. ledna 1865; orchestr

A: KŠMB/h – IV/8 orchestrální partitura

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, březen 1866; klavír

70 Sängerguß

AN: Sängerguß, Festmarsch zum 1. deutschen Bundesgesangfeste in Dresden

TS: pochod

NO: orchestr⁶⁸⁹; dechový orchestr – auth.⁶⁹⁰; klavír⁶⁹¹

D: „Komponováno pro první německý federální festival písní v Drážďanech“

DD: Wiesbaden, 13. února 1865; orchestr

A: KŠMB/h–V/1 orchestrální partitura; OSZK – Ms. Mus. 533 partitura pro dechový orchestr

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel, červen 1865; orchestr; klavír

71 Entre Paris et Wiesbaden

AN: Zwischen Paris und Wiesbaden

TS: polka

⁶⁸⁵ KÉLER, Béla. Souvenir de Wiesbaden, Op.68. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1865/6

⁶⁸⁶ KÉLER, Béla. Souvenir de Wiesbaden, Op.68. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1865/6. KŠMB/h – XXVI

⁶⁸⁷ KÉLER, Béla. Gneisenau-Marsch. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1866/5. KŠMB/h – IV/8

⁶⁸⁸ KÉLER, Béla. Gneisenau-Marsch. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1866/3. KŠMB/h – XXVI

⁶⁸⁹ KÉLER, Béla. Sängerguß, Op.70. Leipzig: Orchestra. C.F.W. Siegel, 1865/6. KŠMB/h–V/1

⁶⁹⁰ Transkripce pro dechový orchestr byla dokončena 26. dubna 1865 ve Wiesbadenu.

⁶⁹¹ KÉLER, Béla. Sängerguß, Op.70. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1865/6. KŠMB/h – XXVI

NO: orchestr⁶⁹²; klavír⁶⁹³

D: Joseph Jean-Baptiste Laurent Arban (1825–1889)⁶⁹⁴

DD: Paris, 3. března 1865; orchestr

A: KŠMB/h – IV/8 orchestrální partitura

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, září/říjen 1865; klavír

72 Rosige Träume

AN: Songes dorés

TS: valčík

NO: orchestr⁶⁹⁵; dechový orchestr – auth.; housle a klavír – auth.; klavír⁶⁹⁶

DD: Wien, 30. března 1854; housle a klavír

A: KŠMB/h–V/2 partitura pro orchestr a partitura a party pro dechový orchestr⁶⁹⁷; OSKZ – Ms.

Mus. 496 partitura pro housle a klavír

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, listopad 1866; orchestr; klavír

73 Lustspiel-Ouverture

TS: předehra

NO: orchestr⁶⁹⁸; dechový orchestr⁶⁹⁹; osmiruční klavír (2 klavíry)⁷⁰⁰; čtyřruční klavír⁷⁰¹;

housle, violoncello a čtyřruční klavír⁷⁰²; housle a klavír⁷⁰³; flétna a klavír⁷⁰⁴; klavír⁷⁰⁵

D: Constantin Justus Franz Johannes von Neurath (1807-1876)⁷⁰⁶

DD: Vídeň, červenec 1851; orchestr⁷⁰⁷

A: KŠMB/h–V/3 orchestrální partitura

⁶⁹² KÉLER, Béla. Entre Paris et Wiesbaden, Op.71. Orchestra. Mainz: Schott, 1866/5. KŠMB/h – IV/8

⁶⁹³ KÉLER, Béla. Entre Paris et Wiesbaden, Op.71. Pianoforte. Mainz: Schott, 1865/9-10. KŠMB/h – XXVI

⁶⁹⁴ Joseph Jean-Baptiste Laurent Arban byl francouzský kornetista, dirigent, skladatel a pedagog

⁶⁹⁵ KÉLER, Béla. Rosige Träume Walzer, Op.72. Orchestra. Mainz: Schott, 1866/11. KŠMB/h–V/2.

⁶⁹⁶ KÉLER, Béla. Rosige Träume Walzer, Op.72. Pianoforte. Mainz: Schott, 1866/11. KŠMB/h – XXVI

⁶⁹⁷ Transkripce pro orchestr byla dokončena 7. ledna 1865, pro dechový orchestr 11. května 1865.

⁶⁹⁸ KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1872/2. KŠMB/h–V/3

⁶⁹⁹ KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. Orchestra di fiati. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1876/12. KŠMB/h–V/3

⁷⁰⁰ KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. arr. T. Herbert. 2 Pianoforti a otto mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1874/7.

⁷⁰¹ KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1872/2

⁷⁰² KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. arr. F.G. Jansen. Pianoforte a quattro mani, Violino e Violoncello. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1874/7.

⁷⁰³ KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. Violino e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1882/9.

⁷⁰⁴ KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. Arr. R. Schaab. Flauto e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1876/9.

⁷⁰⁵ KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1872/2. KŠMB/h – XXVI

⁷⁰⁶ Svobodný pán z Neurathu (od r. 1851) byl německým právníkem, diplomatem a ministrem zahraničí Württemberského království.

⁷⁰⁷ Přepřacováno ve Wiesbadenu 6. května 1869.

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel, únor 1872; orchestr; čtyřruční klavír; klavír

74 Overture comique

TS: předehra

NO: orchestr⁷⁰⁸; čtyřruční klavír⁷⁰⁹; housle a klavír^{710 711}; klavír⁷¹²

DD: Vídeň, 25. srpna 1851; orchestr⁷¹³

A: KŠMB/h – VI/1 orchestrální partitura; OSKZ – Ms. Mus. 649 partitura pro housle a klavír

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel, únor 1873; orchestr; čtyřruční klavír; klavír

75 Overture Romantique

TS: předehra

NO: orchestr⁷¹⁴; čtyřruční klavír⁷¹⁵; housle a klavír – auth.; klavír⁷¹⁶

DD: Vídeň, 21. září 1848; orchestr⁷¹⁷

P: Vídeň, orchestr⁷¹⁸

A: KŠMB/h – VI/1 orchestrální partitura; OSKZ – Ms. Mus. 490, 491 partitury pro housle a klavír a pro čtyřruční klavír.⁷¹⁹

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel, červenec 1873; orchestr; čtyřruční klavír; klavír

76 Rakoczy-Overture⁷²⁰

AN: Overture de l'Opéra La Captivité de Francois Rákoczy II.

TS: předehra

NO: orchestr⁷²¹; dechový orchestr⁷²²; čtyřruční klavír⁷²³; klavír⁷²⁴

⁷⁰⁸ KÉLER, Béla. Overture comique, Op.74. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1873/2. KŠMB/h – VI/1

⁷⁰⁹ KÉLER, Béla. Overture comique, Op.74. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1873/2.

⁷¹⁰ Aranžmá pro housle a klavír bylo vydáno až po Kélerově v září 1895.

⁷¹¹ KÉLER, Béla. Overture comique, Op.74. arr. G. Schlemüller. Violino e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1895/5.

⁷¹² KÉLER, Béla. Overture comique, Op.74. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1873/2. KŠMB/h – XXVI

⁷¹³ Přepřacováno ve Wiesbadenu 14. května 1869.

⁷¹⁴ KÉLER, Béla. Overture Romantique, Op.75. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1873/7. KŠMB/h – VI/1

⁷¹⁵ KÉLER, Béla. Overture Romantique, Op.75. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1873/7.

⁷¹⁶ KÉLER, Béla. Overture Romantique, Op.75. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1873/7. KŠMB/h – XXVI

⁷¹⁷ Orchestrální verze byla přepřacována v Pešti 4. června 1861.

⁷¹⁸ Dirigent orchestru: Franz von Suppé

⁷¹⁹ Transkripce pro housle a klavír byla dokončena 14. ledna 1852, pro čtyřruční klavír v Pešti 13. července 1861.

⁷²⁰ Rakoczy-Overture vznikla jako předehra k poslednímu dramatu Ede Szigligetiho „Die Gefangenschaft Franz Rákóczy des II“.

⁷²¹ KÉLER, Béla. Rákóczy-Overture, Op.76. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1878/2. KŠMB/h – VII/1

⁷²² KÉLER, Béla. Rákóczy-Overture, Op.76. Orchestra di fiati. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/9.

⁷²³ KÉLER, Béla. Rákóczy-Overture, Op.76. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1878/2.

⁷²⁴ KÉLER, Béla. Overture de l'Opéra La Captivité de Francois Rákoczy II., Op.76. Pianoforte. Pest: Rózsavölgyi es Társa, 1866/6.

D: Franz Rákoczy II. (1676-1735)⁷²⁵

P: Buda (otevření divadla), 14. září 1861, orchestr

A: KŠMB/h – VII/1 orchestrální partitura a party

1. vydání: Pest: Rózsavölgyi es Társa, červen 1866; klavír

77 Berliner Kinder

TS: valčík

NO: orchestr⁷²⁶; dechový orchestr – auth.⁷²⁷; čtyřruční klavír⁷²⁸; housle a klavír⁷²⁹; flétna a klavír⁷³⁰; klavír⁷³¹

D: Alma von Oppenfeld (1844-?)

DD: Wiesbaden, 3. března 1866; orchestr

P: Berlin (Tonhalle), 16. března 1866; orchestr

A: KŠMB/h – VIII/1 partitura pro orchestr a partitura a party pro dechový orchestr

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, září 1866; orchestr; klavír

78 Saison-Eröffnungs-Marsch

AN: 1864 Saison-Eröffnungs-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr⁷³²; dechový orchestr – auth.; klavír⁷³³

DD: Wiesbaden, 18. března 1864; dechový orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 534 partitura pro dechový orchestr

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, červen 1867; klavír

79 Mainzer Karnevals-Polka

TS: polka

NO: orchestr⁷³⁴; klavír⁷³⁵

P: Mainz; 28. leden 1867; orchestr

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, duben 1867; klavír

⁷²⁵ Franz Rákoczy byl sedmihradský kníže.

⁷²⁶ KÉLER, Béla. Berliner Kinder, Op.77. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1866/9. KŠMB/h – VIII/1

⁷²⁷ Verze pro dechový orchestr byla dokončena 29. května 1866.

⁷²⁸ KÉLER, Béla. Berliner Kinder, Op.77. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1867/6. KŠMB/h – VIII/1

⁷²⁹ KÉLER, Béla. Berliner Kinder, Op.77. Violino e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1867/8.

⁷³⁰ KÉLER, Béla. Berliner Kinder, Op.77. Flauto e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1867/8.

⁷³¹ KÉLER, Béla. Berliner Kinder, Op.77. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1866/9. KŠMB/h – XXVI

⁷³² KÉLER, Béla. Saison-Eröffnungs-Marsch, Op.78. Orchestra. Mainz: Schott, 1867/9. KŠMB/h – VIII/2

⁷³³ KÉLER, Béla. Saison-Eröffnungs-Marsch, Op.78. Pianoforte. Mainz: Schott, 1867/6. KŠMB/h – XXVI

⁷³⁴ KÉLER, Béla. Mainzer Karnevals-Polka, Op.79. Orchestra. Mainz: Schott, 1867/9. KŠMB/h – VIII/2

⁷³⁵ KÉLER, Béla. Mainzer Karnevals-Polka, Op.79. Pianoforte. Mainz: Schott, 1867/4. KŠMB/h – XXVI

80 Die Friedenstaube

AN: Le Messenger de la Paix

TS: polka – mazurka

NO: orchestr⁷³⁶; klavír⁷³⁷

D: Clotilde von La Roche-Starkenfels (1846 - ?)

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, červen 1868; klavír

81 Des Kriegers Heimkehr

TS: pochod

NO: orchestr⁷³⁸; dechový orchestr – auth.; klavír⁷³⁹

DD: Polzingen, 9. srpna 1866; dechový orchestr

P: Günzburg, 3. září 1866; dechový orchestr

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, červen 1868; klavír

82 Tanzlust

AN: Vive la danse

TS: valčík

NO: orchestr⁷⁴⁰; klavír⁷⁴¹

D: Bertha von La Roche-Starkenfels, rozená baronka von Fürstenwärther (1827–1901)

DD: Wiesbaden, 11. prosince 1867; orchestr

P: Mainz (Casino zum Frankfurter Hof), 27. ledna 1868; orchestr

A: KŠMB/h – VIII/4 orchestrální partitura

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, srpen 1868; klavír

83 Am schönen Rhein, gedenk' ich dein!

AN: Aux bords du Rhin, je pense á toi! Sur les bords enchanteurs du Rhin, je pense á toi!

TS: valčík

⁷³⁶ KÉLER, Béla. Die Friedenstaube, Op.80. Orchestra. Mainz: Schott, 1870/7. KŠMB/h – VIII/3

⁷³⁷ KÉLER, Béla. Die Friedenstaube, Op.80. Pianoforte. Mainz: Schott, 1868/6. KŠMB/h – XXVI

⁷³⁸ KÉLER, Béla. Des Kriegers Heimkehr, Op.81. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1870/7. KŠMB/h – VIII/1

⁷³⁹ KÉLER, Béla. Des Kriegers Heimkehr, Op.81. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1868/6. KŠMB/h – XXVI

⁷⁴⁰ KÉLER, Béla. Tanzlust, Op.82. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1869/3. KŠMB/h – VIII/4

⁷⁴¹ KÉLER, Béla. Tanzlust, Op.82. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1868/8. KŠMB/h – XXVI

NO: orchestr⁷⁴²; dechový orchestr⁷⁴³; housle a klavír⁷⁴⁴; flétna a klavír⁷⁴⁵; čtyřruční klavír⁷⁴⁶; klavír^{747 748}

DD: Wiesbaden; 28. dubna 1868; orchestr

P: Wiesbaden (Kursaal), 28. srpen 1868; orchestr

A: KŠMB/h – IX/1 orchestrální partitura a party

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, únor 1869; klavír⁷⁴⁹

84 Kimo-Kaimo-Galopp

TS: galop

NO: orchestr se sborem⁷⁵⁰; klavír⁷⁵¹

D: “věnováno klubu Kimo Kaimo ve Wiesbadenu“

DD: Wiesbaden, 12. ledna 1869; orchestr se sborem

P: Wiesbaden, 15. srpna 1870; orchestr se sborem

A: KŠMB/h – IX/2 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, červen 1870; orchestr se sborem

85 Rheinlust

TS: polka

NO: orchestr⁷⁵²; dechový orchestr⁷⁵³; klavír⁷⁵⁴

D: Edmund Neumann

DD: Wiesbaden, 1. února 1869; orchestr

P: Wiesbaden, 8. února 1869; orchestr

A: KŠMB/h – IX/4 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, prosinec 1870; klavír

⁷⁴² KÉLER, Béla. Am schönen Rhein, gedenk ich dein, Op.83. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1869/8. KŠMB/h – IX/1

⁷⁴³ KÉLER, Béla. Am schönen Rhein, gedenk ich dein, Op.83. Orchestra di fiati. Berlin: Bote & Bock, 1870/12.

⁷⁴⁴ KÉLER, Béla. Am schönen Rhein, gedenk ich dein, Op.83. Violino e Pianoforte.. Berlin: Bote & Bock, 1870/2.

⁷⁴⁵ KÉLER, Béla. Am schönen Rhein, gedenk ich dein, Op.83. Flauto e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1870/2

⁷⁴⁶ KÉLER, Béla. Am schönen Rhein, gedenk ich dein, Op.83. Piano 4 Hands. Berlin: Bote & Bock, 1869/8. KŠMB/h – IX/1

⁷⁴⁷ KÉLER, Béla. Am schönen Rhein, gedenk ich dein, Op.83. Piano. Berlin: Bote & Bock, 1869/4. KŠMB/h – XXVI

⁷⁴⁸ KÉLER, Béla. Am schönen Rhein gedenk ich dein, Op.83. Neueumgearb. u. m. patriotischen Liedern u. einer Schlacht-Musik verm. Aufl. Piano. Berlin: Bote & Bock, 1871/1.

⁷⁴⁹ Nová klavírní verze s vlasteneckými písněmi a bitevní hudbou vyšla v lednu 1871.

⁷⁵⁰ KÉLER, Béla. Kimo Kaimo Galopp, Op.84. Orchestra e choro. Berlin: Bote & Bock, 1870/6. KŠMB/h – IX/2

⁷⁵¹ KÉLER, Béla. Kimo Kaimo Galopp, Op.84. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1870/12. KŠMB/h – XXVI

⁷⁵² KÉLER, Béla. Rheinlust, Op.85. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1871/10. KŠMB/h – IX/4

⁷⁵³ KÉLER, Béla. Rheinlust, Op.85. Orchestra di fiati. Berlin: Bote & Bock, 1872/5. KŠMB/h – IX/4

⁷⁵⁴ KÉLER, Béla. Rheinlust, Op.85. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1870/12. KŠMB/h – XXVI

86 Merkur-Galopp

TS: galop

NO: orchestr⁷⁵⁵; klavír⁷⁵⁶

D: Gustav Kern – „Věnováno příteli Gustavu Kernovi z Pešti.“

DD: Wiesbaden, 14. června 1869; orchestr

P: Wiesbaden (Hotel Victoria), 8. ledna 1871; orchestr

A: KŠMB/h – IX/5 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, prosinec 1870; orchestr; klavír

87 Der Alpenjäger

TS: štýrský pochod

NO: orchestr⁷⁵⁷; dechový orchestr^{758 759}; čtyřruční klavír⁷⁶⁰; klavír⁷⁶¹; citera⁷⁶²

DD: Würzburg, 3. února 1870; orchestr

A: KŠMB/h–X/1 orchestrální partitura; OSZK – Ms. Mus. 537 transkripce pro citeru

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, prosinec 1870; orchestr

88 Deutsches Gemüthsleben

TS: valčík

NO: orchestr⁷⁶³; čtyřruční klavír⁷⁶⁴; housle (flétna) a klavír⁷⁶⁵; klavír⁷⁶⁶

DD: Würzburg, 29. března 1870; orchestr

P: Wiesbaden (Hotel Victoria), 21. února 1871, orchestr

A: KŠMB/h–X/2 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, květen 1871; orchestr; klavír

89 Husaren-Galopp

TS: galop

⁷⁵⁵ KÉLER, Béla. Merkur-Galopp, Op.86. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1870/12. KŠMB/h – IX/5

⁷⁵⁶ KÉLER, Béla. Merkur-Galopp, Op.86. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1870/12. KŠMB/h – XXVI

⁷⁵⁷ KÉLER, Béla. Der Alpenjäger-Marsch, Op.87. In: Sammlung von Tänzen und Märschen. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1870/12. KŠMB/h–X/1

⁷⁵⁸ Verze skladby pro dechový orchestr byla dokončena 14. února 1870 ve Würzburgu.

⁷⁵⁹ KÉLER, Béla. Der Alpenjäger-Marsch, Op.87. Orchestra di fiati. Berlin: Bote & Bock, 1871/7. KŠMB/h–X/1

⁷⁶⁰ KÉLER, Béla. Der Alpenjäger-Marsch, Op.87. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1877/1.

⁷⁶¹ KÉLER, Béla. Der Alpenjäger-Marsch, Op.87. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1871/7. KŠMB/h – XXVI

⁷⁶² KÉLER, Béla. Der Alpenjäger-Marsch, Op.87. Zither. Berlin: Bote & Bock, 1877/5-6.

⁷⁶³ KÉLER, Béla. Deutsches Gemüthsleben Walzer, Op.88. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1871/5. KŠMB/h–X/2

⁷⁶⁴ KÉLER, Béla. Deutsches Gemüthsleben Walzer, Op.88. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1872/3. KŠMB/h–X/2

⁷⁶⁵ KÉLER, Béla. Deutsches Gemüthsleben Walzer, Violino (Flauto) e Pianoforte. Op.88. Berlin: Bote & Bock, 1872/3.

⁷⁶⁶ KÉLER, Béla. Deutsches Gemüthsleben Walzer, Op.88. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1871/5. KŠMB/h – XXVI

NO: orchestr⁷⁶⁷; dechový orchestr⁷⁶⁸; klavír⁷⁶⁹

D: „věnováno důstojnickému sboru 2. rýnského husarského pluku č. 9 na památku brilantní útoku Amiens 27. listopadu 1870.“

DD: Wiesbaden, 3. ledna 1871; orchestr

P: Wiesbaden (Hotel Victoria), 26. ledna 1871; orchestr

A: KŠMB/h–X/3 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, říjen 1871; orchestr; klavír

90 Deutscher Kaisermarsch

TS: pochod

NO: orchestr⁷⁷⁰; dechový orchestr⁷⁷¹; klavír⁷⁷²

DD: 29. března 1871; dechový orchestr

P: Wiesbaden (Kursaal), 21. května 1871; orchestr

A: KŠMB/h – XI/1 orchestrální partitura a party⁷⁷³

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, říjen 1871; klavír

91 Österreich-Ungarn⁷⁷⁴

TS: valčík

NO: orchestr⁷⁷⁵; čtyřruční klavír⁷⁷⁶; housle a klavír⁷⁷⁷; klavír⁷⁷⁸

D: Hrabě Julius Andrassy starší (1823–1890)⁷⁷⁹

DD: Wiesbaden, 25. ledna 1871; orchestr

P: Wiesbaden (Hotel Victoria), 12. května 1871, orchestr

A: KŠMB/h – XI/2 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, březen 1873; klavír

⁷⁶⁷ KÉLER, Béla. Husaren-Galopp, Op.88. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1871/10. KŠMB/h–X/3

⁷⁶⁸ KÉLER, Béla. Husaren-Galopp, Op.88. Orchestra di fiati. Berlin: Bote & Bock, 1872/5. KŠMB/h–X/3

⁷⁶⁹ KÉLER, Béla. Husaren-Galopp, Op.88. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1871/10. KŠMB/h – XXVI

⁷⁷⁰ KÉLER, Béla. Deutscher Kaiser-Marsch, Op.90. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1872/8-9. KŠMB/h – XI/1

⁷⁷¹ KÉLER, Béla. Deutscher Kaiser-Marsch, Op.90. Orchestra di fiati. Berlin: Bote & Bock, 1872/5. KŠMB/h – XI/1

⁷⁷² KÉLER, Béla. Deutscher Kaiser-Marsch, Op.90. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1871/10. KŠMB/h – XXVI

⁷⁷³ Orchestrální verze skladby byla dokončena 17. května 1871 ve Wiesbadenu.

⁷⁷⁴ První náčrt skladby byl napsán ve Würzburgu 17. března 1870 pod názvem Die Dualisten. Skica tohoto klavírního partu se nachází v KŠMB/h – XXIV/4-6.

⁷⁷⁵ KÉLER, Béla. Oesterreich-Ungarn Walzer, Op.91. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, ca.1873. KŠMB/h – XI/2

⁷⁷⁶ KÉLER, Béla. Oesterreich-Ungarn Walzer, Op.91. Piano a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, ca.1873.

⁷⁷⁷ KÉLER, Béla. Oesterreich-Ungarn Walzer, Op.91. Violino e Piano. Berlin: Bote & Bock, ca.1872.

⁷⁷⁸ KÉLER, Béla. Oesterreich-Ungarn Walzer, Op.91. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1873/3. KŠMB/h – XXVI

⁷⁷⁹ Hrabě Julius Andrassy starší je rodák z Vlachova u Rožňavy. Byl prvním uherským ministerským předsedou. Je pochován v Trebišově.

92 Eine Liebesgabe

AN: Don d'amour

TS: polka

NO: orchestr⁷⁸⁰; klavír⁷⁸¹

DD: Wiesbaden, 11. listopadu 1871; orchestr

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, únor 1873; orchestr

93 Auf Flügeln der Liebe

AN: Sur les Ailes de l'Amour

TS: valčík

NO: orchestr – auth.; čtyřruční klavír⁷⁸²; klavír⁷⁸³

DD: Wiesbaden, 17. srpna 1872; orchestr

P: Wiesbaden, 30. srpna 1872; orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 497 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, září 1874; klavír

94 Traumglück

TS: polka – mazurka

NO: orchestr⁷⁸⁴; klavír⁷⁸⁵

DD: Wiesbaden, 23. srpna 1872; orchestr

P: Wiesbaden, 30. října 1872; orchestr

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, březen 1875; orchestr

95 Tempelweihe

AN: Tempelweihe, Fest—Overture, Inauguration du Temple

TS: předehra

NO: orchestr⁷⁸⁶; čtyřruční klavír⁷⁸⁷; klavír⁷⁸⁸

D: k slavnostnímu otevření nové synagogy ve Wiesbadenu

P: Wiesbaden (Kursaal), 12. srpna 1869; orchestr

⁷⁸⁰ KÉLER, Béla. Eine Liebesgabe, Op.92. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1873/2. KŠMB/h – XI/3

⁷⁸¹ KÉLER, Béla. Eine Liebesgabe, Op.92. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1873/3. KŠMB/h – XXVI

⁷⁸² KÉLER, Béla. Auf Flügeln der Liebe, Op.93. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1875/3.

⁷⁸³ KÉLER, Béla. Auf Flügeln der Liebe, Op.93. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1874/9. KŠMB/h – XXVI

⁷⁸⁴ KÉLER, Béla. Traumglück, Op.94. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1875/3. KŠMB/h – XI/4

⁷⁸⁵ KÉLER, Béla. Traumglück, Op.94. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 18???. KŠMB/h – XXVI

⁷⁸⁶ KÉLER, Béla. Tempelweihe, Op.95. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1874/5. KŠMB/h – XII/1

⁷⁸⁷ KÉLER, Béla. Tempelweihe, Op.95. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1874/5.

⁷⁸⁸ KÉLER, Béla. Tempelweihe, Op.95. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1874/5. KŠMB/h – XXVI

A: KŠMB/h – XII/1 orchestrální partitura

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel, květen 1874; orchestr; čtyřruční klavír; klavír

96 Aelpler's Lust

AN: Plaisir de Montagnard des Alpes

TS: štýrské tance

NO: orchestr⁷⁸⁹; housle a orchestr – auth.; housle a klavír⁷⁹⁰; klavír⁷⁹¹

DD: Berlin, 7. srpna 1854; housle a orchestr

A: OSKZ – Ms. Mus. 498 partitura pro housle a orchestr

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, květen 1874; klavír

97 Mazur Przemysłski

AN: Gruss and an das Ilte Batalion; Gruss and an das IVte Batalion

TS: mazurka

NO: orchestr⁷⁹²; dechový orchestr – auth.; klavír⁷⁹³

D: „věnováno důstojnickému sboru 10. pěšího pluku svobodného pána von Handela, dříve hraběte Mazzuchelliho“

DD: Debrecen, 5. ledna 1858; orchestr

A: KŠMB/h – XII/3 partitury pro orchestr a dechový orchestr

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, květen 1874; klavír

98 Serenata Veneziana

AN: Il roccordo di Venezia; Erinnerung an Venedig; Serenata Veneziana quasi Cavatina; Venetianische Serenade

TS: kavatina

NO: kornet a orchestr⁷⁹⁴; kornet a klavír⁷⁹⁵; klavír⁷⁹⁶

DD: Wiesbaden, 23. května 1872; kornet a orchestr

A: KŠMB/h – XII/4 partitura pro kornet a orchestr

1. vydání: Mainz: B. Schott's Söhne, listopad 1873; kornet a orchestr

⁷⁸⁹ KÉLER, Béla. Aelpler's Lust, Steyrische Tänze, op.96. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1877/1. KŠMB/h – XII/2

⁷⁹⁰ KÉLER, Béla. Aelpler's Lust, Steyrische Tänze, op.96. Violino e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/7-8.

⁷⁹¹ KÉLER, Béla. Aelpler's Lust, Steyrische Tänze, op.96. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1874/5. KŠMB/h – XXVI

⁷⁹² KÉLER, Béla. Mazur Przemysłski, Op.97. Orchestra. Berlin: Bote & Bock. 1875/4. KŠMB/h – XII/3

⁷⁹³ KÉLER, Béla. Mazur Przemysłski, Op.97. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1874/5. KŠMB/h – XXVI

⁷⁹⁴ KÉLER, Béla. Serenata Veneziana, Op.98. Cornet e Orchestra. Mainz: Schott, 1873/11. KŠMB/h – XII/4

⁷⁹⁵ KÉLER, Béla. Serenata Veneziana, Op.98. Cornet e Pianoforte. Mainz: Schott, 1879/10.

⁷⁹⁶ KÉLER, Béla. Serenata Veneziana, Op.98. Pianoforte. Mainz: Schott, 1874/1. KŠMB/h – XXVI

99 Die Glücksgöttin

TS: polka-francaise

NO: orchestr⁷⁹⁷; klavír⁷⁹⁸

DD: Wiesbaden, 6. prosince 1872; orchestr

P: Wiesbaden (Kursaal), 28. prosince 1872; orchestr

A: KŠMB/h – XIII/1 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, květen 1874; klavír

100 Die letzten Glücksstunden

AN: Derniers moments de bonheur

TS: valčík

NO: orchestr⁷⁹⁹; čtyřruční klavír⁸⁰⁰; housle (flétna) a klavír⁸⁰¹; klavír⁸⁰²

D: K ukončení provozu lázeňského kasina ve Wiesbadenu

DD: Wiesbaden, 22. listopadu 1872; orchestr

P: Wiesbaden (Kursaal), 28. prosince 1872; orchestr

A: KŠMB/h – XIII/2 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, prosinec 1875; čtyřruční klavír

101 Romantisches Leben

AN: Bartfelder Bade Saison 1844

TS: valčík

NO: orchestr⁸⁰³; klavír⁸⁰⁴

DD: Galizien, jaro 1844; klavír⁸⁰⁵

A: OSZK – Ms. Mus. 622 klavírní partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, prosinec 1875; orchestr

⁷⁹⁷ KÉLER, Béla. Die Glücksgöttin, Op.99. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1875/3. KŠMB/h – XIII/1

⁷⁹⁸ KÉLER, Béla. Die Glücksgöttin, Op.99. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1874/5. KŠMB/h – XXVI

⁷⁹⁹ KÉLER, Béla. Die letzten Glücksstunden, Op.100. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1875/3, KŠMB/h – XIII/2

⁸⁰⁰ KÉLER, Béla. Die letzten Glücksstunden, Op.100. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1875/12. KŠMB/h – XIII/2

⁸⁰¹ KÉLER, Béla. Die letzten Glücksstunden, Op.100. Violino (flauto) e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1880/1.

⁸⁰² KÉLER, Béla. Die letzten Glücksstunden, Op.100. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 18??. KŠMB/h – XXVI

⁸⁰³ KÉLER, Béla. Romantisches Leben, Op.101. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1875/12.

⁸⁰⁴ KÉLER, Béla. Romantisches Leben, Op.101. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/3-4.

⁸⁰⁵ Orchestrální transkripce klavírního valčíku Bartfelder Bade Saison z roku 1844 byla dokončena 7. října 1869 ve Wiesbadenu pod novým názvem Romantisches Leben.

102 Die schöne Reiterin

AN: Rotter Row

TS: galop

NO: orchestr.⁸⁰⁶; klavír⁸⁰⁷

DD: London (Brinxton), 19. června 1873; orchestr

P: London (Covent Garden), 11. září 1874; orchestr

A: KŠMB/h – XIII/3 orchestrální partitura a party

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, září 1876; klavír

103 Ach Liebste, wenn ich bei Dir bin

AN: Ach dearest were I by Huy Side

T: Rudolf Hirsch

TS: píseň

NO: kornet (křídlovka) a orchestr – auth.⁸⁰⁸; zpěv a klavír⁸⁰⁹

DD: 1845 (?), zpěv a klavír

A: KŠMB/h – XIII/4 kornet (křídlovka) a orchestr; zpěv a klavír

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, červenec 1877; zpěv a klavír

104 An der Themse Strand

AN: Aux Bords de la Tamise; On the Banks of the Thames

TS: valčík

NO: orchestr.⁸¹⁰; housle a klavír⁸¹¹; čtyřruční klavír⁸¹²; klavír⁸¹³; citera⁸¹⁴

DD: Wiesbaden, 7. listopadu 1873; orchestr

P: London (Covent Garden), 14. září 1874; orchestr

A: KŠMB/h – XIII/5 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, květen 1876; klavír

105 Entre Calais et Dover

AN: Entre Calais et Dovres; Zwischen Dover und Calais

⁸⁰⁶ KÉLER, Béla. Die schöne Reiterin, Op.102. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1877/5-6. KŠMB/h – XIII/3

⁸⁰⁷ KÉLER, Béla. Die schöne Reiterin, Op.102. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/9.

⁸⁰⁸ Transkripce skladby pro kornet a orchestr byla dokončena 2. srpna 1880 v Bardejovských Kúpelích.

⁸⁰⁹ KÉLER, Béla. Ach Liebste, wenn ich bei Dir bin, Op.104. Voce e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/7.

⁸¹⁰ KÉLER, Béla. An der Themse Strand, Op.104. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1876/9. KŠMB/h – XIII/5

⁸¹¹ KÉLER, Béla. An der Themse Strand, Op.104. Violino e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1878/4

⁸¹² KÉLER, Béla. An der Themse Strand, Op.104. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1876/6

⁸¹³ KÉLER, Béla. An der Themse Strand, Op.104. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/5. KŠMB/h – XIII/5

⁸¹⁴ KÉLER, Béla. An der Themse Strand, Op.104. Zithere. arr. Fr. Gutmann. Berlin: Bote & Bock, 1877/10

TS: galop

NO: orchestr⁸¹⁵; klavír⁸¹⁶

DD: Bad Ems, 14. srpna 1874; orchestr

P: London (Covent Garden), 5. září 1874; orchestr

A: KŠMB/h – XIV/1 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, září 1876; klavír

106 Die Fremdlinge

AN: Befreyungs Walzer

TS: valčík

NO: orchestr⁸¹⁷; klavír⁸¹⁸

DD: Wien, 3. ledna 1856; orchestr

P: Vídeň (Dommayers Casino), 16. ledna 1856; orchestr

A: KŠMB/h – XIV/2 orchestrální partitura; OSZK – Ms. Mus. 627 klavír – fragment

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, září 1876; orchestr; klavír

107 Diana

AN: Diana-Galop

TS: galop

NO: orchestr⁸¹⁹; klavír⁸²⁰

DD: Wiesbaden, 16. dubna 1874; orchestr

P: London (Covent Garden), 30. září 1874; orchestr

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, září 1876; orchestr; klavír

108 Ungarische Lustspiel-Ouverture

TS: předehra

⁸¹⁵ KÉLER, Béla. Entre Calais et Dovres, Op.105. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1878/4. KŠMB/h – XIV/1

⁸¹⁶ KÉLER, Béla. Entre Calais et Dovres, Op.105. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/9. KŠMB/h – XIV/1

⁸¹⁷ KÉLER, Béla. Die Fremdlinge, Op.106. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1876/9. KŠMB/h – XIV/2

⁸¹⁸ KÉLER, Béla. Die Fremdlinge, Op.106. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/9.

⁸¹⁹ KÉLER, Béla. Diana Galop, Op.107. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1876/9. KŠMB/h – XIV/3

⁸²⁰ KÉLER, Béla. Diana Galop, Op.107. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/9. KŠMB/h – XIV/3

NO: orchestr⁸²¹; dechový orchestr⁸²²; osmíruční klavír (2 klavíry)⁸²³; čtyřruční klavír, housle a violoncello⁸²⁴; housle a klavír⁸²⁵; flétna a klavír⁸²⁶; čtyřruční klavír⁸²⁷; klavír⁸²⁸

DD: Wiesbaden, 1. května 1873; orchestr

A: KŠMB/h – XIV/4 orchestrální partitura

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel, říjen 1874; čtyřruční klavír; klavír

109 La belle Anglaise

TS: polka – mazurka

NO: orchestr⁸²⁹; klavír⁸³⁰

DD: Wiesbaden, 21. listopadu 1873; orchestr

P: London (Covent Garden), 26. září 1874; orchestr

A: KŠMB/h – XIV/5 orchestrální partitura a party

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, září 1876; klavír

110 Lerchen-Schwingen

TS: valčík

NO: orchestr⁸³¹; klavír⁸³²

DD: Berlin, 22. květen 1854; orchestr⁸³³

P: Berlin, 31. května 1854; orchestr

A: KŠMB/h – XIV/6 orchestrální partitura (1854); orchestrální partitura (1874)

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, září 1876; klavír

111 Französische Lustspiel-Ouverture

AN: Overture francaise; Overture im französischen Styl

⁸²¹ KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 18??. KŠMB/h – XIV/4

⁸²² KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. Orchestra di fiati. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/2.

⁸²³ KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. arr. T. Herbert. 2 Pianoforti a otto mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1882/3

⁸²⁴ KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. arr. T. Herbert. Pianoforte a quattro mani, Violino e violoncello. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1882/11

⁸²⁵ KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. Violino e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1882/5.

⁸²⁶ KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. arr. T. Herbert. Flauto e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1883/6.

⁸²⁷ KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. Pianoforte a quattro mani, Leipzig: C.F.W. Siegel, 1874/10.

⁸²⁸ KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. Pianoforte, Leipzig: C.F.W. Siegel, 1874/10.

⁸²⁹ KÉLER, Béla. La belle Anglaise, Op.109. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1878/4. KŠMB/h – XIV/5

⁸³⁰ KÉLER, Béla. La belle Anglaise, Op.109. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/9.

⁸³¹ KÉLER, Béla. Lerchen-Schwingen, Op.110. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1878/5-6.

⁸³² KÉLER, Béla. Lerchen-Schwingen, Op.110. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/9.

⁸³³ Skladba byla přepracována 28. dubna 1874 ve Wiesbadenu.

TS: předehra

NO: orchestr⁸³⁴; osmíruční klavír⁸³⁵; čtyřruční klavír⁸³⁶; flétna a klavír⁸³⁷; klavír⁸³⁸

DD: Wiesbaden, 9. dubna 1874; orchestr

P: Wiesbaden, 18. června 1874; orchestr

A: KŠMB/h – XV/1 orchestrální partitura

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel, červen 1875; orchestr; čtyřruční klavír; klavír

112 In der neuen Heimath

AN: In her Neue Home

TS: valčík

NO: orchestr⁸³⁹; čtyřruční klavír⁸⁴⁰; klavír⁸⁴¹; citera⁸⁴²

DD: Bad Ems, 23. července 1874; orchestr

P: London (Covent Garden), 5. září 1874; orchestr

A: KŠMB/h – XV/2 orchestrální partitura a party

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, únor 1877; orchestr

113 Ehret die Frauen

AN: Honneur aux Dames

TS: valčík

NO: orchestr⁸⁴³; čtyřruční klavír⁸⁴⁴; housle (flétna) a klavír⁸⁴⁵; klavír⁸⁴⁶

D: „věnováno Jejímu královskému Veličenstvu Alexandře, princezně z Walesu.“

DD: London, 16. dubna 1875; orchestr

A: KŠMB/h – XV/3 orchestrální partitura

⁸³⁴ KÉLER, Béla. Französische Lustspiel-Ouverture, Op.111. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1875/6. KŠMB/h – XV/1

⁸³⁵ KÉLER, Béla. Französische Lustspiel-Ouverture, Op.111. arr. T. Herbert. 2 Pianoforti a otto mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 18??.

⁸³⁶ KÉLER, Béla. Französische Lustspiel-Ouverture, Op.111. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1875/6.

⁸³⁷ KÉLER, Béla. Französische Lustspiel-Ouverture, Op.111. arr. T. Herbert. Flauto e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1883/6.

⁸³⁸ KÉLER, Béla. Französische Lustspiel-Ouverture, Op.111. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1875/6.

⁸³⁹ a) KÉLER, Béla. In der neuen Heimath, Op.112. Orchestra. Berlin: Bote & Bock. 1877/2.

⁸⁴⁰ KÉLER, Béla. In der neuen Heimath, Op.112. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock. 1877/3.

⁸⁴¹ KÉLER, Béla. In der neuen Heimath, Op.112. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock. 1877/3.

⁸⁴² KÉLER, Béla. In der neuen Heimath, Op.112. arr. Fr. Gutmann. Zither. Berlin: Bote & Bock. 1878/4.

⁸⁴³ KÉLER, Béla. Ehret die Frauen, Op.113. Orchestra. Berlin: Bote & Bock. 1877/9.

⁸⁴⁴ KÉLER, Béla. Ehret die Frauen, Op.113. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock. 1877/3.

⁸⁴⁵ KÉLER, Béla. Ehret die Frauen, Op.113. Violino (Flauto) e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock. 1877/3.

⁸⁴⁶ KÉLER, Béla. Ehret die Frauen, Op.113. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock. 1877/3. KŠMB/h – XV/3

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, březen 1877; čtyřruční klavír; housle (flétna) a klavír; klavír

114 Mit Anmuth und Grazie

AN: La Gracieuse

TS: polka – mazurka

NO: orchestr⁸⁴⁷; klavír⁸⁴⁸

DD: Wiesbaden, 9. června 1874; orchestr

A: KŠMB/h – XV/4 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, červenec 1877; klavír

115 Westbournia-Galopp

TS: galop

NO: orchestr⁸⁴⁹; klavír⁸⁵⁰

D: „věnován doktoru Edwardsovi“⁸⁵¹

DD: London, 12. ledna 1875; orchestr

A: KŠMB/h – XV/5 orchestrální partitura a party

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, září 1877; klavír

116 Hoch zu Ross

AN: Viva la Cavallerie

TS: galop

NO: orchestr⁸⁵²; klavír⁸⁵³

DD: London, 8. května 1875; orchestr

A: KŠMB/h – XV/6 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, květen/červen 1877; klavír

117 Frohsinn

AN: La Gaiete

TS: polka – mazurka

⁸⁴⁷ KÉLER, Béla. Mit Anmuth und Grazie. Op. 114. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1878/4. KŠMB/h – XV/4

⁸⁴⁸ KÉLER, Béla. Mit Anmuth und Grazie. Op. 114. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/7.

⁸⁴⁹ KÉLER, Béla. Westbournia-Galopp, op.115. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1880/9. KŠMB/h – XV/5

⁸⁵⁰ KÉLER, Béla. Westbournia-Galopp, op.115. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/9. KŠMB/h – XV/5

⁸⁵¹ Operatér Bély Kélera v Londýně.

⁸⁵² KÉLER, Béla. Hoch zu Ross, Op.116. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1878/12. KŠMB/h – XV/6

⁸⁵³ KÉLER, Béla. Hoch zu Ross, Op.116. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/5-6. KŠMB/h – XV/6

NO: orchestr⁸⁵⁴; dechový orchestr⁸⁵⁵; klavír⁸⁵⁶

DD: London, 27. května 1875; orchestr

A: KŠMB/h – XV/7 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, červenec 1877; klavír

118 Für Herz und Gemüth

AN: Pour coeur et l'âme; Münchener Debut-Walzer

TS: valčík

NO: orchestr⁸⁵⁷; čtyřruční klavír⁸⁵⁸; housle (flétna) a klavír⁸⁵⁹; klavír⁸⁶⁰

DD: London, 8. června 1875; orchestr

P: Mnichov (Englischer Garten) München, 7. srpna 1877, orchestr

A: KŠMB/h – XVI/1 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, říjen 1878; klavír

119 Sempre Crescendo-Galopp

TS: galop

NO: orchestr⁸⁶¹; klavír⁸⁶²

D: Leonie Diósy

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, říjen 1878; klavír

120 Magyar-Népdal-Induló

AN: Ungarischer Volkslieder-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr⁸⁶³; dechový orchestr – auth.; klavír⁸⁶⁴

DD: Debrecen, 9. srpna 1858; dechový orchestr⁸⁶⁵

A: KŠMB/h – XVI/3 orchestrální partitura; OSZK – Ms. Mus. 539 partitura pro dechový orchestr

⁸⁵⁴ KÉLER, Béla. Frohsinn. Polka-Mazurka, Op.117. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1879/1. KŠMB/h – XV/7

⁸⁵⁵ KÉLER, Béla. Frohsinn. Polka-Mazurka, Op.117. Orchestra di fiati. Berlin: Bote & Bock, 18???. KŠMB/h – XV/7

⁸⁵⁶ KÉLER, Béla. Frohsinn. Polka-Mazurka, Op.117. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/7.

⁸⁵⁷ KÉLER, Béla. Für Herz und Gemüth. Walzer, Op.118. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1879/1. KŠMB/h – XVI/1

⁸⁵⁸ KÉLER, Béla. Für Herz und Gemüth. Walzer, Op.118. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1879/7. KŠMB/h – XVI/1

⁸⁵⁹ KÉLER, Béla. Für Herz und Gemüth. Walzer, Op.118. Violino (flauto) e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1880.

⁸⁶⁰ KÉLER, Béla. Für Herz und Gemüth. Walzer, Op.118. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1878.

⁸⁶¹ KÉLER, Béla. Sempre crescendo Galopp, Op.119. Orchestra Berlin: Bote & Bock, 1879/4. KŠMB/h – XVI/2

⁸⁶² KÉLER, Béla. Sempre crescendo Galopp, Op.119. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1878/10. KŠMB/h – XVI/2

⁸⁶³ KÉLER, Béla. Ungarischer Volkslieder-Marsch, Op.120. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1879/1. KŠMB/h – XVI/3

⁸⁶⁴ KÉLER, Béla. Ungarischer Volkslieder-Marsch, Op.120. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/9.

⁸⁶⁵ Orchestrální verze skladby byla dokončena 13. června 1861 v Pešti.

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, září 1877; klavír

121 Zaubergeige-Marsch⁸⁶⁶

AN: Zaubergeige-Marsch nach Motiven aus Offenbach's gleichnam Operette

TS: pochod

NO: orchestr⁸⁶⁷; dechový orchestr – auth.; klavír⁸⁶⁸

DD: Hermannstadt, 25. září 1859; dechový orchestr

A: KŠMB/h – XVI/4 orchestrální partitura; OSZK – Ms. Mus. 540 partitura pro dechový orchestr

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, září 1877; klavír

122 Hymens Blumen-Spende

TS: valčík

NO: orchestr⁸⁶⁹; čtyřruční klavír⁸⁷⁰; housle (flétna) a klavír⁸⁷¹; klavír⁸⁷²

D: „Jeho veličenstvu vévodovi Adolfovi z Nassau a jejímu veličenstvu vévodkyni Adeleide z Nassau k oslavě jejich stříbrné svatby.

DD: London, 25. června 1875; orchestr

P: Hamburk, 3. ledna 1878; orchestr

A: KŠMB/h – XVII/1 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, červen 1876; klavír

123 Erinnerung an Hermannstadt⁸⁷³

AN: Nagy–Szebeni emlék

TS: čardáš

NO: orchestr⁸⁷⁴; čtyřruční klavír⁸⁷⁵; klavír⁸⁷⁶

⁸⁶⁶ Pochod je napsán na motivy Offenbachovy operety La Violoneux / Die Zaubergeige

⁸⁶⁷ KÉLER, Béla. Zaubergeige-Marsch, Op.121. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1879/3. KŠMB/h – XVI/4

⁸⁶⁸ KÉLER, Béla. Zaubergeige-Marsch, Op.121. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/9.

⁸⁶⁹ KÉLER, Béla. Hymens Blumen-Spende, Op.122. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1878/4. KŠMB/h – XVII/1

⁸⁷⁰ KÉLER, Béla. Hymens Blumen-Spende, Op.122. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1879/7. KŠMB/h – XVII/1

⁸⁷¹ KÉLER, Béla. Hymens Blumen-Spende, Op.122. Violino e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1880/1.

⁸⁷² KÉLER, Béla. Hymens Blumen-Spende, Op.122. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/6.

⁸⁷³ 8. tanec ze série 8 Uherských tanců.

⁸⁷⁴ KÉLER, Béla. Erinnerung an Hermannstadt, Op.123. Ungarische Tänze für grosse Orchester (No.8). Offenbach: Johann André, 1881/4. KŠMB/h – XVII/2

⁸⁷⁵ KÉLER, Béla. Erinnerung an Hermannstadt, Op.123. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.8). Offenbach: Johann André, 1877/8. KŠMB/h – XVII/2

⁸⁷⁶ KÉLER, Béla. Erinnerung an Hermannstadt, Op.123. Ungarische Tänze für Pianoforte. (No.8). Offenbach: Johann André, 1880/10.

1. vydání: Offenbach: Johann André, srpen 1877; čtyřruční klavír

124 Polemische Takte

typ skladby valčík

NO: orchestr⁸⁷⁷; klavír⁸⁷⁸

D: věnováno na oslavu prvních Dnů německých novinářů ve Wiesbadenu (20.-22. srpna 1876)

DD: Berlin, 10. srpna 1876; orchestr

P⁸⁷⁹: Wiesbaden (Kursaal), 20. srpna 1876; orchestr

A: KŠMB/h – XVII/3 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, listopad/prosinec 1881; klavír

125 Erinnerung an den Gletschergarten in Luzern⁸⁸⁰

AN: Souvenir de Lucerne

TS: valčík

NO: orchestr⁸⁸¹; čtyřruční klavír⁸⁸²; klavír⁸⁸³

DD: Wiesbaden, 1. března 1877; orchestr

P: Mnichov, Englischer Garten, 23. června 1877; orchestr

A: KŠMB/h – XVIII/1 orchestrální partitura

1. vydání: Zürich/Leipzig: Gebrüder Hug & Co., květen/červen 1877; čtyřruční klavír

126 Das Vaterland hoch

AN: Eljen a Haza; Ungarischer Patrioten-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr⁸⁸⁴; čtyřruční klavír⁸⁸⁵; klavír⁸⁸⁶

DD: London, 25. června 1875; orchestr

P: Berlin, 12. srpna 1876; orchestr

⁸⁷⁷ KÉLER, Béla. Polemische Takte, Op.124. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1882/5. KŠMB/h – XVII/3

⁸⁷⁸ KÉLER, Béla. Polemische Takte, Op.124. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1881/11-12.

⁸⁷⁹ Premiéru skladby dirigoval Louis Lüstens, tehdejší kapelník lázeňského orchestru ve Wiesbadenu.

⁸⁸⁰ Ve finále valčíku je použita píseň Hoch vom Dachstein, která se v roce 1929 stala hymnou rakouské spolkové země Štýrsko a je známá pod názvem Dachsteinlied.

⁸⁸¹ KÉLER, Béla. Erinnerung an den Gletschergarten in Luzern, op. 125. Orchestra. Zürich: Gebrüder Hug & Co., 1877/9. KŠMB/h – XVIII/1

⁸⁸² KÉLER, Béla. Erinnerung an den Gletschergarten in Luzern, op. 125. Pianoforte a quattro mani. Zürich: Gebrüder Hug & Co., 1877/5-6. KŠMB/h – XVIII/1

⁸⁸³ KÉLER, Béla. Erinnerung an den Gletschergarten in Luzern, op. 125. Pianoforte. Leipzig: Gebrüder Hug & Co., 1888/12.

⁸⁸⁴ KÉLER, Béla. Eljen a Haza, Op.126. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1879/7.

⁸⁸⁵ KÉLER, Béla. Eljen a Haza, Op.126. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1878/4.

⁸⁸⁶ KÉLER, Béla. Eljen a Haza, Op.126. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/9.

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, září 1877; klavír

127 Russischer-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr⁸⁸⁷; dechový orchestr– auth.; čtyřruční klavír⁸⁸⁸; klavír⁸⁸⁹

DD: Wiesbaden, 18. prosince 1876; orchestr

A: KŠMB/h – XVIII/2 orchestrální partitura; party pro dechový orchestr

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, duben 1878; čtyřruční klavír; klavír

128 Türkischer-Marsch

TS: pochod

NO: orchestr⁸⁹⁰; dechový orchestr– auth.; čtyřruční klavír⁸⁹¹; klavír⁸⁹²

DD: Wiesbaden, 16. prosince 1876; orchestr

A: KŠMB/h – XVIII/2 orchestrální partitura; party pro dechový orchestr

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, duben 1878; čtyřruční klavír; klavír

129 Am Züricher See

AN: Züricher Tonhalle-Polka

TS: Polka-francaise

NO: orchestr – auth.; klavír⁸⁹³

DD: Wiesbaden, 26. ledna 1874; orchestr

P: Zürich (Tonhalle), 13. září 1877; orchestr

A: KŠMB/h – XVIII/3 orchestrální partitura

1. vydání: Berlin: Bote & Bock, říjen 1878; klavír

130 Congress-Quadrille

TS: čtverylka

NO: orchestr – auth.; klavír⁸⁹⁴

DD: Vídeň, 30. květen 1853; orchestr

P⁸⁹⁵: Vídeň (Kränzchen-Fest-Ball), 9. července 1856; orchestr

⁸⁸⁷ KÉLER, Béla. Russischer-Marsch, Op.127. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1879/4. KŠMB/h – XVIII/2

⁸⁸⁸ KÉLER, Béla. Russischer-Marsch, Op.127. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1878/4.

⁸⁸⁹ KÉLER, Béla. Russischer-Marsch, Op.127. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1878/4.

⁸⁹⁰ KÉLER, Béla. Türkischer-Marsch, Op.128. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1879/4. KŠMB/h – XVIII/2

⁸⁹¹ KÉLER, Béla. Türkischer-Marsch, Op.128. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1878/4

⁸⁹² KÉLER, Béla. Türkischer-Marsch, Op.128. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1878/4.

⁸⁹³ KÉLER, Béla. Am Züricher See, Op.129. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1878/10

⁸⁹⁴ KÉLER, Béla. Congress-Quadrille, Op.130. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1880/1.

⁸⁹⁵ Skladba byla poprvé uvedena až po prvním přepracování, které Kéler dokončil v prosinci 1855.

A: OSZK – Ms. Mus. 502 orchestrální partitura; OSZK – Ms. Mus. 507 klavírní partitura
1. vydání⁸⁹⁶: Berlin: Bote & Bock, leden 1880; klavír

131 Italienische Schauspiel-Ouverture

AN: Schauspiel-Ouverture in E

TS: předehra

NO: orchestr⁸⁹⁷; dechový orchestr⁸⁹⁸; čtyřruční klavír⁸⁹⁹; housle a klavír – auth.; klavír⁹⁰⁰

DD⁹⁰¹: Vídeň, 6. října 1853; orchestr

A: KŠMB/h – XVIII/4 orchestrální partitura; OSKZ – Ms. Mus. 651 partitura pro housle a klavír

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel, březen 1880; orchestr; čtyřruční klavír; klavír

132 Jubiläumsfeier

AN: Jubiläumsfeier; Fest-Ouverture in C; Jubiläums-Fest-Ouverture

TS: předehra

NO: orchestr⁹⁰²; čtyřruční klavír⁹⁰³; housle a klavír⁹⁰⁴; klavír⁹⁰⁵

DD⁹⁰⁶: Wiesbaden, 24. března 1867; housle a klavír

P: Wiesbaden, 7. května 1879; orchestr

A: KŠMB/h – XIX/1 orchestrální partitura

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel, červen 1880; orchestr; čtyřruční klavír; klavír

133 Die Schmetterlingsjagd⁹⁰⁷

AN: La chasse aux papillons; Schmetterlings-Jagd. Eine choreographische Scene.

TS: choreografická scéna

⁸⁹⁶ Skladba byla vydána až po druhé revizi, kterou autor dokončil 16. února 1876 ve Wiesbadenu.

⁸⁹⁷ KÉLER, Béla. Italienische Schauspiel-Ouverture, Op.131. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/3. KŠMB/h – XVIII/4

⁸⁹⁸ KÉLER, Béla. Italienische Schauspiel-Ouverture, Op.131. Orchestra di fiati. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1883/10.

⁸⁹⁹ KÉLER, Béla. Italienische Schauspiel-Ouverture, Op.131. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/3. KŠMB/h – XVIII/4

⁹⁰⁰ KÉLER, Béla. Italienische Schauspiel-Ouverture, Op.131. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/3.

⁹⁰¹ Skladba byla poprvé přepracována 16. října 1868 ve Wiesbadenu a podruhé v prosinci 1879.

⁹⁰² KÉLER, Béla. Jubiläumsfeier, Op.132. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/6. KŠMB/h – XIX/1

⁹⁰³ KÉLER, Béla. Jubiläumsfeier, Op.132. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/6.

⁹⁰⁴ KÉLER, Béla. Jubiläumsfeier, Op.132. Violino e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 188?.

⁹⁰⁵ KÉLER, Béla. Jubiläumsfeier, Op.132. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/6.

⁹⁰⁶ Orchestrální verze skladby byla dokončena 26. března 1867 ve Wiesbadenu a tamtéž přepracována 21. prosince 1878.

⁹⁰⁷ Introductio, Ballabile, Schmetterlingsjagd, Mislungener Fang, Erneuerte Versuch, Jubel Tanz, Gruppierungs Musik, Ballabile, Pas de deux, Gruppierungs Musik, Finale.

NO: orchestr⁹⁰⁸; dechový orchestr⁹⁰⁹; klavír⁹¹⁰

DD⁹¹¹: Wiesbaden, 10. ledna 1872; orchestr

A: KŠMB/h – XX/1 orchestrální partitura, klavírní part, scénář

1. vydání: Bremen: A.E. Fischer, září 1880; orchestr; dechový orchestr; klavír

134 Drei ungarische Idyllen⁹¹²

TS: čardáš

NO: housle a klavír⁹¹³; housle a sextet^{914 915}; klavír⁹¹⁶

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel's, červenec 1881; housle a klavír

135 Son of Puszta⁹¹⁷

AN: Der Sohn der Heide

TS: čardáš

NO: housle a orchestr – auth.; housle, smyčcový kvartet, klarinet a triangl⁹¹⁸; housle a klavír⁹¹⁹; klavír⁹²⁰

DD: Berlín, 15. března 1855; housle, smyčcový kvartet, klarinet a triangl

A: KŠMB/h – XXIII/2 partitura pro housle a orchestr; partitura pro housle, smyčcový kvartet, klarinet a triangl

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel's, červenec 1881; housle a klavír

136 Ungarische Concert-Ouverture⁹²¹

AN: Ungarische Concert-Ouverture f moll; Ouverture im ungarischen Styl

TS: předehra

⁹⁰⁸ KÉLER, Béla. Schmetterlingsjagd, Op.133. Orchestra. Bremen: A.E. Fischer, 1880/9. KŠMB/h – XX/1

⁹⁰⁹ KÉLER, Béla. Schmetterlingsjagd, Op.133. Orchestra di fiati. Bremen: A.E. Fischer, 1880/9.

⁹¹⁰ KÉLER, Béla. Schmetterlingsjagd, Op.133. Pianoforte. Bremen: A.E. Fischer, 1880/9. KŠMB/h – XX/1

⁹¹¹ Orchestrální verze skladby byla upravena 8. května 1872, klavírní verze byla dokončena 28. května 1873.

⁹¹² Části: I. Abschied von Niedern-Ungarn, II. Der Sohn der Heide, III. Heimaths-Sehnen

⁹¹³ KÉLER, Béla. 3 Ungarische Idyllen, Op.134. Violino e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel's, 1881/7.

⁹¹⁴ Doprovodný sextet je složen z těchto nástrojů: dvoje housle, viola, violoncello, kontrabas a klarinet.

⁹¹⁵ KÉLER, Béla. 3 Ungarische Idyllen, Op.134. Violino e sestetto. Leipzig: C.F.W. Siegel's, 1886/9.

⁹¹⁶ KÉLER, Béla. 3 Ungarische Idyllen, Op.134. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel's, 1890/10.

⁹¹⁷ Podle zápisu se jedná o druhou část cyklu Ungarische Idyllen, op. 134.

⁹¹⁸ KÉLER, Béla. Der Sohn der Heide, Op.134/2. Violino e sestetto. Leipzig: C.F.W. Siegel's, 1886/9.

⁹¹⁹ KÉLER, Béla. Der Sohn der Heide, Op.134/2. Violino e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel's, 1881/7.

⁹²⁰ KÉLER, Béla. 3 Ungarische Idyllen, Op.134/2. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel's, 1890/10.

⁹²¹ Původně tato předehra, ještě s názvem Ouverture im ungarischen Styl, vznikla k idylickému hudebnímu obrazu Die Karpathen. Skladba byla 10. února 1882 ve Wiesbadenu přepracována a reinstrumentována.

NO: orchestr⁹²²; čtyřruční klavír⁹²³; klavír⁹²⁴

P: Dresden, 22. listopadu 1854; orchestr

A: OSKZ – Ms. Mus. 657/1-2 partitura; orchestrální party

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel, září 1882; orchestr; čtyřruční klavír; klavír

137 Spanische Lustspiel-Ouverture

TS: předehra

NO: orchestr⁹²⁵; dechový orchestr⁹²⁶; čtyřruční klavír⁹²⁷; klavír⁹²⁸

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel, březen/duben 1883; orchestr; čtyřruční klavír; klavír

138 Vom Rhein zur Donau

AN: Du Rhin au Danube; From the shores of the Rhine to the Danube

TS: valčík

NO: orchestr⁹²⁹; sextet^{930 931}; housle a klavír – auth.; čtyřruční klavír⁹³²; klavír⁹³³

DD: Wiesbaden, 17. března 1876; orchestr

P: Wiesbaden (Kursaal), 7. května 1879; orchestr

A: KŠMB/h – XIX/2 orchestrální partitura; OSZK – Ms. Mus. 500 partitura housle a klavír

1. vydání: Berlin: Adolph Fürstner, září 1881; orchestr; klavír

139 Csokonay-Ouverture

AN: Csokonay-Ouverture unter freier Benutzung zweier altungarischer Volkslieder

TS: předehra

NO: orchestr⁹³⁴; čtyřruční klavír⁹³⁵; klavír⁹³⁶

A: OSZK – Ms. Mus. 8.967 orchestrální partitura

1. vydání: Leipzig: C.F.W. Siegel's, prosinec 1883; orchestr; čtyřruční klavír; klavír

⁹²² KÉLER, Béla. Ungarische Concert-Ouverture, Op.136. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1882/9. KŠMB/h – XX/2

⁹²³ KÉLER, Béla. Ungarische Concert-Ouverture, Op.136. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1882/9. KŠMB/h – XX/2

⁹²⁴ KÉLER, Béla. Ungarische Concert-Ouverture, Op.136. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1882/9.

⁹²⁵ KÉLER, Béla. Spanische Lustspiel-Ouverture, Op.137. Orchestra. Leipzig: C. F. W. Siegel, 1883/3-4.

⁹²⁶ KÉLER, Béla. Spanische Lustspiel-Ouverture, Op.137. Orchestra di fiati. Leipzig: C. F. W. Siegel, 1884/10.

⁹²⁷ KÉLER, Béla. Spanische Lustspiel-Ouverture, Op.137. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C. F. W. Siegel, 1883/3-4.

⁹²⁸ KÉLER, Béla. Spanische Lustspiel-Ouverture, Op.137. Pianoforte. Leipzig: C. F. W. Siegel, 1883/3-4.

⁹²⁹ KÉLER, Béla. Vom Rhein zur Donau, Op.138. Berlin: Adolph Fürstner, 1881/9. KŠMB/h – XIX/2

⁹³⁰ Obsazení: klavír, housle, violoncello, klarinet, flétna, trubka

⁹³¹ KÉLER, Béla. Vom Rhein zur Donau, Op.138. Sestetto. Berlin: Adolph Fürstner, 1892/5.

⁹³² KÉLER, Béla. Vom Rhein zur Donau, Op.138. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Adolph Fürstner, 1883/1.

⁹³³ KÉLER, Béla. Vom Rhein zur Donau, Op.138. Pianoforte. Berlin: Adolph Fürstner, 1881/9.

⁹³⁴ KÉLER, Béla. Csokonay-Ouverture, Op.139. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1883/12.

⁹³⁵ KÉLER, Béla. Csokonay-Ouverture, Op.139. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1883/12.

⁹³⁶ KÉLER, Béla. Csokonay-Ouverture, Op.139. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1883/12.

4.2 Skladby bez opusového čísla

Soupis neopusovaných skladeb je v seznamech KŠMB a v archivu londýnské JSS poměrně úzký.

Matúš uvádí rukopisy skladeb: *Bass Arie, Das Lied vom Grafen O'Donnell, Die Alpen, Die Dualisten*⁹³⁷, *Der Hohenfriedberger, Der Sohn der Heide, Doublir Marsch, Eine Nacht in Venedig, Faniska Marsch, Gruss an das 4te Batalion, Hymnus: Kölcseytöl, Ich bleibe Dein, Illusion, Intrade, Le Galopain, Liebe überall, Mein Herz pocht, Mondlied, Ohne Dich, Rauenthaler Berglied, Spanische Lustspiel-Ouverture, Ungarischer National Garde Marsch I., Ungarischer National Garde Marsch II., Unter Italiens blauem Himmel, Vocal Quartett,*

V archivu JSS najdeme v seznamu neopusovaných skladeb díla, z nichž mnohé jsou skladbami vydanými a opusovanými: *Adieu à ma Patrie*⁹³⁸, *Árva lány haj a süvegen bokrétája*⁹³⁹, *Brigadier-Marsch*⁹⁴⁰, *Dallam-Négyes*⁹⁴¹, *Da sidste Taerningkast (Baden-Baden valse)*⁹⁴², *Deák-Marsch*⁹⁴³, *Honvagy*⁹⁴⁴, *Je pense à toi*⁹⁴⁵, *Kriegers Heimkehr*⁹⁴⁶, *Reményem*⁹⁴⁷, *Retraite autrichienne*⁹⁴⁸, *Soldatenheimkehr*⁹⁴⁹, *Wheel of fortune*⁹⁵⁰. Skutečně neopusovanými díly v tomto seznamu jsou *Aspern-Marsch, Beförderungs-Marsch, Die Lied vom Grafen O'Donnell, Fahnenträger-Marsch, Gute Nacht, Ich bleibe Dein, Illusion, Kronprinz Rudolf-Marsch, Le Galopain, Milos Obrenovitz-Marsch, Mondlied, Ohne Dich Lied, Rauenthaler Berglied*. Existenci děl *Here's Success March a Hungarian Melody*. Existenci předešly *Romanian Festival Ouverture* se nám nepodařilo potvrdit. Specifickým případem je skladba *Trauermarsch zu eigener Beerdigung*⁹⁵¹, ke které neexistují žádné dohledatelné notové materiály, ale existence skladby je potvrzena v německém dobovém tisku.

⁹³⁷ Jedná se o první náčrt skladby valčíku Österreich-Ungarn, op. 91.

⁹³⁸ Ve skutečnosti se jedná o opusovanou skladbu *Abschied von der Heimath*, op. 8

⁹³⁹ Opusovaná skladba 38

⁹⁴⁰ Opusovaná skladba 33

⁹⁴¹ Opusovaná skladba 51

⁹⁴² Zřejmě se jedná o valčík *Die letzten Glückstunden*, op. 100

⁹⁴³ *Deák Induló*, op. 48

⁹⁴⁴ Op. 3b

⁹⁴⁵ Francouzský překlad názvu valčíku *Am schönen Rhein, gedenk' ich dein!*, op.83

⁹⁴⁶ Op. 81

⁹⁴⁷ Op. 3c

⁹⁴⁸ Francouzský překlad názvu hudebního obrazu *Soldatenleben*, op.62

⁹⁴⁹ Zřejmě se jedná o dílo *Des Kriegers Heimkehr*, op.81.

⁹⁵⁰ Zřejmě se jedná o dílo *Die Glücksgöttin*, Op.99.

⁹⁵¹ Překl. *Smuteční pochod na vlastní pohřeb*

Seznam všech dostupných neopusovaných skladeb, který se nám podařilo v rámci výzkumu sepsat, čítá 118 jednotek. Je možné, a dokonce i velmi pravděpodobné, že některé z nich byly následně přepracovány a vydány pod novým názvem.

U každého neopusovaného díla uvádíme:

- původní název
- alternativní názvy (dále jen „AN“)
- typ skladby (dále jen „TS“)
- text (dále jen „T“ – pokud je součástí díla)
- všechna Kélerem vytvořená nástrojová obsazení (dále jen „NO“)
- místo a datum dokončení kompozice (dále jen „DD“)
- datum premiéry (dále jen „P“)
- místo uložení autografů díla včetně příslušné signatury (dále jen „A“).

Abendgebeth

TS: píseň

T: Theodor Bakody

NO: alt (baryton) a klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 554

Abschied von Wien

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 635

A két műtestvér

AN: Die beyden Kunstbrüder

TS: koncertní kus

NO: dvoje housle a orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 563

Andenken an Lanner

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus.607

Aspern-Marsch⁹⁵²

TS: pochod

NO: dechový orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 579

Bartfelder Bade-Saison Walzer

TS: valčík

NO: klavír

DD: Galizien, 184

A: OSZK – Ms. Mus. 622

Bass-Arie im italienischen Styl

AN: Bass Arie

TS: píseň

NO: zpěv a klavír

A: KŠMB/h – XXIV/2-7

Beförderungs-Marsch⁹⁵³

TS: pochod

DD: Portogruaro, 22. června 1859

A: OSZK – Ms. Mus. 582

Borozó Csárdás Hangász karrá⁹⁵⁴

TS: čardáš

DD: Vídeň, 3. června 1856

A: OSZK – Ms. Mus. 560

Buchländler Quadrille

TS: čtverylka

NO: klavír

DD: 1853

A: OSZK – Ms. Mus. 569

⁹⁵² Pochod je věnován slavnostnímu odhalení jezdeckého památníku Jeho Výsosti arcivévody Karla Rakousko-Těšínského (1771–1847) na Heldenplatz ve Vídni, který byl slavnostně odhalen 22. května 1860. Karl v bitvě u Aspernu 21.-22. května 1809 jako první porazil Napoleona.

⁹⁵³ Věnováno důstojnickému sboru 10. pěšího pluku hraběte Mazzuchelliho.

⁹⁵⁴ Část skladby použil Kéler v písni Árva Lány Haj, op. 38

Cadenz zum ersten Violinkonzert D-Dur von Nicolo Paganini⁹⁵⁵

TS: kadence

NO: housle

DD: Würzburg, 16. února 1870

A: OSKZ – Ms. Mus. 664

Clementinen Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 626

Concerto dramatique

AN: Tempête et calme⁹⁵⁶

TS: koncertní kus

NO: housle a orchestr; housle a klavír⁹⁵⁷

DD: Berlín, 30. prosince 1854

P: Berlín, 3. ledna 1855

A: OSZK – Ms. Mus. 552 housle a orchestr; OSZK – Ms. Mus. 550 housle a klavír

Concert Polka

TS: polka

NO: kornet (křídlovka) a orchestr; soprán a klavír

DD: Wiesbaden, 15. října 1880

A: OSZK – Ms. Mus. 594 partitura pro kornet a orchestr; OSZK – Ms. Mus. 557 partitura pro soprán a klavír

Cupido's Erwachen!

TS: polka – mazurka

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 595

Das Lied vom Grafen O'Donnell

TS: píseň

⁹⁵⁵ Kadence k houslovému koncertu č. 1 Nikoly Paganiniho.

⁹⁵⁶ Verze skladby pro housle a klavír nese název Tempête et calme

⁹⁵⁷ V roce 1866 byla skladba ve verzi pro housle a klavír v edičním plánu vydavatelství Schott s opusovým číslem 73. Nakonec vydána nebyla.

T: Rudolf Hirsch⁹⁵⁸

NO: zpěv a klavír

A: KŠMB/h – IV/1

Der Musen Rheinfahrt

AN: Kölner Debut-Walzer

DD: říjen 1882

Die Alpen oder Wanderung durch die Schweiz⁹⁵⁹

TS: hudební obraz

NO: orchestr

DD: Wiesbaden, 29. října 1868

P: Wiesbaden, duben 1871

A: KŠMB/h – XXIII/1

Die Bachanten Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 617

Die Elphen Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 619

Die Fragopolytaner Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 623

Die Idylliker Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 603

⁹⁵⁸ Text podle básně Rudolfa Hirsche Graf O'Donnell ze sbírky Stimmen des Volkes, která byla vydána v roce 1853.

⁹⁵⁹ Části: Úvod: Fahrt über den Bodensee – Eisenbahnfahrt durch das Rheinthale nach Ragatz – Die Tamina-Schlucht – Eisenbahnfahrt längs des Wallensee's nach Zürich. I Auf Rigi Culm – II Am Vierwaldstätter See – III Interlaken – IV Die Berner Alpen.

Die Jovialen Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 633

Die Karpathen

TS: hudební obraz

NO: tenor, mužský sbor, symfonický orchestr a recitátor

DD: Berlín, 26. října 1854

A: OSZK – Ms. Mus. 657

Die Liebes-Abentheuer Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 612

Die Lockenden Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 609

Die Neulinge Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 624

Die Sentimentalen Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 611

Die Scherzenden Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 621

Die Schmeichler Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 618

Die Tanz-Aufwiegler

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 620

Die Tanzlustigen

AN: Stunden des Frohsinns

TS: valčík

NO: klavír

DD: Vídeň, 8. května 1853

A: OSZK – Ms. Mus. 632

Doublir Marsch

TS: pochod

NO: dechový orchestr

A: KŠMB/h – XXIV/4-8

Elbe und Fluth

AN: Hamburger Debut-Walzer

TS: valčík

NO: orchestr

P: Hamburk (Elbpavillon), 24. července 1879

A: OSZK – Ms. Mus.501

Eine Nacht in Venedig^{960 961}

AN: Une nuit á Venese

⁹⁶⁰ Části: **I. Abtheilung.** Abenddämmerung – Mitternächtliche Meeresstille – Serenade am Meere – Rendezvous der Masken – Arlequin und Columbine – Arlequin's Liebeserklärung – Columbines Erwiederung – Vater Pentalon's Klage – Neck-Scene.

II. Abtheilung. Pierot muntert die Masken zum Tanze auf – Masken gruppieren sich zum Tanze.

Vorkommende Tänze. Polonaise – Tarantella – Bolero – Francaise – Matrosentanz – Mazur – Kolomeika – Polka – Steirischer Tanz – Csárdás – Walzer – Galopp.

Schluss-Satz. Aus der Ferne klingen die Töne der Maskerade herüber – Morgengrauen- Der Fischer fährt hinüber zum Madonnenbilde vor der Capelle, während die Morgenglocke ertönt – Orgelklang – Die Sonne steigt aus der Meeresfluth empor – Schiffe laufen in den Hafen Venezias ein – Landung.

⁹⁶¹ Ansicht des Dogen Palastes zu Venedig, damit der Marcuskirche und Marcusthurm, das ganze bei Mondbeleuchtung, und vor der Wasser resp. Meereseite ausgesehen. Am Ufer der Löwen Lände sichtbar.

TS: hudební obraz

NO: orchestr; housle a klavír; klavír

DD: Berlín, 15. srpna 1855 (první náčrt)

P: Vídeň (Casino Domayer, Hietzing), 2. prosince 1855

A: OSZK – Ms. Mus. ??? orchestr; KŠMB/h – XXI/2 housle a klavír; OSZK – Ms. Mus. 3245 klavír

Erinnerung an Lemberg

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK Ms. Mus. 615

Erinnerung an Rumpenheim

DD: 1861

Erste Quadrille

TS: čtverylka

NO: klavír

DD: Vídeň, 16. června 1853

A: OSZK – Ms. Mus. 566

Fahnenträger Fest-Marsch⁹⁶²

TS: pochod

NO: dechový orchestr

DD: Valvasone, 23. července 1859

A: OSZK – Ms. Mus. 572

Faniska March

TS: pochod

NO: dechový orchestr

A: KŠMB/h – IV/5

Fantasie-Gebilde

TS: valčík

NO: klavír

⁹⁶² Věnováno k vysvěcení vlajky granátového praporu 10. pěšího pluku

A: OSZK – Ms. Mus. 602

Faschings

TS: polka

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 591

Friederike⁹⁶³

TS: valčík

NO: klavír

P: Prešov (karneval), 1840

A: OSZK – Ms. Mus. 3236

Frühlings-Gruss Marsch

TS: pochod

NO: dechový orchestr

DD: Debrecín, 25. února 1857

A: OSZK – Ms. Mus. 583

Furulyás diák⁹⁶⁴

TS: variace

NO: flétna

DD: 19. dubna 1860

A: OSZK – Ms. Mus. 559

Gentlemen Quadrille

TS: čtverylka

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 567

Gute Nacht

TS: píseň

Haus-Ball⁹⁶⁵

TS: čtverylka

⁹⁶³ Dedikováno urozené paní Marii Friederice von Schréter, setře Bély Kélera.

⁹⁶⁴ Variace na uherskou lidovou píseň Az Alföldön halász legén vagyok én. Jako vánoční dárek věnováno Kélerovu synovcovi jménem Arthur Medwey.

⁹⁶⁵ Části skladby byly použity v obraze Eine Nacht in Venedig.

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 570

Herbstlieder Walzer

TS: valčík

NO: klavír

DD: Vídeň, 10. srpna 1853

A: OSZK – MS. Mus. 634

Herzens-Schläge Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 616

Hohenfriedberger Marsch⁹⁶⁶

TS: pochod

NO: dechový orchestr

DD: Wiesbaden, 19. dubna 1865

A: KŠMB/h – XXIII/4-2

Hügels Salon Tänze

TS: valčík

A: OSZK – Ms. Mus. 629

Huszár-Négyes

AN: Husaren

TS: čtverylka

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 568

Hymnus Kölcseytől⁹⁶⁷

TS: chvalozpěv

NO: zpěv a klavír

A: KŠMB/h – XXIV/2-5

⁹⁶⁶ Věnováno Friedrichu II. pruskému králi.

⁹⁶⁷ Použito jako modlitba pastevce (5. část IV. obrazu) v idylickém obraze Die Alpen.

Ich bleibe Dein⁹⁶⁸

TS: píseň

T: Theodor Bakody

NO: soprán (tenor) a klavír

DD: Vídeň, 1845

A: KŠMB/h – III/9

Illusion⁹⁶⁹

TS: píseň

T: Peter Kéler

NO: zpěv a klavír

DD: Bardejov, 1848/1849

A: KŠMB/h – XXIV/2-1

Intrade

TS: intráda

NO: dechový orchestr

DD: Buda, 26. srpna 1858

A: KŠMB/h – XXIV/4-7

Jugend-Träume

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 614

Karpathen Echo

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 625

Körtáncz

TS: čtverylka

NO: klavír

DD: 1846

⁹⁶⁸ Označena jako první píseň Bély Kélera, kterou věnoval své neteři Amandě Schréter.

⁹⁶⁹ Píseň byla přepracována 2. července 1874 ve Wiesbadenu, k 25. výročí úmrtí Petera Kélera, který zahynul v Komárně 2. července 1849 ve 14:30.

A: OSZK – Ms. Mus. 659

Kronprinz Rudolf-Marsch⁹⁷⁰

TS: pochod

NO: klavír

DD: Buda, 31. srpna 1858.

A: OSZK – Ms. Mus. 581

Lebende Tonblumen

TS: potpourri

AN: Élő zenevirágok; Fleurs vivantes

NO: orchestr

DD: Hermannstadt (Sibiň), 9. října 1859

A: OSZK – Ms. Mus. 548; OSZK – Ms. Mus. 658

Le Galopain

TS: pochod

NO: dechový orchestr

DD: Berlín, 9. září 1855

A: KŠMB/h – XXIII/4

Liebesgeflüster

AN: L'Attraction

TS: polka – mazurka

NO: orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 596

Liebe überall

TS: píseň

NO: zpěv a klavír

A: KŠMB/h – XXIV/2-3

Lose Blätter

TS: potpourri

AN: L'Annexion musicale

NO: orchestr

⁹⁷⁰ Věnováno k oslavě narození Jeho Výsosti korunního prince Rudolfa

DD: Wiesbaden, 5. června 1867

P: Mainz (Casino Frankfurter Hof), 8. října 1867

Magyar Nyitány in D

AN: I-só Ouverture hongroise in D

TS: předehra

NO: dechový orchestr

DD: 19. září 1846

A: OSZK – Ms. Mus. 652

Magyar Nyitány in G

AN: II-dik Magyar Nyitány in G

TS: předehra

NO: klavír; dechový orchestr

DD⁹⁷¹: 17. listopadu 1846; dechový orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 644 klavírní partitura; OSZK – Ms. Mus. 653 partitura pro dechový orchestr

Magyar Nyitány in D

AN: III-dik Magyar Nyitány in D

TS: předehra

NO: dechový orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 654

Marsch

TS: pochod

NO: dechový orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 578

Marsch

TS: pochod

NO: dechový orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 571

Marsch

TS: pochod

⁹⁷¹ Verze pro klavír byla dokončena 4. května 1850 ve Vídni.

A: OSZK – Ms. Mus. 586

Marsch-Polka

TS: pochod

NO: dechový orchestr

DD: Vídeň, 8. srpna 1856

A: OSZK – Ms. Mus. 588

Mein Herz pocht⁹⁷²

TS: píseň

NO: zpěv a klavír

A: KŠMB/h – XXIV/4-1

Milos Obrenovitz-Marsch⁹⁷³

AN: Milosch Obrenovics Marsch

TS: pochod

A: OSZK – Ms. Mus. 580

Mondlied

TS: píseň

T: Alexander Patuzzi (1813–1869)

NO: zpěv a klavír

A: KŠMB/h – XXIV/2-2

Myrthen-Kränze

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 608

Nacht-Schwärmer Walzer

TS: valčík

NO: housle a klavír

DD: Vídeň, 30. března 1854

A: OSKZ – Ms. Mus. 496

⁹⁷² Téma písně pochází od rusko-německého obchodníka z Moskvy, které Kéler zapsal a harmonizoval.

⁹⁷³ Pochod je na motivy srbských lidových písní.

Ohne Dich

TS: píseň

T: Theodor Bakody

NO: zpěv a klavír

DD: Vídeň, 21. ledna 1851

A: KŠMB/h – IX/3

Ouverture

TS: předehra

NO: housle a klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 648

Ouverture in C im ungarischen Styl

AN: Overture Hongroise

TS: předehra

NO: orchestr

DD: Vídeň, 29. září 1848

A: OSZK – Ms. Mus. 647; Ms. Mus. 645

Ouverture in D-moll

TS: předehra

NO: orchestr

A: OSZK – Ms. Mus. 643

Ouverture in H

TS: předehra

NO: orchestr

DD: Vídeň, 8. září 1848

A: OSZK – Ms. Mus. 655

Paulinen-Polka

TS: polka

A: OSZK – Ms. Mus. 593

Polka

TS: polka

NO: housle (flétna) a klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 590

Polka

TS: polka

NO: zpěv a klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 556

Polka

TS: polka

A: OSZK – Ms. Mus. 592

Polka-Marsch

TS: polka

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 585

Polonaise

TS: polonéza

NO: housle a klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 663

Praesenti Marsch

TS: pochod

NO: dechový orchestr

DD: Wiesbaden, 28. srpna 1860

A: OSZK – Ms. Mus. 573

Rákoczy Marsch

TS: pochod

NO: čtyřruční klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 587

Raenthaler Berglied⁹⁷⁴

TS: píseň

T: Friedrich Hornseck.

NO: zpěv a klavír

⁹⁷⁴ Píseň byla napsána na oslavu nejmýše položené vinařské vesnice Raenthal v Rheingau v Německu

A: KŠMB/h – XXIV/2-6.

Resignations

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 613

Schau Dir gern ins liebe Auge

AN: Oft I watch thine eyes so tender

TS: píseň

T: Adolf Frankenburg⁹⁷⁵

NO: soprán a klavír

DD: Vídeň, 1851⁹⁷⁶

A: OSZK – Ms. Mus. 558

Scheide-Grüsse Walzer

TS: valčík

DD: Vídeň, 29. dubna 1853

A: Ms. Mus. 631

Schlachtgebeth

NO: klavír

DD: Vídeň, 7. dubna 1849⁹⁷⁷

A: OSZK – MS. Mus. 553

Sinn-Bilder

AN: Louisen-Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 601

Souvenir de Rogozno

TS: valčík

NO: klavír

⁹⁷⁵ Anglický překlad: Laura Gray

⁹⁷⁶ Nově přepracováno 17. ledna 1874 ve Wiesbadenu.

⁹⁷⁷ Přepracováno ve Wiesbadenu 22. července 1869.

A: OSZK – Ms. Mus. 604

Steyer-Länder

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 661

Süsse Erinnerungen

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 598

Tournier Marsch⁹⁷⁸

TS: pochod

DD: Debrecín, 29. května 1858

A: OSZK – Ms. Mus. 584

Traum-Bilder Walzer

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 600

Ungarischer National Garde Marsch I.⁹⁷⁹

TS: pochod

NO: orchestr

A: KŠMB/h – XXIV/2-11

Ungarischer National Garde Marsch II.

TS: pochod

NO: orchestr

A: KŠMB/h – XXIV/2-11

Ungarischer Volkslieder Marsch

TS: pochod

DD: Debrecín, 9. srpna 1858

⁹⁷⁸ Pro potřeby divadla v Debrecíně

⁹⁷⁹ Použit jako *Jäger Marsch* v obraze *Die Karpathen*.

Unter Italiens blauem Himmel

TS: valčík

T: Carl Schultes (1822–1904)

NO: mužský sbor a orchestr; housle a klavír

A: KŠMB/h – XXI/1 mužský sbor a orchestr; OSZK – Ms. Mus. 499 housle a klavír

Vergatterung-Rast-Gebeth

NO: dechový orchestr; klavír

DD⁹⁸⁰: Debrecín, 13. března 1857; dechový orchestr

A: OSZK – Ms Mus. 575 dechový orchestr; OSZK – Ms. Mus. 574 klavír

Vier Polka´s

TS: polka

NO: klavír

DD: 21. ledna 1849

A: OSZK – Ms. Mus. 589

Vocal Quartett

NO: mužský sbor

A: KŠMB/h – XXIV/2-8

Von jedem etwas⁹⁸¹

Pořadové číslo

TS: taneční

NO: housle a klavír

DD: 13. dubna 1849

A: OSZK – Ms. Mus. 660

Walzer in A

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 640

Walzer in D

TS: valčík

⁹⁸⁰ Verze skladby pro sólový klavír byla dokončena 25. března 1858 v Debrecíně

⁹⁸¹ Části skladby: Steyrische Tänze, Recruten Marsch, Lucifer Tänze, Libussa Polka, Patrioten Gefühle

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 636

Walzer in D

TS: valčík

NO: klavír

DD: Vídeň, 3. prosince 1853

A: OSZK – Ms. Mus. 641

Walzer in E

TS: valčík

NO: klavír

DD: Vídeň, 30. dubna 1853

A: OSZK – Ms. Mus. 630

Walzer in E

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 642

Walzer in Es

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 637

Wiederseh'n Walzer⁹⁸²

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 8 fol.

Zephyrs Säuseln Walzer in G

TS: valčík

NO: klavír

A: OSZK – Ms. Mus. 639

⁹⁸² Věnováno prešovským přátelům.

ANOTACE

BURDYCH, Pavel. *Rozšířená biografie a sumarizace díla Bély Kélera (1820-1882) s akcentem na autograf hudebního obrazu Karpaty.* Disertační práce. Olomouc: PdF UPOL, 2021.

Disertační práce *Rozšířená biografie a sumarizace díla Bély Kélera (1820-1882) s akcentem na autograf idylického hudebního obrazu Karpaty* obsahuje dvě hlavní části. První část se věnuje Kélerovu životopisu, ve kterém jsou současné poznatky o skladateli, dirigentu a houslistovi Bélu Kélerovi. V jednotlivých kapitolách jsou zpracovány známé informace o skladateli z dostupných slovníků a publikací od roku 1900 až po 20. léta 21. století. Nově jsou do nich zasazeny informace z Kélerovy rozsáhlé německy psané korespondence sestře Emilii Vandrák. Dalšími důležitými zdroji informací jsou články z evropského i amerického dobového tisku z let 1845-1906. Druhá část disertační práce přináší informace, které se vážou k obsáhlému skladatelskému odkazu Bély Kélera a jsou v ní sumarizována jeho opusovaná i neopusovaná díla do prvního uceleného soupisu. Důraz je kladen na autograf jeho nejrozsáhlejšího neopusovaného vokálně-instrumentálního díla *Die Karpathen*, který byl autorem disertační práce přepsán v notačním programu. V roce 2020 bylo dílo Společností Bély Kélera digitálně vydáno a je uveřejněno pod signaturou BKS 1001 v Petrucci Music Library.

Klíčová slova: Béla Kéler. *Die Karpathen*. Korespondence. Dílo. Bardejov. Spoločnosť Bélu Kélera. Pavel Burdych.

ANNOTATION

BURDYCH, Pavel. *Expanded Biography and Summarization of the Work of Béla Kéler (1820-1882) with emphasis on the autograph of the musical picture The Carpathians.* Dissertation. Olomouc: PdF UPOL, 2021.

The Dissertation *Expanded Biography and Summarization of the Work of Béla Kéler (1820-1882) with emphasis on the autograph of the idyllic musical picture The Carpathians* consists of two main parts. The first part is dedicated to Kéler's biography with contemporary findings about the composer, conductor, and violinist Béla Kéler. Individual chapters contain information about the composer from available dictionaries and publications from 1900 to the 2020's. New information is incorporated into them from Kéler's vast correspondence to his sister Emilie Vandrák, written in German. Further important sources of information come from contemporary European and American press between 1845-1906. The second part of the Dissertation brings information related to the large Béla Kéler bequest of compositions, with the first comprehensive list of his works with and without opus numbers. The emphasis is on the autograph of his most extensive work, the vocal-instrumental composition *Die Karpathen* without an opus number, which was transcribed by the author of the Dissertation into a music notation program. The work was published digitally by the Béla Kéler Society in 2020 and is publicly available under the code BKS 1001 in the Petrucci Music Library.

Key words: Béla Kéler, The Carpathians, Letters, Work, Bardejov, Béla Kéler Society, Pavel Burdych.

LITERATURA

Rukopisy

BOAS, Simon. Festgedicht zum 25-jährigen Künstler-Jubiläum des Musik-Directors Béla Kéler in Wiesbaden, den 7-ten Mai 1879, gewidmet von Simon Boas und Frau in Berlin. Ms 31/10. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

GROEPKE, Eduard. 1854. Svolení k využití textu Die Karpathen z 9.10. Šarišské muzeum. XLV13. Bardejov.

Kéler Béla családfája: Genealogie des letztgeborenen, gesetzmässigen und natürlichen Adelschafterwerbenden Sohnes. Ms 31/1. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1870. Dopis Emilii Vandrák z 11.4. Ms 31/42. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1870. Dopis Emilii Vandrák z 6.5. Ms 31/43. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1872. Dopis Emilii Vandrák z 10.11. Ms 31/44. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1872. Dopis Emilii Vandrák z 28.12. Ms 31/45. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1873. Dopis Emilii Vandrák z 27.3. Ms 31/46. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 21.2. Ms 31/47. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 12.3. Ms 31/48. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 13.4. Ms 31/49. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 14.6. Ms 31/50. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 27.6. Ms 31/51. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 6.7. Ms 31/52. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 29.9. Ms 31/53. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 23.10. Ms 31/54. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 7.12. Ms 31/55. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1875. Dopis Emilii Vandrák z 6.2. Ms 31/56. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1875. Dopis Emilii Vandrák. Ms 31/57. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1875. Dopis Emilii Vandrák z 23.3. Ms 31/58. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1875. Dopis Emilii Vandrák z 27.4. Ms 31/59. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1875. Dopis Emilii Vandrák z 22.7. Ms 31/61. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1875. Dopis Emilii Vandrák z 26.10. Ms 31/63. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1875. Dopis Emilii Vandrák z 20.12. Ms 31/64. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 25.1. Ms 31/65. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 8.3. Ms 31/66. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 18.4. Ms 31/67. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 9.6. Ms 31/68. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 18.6. Ms 31/69. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 8.7. Ms 31/70. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 4.8. Ms 31/71. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 23.8. Ms 31/72. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 13.12. Ms 31/73. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 18.2. Ms 31/74. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 31.3. Ms 31/75. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 11.6. Ms 31/76. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 15.8. Ms 31/77. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 4.9. Ms 31/78. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 14.9. Ms 31/79. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 29.9. Ms 31/80. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 6.10. Ms 31/81. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 14.12. Ms 31/82. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 25.12. Ms 31/83. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 1.3. Ms 31/84. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 1.5. Ms 31/85. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 16.6. Ms 31/86. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 29.6. Ms 31/87. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 9.7. Ms 31/88. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 23.7. Ms 31/89. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 8.8. Ms 31/90. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 6.9. Ms 31/91. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 27.9. Ms 31/92. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 9.11. Ms 31/93. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 28.1. Ms 31/94. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 7.2. Ms 31/95. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 27.2. Ms 31/96. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 4.3. Ms 31/98. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 21.4. Ms 31/100. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 29.4. Ms 31/101. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 20.5. Ms 31/102. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 20.5. Ms 31/103. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 13.6. Ms 31/104. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 15.8. Ms 31/105. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 16.12. Ms 31/106. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 20.12. Ms 31/107. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1880. Dopis Emilii Vandrák z 14.3. Ms 31/108. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1880. Dopis Emilii Vandrák z 14.3. Ms 31/109. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 20.12. Ms 31/110. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1880. Dopis Emilii Vandrák z 14.3. Ms 31/111. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 20.12. Ms 31/112. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1880. Dopis Emilii Vandrák z 14.3. Ms 31/113. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1880. Dopis Emilii Vandrák z 20.12. Ms 31/114. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1881. Dopis Emilii Vandrák z 5.7. Ms 31/115. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1881. Dopis Emilii Vandrák z 1.8. Ms 31/116. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1881. Dopis Emilii Vandrák z 4.9. Ms 31/117. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1881. Dopis Emilii Vandrák z 13.12. Ms 31/118. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1882. Dopis Emilii Vandrák z 24.3. Ms 31/119. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1882. Dopis Emilii Vandrák z 29.4. Ms 31/120. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1882. Dopis Emilii Vandrák z 10.5. Ms 31/121. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1882. Dopis Emilii Vandrák z 27.5. Ms 31/122. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1882. Dopis Emilii Vandrák z 28.6. Ms 31/123. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER, Béla. 1864 Saison-Eröffnungs-Marsch für Militair Musik [rukopis]. op. 78. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 534

KÉLER, Béla. A két műtestvér [rukopis] Magyar Ábránd Két magány hegedűre. Zenekar kísérettel szerzetek Dubez és Kéler Béla karmesterek. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 563.

KÉLER, Béla. Abendgebeth [rukopis] in Musik gesetzt für eine Alt oder Bariton-Stimme mit Begleitung des Piano Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 554

KÉLER, Béla. Abschied von Wien [rukopis] Walzer No 43. Zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 635

KÉLER, Béla. Aelppler's Lust [rukopis]. Steyrische Tänze für die Violine mit Begleitung des Orchester, op. 96. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 498.

KÉLER, Béla. Alföldi Bucsúhangok [rukopis] Magyar Ábránd Magány hegedűre kisebb zenekar kísérettel, op. 39. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 542

KÉLER, Béla. Andenken an Lanner [rukopis] Walzer No 14. Zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 607

KÉLER, Béla. Aspern-Marsch [rukopis] zur Erinnerung an die feyerliche Enthüllung des Denkmals weiland Seiner K. K. Hoheit des Erzherzogs Carl glorreichen Angedenkens für Militair Musik. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 579

KÉLER, Béla. Assemblée [rukopis] Quadrille für Orchester, Op. 44. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 504

KÉLER, Béla. Auf Flügeln der Liebe Walzer [rukopis] für Orchester, op. 93. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 497

KÉLER, Béla. Aus der Ferne [rukopis] Walzer für Orchester, op. 59. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 495

KÉLER, Béla. Bartfelder Bade-Saison Walzer No 35. [rukopis]. Zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 622

KÉLER, Béla. Bécsi körmagyar [rukopis]. Zenekarra, Op. 35. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 503

KÉLER, Béla. Beförderungs-Marsch componirt und dem Löblichen Officiers Corps des Graf Mazzuchelli 10te Lin. Inf. Regiments achtungsvoll gewidmet [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 582

KÉLER, Béla. Borozó Csárdás Hangász karrá. [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 560

KÉLER, Béla. Brigadier Marsch für Militaer-Musik [rukopis]. Op. 33. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 525

KÉLER, Béla. Buchländler Quadrille [rukopis]. Für Piano Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 569

KÉLER, Béla. Cadence du premier Concerto de N. Paganini [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 664

KÉLER, Béla. Concert Polka [rukopis]. Für Cornet a pistons oder Flügelhorn mit Orchester Begleitung. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 594

KÉLER, Béla. Concert Polka [rukopis]. Für eine Sopran Stimme. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 557

KÉLER, Béla. Concerto dramatique pour le Violon [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 552

KÉLER, Béla. Conferenz-Quadrille für Orchester [rukopis]. Op. 28. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 502

KÉLER, Béla. Congress-Quadrille für Piano Forte [rukopis]. Op. 130. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 507

KÉLER, Béla. Csokonay-Ouverture [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 8.967.

KÉLER, Béla. Cupido's Erwachen! [rukopis]. Polka-Mazurka für Pianoforte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 595

KÉLER, Béla. Dallam-Négyes magyar népdalok után zenekarra [rukopis]. Op. 51. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 505

KÉLER, Béla. Debreceni hódolat induló [rukopis]. Katonai Zenére. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 577

KÉLER, Béla. Der Alpenjäger [rukopis] Steyrischer Marsch für Zither, op. 87. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 537

KÉLER, Béla. Der Fahnenträger Fest-Marsch [rukopis]. Zur Fahnenweihe des Grenadier-Bataillons im 10ten Inf. Rgmts, für Militaer Musik. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 572

KÉLER, Béla. Des Kriegers Heimkehr [rukopis]. Defilir Marsch für Militair-Musik, op. 81. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 535

KÉLER, Béla. Die Bachanten Walzer [rukopis] No. 28 Werk, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 617

KÉLER, Béla. Die Elphen Walzer [rukopis]. No 31 Werk, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 619

KÉLER, Béla. Die Fragopolytaner Walzer [rukopis]. Für das Piano-Forte, 38tes Versuch. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 623

KÉLER, Béla. Die Fremdlinge [rukopis]. Für das Piano-Forte, 84tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 627.

KÉLER, Béla. Die Idylliker Walzer [rukopis]. Für das Piano-Forte, No 10. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 603

KÉLER, Béla. Die Jovialen Walzer [rukopis]. No 40, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 633

KÉLER, Béla. Die Karpathen [rukopis]. Idyllisches Tongemälde in fünf Bildern, Chören, Gesängen und verbindenden Text. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 657

KÉLER, Béla. Die Liebes-Abentheuer Walzer [rukopis]. Für das Piano Forte, 22tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 612

KÉLER, Béla. Die Lockenden Walzer [rukopis]. No 18, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 609

KÉLER, Béla. Die Neulinge Walzer [rukopis]. No 39. Werk, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 624

KÉLER, Béla. Die Sentimentalen Walzer [rukopis]. No 20, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 611

KÉLER, Béla. Die Scherzenden Walzer [rukopis]. No 34. Werk, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 621

KÉLER, Béla. Die Schmeichler Walzer [rukopis], 29. Werk, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 618

KÉLER, Béla. Die Tanz-Aufwiegler, Walzer [rukopis]. No 32, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 620

KÉLER, Béla. Die Tanzlustigen [rukopis]. No 38, Walzer. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 632

KÉLER, Béla. Elbe und Fluth [rukopis]. Hamburger Debut-Walzer für Orchester. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 501

KÉLER, Béla. Eine Nacht in Venedig [rukopis]. Grosses Tongemälde in zwey Abtheilungen und einem Schluss-Sätzen. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 546

KÉLER, Béla. Eine Nacht in Venedig [rukopis]. Tongemälde in zwei Abtheilungen und einem Schluss-Satze für Piano Forte, 1869. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 3245

KÉLER, Béla. Erinnerung an Lemberg [rukopis]. Walzer, No. 25. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 615

KÉLER, Béla. Erste Quadrille für Piano [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 566

KÉLER, Béla. Fantasie-Gebilde [rukopis]. Walzer No 9, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 602

KÉLER, Béla. Faschings [rukopis]. Polka für das Piano-Forte, 85. Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 591

KÉLER, Béla. Friederiken Walzer [rukopis]. Für das Piano Forte aus Verehrung und Bruderliebe der wohlgeborenen Frau Marie Friederike von Schréter, gewidmet von P. Albert von Kéler. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 3236

KÉLER, Béla. Frühlings-Gruss Marsch [rukopis]. Für Militaer-Musik. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 583.

KÉLER, Béla. Für Herz und Gemüth [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Népsz. 1066/6

KÉLER, Béla. Furulyás diák [rukopis]. Változatok "Az Alföldön halász legén vagyok én" című népdal szerint magány fuvolára. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 559

KÉLER, Béla. Gentlemen Quadrille [rukopis]. Für Piano-Forte, 94. Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 567

KÉLER, Béla. Gizella-Induló [rukopis]. Für Militär-Musik, Op. 21. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 522

KÉLER, Béla. Haus-Ball [rukopis]. Quadrille für Piano-Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 570

KÉLER, Béla. Herbstlieder Walzer [rukopis]. No 42, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 634

KÉLER, Béla. Herzens-Schläge Walzer. No 27. [rukopis]. zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 616

KÉLER, Béla. Herzog Adolph-Jubiläums Fest-Marsch zur Hohen Feyer des 25 jährigen Thron Besteigung Seiner Hoheit des Herzogs Adolf von Nassau für Militair Musik, op. 67. [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 532

KÉLER, Béla. Hof-Ball [rukopis]. Polka für Militär Musik, op. 58. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 509

KÉLER, Béla. Hoffnungs-Sterne [rukopis]. Walzer. Arrangement für die Violine mit Piano Forte Begleitung. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 492

KÉLER, Béla. Hügels Salon Tänze [rukopis]. Walzer, No 34. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 629

KÉLER, Béla. Huszár-Négyes [rukopis]. Husaren. Quadrille im ungarischen Styl für Piano-Forte, 11tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 568

KÉLER, Béla. Jugend-Träume [rukopis]. Walzer für das Piano-Forte, 24. Versuch. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 614

KÉLER, Béla. Karpathen Echo [rukopis]. Walzer für das Piano-Forte, 80tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 625

KÉLER, Béla. Körtáncz [rukopis]. Für das Piano-Forte, 42tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 659

KÉLER, Béla. La Belle de Wiesbaden [rukopis]. Polka Mazur, Op. 63. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 515

KÉLER, Béla. La Gracieuse Polka Mazur [rukopis]. Op. 36. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 570

KÉLER, Béla. Ladies-Polka [rukopis]. Für Militär-Musik. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 511

KÉLER, Béla. Lebende Tonblumen [rukopis]. Grosses Potpourri. Ms. Mus. 548

KÉLER, Béla. Liebesgeflüster [rukopis]. Polka-Mazur für Orchester. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 596

KÉLER, Béla. Lose Blätter oder L'Annexion musicale Potpourri für Orchester [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 549

KÉLER, Béla. Lustlager Marsch [rukopis]. Für Militaer Musik, op. 64. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 530

KÉLER, Béla. Magyar Nyitány hangászkarra [rukopis]. 44dik mű. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 652

KÉLER, Béla. Magyar Nyitány hangászkarra [rukopis]. 47dik mű. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 653

KÉLER, Béla. Magyar Nyitány hangászkarra [rukopis]. 48dik mű. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 654

KÉLER, Béla. Magyar Nyitány zongorára [rukopis] : 47-dik mű. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 644

KÉLER, Béla. Marsch [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 586

KÉLER, Béla. Marsch [rukopis]. Für Militaer Musik. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 578

KÉLER, Béla. Marsch [rukopis]. Für Militär-Musik von Ferdinand Dvořak. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 571

KÉLER, Béla. Marsch nach Motiven der Jacob Offenbachischen Operette Die Zaubergeige [rukopis]. Für Militaer-Musik, op. 121. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 540

KÉLER, Béla. Marsch-Polka [rukopis]. Für Militaer-Musik. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 588

KÉLER, Béla. Mazzuchelli Marsch [rukopis]. Für Militaer Musik, op. 22. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 524

KÉLER, Béla. Mazzuchelli-Marsch [rukopis]. Op. 22, arrangement à 4 mains. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 523

KÉLER, Béla. Milosch Obrenovics Marsch nach serbischen Volksliedern [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 580

KÉLER, Béla. Myrthen-Kränze [rukopis]. Walzer für das Piano Forte, No 17. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 608

KÉLER, Béla. Neukreutzer-Polka für Orchester [rukopis]. Op. 34. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 512

KÉLER, Béla. Ouverture [rukopis]. hegedű és zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 648

KÉLER, Béla. Ouverture comique [rukopis] : [in B] : für die Violine mit Begleitung des Piano Forte, 90-tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 649

KÉLER, Béla. Ouverture in C im ungarischen Styl [rukopis]. 49-tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 647

KÉLER, Béla. Ouverture in D-moll für das Orchester [rukopis]. 48-tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 643

KÉLER, Béla. Ouverture in H für das Orchester [rukopis]. 50-tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 655

KÉLER, Béla. Ouverture Romantique [in E] [rukopis] : für eine Violine mit Piano Forte-Begleitung. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 490

KÉLER, Béla. Ouverture Romantique pour le Piano`a quatre mains [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 491

KÉLER, Béla. Paulinen-Polka [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 593

KÉLER, Béla. Polka [rukopis]. Componirt und für eine Violine und Flöte mit Begleitung des Piano-Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 590

KÉLER, Béla. Polka [rukopis]. Per una voce Accompagnamento di Piano-Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 556

KÉLER, Béla. Polka [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 592

KÉLER, Béla. Polka-Marsch [rukopis]. Für das Piano Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 585

KÉLER, Béla. Polonaise [rukopis]. Hegedű és zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 663

KÉLER, Béla. Praesenti Marsch für Militair Musik [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 573

KÉLER, Béla. Preussens Aar Jubel Marsch [rukopis]. Zu Feier der Silberhochzeit (11 Juny 1854) ... des Prinzen und Prinzessin von Preussen componirt im Jahre 1854, Op. 11. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 519

KÉLER, Béla. Prinz Friedrich Carl Marsch für Militär Musik [rukopis]. Op. 13. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 520

KÉLER, Béla. Rákoczy Marsch für Piano a quatre mains [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 587

KÉLER, Béla. Resignations Walzer [rukopis]. 23. Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 613

KÉLER, Béla. Retraite [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 8.969.

KÉLER, Béla. Rosige Träume und Nacht-Schwärmer [rukopis]. Walzer : für eine Violine mit Begleitung des Piano Forte, op. 72. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 496

KÉLER, Béla. Rudolf-Marsch [rukopis]. Zur Feyer de Hohen Geburt Seiner K. K. Hoheit des Kronprinzen Rudolf von Oesterreich. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 581

KÉLER, Béla. Sängergross Fest Marsch [rukopis]. Zum 1ten deutschen Bundesgesangfeste in Dresden für Militair Musik, op. 70. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 533

KÉLER, Béla. Schau Dir gern ins liebe Auge [rukopis]. Für eine Singstimme mit Pianoforte Begleitung, Op. 136. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 558

KÉLER, Béla. Schauspiel Ouverture [rukopis] : Arrangement für Violine mit Piano-Forte Begleitung. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 651

KÉLER, Béla. Scheide-Grüsse Walzer [rukopis]. No 37. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 631

KÉLER, Béla. Schlachtgebeth [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 553

KÉLER, Béla. Sinn-Bilder [rukopis]. Walzer, 8-tes Versuch, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 601

KÉLER, Béla. Souvenir de Rogozno Walzer [rukopis]. No 11, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 604

KÉLER, Béla. Steyer-Länder [rukopis]. Für das Pianoforte, No 33. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 661

KÉLER, Béla. Süsse Erinnerungen Walzer [rukopis]. Für das Piano-Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 598

KÉLER, Béla. Tempête et calme Piece de Concert [rukopis]. Pour le Violon avec accompagnement d 'orchestre ou de piano. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 550

KÉLER, Béla. Tournier-Marsch zum Theathergebrauch [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 584

KÉLER, Béla. Traum-Bilder Walzer [rukopis]. Für das Piano-Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 600

KÉLER, Béla. Ungarische Volkslieder Marsch [rukopis]. Für Militaer-Musik, op. 120. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 539

KÉLER, Béla. Unter Italiens blauem Himmel!... [rukopis]. Concert-Walzer im italienischen Styl für die Violine mit Piano-Forte-Begleitung. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 499

KÉLER, Béla. Vergatterung Rast und Gebeth [rukopis]. Für Militaer-Musik. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 575

KÉLER, Béla. Vier Polka's par A. K. [rukopis]. Zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 589

KÉLER, Béla. Vom Rhein zur Donau [rukopis]. Walzer für die Violine oder Flöte mit Begleitung des Pianoforte, op. 138. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 500

KÉLER, Béla. Von Jedem etwas. Ein Tanz-Quodlibet [rukopis]. Für Violine mit Begleitung des Piano Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 660

KÉLER, Béla. Wachtparade-Musikstücke No 2 als Vergatterung Rast und Gebeth [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 574

KÉLER, Béla. Wallram Marsch [rukopis]. Für Militaer-Musik, op. 59. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 529

KÉLER, Béla. Walzer in A [rukopis]. No 49, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 640

KÉLER, Béla. Walzer in D [rukopis]. No 44, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 636

KÉLER, Béla. Walzer in D [rukopis]. No 50, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 641

KÉLER, Béla. Walzer in E [rukopis]. No 36, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 630

KÉLER, Béla. Walzer in E [rukopis]. No 46, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 638

KÉLER, Béla. Walzer in E [rukopis]. No 51, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 642

KÉLER, Béla. Walzer in Es [rukopis]. No 45, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 637

KÉLER, Béla. Wiesbadener Feuerwehr Marsch [rukopis]. Für Militair Musik, op. 66. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 531

KÉLER, Béla. Zephyrs Säuseln [rukopis]. Walzer in G, No.48, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 639

KÉLER, Stephan. Zur Familien Erinnerung – Lemberg. August - 20. 8. 1885 Ms 31/29. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

MATÚŠ, František. Nedocenená dedikácia. Autograf. 1970

Kéler Béla úrnak. 1882. 31/11. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

Seznam osob, od kterých Kéler obdržel blahopřejné telegramy, gratulace, vizitky a vavřínové věnce k 25. výročí dirigentské kariéry. 1879. Ms 31/27. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

Knižní vydané zdroje

ALA-KÖNNI, Erkki. Otavan ison musiikkietosanakirja (Sohlmans musiklexikon). 3. osa. Otava: Kustannusosakeyhtiö, 1978. s.396. ISBN 951-1-04553-9.

ALBERT, Judit Ágnes. Zum Glänzen Geboren Kéler Béla. Genatrium Verlag 2012.

ALBRECHTSBERGER, Johann Georg a Ignaz Xaver von SEYFRIED. J.G. Albrechtsberger's Sämmtliche Schriften über Generalbass, Harmonie-Lehre, und Tonsetzkunst zum Selbstunterrichte. Wien: Strauss, 1840.

BASSO, Alberto. Dizionario enciclopedico universale della musica e dei musicisti. Vol. 4. Torino: UTET, 1986. s.90. ISBN 88-02-04057-5.

BEREŠOVÁ, Zuzana. Historický aspekt a revízia hudobného obrazu Bélu Kélera Noc v Benátkach. In: Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2013. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. Monografia. ISBN 978-80-555-0997-6. Jedná sa o zpracovani komediální divadelní němohry Harlekynáda. Její základní zápletkou je příběh pěti hlavních postav. Harlekyn miluje Kolombínu, Kolombínin chamtivý otec Pantalón se snaží milence oddělit s pomocí zlomyslného Klauna a služebníka Pierrota.

Biografický lexikon Slovenska. Bratislava: Slovenská národná knižnica. IV. svazek s. 473 ISBN: 9788089301577

BUBÁK, Peter. Kélerove husle novým, vzácnym exemplárom v Šarišskom múzeu v Bardejove. In: Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. sborník. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2013. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. ISBN 978-80-555-0997-6.

BURDYCH, Pavel. Hudební dílo Tempête et calme Bély Kélera s metodickými a interpretačními poznámkami Pavla Burdycha. In: Teorie a praxe hudební výchovy V. sborník. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 978-80-7290-978-0.

DERFIŇÁK, Patrik. Parný mlyn vo Veľkom Šariši (1856–1945). Vol. 1-2 (2010), Annales historici presovienses. ISSN 1336-7528. s.93-132.

DERFIŇÁK, Patrik. Prešovská sporiteľňa, účastinná spoločnosť (1845-1923). In Annales historici Presovienses. Vol. 6 (2006), s. 169–197.

DON, Randel. The Harvard Biographical Dictionary of Music. Harvard University Press, 1996. s. 441. ISBN: 0674372999

FECŠKOVÁ, Sylvia. Promenádné koncerty od čias Bélu Kélera po súčasnosť, alebo mýty a realita v prístupe k odkazu tohto hudobného skladateľa a bardejovského rodáka. In: Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2013. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. ISBN 978-80-555-0997-6.

FLEMING, James. M. *The Fiddle Fancier's Guide: A Manual of Information Regarding Violins, Violas, Basses and Bows of Classical and Modern Times, Together with Biographical Notices and Portraits of the Most Famous Performers on These Instruments.* Haynes, Foucher & Company, 1892.

GYŐRI L. János. *Egész Magyarországnak és Erdélységnek... világosító lámpása. A Debreceni Református Kollégium története. Tiszántúli Református Egyházkerület, 55. o. (2008). ISBN 9638713402.*

HOZA, Štefan. *Tvorcovia hudby.* Trnava: Nakladateľstvo Pavla Gerdelána, 1943.

JASCHIK, Álmos. *Kéler Béla életéből.* Felsőszárosi Hírlap, 14. září 1905.

KÉLER, A. P. *Ein Ton aus deiner Kehle, Op.9. Voce e Pianoforte.* Vienna: C.A. Spina, 1853. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. *12 Ouverturen: für Piano zu 2 Händen.* Leipzig: Craz, 1915. Edition Craz

KÉLER, Béla. *3 Hongroises, Op.1.* Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn, n.d. Plate 10441.

KÉLER, Béla. *3 Ungarische Idyllen, Op.134. Pianoforte.* Leipzig: C.F.W. Siegel's, 1890/10.

KÉLER, Béla. *3 Ungarische Idyllen, Op.134. Violino e Pianoforte.* Leipzig: C.F.W. Siegel's, 1881/7.

KÉLER, Béla. *3 Ungarische Idyllen, Op.134. Violino e sestetto.* Leipzig: C.F.W. Siegel's, 1886/9.

KÉLER, Béla. *Abschied von der Heimath.* Hamburg: G.W. Niemeyer, n.d. Plate G.W.N. 955.

KÉLER, Béla. *Adieu á ma Patrie. Pianoforte.* Hamburg: G.W. Niemeyer, 1852. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. *Aelpler's Lust, steirische Tänze, op.96. Orchestra.* Berlin: Bote & Bock, 1877/1. KŠMB/h – XII/2

KÉLER, Béla. *Aelpler's Lust, steirische Tänze, op.96. Pianoforte.* Berlin: Bote & Bock, 1874/5. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. *Aelpler's Lust, steirische Tänze, op.96. Violino e Pianoforte.* Berlin: Bote & Bock, 1876/7-8.

KÉLER, Béla. Ach Liebste, wenn ich bei Dir bin, Op.104. Voce e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/7.

KÉLER, Béla. Alföldi Bucsúhangok, Op.39. Pianoforte. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1860.
KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Am schönen Rhein gedenk' ich dein!, Op. 83: Walzer : für Piano zu 2 Händen.
Berlin: Bote & Bock, 1890.

KÉLER, Béla. Am schönen Rhein gedenk ich dein, Op.83. Neueumgearb. u. m. patriotischen Liedern u. einer Schlacht-Musik verm. Aufl. Piano. Berlin: Bote & Bock, 1871/1.

KÉLER, Béla. Am schönen Rhein, gedenk ich dein, Op.83. Flauto e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1870/2

KÉLER, Béla. Am schönen Rhein, gedenk ich dein, Op.83. Orchestra di fiati. Berlin: Bote & Bock, 1870/12.

KÉLER, Béla. Am schönen Rhein, gedenk ich dein, Op.83. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1869/8. KŠMB/h – IX/1

KÉLER, Béla. Am schönen Rhein, gedenk ich dein, Op.83. Piano 4 Hands. Berlin: Bote & Bock, 1869/8. KŠMB/h – IX/1

KÉLER, Béla. Am schönen Rhein, gedenk ich dein, Op.83. Piano. Berlin: Bote & Bock, 1869/4.
KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Am schönen Rhein, gedenk ich dein, Op.83. Violino e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1870/2.

KÉLER, Béla. Am Züricher See, Op.129. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1878/10

KÉLER, Béla. An der Themse Strand, Op.104. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1876/9.
KŠMB/h – XIII/5

KÉLER, Béla. An der Themse Strand, Op.104. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1876/6

KÉLER, Béla. An der Themse Strand, Op.104. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/5.
KŠMB/h – XIII/5

KÉLER, Béla. An der Themse Strand, Op.104. Violino e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1878/4

KÉLER, Béla. An der Themse Strand, Op.104. Zithere. arr. Fr. Gutmann. Berlin: Bote & Bock, 1877/10

KÉLER, Béla. Árva lány haj a süvegem bokkrétája, Op.38. Voce e Pianoforte. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1860. KŠMB/h – IV/1

KÉLER, Béla. Assemblee-Négyes, Op.44. Pianoforte. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1861. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Auf Flügeln der Liebe, Op.93. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1875/3.

KÉLER, Béla. Auf Flügeln der Liebe, Op.93. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1874/9. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Aufmunterungs-Polka, Op.24. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1857.

KÉLER, Béla. Aufmunterungs-Polka, Op.24. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1857. KŠMB/h – II/3

KÉLER, Béla. Aus der Ferne, Op. 59. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1863

KÉLER, Béla. Aus der Ferne, Op. 59. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1863. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Autriche Hongrie, Op.91. Paris: H. Tellier, 1879. Plate H.T. 282

KÉLER, Béla. Baráti fölhívás, Op. 2b. In: Ungarische Vaterlandsblüthen No.7. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn, 1848. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Bártfai Emlék Csárdás, Op.31. Ungarische Tänze für großes Orchester (No.1). Offenbach: Johann André, n.d. [1877]. Plate 12268.

KÉLER, Béla. Bártfai Emlék Csárdás, Op.31. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.1). Offenbach: Johann André, 1877.

KÉLER, Béla. Bártfai Emlék. Pianoforte. Pest: Rózsavölgyi és Társa, 1859. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Berliner Kinder, Op.77. Flauto e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1867/8.

KÉLER, Béla. Berliner Kinder, Op.77. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1866/9. KŠMB/h – VIII/1

KÉLER, Béla. Berliner Kinder, Op.77. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1867/6. KŠMB/h – VIII/1

KÉLER, Béla. Berliner Kinder, Op.77. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1866/9. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Berliner Kinder, Op.77. Violino e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1867/8.

KÉLER, Béla. Bokréta-Csárdás, Op.40. Pianoforte. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1860. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Bokréta-Csárdás, Op.40. Ungarische Tänze für großes Orchester (No.5). Offenbach: Johann André, 1877. KŠMB/h – III/1

KÉLER, Béla. Bokréta-Csárdás, Op.40. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.5). Offenbach: Johann André, 1877. KŠMB/h – III/1

KÉLER, Béla. Brigadier Marsch. Pest: Rózsavölgyi és Társa, 1859. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Búcsú Induló, Op.6., Pianoforte. Wien: H. F. Müller's Witwe, 1851. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Come palpita il mio cor, Cornet o flicorno e Pianoforte. Op.61. Mainz: B. Schott's Söhne, 1883.

KÉLER, Béla. Come palpita il mio cor, Soprano e Pianoforte. Op.61. Mainz: B. Schott's Söhne, 1864.

KÉLER, Béla. Conferenz Quadrille, Op.28. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1858. KŠMB/h – II/6

KÉLER, Béla. Conferenz Quadrille, Op.28. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1858. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Congress-Quadrille, Op.130. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1880/1.

KÉLER, Béla. Courier-Galopp, Op.19. In: Salon-Tanz-Album. Pianoforte. Leipzig: Edm. Stoll, 1856. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Csokonay-Ouverture, Op.139. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1883/12.

KÉLER, Béla. Csokonay-Ouverture, Op.139. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1883/12.

KÉLER, Béla. Csokonay-Ouverture, Op.139. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1883/12.

KÉLER, Béla. Dallam-Négyes, Op.51. Pianoforte. Pest: Rózsavölgyi es Társa, n.d. Plate G.N. 747 Sz. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Deák Induló, Op.48. Pianoforte. Pesh: Rózsavölgyi es Társa, 1861. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Debreczeni Emlék, Op.26. Pianoforte. Wien: H.F. Müller, 1858. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Der Alpenjäger-Marsch, Op.87. In: Sammlung von Tänzen und Märschen. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1870/12. KŠMB/h–X/1

KÉLER, Béla. Der Alpenjäger-Marsch, Op.87. Orchestra di fiati. Berlin: Bote & Bock, 1871/7. KŠMB/h–X/1

KÉLER, Béla. Der Alpenjäger-Marsch, Op.87. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1877/1.

KÉLER, Béla. Der Alpenjäger-Marsch, Op.87. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1871/7. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Der Alpenjäger-Marsch, Op.87. Zither. Berlin: Bote & Bock, 1877/5-6.

KÉLER, Béla. Der Sohn der Heide, Op.134/2. Violino e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel's, 1881/7.

KÉLER, Béla. Der Sohn der Heide, Op.134/2. Violino e sestetto. Leipzig: C.F.W. Siegel's, 1886/9.

KÉLER, Béla. Des Kriegers Heimkehr, Op.81. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1870/7. KŠMB/h – VIII/1

KÉLER, Béla. Des Kriegers Heimkehr, Op.81. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1868/6. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Deutscher Kaiser-Marsch, Op.90. Orchestra di fiati. Berlin: Bote & Bock, 1872/5. KŠMB/h – XI/1

KÉLER, Béla. Deutscher Kaiser-Marsch, Op.90. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1872/8-9.
KŠMB/h – XI/1

KÉLER, Béla. Deutscher Kaiser-Marsch, Op.90. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1871/10.
KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Deutsches Gemüthsleben Walzer, Op.88. Orchestra. Berlin: Bote & Bock,
1871/5. KŠMB/h–X/2

KÉLER, Béla. Deutsches Gemüthsleben Walzer, Op.88. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote
& Bock, 1872/3. KŠMB/h–X/2

KÉLER, Béla. Deutsches Gemüthsleben Walzer, Op.88. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock,
1871/5. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Deutsches Gemüthsleben Walzer, Violino (Flauto) e Pianoforte. Op.88. Berlin:
Bote & Bock, 1872/3.

KÉLER, Béla. Diana Galop, Op.107. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1876/9. KŠMB/h –
XIV/3

KÉLER, Béla. Diana Galop, Op.107. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/9. KŠMB/h –
XIV/3

KÉLER, Béla. Die Freiwilligen, op.42. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1859. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Die Fremdlinge, Op.106. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1876/9. KŠMB/h –
XIV/2

KÉLER, Béla. Die Fremdlinge, Op.106. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/9.

KÉLER, Béla. Die Friedenstaube, Op.80. Orchestra. Mainz: Schott, 1870/7. KŠMB/h – VIII/3

KÉLER, Béla. Die Friedenstaube, Op.80. Pianoforte. Mainz: Schott, 1868/6. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Die Glücksgöttin, Op.99. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1875/3. KŠMB/h –
XIII/1

KÉLER, Béla. Die Glücksgöttin, Op.99. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1874/5. KŠMB/h –
XXVI

KÉLER, Béla. Die letzten Glückstunden, Op.100. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1875/3,
KŠMB/h – XIII/2

KÉLER, Béla. Die letzten Glückstunden, Op.100. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1875/12. KŠMB/h – XIII/2

KÉLER, Béla. Die letzten Glückstunden, Op.100. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 18??. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Die letzten Glückstunden, Op.100. Violino (flauto) e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1880/1.

KÉLER, Béla. Die Minorene. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 18?? - KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Die schöne Reiterin, Op.102. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1877/5-6. KŠMB/h – XIII/3

KÉLER, Béla. Die schöne Reiterin, Op.102. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/9.

KÉLER, Béla. Die Sprudler, Op.65. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1864/8.

KÉLER, Béla. Die Sprudler, Op.65. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1877/7. KŠMB/h – IV/6

KÉLER, Béla. Die Sprudler, Op.65. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1864/8. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Die Sprudler, Op.65. Violino (flauto) e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/7.

KÉLER, Béla. Ehret die Frauen, Op.113. Orchestra. Berlin: Bote & Bock. 1877/9.

KÉLER, Béla. Ehret die Frauen, Op.113. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock. 1877/3.

KÉLER, Béla. Ehret die Frauen, Op.113. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock. 1877/3. KŠMB/h – XV/3

KÉLER, Béla. Ehret die Frauen, Op.113. Violino (Flauto) e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock. 1877/3.

KÉLER, Béla. Ein Ton aus deiner Kehle, Op.9. Vienna: C.A. Spina, n.d. Plate C.S. 9581.

KÉLER, Béla. Eine Liebesgabe, Op.92. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1873/2. KŠMB/h – XI/3

KÉLER, Béla. Eine Liebesgabe, Op.92. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1873/3. KŠMB/h – XXVI

- KÉLER, Béla. Eljen a Haza, Op.126. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1879/7.
- KÉLER, Béla. Eljen a Haza, Op.126. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1878/4.
- KÉLER, Béla. Eljen a Haza, Op.126. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/9.
- KÉLER, Béla. Emlék sugarak, Op.50. Pianoforte. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1862. KŠMB/h – XXV
- KÉLER, Béla. Emlék sugarak, Op.50. Ungarische Tänze für großes Orchester (No.6). Offenbach: Johann André, 1881.
- KÉLER, Béla. Emlék sugarak, Op.50. Ungarische Tänze für großes Orchester (No.6). Offenbach: Johann André, 1877. KŠMB/h – III/5
- KÉLER, Béla. Emlék sugarak, Op.50. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.6). Offenbach: Johann André, 1877.
- KÉLER, Béla. Entre Calais et Dovres, Op.105. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1878/4. KŠMB/h – XIV/1
- KÉLER, Béla. Entre Calais et Dovres, Op.105. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/9. KŠMB/h – XIV/1
- KÉLER, Béla. Entre Paris et Wiesbaden, Op.71. Orchestra. Mainz: Schott, 1866/5. KŠMB/h – IV/8
- KÉLER, Béla. Entre Paris et Wiesbaden, Op.71. Pianoforte. Mainz: Schott, 1865/9-10. KŠMB/h – XXVI
- KÉLER, Béla. Erinnerung an den Gletschergarten in Luzern, op. 125. Orchestra. Zürich: Gebrüder Hug & Co., 1877/9. KŠMB/h – XVIII/1
- KÉLER, Béla. Erinnerung an den Gletschergarten in Luzern, op. 125. Pianoforte a quattro mani. Zürich: Gebrüder Hug & Co., 1877/5-6. KŠMB/h – XVIII/1
- KÉLER, Béla. Erinnerung an den Gletschergarten in Luzern, op. 125. Pianoforte. Leipzig: Gebrüder Hug & Co., 1888/12.
- KÉLER, Béla. Erinnerung an Hermannstadt, Op.123. Ungarische Tänze für grosse Orchester (No.8). Offenbach: Johann André, 1881/4. KŠMB/h – XVII/2

KÉLER, Béla. Erinnerung an Hermannstadt, Op.123. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.8). Offenbach: Johann André, 1877/8. KŠMB/h – XVII/2

KÉLER, Béla. Erinnerung an Hermannstadt, Op.123. Ungarische Tänze für Pianoforte. (No.8). Offenbach: Johann André, 1880/10.

KÉLER, Béla. Fest-Marsch. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1865/10.

KÉLER, Béla. Fest-Marsch. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1864/12. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Französische Lustspiel-Ouverture, Op.111. arr. T. Herbert. 2 Pianoforti a otto mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 18??.

KÉLER, Béla. Französische Lustspiel-Ouverture, Op.111. arr. T. Herbert. Flauto e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1883/6.

KÉLER, Béla. Französische Lustspiel-Ouverture, Op.111. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1875/6. KŠMB/h – XV/1

KÉLER, Béla. Französische Lustspiel-Ouverture, Op.111. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1875/6.

KÉLER, Béla. Französische Lustspiel-Ouverture, Op.111. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1875/6.

KÉLER, Béla. Friedens-Palmen, Op.27. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1859/4. KŠMB/h – II/5.

KÉLER, Béla. Friedens-Palmen, Op.27. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1858. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Frohsinn. Polka-Mazurka, Op.117. Orchestra di fiati. Berlin: Bote & Bock, 18??. KŠMB/h – XV/7

KÉLER, Béla. Frohsinn. Polka-Mazurka, Op.117. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1879/1. KŠMB/h – XV/7

KÉLER, Béla. Frohsinn. Polka-Mazurka, Op.117. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/7.

KÉLER, Béla. Für Herz und Gemüth. Walzer, Op.118. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1879/1. KŠMB/h – XVI/1

KÉLER, Béla. Für Herz und Gemüth. Walzer, Op.118. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1879/7. KŠMB/h – XVI/1

KÉLER, Béla. Für Herz und Gemüth. Walzer, Op.118. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1878.

KÉLER, Béla. Für Herz und Gemüth. Walzer, Op.118. Violino (flauto) e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1880.

KÉLER, Béla. Gisella-Marsch, Op.21. Vienna: H. F. Müller, 1857. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Gneisenau-Marsch. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1866/5. KŠMB/h – IV/8

KÉLER, Béla. Gneisenau-Marsch. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1866/3. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Grand Galop infernale, Op.60. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1864. KŠMB/h – IV/2

KÉLER, Béla. Grand Galop infernale, Op.60. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1863. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Grosser Sturm-Galopp, Op. 12. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1855.

KÉLER, Béla. Grosser Sturm-Galopp, Op. 12. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1855. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Hof-Ball-Polka. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1863.

KÉLER, Béla. Hof-Ball-Polka. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1863. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Hoffnungs-Sterne, Op.17. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1856. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Hoch zu Ross, Op.116. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1878/12. KŠMB/h – XV/6

KÉLER, Béla. Hoch zu Ross, Op.116. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/5-6. KŠMB/h – XV/6

KÉLER, Béla. Hongroise, Op.7. Pianoforte. Wien: H. F. Müller's Witwe, 1851. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Honi Visszhang, Op.3a. In: Ungarische Vaterlandsblüthen No.8. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn, 1848. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Honneur aux Dames, Op.113. Paris: H. Tellier, n.d. Plate H. T. 277.

KÉLER, Béla. Honvagy, Op.3b. In: Ungarische Vaterlandsblüthen No.8. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn, 1848. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Husaren-Galopp, Op.88. Orchestra di fiati. Berlin: Bote & Bock, 1872/5. KŠMB/h–X/3

KÉLER, Béla. Husaren-Galopp, Op.88. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1871/10. KŠMB/h–X/3

KÉLER, Béla. Husaren-Galopp, Op.88.Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1871/10. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Hymens Blumen-Spende, Op.122. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1878/4. KŠMB/h – XVII/1

KÉLER, Béla. Hymens Blumen-Spende, Op.122. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1879/7. KŠMB/h – XVII/1

KÉLER, Béla. Hymens Blumen-Spende, Op.122. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/6.

KÉLER, Béla. Hymens Blumen-Spende, Op.122. Violino e Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1880/1.

KÉLER, Béla. In der neuen Heimath, Op.112. arr. Fr. Gutmann. Zither. Berlin: Bote & Bock. 1878/4.

KÉLER, Béla. In der neuen Heimath, Op.112. Orchestra. Berlin: Bote & Bock. 1877/2.

KÉLER, Béla. In der neuen Heimath, Op.112. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock. 1877/3.

KÉLER, Béla. In der neuen Heimath, Op.112. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock. 1877/3.

KÉLER, Béla. Italienische Schauspiel-Ouverture, Op.131. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/3. KŠMB/h – XVIII/4

KÉLER, Béla. Italienische Schauspiel-Ouverture, Op.131. Orchestra di fiati. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1883/10.

KÉLER, Béla. Italienische Schauspiel-Ouverture, Op.131. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/3. KŠMB/h – XVIII/4

KÉLER, Béla. Italienische Schauspiel-Ouverture, Op.131. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/3.

KÉLER, Béla. Jubel-Marsch, Op.11. Pianoforte. Berlin: A. Schlesinger, 1854. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Jubiläumsfeier, Op.132. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/6. KŠMB/h – XIX/1

KÉLER, Béla. Jubiläumsfeier, Op.132. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/6.

KÉLER, Béla. Jubiläumsfeier, Op.132. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/6.

KÉLER, Béla. Jubiläumsfeier, Op.132. Violino e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 188?.

KÉLER, Béla. Karpati-viszhangok. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1862. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Kimo Kaimo Galopp, Op.84. Orchestra e coro. Berlin: Bote & Bock, 1870/6. KŠMB/h – IX/2

KÉLER, Béla. Kimo Kaimo Galopp, Op.84. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1870/12. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Kismartoni emlék, Op.4. In: Ungarische Vaterlandsblüthen No.9. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn, 1848. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Kossuth Indulója, Op.5. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn, n.d. Plate 10847

KÉLER, Béla. La belle Anglaise, Op.109. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1878/4. KŠMB/h – XIV/5

KÉLER, Béla. La belle Anglaise, Op.109. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/9.

KÉLER, Béla. La belle de Wiesbaden. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1864.

KÉLER, Béla. La belle de Wiesbaden. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1864. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. La Berlinoise, Op.15. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1856. KŠMB/h – XXV

- KÉLER, Béla. La Berlinoise, Op.15. Vienna: C.A. Spina, n.d. C.S. 15.970.
- KÉLER, Béla. La Gracieuse. Pest: Piano Rózsavölgyi és Társa, 1859. KŠMB/h – XXV
- KÉLER, Béla. La Rose, Op.18. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1856. KŠMB/h – XXV
- KÉLER, Béla. Ladies Polka, Op.29. Orchestra Berlin: Bote & Bock, 1860. KŠMB/h – II/7
- KÉLER, Béla. Ladies Polka, Op.29. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1860. KŠMB/h – XXV
- KÉLER, Béla. Lerchen-Schwingen, Op.110. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1878/5-6.
- KÉLER, Béla. Lerchen-Schwingen, Op.110. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/9.
- KÉLER, Béla. L'Hirondelle, Op.16. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1856. KŠMB/h – XXV
- KÉLER, Béla. Litfaß Annoncir-Polka, Op.14. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1855. KŠMB/h–
I/5
- KÉLER, Béla. Litfaß Annoncir-Polka, Op.14. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1855. KŠMB/h
– XXV
- KÉLER, Béla. L'occasion, Op.55. Pesh: Rózsavölgyi es Társa, 1862. KŠMB/h – XXVI
- KÉLER, Béla. Lövész-Bál-Polka, Op.53. Pianoforte. Pesh: Rózsavölgyi es Társa, 1862.
KŠMB/h – XXVI
- KÉLER, Béla. Lustlager-Marsch. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1864/6.
- KÉLER, Béla. Lustlager-Marsch. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1864/3.
- KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. arr. F.G. Jansen. Pianoforte a quattro mani, Violino
e Violoncello. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1874/7.
- KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. Arr. R. Schaab. Flauto e Pianoforte. Leipzig:
C.F.W. Siegel, 1876/9.
- KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. arr. T. Herbert. 2 Pianoforti a otto mani. Leipzig:
C.F.W. Siegel, 1874/7.
- KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. Mainz: Schott, n.d. Plate 05645.
- KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. Moscow: P. Jurgenson, n.d.[1893]. Plate 17959

KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. Orchestra di fiati. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1876/12.
KŠMB/h–V/3

KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1872/2.
KŠMB/h–V/3

KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel,
1872/2

KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1872/2.
KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture, Op.73. Violino e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel,
1882/9.

KÉLER, Béla. Lustspiel-Ouverture: Op. 73 : Piano. Mainz: B. Schott's Söhne, [19--?]. Edition
Schott Einzel-Ausgabe.

KÉLER, Béla. Mainzer Karnevals-Polka, Op.79. Orchestra. Mainz: Schott, 1867/9. KŠMB/h –
VIII/2

KÉLER, Béla. Mainzer Karnevals-Polka, Op.79. Pianoforte. Mainz: Schott, 1867/4. KŠMB/h
– XXVI

KÉLER, Béla. Masken-Galopp, Op.25. Orchestra. Leipzig: C. F. W. Siegel, 1857.

KÉLER, Béla. Masken-Galopp, Op.25. Pianoforte. Leipzig: C. F. W. Siegel, 1857. KŠMB/h –
II/4

KÉLER, Béla. Mazur Przemysłski, Op.97. Orchestra. Berlin: Bote & Bock. 1875/4. KŠMB/h
– XII/3

KÉLER, Béla. Mazur Przemysłski, Op.97. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1874/5. KŠMB/h
– XXVI

KÉLER, Béla. Mazzuchelli Marsch, Op.22. Pianoforte. Wien: H. F. Müller's Witwe, 18??.
KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Merkur Galopp, Op.86. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1870/12. KŠMB/h –
IX/5

KÉLER, Béla. Merkur Galopp, Op.86. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1870/12. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Mit Anmuth und Grazie. Op. 114. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1878/4. KŠMB/h – XV/4

KÉLER, Béla. Mit Anmuth und Grazie. Op. 114. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/7.

KÉLER, Béla. Mosonyi-Csárdás, Op.20. Pianoforte. Vienna: H. F. Müller, 1857. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Nagy-Szebeni emlék, Op.123. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.8). Offenbach: Johann André, n.d.[1877]. Plate 12183.

KÉLER, Béla. Neukreutzer Polka. Pest: Rózsavölgyi és Társa, 1859. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Neu-Wiener-Kör. Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1860. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Oesterreich-Ungarn Walzer, Op.91. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, ca.1873. KŠMB/h – XI/2

KÉLER, Béla. Oesterreich-Ungarn Walzer, Op.91. Piano a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, ca.1873.

KÉLER, Béla. Oesterreich-Ungarn Walzer, Op.91. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1873/3. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Oesterreich-Ungarn Walzer, Op.91. Violino e Piano. Berlin: Bote & Bock, ca.1872.

KÉLER, Béla. Ouverture comique, Op.74. arr. G. Schlemüller. Violino e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1895/5.

KÉLER, Béla. Ouverture comique, Op.74. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1873/2. KŠMB/h – VI/1

KÉLER, Béla. Ouverture comique, Op.74. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1873/2.

KÉLER, Béla. Ouverture comique, Op.74. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1873/2. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Ouverture de l'Opéra La Captivité de Francois Rákoczy II., Op.76. Pianoforte. Pest: Rózsavölgyi es Társa, 1866/6.

KÉLER, Béla. Ouverture Romantique, Op.75. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1873/7. KŠMB/h – VI/1

KÉLER, Béla. Ouverture Romantique, Op.75. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1873/7.

KÉLER, Béla. Ouverture Romantique, Op.75. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1873/7. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Pest-Ofner-Polka. Pianoforte. Pest: Rózsavölgyi és Társa, 1859. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Polemische Takte, Op.124. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1882/5. KŠMB/h – XVII/3

KÉLER, Béla. Polemische Takte, Op.124. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1881/11-12.

KÉLER, Béla. Prinz Friedrich Carl Marsch, Op.13. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1855.

KÉLER, Béla. Prinz Friedrich Carl Marsch, Op.13. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1855. KŠMB/h–I/4

KÉLER, Béla. Rákóczy-Ouverture, Op.76. Orchestra di fiati. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/9.

KÉLER, Béla. Rákóczy-Ouverture, Op.76. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1878/2. KŠMB/h – VII/1

KÉLER, Béla. Rákóczy-Ouverture, Op.76. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1878/2.

KÉLER, Béla. Reményem. In: Ungarische Vaterlandsblüthen No.8. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn, 1848. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Retraite autrichienne. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1876. KŠMB/h – IV/4

KÉLER, Béla. Retraite autrichienne. Pianoforte a quattro mani. Mainz: B. Schott's Söhne, 1891.

KÉLER, Béla. Retraite autrichienne. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1864.

KÉLER, Béla. Rheinlust, Op.85. Orchestra di fiati. Berlin: Bote & Bock, 1872/5. KŠMB/h – IX/4

KÉLER, Béla. Rheinlust, Op.85. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1871/10. KŠMB/h – IX/4

KÉLER, Béla. Rheinlust, Op.85. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1870/12. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Romantisches Leben, Op.101. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1875/12.

KÉLER, Béla. Romantisches Leben, Op.101. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1876/3-4.

KÉLER, Béla. Rosige Träume Walzer, Op.72. Orchestra. Mainz: Schott, 1866/11. KŠMB/h– V/2.

KÉLER, Béla. Rosige Träume Walzer, Op.72. Pianoforte. Mainz: Schott, 1866/11. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Russischer-Marsch, Op.127. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1879/4. KŠMB/h – XVIII/2

KÉLER, Béla. Russischer-Marsch, Op.127. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1878/4.

KÉLER, Béla. Russischer-Marsch, Op.127. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1878/4.

KÉLER, Béla. Saison-Eröffnungs-Marsch, Op.78. Orchestra. Mainz: Schott, 1867/9. KŠMB/h – VIII/2

KÉLER, Béla. Saison-Eröffnungs-Marsch, Op.78. Pianoforte. Mainz: Schott, 1867/6. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Salut a ma Patrie, Op.56. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1866. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Sängergruß, Op.70. Leipzig: Orchestra. C.F.W. Siegel, 1865/6. KŠMB/h–V/1

KÉLER, Béla. Sängergruß, Op.70. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1865/6. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Seemanns-Fahrten. Vienna: C.A. Spina, 1860. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Sempre crescendo Galopp, Op.119. Orchestra Berlin: Bote & Bock, 1879/4. KŠMB/h – XVI/2

KÉLER, Béla. Sempre crescendo Galopp, Op.119. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock,1878/10.
KŠMB/h – XVI/2

KÉLER, Béla. Serenata Veneziana, Op.98. Cornet e Orchestra. Mainz: Schott, 1873/11.
KŠMB/h – XII/4

KÉLER, Béla. Serenata Veneziana, Op.98. Cornet e Pianoforte. Mainz: Schott, 1879/10.

KÉLER, Béla. Serenata Veneziana, Op.98. Pianoforte. Mainz: Schott,1874/1. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Schauspiel Ouverture, Op.131. Leipzig: C.F.W. Siegel, n.d. Plate 6231.

KÉLER, Béla. Schiller Marsch. Vienna: C.A. Spina, 18??, KŠMB/h – XXV.

KÉLER, Béla. Schlummerlied, Op.10. Voce e Pianoforte. Vienna: H.F. Müller's Witwe, 1853.
KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Schmetterlingsjagd, Op.133. Orchestra di fiati. Bremen: A.E. Fischer, 1880/9.

KÉLER, Béla. Schmetterlingsjagd, Op.133. Orchestra. Bremen: A.E. Fischer, 1880/9. KŠMB/h
– XX/1

KÉLER, Béla. Schmetterlingsjagd, Op.133. Pianoforte. Bremen: A.E. Fischer, 1880/9.
KŠMB/h – XX/1

KÉLER, Béla. Sophien-Polka. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1864

KÉLER, Béla. Sophien-Polka. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1864. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Soldatenleben, Op. 62: Militärisches Tonbild : Klavier. Mainz: Schott, 1918.
Edition Schott Einzel-Ausgabe.

KÉLER, Béla. Souvenir de Wiesbaden, Op.68. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1865/6

KÉLER, Béla. Souvenir de Wiesbaden, Op.68. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1865/6.
KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Spanische Lustspiel-Ouverture, Op.137. Orchestra di fiati. Leipzig: C. F. W.
Siegel, 1884/10.

KÉLER, Béla. Spanische Lustspiel-Ouverture, Op.137. Orchestra. Leipzig: C. F. W. Siegel,
1883/3-4.

KÉLER, Béla. Spanische Lustspiel-Ouverture, Op.137. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C. F. W. Siegel, 1883/3-4.

KÉLER, Béla. Spanische Lustspiel-Ouverture, Op.137. Pianoforte. Leipzig: C. F. W. Siegel, 1883/3-4.

KÉLER, Béla. St. Quentin-Marsch. Orchestra di fiati. Mainz: B. Schott's Söhne, 1880. KŠMB/h – II/11. Nástrojová verze pro dechový orchestr vyšla ve vydavatelství Schott v srpnu 1880.

KÉLER, Béla. St. Quentin-Marsch. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1870. Orchestrální verze vyšla ve vydavatelství Schott v červenci 1870.

KÉLER, Béla. St. Quentin-Marsch. Pianoforte a quattro mani. Mainz: B. Schott's Söhne, 1869. Nástrojová verze pro čtyřruční klavír vyšla ve vydavatelství Schott v červenci 1869.

KÉLER, Béla. St. Quentin-Marsch. Pianoforte. Pest: Rózsavölgyi és Társa, 1860. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. St. Quentin-Marsch: Piano. Mainz: Schott, 1915. Edition Schott.

KÉLER, Béla. Tanzlust, Op.82. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1869/3. KŠMB/h – VIII/4

KÉLER, Béla. Tanzlust, Op.82. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1868/8. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Tempelweihe, Op.95. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1874/5. KŠMB/h – XII/1

KÉLER, Béla. Tempelweihe, Op.95. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1874/5.

KÉLER, Béla. Tempelweihe, Op.95. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1874/5. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Tokaji cseppek, Op.54, Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.4), Offenbach: Johann André, 1877.

KÉLER, Béla. Tokaji-cseppek, Op.54. Pesth: Rózsavölgyi es Társa, 1862. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Traumglück, Op.94. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1875/3. KŠMB/h – XI/4

KÉLER, Béla. Traumglück, Op.94. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 18??. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Trois Hongroises, Op.1 In: Ungarische Vaterlandsblüthen No.1. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Türkischer-Marsch, Op.128. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1879/4. KŠMB/h – XVIII/2

KÉLER, Béla. Türkischer-Marsch, Op.128. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Bote & Bock, 1878/4

KÉLER, Béla. Türkischer-Marsch, Op.128. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1878/4.

KÉLER, Béla. Üdvözlet Hazámhoz, Op.56. Ungarische Tänze für Grosses Orchester (No.7). Offenbach: Johann André, 1881. KŠMB/h – IV/1

KÉLER, Béla. Üdvözlet Hazámhoz, Op.56. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.7). Offenbach: Johann André, 1877. KŠMB/h – IV/1

KÉLER, Béla. Ungarische Concert-Ouverture, Op.136. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1882/9. KŠMB/h – XX/2

KÉLER, Béla. Ungarische Concert-Ouverture, Op.136. Pianoforte a quattro mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1882/9. KŠMB/h – XX/2

KÉLER, Béla. Ungarische Concert-Ouverture, Op.136. Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1882/9.

KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op. 108: pour piano à 4 mains. Braunschweig: Littolf, 1895.

KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. arr. T. Herbert. 2 Pianoforti a otto mani. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1882/3

KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. arr. T. Herbert. Pianoforte a quattro mani, Violino e violoncello. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1882/11

KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. arr. T. Herbert. Flauto e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1883/6.

KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. Orchestra di fiati. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1880/2.

- KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. Orchestra. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1877. KŠMB/h – XIV/4
- KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. Pianoforte a quattro mani, Leipzig: C.F.W. Siegel, 1874/10.
- KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. Pianoforte, Leipzig: C.F.W. Siegel, 1874/10.
- KÉLER, Béla. Ungarische Lustspiel-Ouverture, Op.108. Violino e Pianoforte. Leipzig: C.F.W. Siegel, 1882/5.
- KÉLER, Béla. Ungarische Tänze: für Pianoforte zu zwei Händen. Heft 1. Offenbach a/M.: André, 1885.
- KÉLER, Béla. Ungarische Tänze: für Pianoforte zu zwei Händen. Heft 2. Offenbach a/M.: André, 1885.
- KÉLER, Béla. Ungarischer National-Marsch, Op.5. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn, 1848. KŠMB/h – XXV
- KÉLER, Béla. Ungarischer Volkslieder-Marsch, Op.120. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1879/1. KŠMB/h – XVI/3
- KÉLER, Béla. Ungarischer Volkslieder-Marsch, Op.120. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/9.
- KÉLER, Béla. Üstökös-Csárdás, Op.49. Pest: Rózsavölgyi es Társa, 1861. KŠMB/h – XXV
- KÉLER, Béla. Üstökös-Csárdás, Op.49. Ungarische Tänze für großes Orchester (No.2). Offenbach am Main: Johann André, 1877. KŠMB/h – II/9
- KÉLER, Béla. Üstökös-Csárdás, Op.49. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.2). Offenbach am Main: Johann André, 1877. KŠMB/h – II/9
- KÉLER, Béla. Vilma-Csárdás, Op.2a. In: Ungarische Vaterlandsblüthen No.7. Pianoforte. Wien: Tobias Haslingers Witwe und Sohn. KŠMB/h – XXV
- KÉLER, Béla. Vom Rhein zur Donau, Op.138. Berlin: Adolph Fürstner, 1881/9. KŠMB/h – XIX/2

KÉLER, Béla. Vom Rhein zur Donau, Op.138. Pianoforte a quattro mani. Berlin: Adolph Fürstner, 1883/1.

KÉLER, Béla. Vom Rhein zur Donau, Op.138. Pianoforte. Berlin: Adolph Fürstner, 1881/9.

KÉLER, Béla. Vom Rhein zur Donau, Op.138. Sestetto. Berlin: Adolph Fürstner, 1892/5.

KÉLER, Béla. Wallram Marsch. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1863

KÉLER, Béla. Wallram Marsch. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1863. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Wanderlied, Op.23. Voce e Pianoforte. Vienna: C.A. Spina, 1857. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Werbőczy-Csárdás, Op.46. Ungarische Tänze für großes Orchester (No.3). Offenbach: Johann André, 1877. KŠMB/h – III/5.

KÉLER, Béla. Werbőczy-Csárdás, Op.46. Ungarische Tänze für Pianoforte zu vier Händen (No.3). Offenbach: Johann André, 1877. KŠMB/h – III/5.

KÉLER, Béla. Westbournia-Galopp, op.115. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1880/9. KŠMB/h – XV/5

KÉLER, Béla. Westbournia-Galopp, op.115. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/9. KŠMB/h – XV/5

KÉLER, Béla. Wiedersehen Polka, Op.41. Pianoforte. Pest: Rózsavölgyi & Co., 1859. KŠMB/h – XXV

KÉLER, Béla. Wiesbadener Feuerwehr-Marsch. Orchestra. Mainz: B. Schott's Söhne, 1865/9-10.

KÉLER, Béla. Wiesbadener Feuerwehr-Marsch. Pianoforte. Mainz: B. Schott's Söhne, 1865/2. KŠMB/h – XXVI

KÉLER, Béla. Zaubergeige-Marsch, Op.121. Orchestra. Berlin: Bote & Bock, 1879/3. KŠMB/h – XVI/4

KÉLER, Béla. Zaubergeige-Marsch, Op.121. Pianoforte. Berlin: Bote & Bock, 1877/9.

KORBA, Emil. Nový život. 17.8.1952

KOVAČEVIĆ, Krešimir. Muzička enciklopedija, Zagreb: JLZ, 1974., sv. 2. s. 312.

KŠMB – XLV 10 – Informace o přesném datu narození je dopsána na jeho křestním listu uloženým v Šarišském muzeu v Bardejově.

MATÚŠ, František. Béla Kéler (k 150. výročíu narodenia). – Skladateľský odkaz Bélu Kélera. In: Zborník Pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Spoločenské vedy. Zv. II, 1972, Košice, roč. 9, s. 49–83.

MEDŇANSKÁ, Irena – BUBÁK, Peter. Béla Kéler – život a dielo. In: Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. Albert Baum (1866-1953) je synem Bélu Kélera a Amálie Baum (1843-1930).

MEDŇANSKÝ, Karol. Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. sborník. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2013. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. Monografia. ISBN 978-80-555-0997-6.

Ms 31/12-14 Rechnung Ablegers Bericht und Vertheilungsplan.

RIEMANN, Hugo. Musiklexikon. 5. Fifth edition. Max Hessen Verlag: Leipzig, 1900. s. 535

RINES, George Edwin. The Encyclopedia Americana. J.B.Lyon Company: New York, 1919. s. 337

SADIE, Stanley. The New Grove dictionary of music and musicians. New York: Oxford University Press, 2001. s.458. ISBN-13 978-0-19-517067-2.

SCHACK, Ingeborg-Liane. Wiesbadener Tageblatt. Freitag, 29.12.1967.

SZABOLCSI Bence – TÓTH Aladár. Zenei Lexikon. II. kötet. Budapest: Zeneműkiadó Vállalat, 1965.s.311-312

SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla. Budapest: Hornyánszky Viktor R.-T. M. Kir. Udvari Könyvnyomda 1930.

SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla. Budapest: Hornyánszky Viktor R.-T. M. Kir. Udvari Könyvnyomda 1930.

ŠA Prešov EK-P inventárni č. 246. Ve spise Matricula Juventutis Studiosae in Collegiae Distr. Ev. Eperiessiensis je Kéler uveden pouze v roce 1835-1836 pod číslem 570 ve třídě rektora Antona Ludovica Munyaya.

Periodika:

Algemeen Handelsblad. 7.12.1868, s.3; 8.12.1868, s.3.

Allgemeine musikalische Zeitung. 22.10.1845, s.7.

Allgemeine Zeitung. 8.11.1869.

Berliner Musikzeitung. 14.3.1855, s.4; 5.12.1855, s.6; 21.3.1866, s.7; 23.12.1868, s.8; 2.4.1873; 1.10.1874, s.4; 31.8.1876, s.4; 21.12.1876, s.6; 21.6.1877, s.5-6; 6.9.1877, s.6; 6.6.1878, s.7.

Budapesti Hírlap. 22.8.1906, s.12.

Deutsche Militär-Musiker-Zeitung. 5.1.1906, s.1.

Die Epoche. 3.9.1879, s.5.

Felsősárosi Hírlap. 3.8.1905.

Fővárosi Lapok. 1.8.1873, s.4.; 23.3.1875; 9.4.1879;

Fremden-Blatt. 14. Juni 1856, s.7.

Hamburger Fremdenblatt. 27.11.1877, s.1.

Hölgyfutár. 24.3.1857, s.4; 10.2.1863, s.6.

Chicago Tribune. 13.4.1873, s.9.

Kaschauer Zeitung. 15.12.1877, s.2

Kölnischer Zeitung. 25.10.1882, No. 295; 28.10.1882, No. 299.

Le Journal de Musique. 29.6.1878, s.3.

Le Ménestrelm. 19.5.1878.

Morgenbladet. 29.8.1878.

Musikalisches Wochenblatt, 28.9.1877, s.9; 9.11.1877, s.9.

Nefelejts. 21.12.1862, s.14.

Neue Freie Presse. 30.5.1880.

Neue Zeitschrift für Musik. 3.9.1869; 24.11.1882, s.9.

Neues Fremden-Blatt. 26.7.1870, s.19; 10. ledna 1873, s.13.

Neues Wiener Tagblatt. 12.9.1874, s.5.

Neueste Nachrichten. 6/1877.

Neuigkeits-Welt-Blatt. 16.5.1879, s.5.

Pesth-Ofner Localblatt und Landbote. 15.11.1854, s.1.

Pesti Napló. 27.3.1852, s.1; 26.11.1855, s.2; 28.5.1863, s.3.

Politikai Hetilap. 8.4.1866, s.9.

Public Ledger, Memphis, Tennessee. 28.9.1869, s.1.

Rheinischer Kurier. 16.1.1863; 6.5.1879; 21.11.1882.

Slovenské noviny. 10. 11. 1855.

St. Louis Globe-Democrat. 20.5.1880, s.6.

Süddeutsche Musik-Zeitung. 18.9.1865, s.3.

Sürgöny. 18.12.1862. s.2; 18.4.1866, s.2.

Teplitzer Zeitung. 12.4.1871, s.3.

The Boston Globe (17.12.1882, s.10.

The Musical World. 3.10.1874; 23.6.1877.

Vasárnapi Újság. 23.7.1854, s.4.; 3.10.1858, s.10; 23. 6. 1861, s.10..

Welt Blatt. 26.11.1882, s.11.

Wiener Allgemeine Zeitung. 21.11.1882, s.18.

Wiener Zeitung. 30.10.1850, s.9.

Wiesbadener Blatt. 21.11.1882.

Wiesbadener Nachrichten. 19.11.1882.

Wiesbadener Nachrichten. 23. 11. 1882.

Wiesbadener Tageblatt. 11.2.1877; 20. 02. 1932.

Internetové zdroje:

Andrea Harrandt, Art. „Kéler (von Keller), Béla (Albert Pál; Adalbert Paul)“, in: Oesterreichisches Musiklexikon online, Zugriff: 18.4.2020 (https://www.musiklexikon.ac.at/ml/musik_K/Keler_Bela.xml). [Letzte inhaltliche Änderung: 06/05/2001] Výchozí zdroje hesla: NGroveD 13 (2002); MGG 7 (1958); ÖBL 3 (1965); Suppan 1994; BrucknerH 1996.

Hofmeister XIX [online]. Monatsberichte der neuer Musikalien, musikalischer Schriften und Abbildungen. [cit. 2020-07-27]. Dostupné na internete: <http://www.hofmeister.rhul.ac.uk>

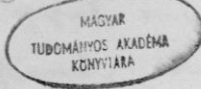
Hubert Reitterer, Art. „Pokorny, Familie“, in: Oesterreichisches Musiklexikon online, Zugriff: 1.8.2020 (https://www.musiklexikon.ac.at/ml/musik_P/Pokorny_Familie.xml).

KÉLER, Béla [online]. Encyclopaedia Beliana, ISBN 978-80-89524-30-3. [cit. 2020-05-03]. Dostupné na internete: <https://beliana.sav.sk/heslo/keler-bela>

PŘÍLOHY

- č. 1 - 1.strana dopisu Bély Kélera své sestře Emilii ze dne 21. února 1874
- č. 2 - Křestní list Bély Kélera
- č. 3 - Doklad o vzdělání z kolegia v Debrecíně za školní rok 1837-1838
- č. 4 - Doklad o vzdělání z Prešovského kolegia za roky 1838-1840
- č. 5 - Kélerovy spisy J. G Albrechtsbergera
- č. 6 - Seznam členů orchestru divadla *Theater an der Wien* v roce 1850
- č. 7 - vysvědčení od Simona Sechtera o studiu harmonie a kontrapunktu ze dne 29. května 1853.
- č. 8 - Vysvědčení od Franze von Suppé o Kélerově působení v divadle *Theater an der Wien* ze dne 29. března 1853.
- č. 9 - Potvrzení o Kélerově působení u pluku Nassauského vévody ze dne 31. března 1867.
- č. 10 - Plakát z benefičního koncertu v Bardejovských Kúpelích ze dne 4. srpna 1868
- č. 11 - Plakát z premiéry valčíku *Am schönen Rhein...* ve Wiesbadenu ze dne 28.8.1868
- č. 12 - Nejvyšší švédské královské vyznamenání „Litteris et Artibus“ udělené Bélu Kélerovi (1874)
- č. 13 - *Kaschauer Zeitung* ze dne 15.12.1877, s.2 – Senilleton Kéler Béla
- č. 14 - Kélerovy housle zn. Stainer v expozici Šarišského muzea v Bardejově
- č. 15 - Pomník Bély Kélera ve Wiesbadenu na hřbitově Nordfriedhof
- č. 16 - Premiéra a 1. repríza díla *Die Karpathen* v Hamburku dne 5. a 9. října 1854
- č. 17 - Titulní strana partitury autografu díla *Die Karpathen*
- č. 18 - Partitura autografu díla *Die Karpathen*
- č. 19 - Autograf I. obraz *Die Lomnitzer Spitze* z díla *Die Karpathen*
- č. 20 - Autograf titulní strany předehry k hudebnímu obrazu *Die Karpathen*
- č. 21 - Titulní strana partitury z nového vydání díla *Die Karpathen*
- č. 22 - Partitura předehry k dílu *Die Karpathen* v novém vydání BKS 1001

Ms 31/44

6

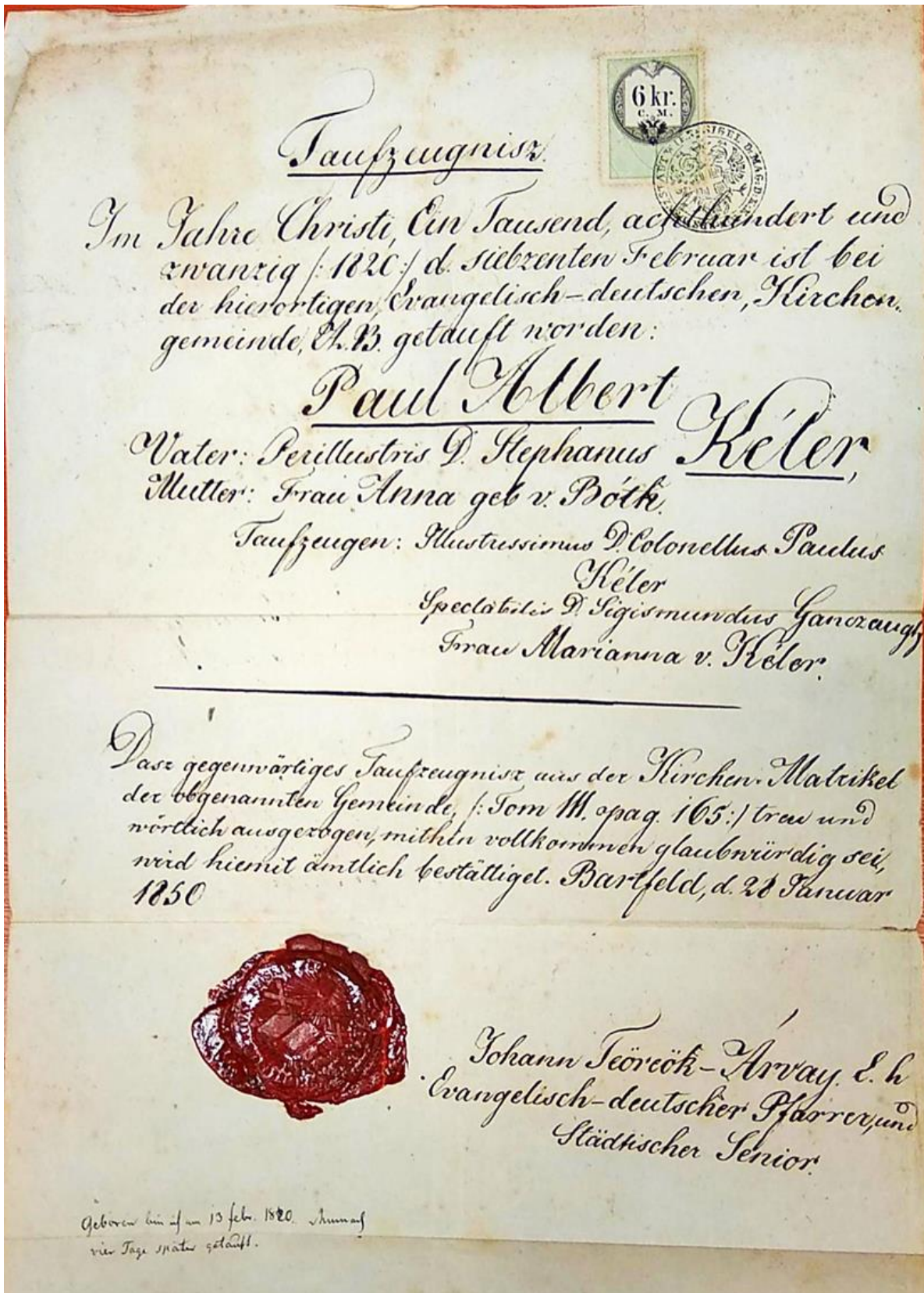
Weisbaden 21 febr. 1874.

Lieber Schwester!

Am 14 l. m. sah ich den General-Konkurs-Antrag
der Säones Mühle aus 1873, zunächst behovend, in dem Aus-
schluss zu einem angemessenen Überzahlung stehen, dass die
Dividende (niedrigste) der 5% Zinsen:) 50 fl. pro Actie
betragen wird, darauf würde dann kein Zins auf
den 6 fl. Actie der neuen Serie v. 400 fl. befallen,
über welche ich den das nähere Bestimmen muss. Am Andra's
Lage ist schmerzhaft zu merken für mich in dem bei der
nächsten Donnerstag stattfindenden General-Versammlung auf
Grund der befristeten Vollmacht verhandeln. Erkundigen dich
nach der Versicherung dass die Dividende auch bezahlt wird.

Da die Pest-Kleinbanker Sparcasse liquidiert, so hat mein Freund
Justus Krenn sein amten Rellierung angemessen in dem als
Director einer Bank in Wienübernehmung, er ist am 15ten d. m.
nach Wien seinen Bestimmungsort bezieht abgegangen; ich
hoffe ihn durch diese Verhandlung, in der Hinsicht meine päntlich
West-Waare & baar Geld v. 300 fl. samt Zinsen zurück, die ich
mir in neuen Anstellung suchen, in dem Falle muss die
Coupons betreffen die Einlösung zu fordern sein, da es das
mir es mich nicht alle 4 Wochen einmal nach Pest
kommen muss. Ob die 6ten 10ten Uhr Kainzmann-Actien
befindet er nach wieder sein, da die Fabrik in Folge der Bank's
liquidiert, muss ich die Gesellschaft nach im Proceß mit dem
Attacung, da es eben brüchig in Folge Mithras H. an Brauchfacher
zu Brauchfacher hat, sobald dies gründlich sein wird, so das
Gebäude, die Grund - Boden etc. alles verkauft, in der Folge wird

č. 2 - Křestní list Bély Kélera

č. 3 - Doklad o vzdělání z kolegia v Debrecíně za školní rok 1837-1838

Testimonium Scholasticum Collegii Helv. Conf. Addictorum Debrecinensis.						
Cognomen, Nomen, Aetas et Religio	Natio, Locus Natalis, Comitatus vel Provincia	Pater vel Tutor, vel Curator, ejusque Condicio et Habitatio	Tempus quod in Studiis tractandis exegit	C l a s s i s		
				ratione profectus in Literis et Scientiis		
				In Moribus		
D. Kéler Albertus annorum 18. Aug. Conf.	Hungarus Bartha Seniori C. Sáros	D. Stephanus Seniori Tr. cens. ibidem.	Ab 1 ^o Nov. 1837 ad 10 ^{am} Aug. 1838 auctorificatus ab hoc.	Doctrina Relig. Christ. --- Historia Ant. cum Geogr. --- Historia Statum Europ. Cl. 1 ^o cum Emin. --- Literatura Lat. et Graeca --- Lingva Germanica --- Lingva Gallica --- Minerologia --- Botanica --- Mathesis Pura - Cl. 1 ^o cum Emin. --- Mathesis Applicata --- Physica Experimentalis --- Chemia Cl. 1 ^o --- Technologia Dr. J. J. J. ante Exam. celeb. Com. --- Psychologia Imp. Logica Cl. 1 ^o --- Litterae Hung. Cl. 1 ^o cum Emin.	Historia Philos. Metaphys. Ethica --- Jus Naturale, Politica --- Statistica, Jus Publ. Hung. --- Paedagogica --- Jus Privat. Hung. cum Praxi --- Jus Criminale, Hist. Juris --- Gramm. Lingvae Hebr. et Archaeol. Biblica --- Introd. in Libros Vet. et Novi Foederis --- Exegesis Vet. Foederis --- Exegesis Novi Foederis --- Theol. Propaed. Dogm. Polem. Hist. Eccl. Per. I-a --- Theol. Moral. Hist. Eccl. Per. II-a --- Homil. Cura Pastor. Liturg. Hist. Eccl. Per. III-a --- Syst. Divers. Eccl. Christ. Coetuum, Hist. Eccl. IV-a ---	Cl. 1 ^o
Datum, et Sigillo Collegii publico munitum Debrecini, Anno 1838 Mensis Augusti Die 10 ^a						
Josephus Secrély, H. J. et Lt. Kir. Sac. Prof. P. O. h. s. Rector.			Franciscus Perckes mag. Botan. Min. Chem. & Technol. Prof. P. O. Josephus Kocsis mag. Philos. Polig. Magis. Prof. P. O. Maurus Kéler Prof. Litterar. Hung. magis. rem. Prof. P. O.			

č. 4 - Doklad o vzdělání z Prešovského kolegia za roky 1838-1840

TESTIMONIUM SCHOLASTICUM COLLEGHII AUG. CONF. EVANG. EPERIESSIENSIS.						
Nomen, Aetas, Religio.	Patria, Locus natalis.	Pater, Tutor, vel Curator, ejusque Condicio et Habitatio.	Schola et tempus in ea exactum.	P R O F E C T U S		
				in Literis, nominatim in:		In Moribus.
Albertus Kéler, natus d. 18. Februarii. 1820. Evangelicus Augustiana Confessio.	Bartha Sárosiensis Hungarus	Darrem colit Spectabilem D. Stephanum Kéler, nobilem Urbis Senatorem, ibidem.	Anno scholastico 1838/39 & 1839/40 frequentabat Classem Phil. Iosephicam Juridico-Politicam.	Anthropologia psychica --- Logica --- Metaphysica Cl. 1 ^o cum Emin. --- Paedagogica --- Ethica philos. --- Religionis philos. Cl. 1 ^o cum Emin. --- Aesthetica --- Jure rationali s. Naturae Comitat. prim. --- Algebra --- Geometria --- Physica theoret. experim. Emin. --- Historia universalis Intra Conf. --- " patriam --- Statistica Hungar. Cl. 1 ^o --- " Civit. europ. Intra Comitat. --- Jure Civili Comitat. s. primis --- Ecclesiastico Cl. 1 ^o cum Emin. --- " Metallico Comitat. s. primis --- " Criminali Comitat. s. primis --- " Cambiali Comitat. s. primis --- Scient. policiæ Cl. 1 ^o cum Emin. --- Stylo curiali Cl. 1 ^o cum Emin. ---	Doctrina relig. popul. --- Theologia dogmatica --- " Morali --- Apologetica --- Archaeologia biblica --- Introductio in V. T. --- " in N. T. --- Historia Ecclesiar. evang. hung. Emin. --- " Ecclesiastica --- Homiletica --- Catechetica --- Pastorali --- Liturgica --- Encyclopædia theol. scient. --- Exegesi --- Lingva latina 1 ^o s. primis --- " graeca --- " hebraica --- " hungarica 1 ^o s. primis.	Classis prima cum senectate commendatione ob praclaras ex. genū animique laudes carumque lectissimum usum.
Datum EPERIESSI Anno 1840. Mensis Junii Die 15 ^a						
Andrey Vandravsky Prof. Theol. H. J. et Lt. Kir. Sac. Prof. P. O. h. s. Rector.			Antonius Lukovics Hungar. Theologiae Professor p. o. h. s. Rector Andrey Csupher ad S. Palatium Districtus Co. Magis. Rem. Prof. P. O. H. s. Rector et a. supernominato Collegio Seniori Rectori Prof. P. O.			

č. 5 - Kélerovy spisy J. G Albrechtsbergera

č. 6 - Seznam členů orchestru divadla *Theater an der Wien* v roce 1850

Wiener Zeitung

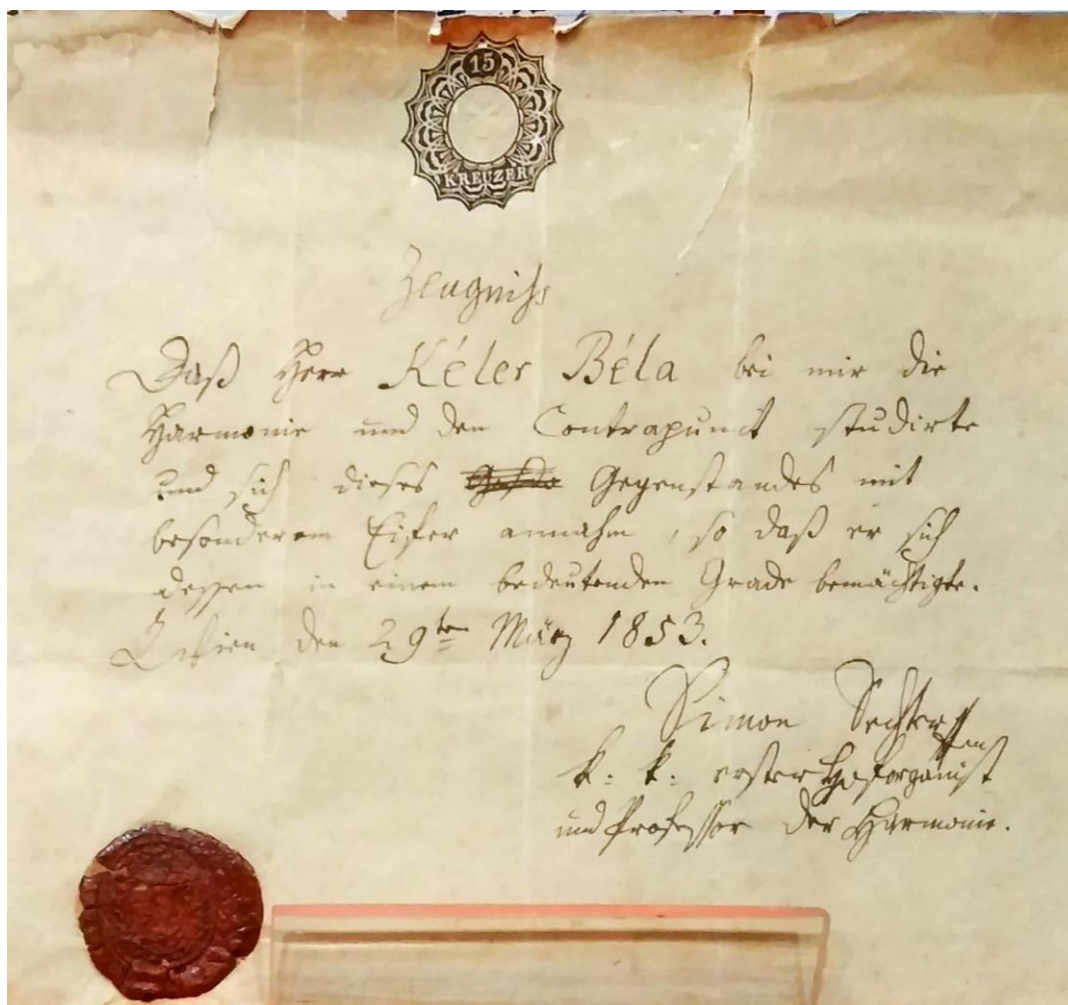
N° 259.

Mittwoch, den 30. October

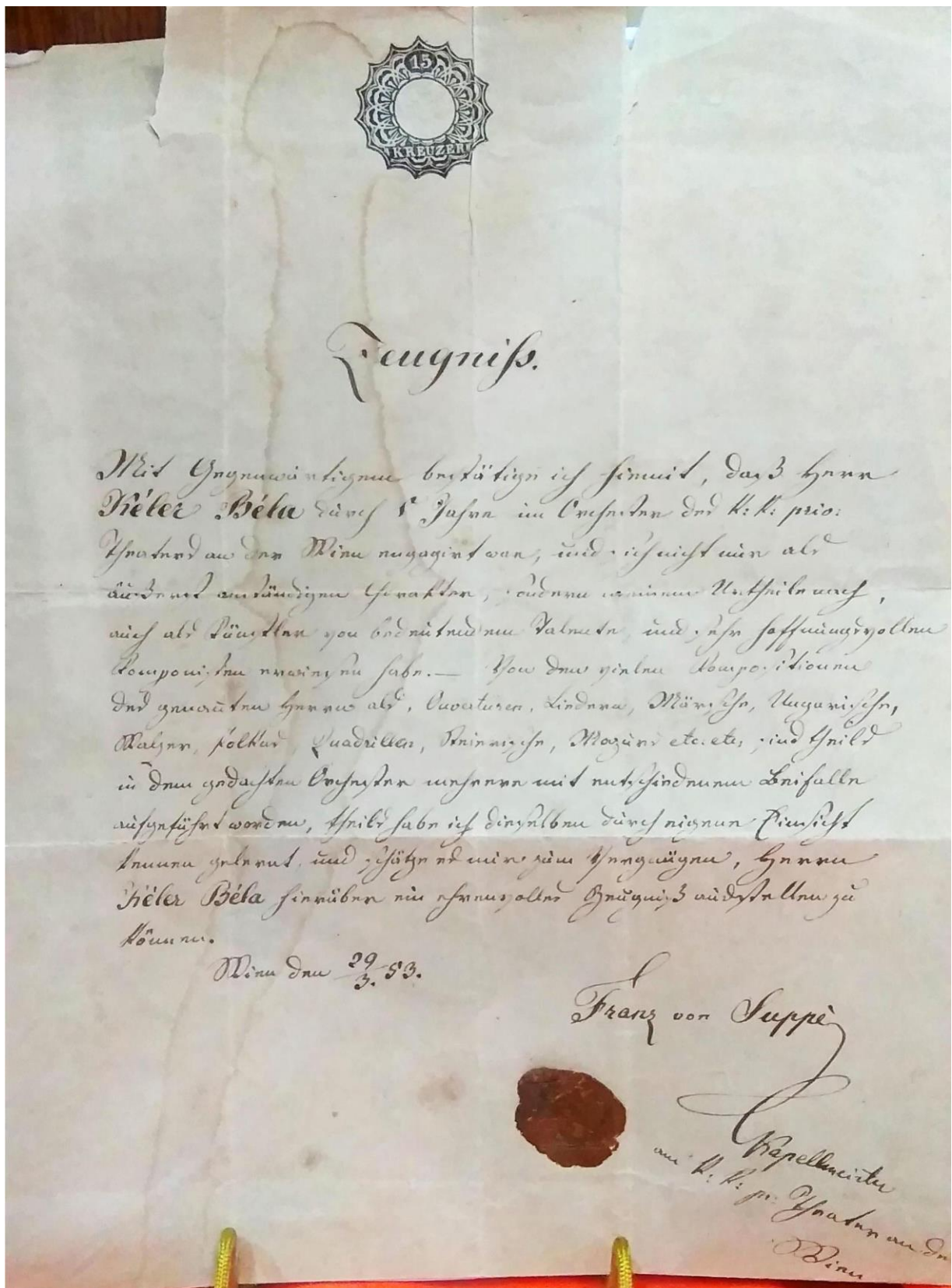
1850.

Orchester-Mitglieder des k. k. priv. National-Theaters an der Wien:
nas Adlersflügel. — **Albert Kéler.** — Ferd. Dworzak. — Jos. E. W. Hoffmann. — Joha
— Caspar Zirk. — Ant. Fabrich. — Janz Parsch. — Johann Ebnam. — Anton Zetter
Wenzel Koch. — Math. Horatschek. — Schwed. — Schindler. — Carl Bardoff. — Josef

č. 7 - vysvědčení od Simona Sechtera o studiu harmonie a kontrapunktu ze dne 29. května 1853.

č. 8 - Vysvědčení od Franze von Suppé o Kélerově působení v divadle Theater an der Wien ze dne 29. března 1853.

č. 9 - Potvrzení o Kélerově působení u pluku Nassauského vévody ze dne 31. března 1867.

Dem Herron Kuzallmarſchal Albrecht Kéler
 - Béla - wird ſchiedlich bezeugt, daß er
 vom 1. Januar 1863 bis zur Entſcheidung
 des Herzoglich Nassauischen Souverän
 in der Königlich Preussischen Armee im
 November 1866 bei dem Nassauischen
 2. Infanterie-Regiment, als Militär-
 doctor fungirt, nach dem in der
 kriegsärztlichen Anstalt des Nassauischen
 Souverän im Juli und August 1866
 mitgewartet hat.

Herr Kéler hat sich imsonderlichen
 Fungirungsbereitschaft dem kriegsärztlichen
 Regiment, als Militär-arzt, sowie von
 dem Militär-Regiment, und
 nach der kriegsärztlichen Anstalt, und
 die verschiedenen Militär-Abtheilungen in
 dem kriegsärztlichen Anstalt, und
 Galgenstein batan. Der Kuzallmarſchal
 Nassauischen 2. Infanterie-Regiment hat sich
 unter seiner Leitung nicht nur
 kriegsärztlichen Dienst zu versehen ge-
 sucht.

Lützendorf 31. März 1867.

Albrecht Kéler

kriegsärztlicher Dienst bei
 Militär-Regiment, Lit. Reg. Nr. 39,
 nach dem kriegsärztlichen
 des Nassauischen 2. Infanterie-
 Regimentes

č. 10 - Plakát z benefičního koncertu v Bardejovských Kúpeľích ze dne
4. srpna 1868

Na dochód pogorzelców
miasta Bardyjowa

odbedzie sie dnia 4-tego Sierpnia 1868

o godzinie 7-mej wieczor

w miejscu kąpielowem
Bardyjowa

K O N C E R T

urządzony przez pp. Béla Kélera i Franciszka
hr. Szirmay.

PROGRAMM.

1. Méditation sur le 1-er prélude de Piano de S. Bach pour Piano et Violon par Ch. Gounod, odegra p. hrabina Eleonora Forgách i p. Béla Kéler.
 2. Tempete et calme pièce de Concert pour le Violon, utworu własnego odegra p. Béla Kéler, z akompaniamentem p. baronowej Heleny Vay.
 3. Szeretlek én (Kocham cie) pieśń węgierszka, odspiewa p. hrabina Semsey-Csáky.
 4. Do geniuszu Vörösmartyego własnego utworu, oddeklamuje p. hrabina Ottilia Wass.
 5. Dumka pieśń Troschla, odspiewa dr. Marcell Dziubiński z akompaniamentem p. hrabiny Semsey-Csáky.
 6. a) Gretchen am Spinnrad, pieśń Szuberta.
b) Si j'étais roi, romansa utworu hr. Emerycha Széchenyi, odspiewa p. hr. Semsey-Csáky.
 7. Pożegnanie niżsich Węgier sielanka węgierska na skrzypce utworu własnego, odegra p. Béla Kéler z akompaniamentem p. hr. Semsey-Csáky.
 8. a) Moja gwiazda
b) Mazurek
c) Zielona Ukraina
- } pieśni polskie, odspiewa hr. Semsey-Csáky.

Ceny miejsc:

Krzesto 2 zr. — Miejsce zamknięte 1 zr. — Galerya 50 c.

Nie kładac tamy dobroczynności.

č. 11 - Plakát z premiéry valčíku *Am schönen Rhein...* ve Wiesbadenu dne
28. 8. 1868

Kursaal zu Wiesbaden.

Freitag den 28. August 1868, Abends 7 $\frac{1}{2}$ Uhr,

**VOCAL- UND INSTRUMENTAL-
CONCERT**

gegeben von Herrn
KÉLER BÉLA,
ehemal. Herzogl. Nass. Kapellmeister,
unter gefälliger Mitwirkung des

Fräulein	Clara Perl,	(Alt)
	Grossherzogl. Hess. Hofopernsängerin aus Darmstadt;	
Fräulein	Johanna Buska,	(Declamation)
	Königl. Hofschauspielerin;	
Herrn	Bodo Borchers,	(Tenor)
	vom Königl. Theater zu Wiesbaden;	
Herrn	August Steinhardt,	(Violine)
	Mitglied der Königl. Kapelle;	
Herrn	Carl Pallat	(Piano)

und der zu diesem Zwecke verstärkten Wiesbadener Curkapelle.

Programm.

Erste Abtheilung.

1. **Ouverture romantique** von Kéler Béla, ausgeführt von der **Wiesbadener Curkapelle** unter Leitung des Componisten.
2. **Adagio und Rondo** aus dem **Es-dur-Concert** von L. van Beethoven, vorgetragen von Herrn **Carl Pallat**.
3. **Arie** aus der Oper »**Tancred**« (Di tanti palpiti) von Rossini, gesungen von Fräulein **Clara Perl**.
4. **Introduction und Variationen** für die Violine von F. David, vorgetragen von Herrn **August Steinhardt**.
5. **Lieder-Vortrag** des Herrn **Bodo Borchers**.
6. **Declamation** des Fräulein **Johanna Buska**.

Zweite Abtheilung.

<ol style="list-style-type: none"> 1. a. Kirchenlied von R. Mulder, b. Cavatine aus der Oper »Maria di Rohann« von Donizetti, c. »Ach wie freudig pocht mein Herz«, Concert-Walzer von Kéler Béla, 	}	gesungen von Fräulein Clara Perl .
2. Elegie von H. Ernst, vorgetragen von Herrn August Steinhardt .		
3. Zum Erstenmale: »Am schönen Rhein, gedenk' ich Dein «, Walzer von Kéler Béla, vorgetragen von der Wiesbadener Curkapelle unter Leitung des Componisten.		

Eintritts-Preise:

Reservirte Plätze zu 2 fl. Nichtreservirte Plätze zu 1 fl.
Karten sind zu haben bei den Portiers des Kursaals und am Concert-Abende an der Kasse.

L. Schellenberg'sche Hof-Buchdr.

**č. 12 - nejvyšší švédské královské vyznamenání „Litteris et Artibus“ udělené
Bélu Kélerovi v roce 1874**

Kaschauer Zeitung.

Hundschäftsblatt für Kaschau und Epéries.

Lokalblatt für Volks-, Haus- u. Landwirtschaft, Industrie u. geselliges Leben.

(KASSA-EPERJESI ÉRTESITŐ).

Diebstahl, Unterschlagung und Falschmünze sind strafbar. Verbrechen sind strafbar. Straftaten sind strafbar.

Inseraten-Bestellung in den Anzeigen-Expeditoren von Kaschau & Epéries in Pest und Wien; ferner bei A. Doppel, Buchhändler in Wien, sowie bei G. J. Zandt & Co. in Frankfurt a. M. und deren Central-Expeditoren.

Senilleton.

Kéler Béla.

Im Jahre 1854 trat bei Kéler Béla eine wichtige und für seine fernere Künstler-Carriere bedeutsame Wendung ein, indem er als Dirigent der Sommer'schen Capelle nach Berlin berufen wurde, ohne zuvor sich practisch in der Direction geübt zu haben. Ein Walzer Kéler Béla's, betitelt „Hoffnungsfester“, den Kéler Béla Hrn. Sommer auf dessen Wunsch das Jahr zuvor (Juli 1853) einlieferte, veranlaßte dieses Engagement. Diesen Walzer ließ Sommer durch seine Capelle ausführen, der in kurzer Zeit bereit populär wurde, daß schließlich durch Wiederholungen auf den Hofbällen zur Aufführung kam.

Am 7. Mai 1854 trat Kéler Béla zum ersten Male als Dirigent der Sommer'schen Capelle auf und wurde bald beim Berliner Publikum sehr beliebt; sowohl als Dirigent, als auch als Komponist. Am 20. Mai führte er seinen „Herrn Stern-Walzer“ zum ersten Male auf, der einen durchschlagenden Erfolg hatte, und heute noch, also nach 23 Jahren, als eine effectvolle Fiktion abgelehrt wird. Vom 25. September bis 9. October concertirte Kéler Béla allabendlich mit der Sommer'schen Capelle in der damals Wörner'schen „Lokalität“ in Hamburg und componirte zu diesem Debut einen Walzer, betitelt „Sommersfahrten“.

Nachdem er auf ergangene Einladungen hin in mehreren Städten, wie Dresden, Breslau u. concertirt hätte, ging er 1855 nach Wien, um dieselb. das Orchester des im September desselben Jahres verstorbenen jungen Capellmeisters August Sommer zu übernehmen. Am 2. December trat er zum ersten Male in Demmayr's Casino in Hiesing bei Schönbrunn auf und führte bei dieser Gelegenheit zum ersten Male sein große Compösition: „Eine Nacht in Venedig“ mit großem Beifall auf. 1856 führte Kéler Béla einen ehrenvollen Ruf als Capellmeister des kaiserlichen 10. Inf.-Regiments Graf Matuschitz an, und hatte er als solcher abwechselnd für längere oder kürzere Dauer die Städte Wien, Dobruza, Padowa, Genua, Vermonabach u. zu Carnaria. Im Jahre 1859

machte Kéler Béla den Hiesing in Italien mit. In Folge einer schweren Erkrankung trat er im September 1860 aus dem Verbände des Regiments, um seine Gesundheit wieder herzustellen. Schon im März 1861 organisirte Kéler Béla im Verein mit seinem Jugendfreund und Kollegen J. Dubé; in Budapest ein Orchester. Die beiden Compagnons componirten für ihre ersten Debut-Concerte eine ungarische Fantasia für zwei Violinen, betitelt: „A két művésztárs“ („Die beiden Kunstgenossen“), und hatten mit dieser Fiktion einen sensationellen Erfolg. Hier componirte Kéler Béla auch seinen so beliebten Tanz, „Esküvés“ benannt.

Abermals trat in Kéler Béla's Künstlerleben eine Wendung ein, in Folge deren nunmehr Deutschland seine zweite Heimath wurde. Er erhielt nämlich am 1. Januar 1863 einen Ruf als Herzog. Nassau'scher Musikdirector nach Wiesbaden. Als solcher hatte er auch die Curiaal-Concerte, Hofbälle, Hofsozialmusiken u. zu dirigiren. In dieser Stellung verließ Kéler Béla die zu der im Jahre 1866 erfolgten Annexion des Herzogthums Nassau durch Preußen, nachdem er noch den Wein-Hiesing desselben Jahres mitgemacht. In den Jahren 1867-1870 zog sich Kéler Béla ins Privatleben zurück, und nunmehr als Komponist thätig, concertirte er hin und wieder, so u. A. in dem benachbarten Mainz, wo er im Januar und Februar 1867 bei sog. Carneval-Concerten gab, die sich eines enormen Aufwands erfreuten. In den Sommermonaten machte er zumal Wien, besuchte 1867 die Ausstellung in Paris, machte dann eine Rundreise in der Schweiz; im Juli und August 1868 hielt sich Kéler Béla auf seiner Villa in Bad Reichenhals auf, woselbst er im Curiaal dieses beliebten Badeortes ein glänzendes Concert arrangirte, zum Behen für die im Juni desselben Jahres durch eine große Feuerbrunst heimgesuchten Bewohner seiner Vaterstadt, unter Mitwirkung mehrerer Damen der ungarischen Aristokratie, die als Caricasse dabei selbst mitwirkten und von welchen die Gräfin Gr. in vier Sprachen sang. Mitte August führte Kéler Béla nach Wiesbaden zurück, woselbst er am 28. August 1868 ein großes Concert im Curiaal arrangirte, in welchem er seinen Walzer: „Am schönen Rhein, geht es Dein“ zur ersten Aufführung brachte und der einen unbeschreiblichen Entzückungsgrad erzeugte. Dieser Walzer hat seit der Zeit die Hand um die Welt gemacht und ist ein würdevolles Gegenstück zu Joh. Strauß' „Blauer Donner“-Walzer. Kéler Béla's

obiger Walzer ist bei verschiedenen Verlegern in Druck erschienen, als in Berlin, Paris, Mailand, London u. s. w.

Im December desselben Jahres gab er einen Cyclus von Concerten mit dem Städtischen Orchester in Karlsruhe.

Nach Karlsruhe verließ der Herr, des 80. Regiments (als gleichzeitig als Caricasse in Wiesbaden fungirte) am 26. Juli 1870 nach Frankreich, hatte die Direction der Actien-Gesellschaft zum Betriebe des Caricassensystems zu Wiesbaden und Kéler Béla von Neuen die Hoffn. an Curiaal übertragen, die er dann unangeführt bis zum 31. December 1872 leitete, an welchem Tage die Actien-Gesellschaft sich auflöste und die Caricassensysteme in städtische Verwaltung kamen.

Seit dieser Zeit concertirt Kéler Béla nunmehr als Gast und Dirigent seiner eigenen Compositionen, zumal in seiner Specialität als deutscher und ungarischer Tanzcomponist.

Im September 1874 wurde Kéler Béla für vier Wochen für die Concerts populaires im Coventgarden-Theater in London engagirt, im October gab er einen Cyclus von Concerten in der Froo Trade Hall in Manchester; im August 1876 concertirte Kéler Béla im Verein mit der Berliner Symphonie-Capelle im Stadttheater „Stadtpart“ in Berlin und an anderen Orten nach.

Am 10. Juni d. J. übernahm Kéler Béla die Leitung der Capelle à la Sangl in Wiesbaden, von wo er Anfang September sich nach der Schweiz begab und in dem am See gelegenen Lusthause-Badstätt in Zürich und im Hotel de la Cour in Luzern eine Serie von Concerten unter großem Beifall gab.

Nach kurzer Aufenthalt in Wiesbaden reiste Kéler Béla nach Hamburg, woselbst er, seit dem 16. October in dem prachtvoll-renovirten und brillant ausgestatteten Concertsaal des Stadtlichen Musikvereins mit außerordentlichem Beifall concertirt.

Kéler Béla wurden während seiner 23jährigen Wirkenszeit als Musikdirector vielfache Auszeichnungen zu Theil; so verlieh ihm Sr. Majestät der Kaiser Oscar von Schweden die große goldene Medaille; Litteris et Artibus. Der vorstehende König von Preußen Wilhelm IV. verlieh ihm eine goldene Tafel mit allerhöchstem Hand schreiben, von dem damaligen Prinzen von Preußen, jetzigen deutschen Kaiser, wurde ihm eine prächtige Ehrenmedaille gesendet; vom Herzog von Nassau erhielt er die Medaille für Verdienste um Kunst und Wissenschaft. Von Kéler Béla sind bis jetzt über 130 Compositionen

č. 14 - Kélerovy housle zn. Stainer v expozici Šarišského muzea v Bardejově.

Kélerovy housle zn. Stainer a generální ředitel Společnosti Bély Kélera RNDr. Peter Bubák

č. 15 – Pomník Bély Kélera ve Wiesbadenu na hřbitově Nordfriedhof

č. 16 - Premiéra a 1. repríza díla *Die Karpathen* v Hamburku
dne 5. a 9. října 1854

TON-HALLE.

Heute Donnerstag, den 5. October:

Elftes Concert
der
Sommer'schen Capelle,
aus **Berlin,**
unter Leitung ihres Capellmeisters, Herrn **Kéler Béla**
aus **Ober-Ungarn,**
und unter Mitwirkung des beliebten **Männer-Chors.**

Erste Abtheilung.

1. „Preussens Aar“, Jubel-Marsch zur Feier der Silber-Hochzeit Sr. K. Hoheit, des Prinzen von Preussen, componirt von *Kéler Béla*.
2. Ouverture zur Oper: „Don Juan“, von *W. A. Mozart*.
3. Die Romantiker, Walzer von *Lanner*.
4. Nachruf an Strauss, Fantasie von *Carl Haslinger*.

Zweite Abtheilung.

5. Ouverture zur Oper: „Die Hugenotten“, von *Meyerbeer*.
6. Die Heimath, Lied von *Krebs*, für obligate Trompete, vorgetragen von Herrn König. (Auf Verlangen.)
7. Seemanns-Fahrten, Hamburger Debut-Walzer, von *Kéler Béla*.
8. Vergissmeinnicht, Polka von *V. Pertl*.
9. Yankee doodle, Variations burlesques für die Violine von *Vieuxtemps*, vorgetragen von Herrn Knabe.

Dritte Abtheilung.

10. Die Karpathen, grosses idyllisches Tongemälde in 5 Bildern, mit Chören, Gesängen und verbindendem Text. In Musik gesetzt von *Kéler Béla*.
(Inhalt desselben nebenstehend.)
11. Männer-Chor.
12. Grosser Sturm-Galopp, von *Kéler Béla*.

Anfang 7¹/₂ Uhr.

TON-HALLE.

Heute Montag, den 9. October:

Abschieds-Concert

der
Sommer'schen Capelle,

aus Berlin,
unter Leitung ihres Capellmeisters, Herrn **Kéler Béla**
aus Ober-Ungarn,
und unter Mitwirkung des beliebten **Männer-Chors**.

Erste Abtheilung.

1. Bücsü lúdoló, Ungarischer Abschieds-Marsch, von **Kéler Béla**.
2. Overture zur Oper: „Fernand Cortez“, von Spontini.
3. Die Heimath, Lied von *Krebs*, für obligate Trompete, vorgetragen von Herrn **König**. (Auf vieles Verlangen.)
4. Seemanns Fahrten, Hamburger Debut-Walzer von **Kéler Béla**.
5. Grosses Finale des ersten Actes aus der Oper: „Don Juan“, von **Mozart**.

Zweite Abtheilung.

6. Overture zur Oper: „Wilhelm Tell“, von **Rossini**.
7. Die Karpathen, grosses idyllisches Tongemälde in 5 Bildern, mit Chören, Gesängen und verbindendem Text in Musik gesetzt von **Kéler Béla**.
(Inhalt desselben nebstehend.)

Dritte Abtheilung.

8. Overture zur Oper: „Oberon“, von **C. M. v. Weber**.
9. Aelplers Lust, Original steyrische Tänze, componirt und vorgetragen von Herrn **Kéler Béla**.
10. Männer-Chor.
11. Grazien-Polka-Mazurka, von **F. Pertl**.
12. Grosser Sturm-Galopp von **Kéler Béla**. (Auf Verlangen.)

Anfang 7 Uhr.

Hauptumrisse des Tongemäldes: Die Karpathen.

- Einleitung. Morgendämmerung. — Andante sostenuto.
Schalmei des Alpenhirten. — Adagio pastorale.
Entwicklung des Gebirges. — Andante mosso.
Ersteigung der Lomnitzer Spitze. — Andante quasi Adagio.
- a) Allegro rapido — Dem Wanderer gähnt ein Abgrund entgegen.
 - b) Andante — Er nähert sich der Spitze.
 - c) Allegro agitato — Der Wanderer erreicht sein Ziel, und banges Staunen erfüllt seine Brust.
- I. Tonbild. **Die Lomnitzer Spitze**. — **Mestoso**.
- a) Andante — Der Wanderer steigt von der Spitze herab.
 - b) Allegro rapido — Ein Abgrund öffnet sich vor seinen Blicken.
 - c) Andante — Wanderung zum Fischsee.
 - d) Adagio pastorale — Am Ufer ertönt die Schalmei.
- II. Tonbild. **Der Fischsee**.
- a) Sturm — Allegro tempestoso.
 - b) Stille Fahrt und Schifferlied mit Chor — Andantino.
 - c) Wanderung nach den Eisenhämmern — Andante.
- III. Tonbild. **Die Eisenhämmer**. — Andante strepitoso.
- a) Chor der Arbeiter.
 - b) Wanderung — Andante.
- IV. Tonbild. **Die Jagd**. — Allegro vivo.
- a) Adagio — Das Wild ist erlegt.
 - b) Andante — Jägerhorn Signale.
 - c) Allegro vivace. — Die Jäger versammeln sich.
 - d) Allegretto. — Jagdstück.
 - e) Allegro. — Jäger-Chor.
 - f) Marcia. — Jäger Marsch mit Chor (im ungarischen Styl.)
- V. Tonbild. **Ankunft und Leben im Karpathenbade**.
- a) Ungarischer Tanz — Allegro.
 - b) Vocal-Chor — Andante.
 - c) Strophelied mit Chor im Ländler-Styl.
 - d) Andante grazioso. — Das Mädchen krönt den Sieger.
 - e) Allegretto-Chor. — Lebe hoch etc. etc.
 - f) Adagio pastorale. — Das Horn des Alpenhirten und die Glocke der Kapelle rufen zum Gebeth.
 - g) Larghetto religioso. — Vocal-Chor. Gebeth der Hirten.
 - h) Andante sostenuto. — Melodram.

č. 17 – Titulní strana partitury autografu díla *Die Karpathen*

Ms. Mus.
657
A

56

KÉLER BÉLA 1

Die Karpathen

Idyllisches Tongemälde
in fünf Bildern
Hörbar, Gesungen mit verbindendem Text

Musik

Kéler Béla
Kapellmeister

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
Nagyenyi Művelődési Központ
1857

Zum 1ten mal aufgeschrieben in Hamburg
im grossen Saal der Tonhalle
am 5ten October 1857
am 9ten Nov. in Lemberg
am 22 Nov. in Lemberg
(Am 1ten mal)

č. 18 – Partitura autografu dila *Die Karpathen* – str.2

Einleitung. Morgendämmerung.
Andante sostenuto.

The image shows a handwritten musical score for the introduction of 'Die Karpathen'. The score is written in ink on aged paper and is organized into two systems. The first system contains staves for Violini (Violins), Vielle (Viola), Cello (Cello), Basson (Bassoon), Flauto (Flute), Clarinetto in Bb (Clarinet in Bb), Corni in F (Horn in F), Fagotti (Bassoons), and Tympani (Drums). The second system continues the orchestration with various woodwinds and strings. The music is in a key signature of two flats (Bb) and a common time signature (C). The tempo and mood are indicated as 'Andante sostenuto' and 'Morgendämmerung' (Dawn). The score includes dynamic markings such as *fp*, *p*, *pp*, *mf*, *f*, *ff*, *ppp*, and *ppp*. There are also performance instructions like *arco* and *solo*. The notation includes various note values, rests, and articulation marks.

Maestoso. Piccolo. Die Lomnitzer Spitze.

The musical score is written in common time (C) and features a variety of instruments and dynamics. The top staves include strings (Violins I, Violins II, Violas, Cellos, Double Basses) and woodwinds (Piccolo, Flutes, Oboes, Clarinets, Bassoons). The bottom staves include percussion (Bombardone, Symphonic Cymbals, Tam-tam). The score is marked with dynamics such as *fp* (fortissimo piano), *p* (piano), and *ff* (fortissimo). The tempo is marked *Maestoso* and the mood is *Piccolo*. The score is in common time (C) and features various articulations and phrasing.

poco agitato

poco agitato

mar.

a due

Bombardone.

Symp. C. S.

Tam-tam

č. 20 - Autograf titulní strany přede hry k hudebnímu obrazu *Die Karpathen*

197. Mus
657
2

KÉLER BÉLA 1

Annahme der ersten Ausgabe
am 16. Febr. 1852 in Wiesbaden
wie beabsichtigt und vollkommen
gedenke fallen unter dem Titel
Idyllische Concert-Quartette
Heraus C. F. W. Siegel in Leipzig
zum Verkauf zu offeriren.

Die Karpathen.

Idyllisches Tongemälde in fünf Bildern.

Musik

VON

Kéler Béla.

M. B. MÜLLER KUNST-ALB.
Kunst-Verlag
101 S. 3. 22

Druck zum Tongemälde maßstäblich
unveränderte Ausstattung durch Herrn
in Dresden am 22. Nov. 1852 abgedruckt.

č. 21 - Titulní strana partitury z nového vydání díla *Die Karpathen*

BÉLA KÉLER

KARPATY | DIE KARPATHEN

hudobný obraz pre tenor, mužský zbor, orchester a recitátora
musical picture for tenor, male choir, orchestra and reciter

Editoval | Edited by
Pavel Burdych

© 2020 Béla Kéler Society - BKS 1001

Supported using public funding by Slovak Arts Council

č. 22 – Partitura přede hry k dílu *Die Karpathen* v novém vydání BKS 1001

– str. 1

Predohra

Ouverture

Béla Kéler (1820 - 1882)

edited by: Pavel Burdych

Andante moderato e maestoso

Flute *f*

Piccolo *f*

Oboe 1/2 *f*

Clarinet in B \flat 1 *f*

Clarinet in B \flat 2 *f*

Bassoon 1/2 *f*

Horn in F 1/2 *f* *p* *f* *p*

Horn in F 3/4 *f*

Tromba in F 1 *f*

Tromba in F 2 *f*

Trombone 1/2 *f*

Trombone 3 *f*

Timpani *f* *p* *f*

Triangle

Gran cassa e Piatì

Violin I *f* *mp*

Violin II *f* *mp*

Viola *f* *mp*

Cello *f* *p* *f* *p* *mp*

Contrabass *f* *mp*

ODBORNÁ A PUBLIKAČNÍ ČINNOST AUTORA

Seznam prací studenta DSP

BURDYCH, Pavel. *Hudební dílo Tempête et calme Bély Kélera s metodickými a interpretačními poznámkami Pavla Burdycha*. Příspěvek ve sborníku. Praha: Univerzita Karlova v Praze: 2018. s. 247-256. ISBN: 978-80-7290-978-0

BURDYCH, Pavel. *Klavírní tvorba Bélu Kélera prvykrát už aj na CD*. Recenze. Opera Slovakia. [online]. [cit. 07.05.2020]. ISSN: 2453-6490. Dostupné z: <https://operaslovakia.sk/klavirna-tvorba-belu-kelera-prvykrat-uz-aj-na-cd/>

BURDYCH, Pavel. *Jozef Grešák – Morceau I. pro housle a klavír*. Příspěvek ve sborníku Skladatel a pedagóg Jozef Grešák z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. Prešov: Bookman, 2019. s. 100–107. ISBN 978-80-8165-324-7.

BEREŠOVÁ, Zuzana – BURDYCH, Pavel. *Dvořák & Suchoň*. [zvukový záznam na CD]. Košice: Hevhetia, 2019. Obsahuje Nocturne in B major, op.40, B.48a, Capriccio B.81, Ballade in d minor, op.15/I Antonína DVORÁKA a Fantasy and Burlesque for violin and piano Eugena SUCHONĚ. Č. výrobní matrice HV 0191-2-331 Hevhetia.

BURDYCH, Pavel. *Doktorandi prof. Medňanskej v 30 krajinách sveta*. Recenze. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2019. s. 63-64. ISSN: 1339-3448.

BURDYCH, Pavel. *Jozef Grešák*. Recenze sborníku. Hudební výchova 1/2020. s.41-42. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. ISSN 1210-3683.

Přehled konferenčních vystoupení studenta DSP

Název (titul): Hudební dílo Tempête et calme Bély Kélera s metodickými a interpretačními poznámkami Pavla Burdycha

Název akce: Teorie a praxe hudební výchovy V

Místo konání: Praha

Datum zahájení: 09. 11. 2017

Datum ukončení: 10. 11. 2017

Organizátor konference: Katedra hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Název (titul): Jozef Grešák – Morceau I. pro housle a klavír

Název akce: Skladatel'ský odkaz Jozefa Grešáka v kontexte spoločenských pomerov doby

Místo konání : Bardejov, Slovakia

Datum zahájení: 08. 02. 2018

Datum ukončení: 08. 02. 2018

Organizátor konference: Inštitút hudobného a výtvarného umenia a Katedra hudby Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

**Rozšířená biografie a sumarizace díla
Bély Kélera (1820-1882) s akcentem na
autograf hudebního obrazu Karpaty**

Autoreferát disertační práce

MgA. Pavel Burdych

Olomouc, duben, 2021

Doktorský studijní program: Hudební teorie a pedagogika

Školitel: prof. PhDr. Lubomír Spurný, Ph.D.

OBSAH

Anotace	4
Annotation	5
1 Cíle disertační práce	6
2 Předmět zkoumané práce	7
2.1 Korespondence sestře Emilii	9
2.2 Periodika	10
2.3 Slovníky.....	11
2.4 Knihy a sborníky	13
3 Rozšířená biografie Bély Kélera	15
4 Idylický hudební obraz Die Karpathen	20
5 Sumarizace díla Bély Kélera	21
Literatura	22
Odborná a publikační činnost autora	44

Anotace

BURDYCH, Pavel. *Rozšířená biografie a sumarizace díla Bély Kélera (1820-1882) s akcentem na autograf hudebního obrazu Karpaty.* Disertační práce. Olomouc: PdF UPOL, 2021.

Disertační práce *Rozšířená biografie a sumarizace díla Bély Kélera (1820-1882) s akcentem na autograf idylického hudebního obrazu Karpaty* obsahuje dvě hlavní části. První část se věnuje Kélerovu životopisu, ve kterém jsou současné poznatky o skladateli, dirigentu a houslistovi Bélu Kélerovi. V jednotlivých kapitolách jsou zpracovány známé informace o skladateli z dostupných slovníků a publikací od roku 1900 až po 20. léta 21. století. Nově jsou do nich zasazeny informace z Kélerovy rozsáhlé německy psané korespondence sestře Emilii Vandrák. Dalšími důležitými zdroji informací jsou články z evropského i amerického dobového tisku z let 1845-1906. Druhá část disertační práce přináší informace, které se vážou k obsáhlému skladatelskému odkazu Bély Kélera a jsou v ní sumarizována jeho opusovaná i neopusovaná díla do prvního uceleného soupisu. Důraz je kladen na autograf jeho nejrozsáhlejšího neopusovaného vokálně-instrumentálního díla *Die Karpathen*, který byl autorem disertační práce přepsán v notačním programu. V roce 2020 bylo dílo Společností Bély Kélera digitálně vydáno a je uveřejněno pod signaturou BKS 1001 v Petrucci Music Library.

Klíčová slova: Béla Kéler. *Die Karpathen*. Korespondence. Dílo. Bardejov. Spoločnosť Bélu Kélera. Pavel Burdych.

Annotation

BURDYCH, Pavel. *Expanded Biography and Summarization of the Work of Béla Kéler (1820-1882) with emphasis on the autograph of the musical picture The Carpathians.* Dissertation. Olomouc: PdF UPOL, 2021.

The Dissertation *Expanded Biography and Summarization of the Work of Béla Kéler (1820-1882) with emphasis on the autograph of the idyllic musical picture The Carpathians* consists of two main parts. The first part is dedicated to Kéler's biography with contemporary findings about the composer, conductor, and violinist Béla Kéler. Individual chapters contain information about the composer from available dictionaries and publications from 1900 to the 2020's. New information is incorporated into them from Kéler's vast correspondence to his sister Emilie Vandrák, written in German. Further important sources of information come from contemporary European and American press between 1845-1906. The second part of the Dissertation brings information related to the large Béla Kéler bequest of compositions, with the first comprehensive list of his works with and without opus numbers. The emphasis is on the autograph of his most extensive work, the vocal-instrumental composition *Die Karpathen* without an opus number, which was transcribed by the author of the Dissertation into a music notation program. The work was published digitally by the Béla Kéler Society in 2020 and is publicly available under the code BKS 1001 in the Petrucci Music Library.

Key words: Béla Kéler, The Carpathians, Letters, Work, Bardejov, Béla Kéler Society, Pavel Burdych.

1 Cíle disertační práce

a) hlavní:

- rozšířená biografie osobnosti Bély Kélera na podkladě jeho výpovědí z 82 dopisů Emilii Vandrák a dobového tisku,
- diplomatický přepis autografu a popis díla *Die Karpathen*,
- sumarizace všech dostupných Kélerových děl do nového, dosud nejkompletnějšího soupisu.

b) dílčí:

- charakteristika osobnosti Bély Kélera na podkladě nově získaných informací,
- digitální přepis díla *Die Karpathen* v notačním programu a jeho následné koncertní provedení prostřednictvím nově vytvořeného notového materiálu.

Disertační práce je založena na historiografickém výzkumu. Využívá metody: heuristické, metody analýzy a syntézy, metody vědecké interpretace a deskripce.

2 Předmět zkoumané práce

Předmětem disertační práce je zpracování informací získaných z Kélerovy korespondence, dobových periodik a existujících publikací do nově vytvořené obšírné biografie o Bélu Kélerovi a zpracování dostupných informací o jeho kompletní hudební tvorbě s akcentem na hudební obraz *Die Karpathen* i jeho autograf, do nově vytvořeného seznamu.

Rok 1846 je spjat s vydáním Kélerova prvního opusovaného díla. Do roku 1883 vyšlo 139¹ opusů z jeho tvorby. 175 let se tak setkáváme s Kélerovým dílem, které je průběžně uváděno na koncertních podiích, v rozhlasovém vysílání a vybraná díla jsou zaznamenávána na LP deskách a kompaktních discích. Kélerovy hudebniny prvotních vydavatelů Tobias Haslingers Witwe und Sohn, H. F. Müller (H. F. Müller's Witwe), G.W. Niemeyer, C.A. Spina, A. Schlesinger, Bote & Bock, Edm. Stoll, C.F.W. Siegel, Rózsavölgyi és Társa, B. Schott's Söhne, Johann André, Gebrüder Hug & Co., A.E. Fischer, Adolph Fürstner, se nacházejí v knihovnách po celém světě. Většina vydaných Kélerových skladeb, která splňuje požadavky autorského zákona na jejich volné šíření, je naskenována v internetové knihovně Petrucci Music Library². V rukopisech se zachovalo 118 děl, z nichž většina byla Kélerem provedena, nebo byla pomocí ručních prepisů šířena a interpretována jinými orchestry. Od roku 2010 se vybraná nevydaná díla stala nedílnou součástí dramaturgie festivalu *Kultúrne leto Bélu Kélera* v Bardejově.

Kélerovo jméno od roku 1900 zmínili ve slovnících: Riemann (1900), Bence Szabolcsi a Aladár Tóth (1965), Krešimir Kovačević (1974), Erkki Ala-Könni (1976), Alberto Basso (1986), Don Michael (1996), Stanley Sadie (2001), Andrea Harrandt (2001).

Ucelenější publikace napsali: Sztehlo (1930), Albert (2012), jednu kapitolu v knize: Hoza (1943) a statě ve sbornících – Matuš (1972), Derfiňák, Gutek, Petrovič, Fecsková, Bubák, Medňanská, Urbančíková, Berešová, Matuš, Medňanský (2012).

V Széchényiho národní knihovně, Knihovně maďarské akademie věd a deponitáři Šarišského muzea se nachází většina Kélerových tištěných a rukopisných hudebnin i dalších souvisejících předmětů s jeho uměleckou činností. Výjimku tvoří sbírka 59 dopisů, které Kéler zaslal do vydavatelství B. Schott's Söhne v letech 1863–1882, které se nacházejí ve sbírce Pruské nadace kulturního dědictví působící v rámci Berlínské státní knihovny.

¹ Jeho dvě předešlá op. 137 a 139 vyšly až po Kélerově smrti v průběhu roku 1883.

² https://imslp.org/wiki/List_of_works_by_B%C3%A9la_K%C3%A9ler

V Knihovně akademie věd v Budapešti se pod signaturou Ms 31 nachází Kélerova korespondence, smlouvy a další záznamy s vydavatelem Kélerových kompozic³, rodokmen rodu Kélerových⁴, korespondence Bély Kélera s jeho příbuznými⁵, různé hudebně-obchodní záznamy, Kélerovy osobní poznámky, návrh dohody a finanční vyúčtování se společností zastupující hudební autory, skladatele a vydavatele⁶, tiskové zprávy o činnosti Bély Kélera, básně k 15. výročí Kélerovy skladatelské kariéry, dokumenty týkající se oslav 25 let jeho dirigentské činnosti, Kélerovo úmrtní oznámení⁷, originální nákres Kélerova náhrobku a listiny týkající se jeho následné obnovy a dokumenty týkající se dědictví po Bélu Kélerovi⁸.

V Széchényiho národní knihovně v Budapešti se nacházejí Kélerovy tištěné a zejména rukopisné notové materiály včetně partitury a orchestrálních partů hudebního obrazu *Die Karpathen*.

V Šarišském muzeu v Bardejově jsou uloženy tištěné hudebniny (např. souborné klavírní dílo ve dvou svazcích op. 1-100), Kélerovy osobní doklady (křestní list, konfirmační list, školní vysvědčení, cestovní pasy, potvrzení od zaměstnavatelů), obdržená vyznamenání a průvodní dopisy k nim, testament, obchodní korespondence, zprávy z dobového tisku, svazky plakátů Kélerových koncertů aj.

Umělecká působení Bély Kélera byla zmapována v dobových periodikách (1852-1906) - Allgemeine musikalische Zeitung, Berliner Musikzeitung, Budapesti Hírlap, Deutsche Militär-Musiker-Zeitung, Die Epoche, Felsősárosi Hírlap, Fővárosi Lapok, Fremden-Blatt, Hamburger Fremdenblatt, Hölgyfutár, Chicago Tribune, Kaschauer Zeitung, Kölnischer Zeitung, Le Journal de Musique, Le Ménestrel, Morgenbladet, Musikalisches Wochenblatt, Nefelejts, Neue Freie Presse, Neues Fremden-Blatt, Neue Zeitschrift für Musik, Neues Wiener Tagblatt, Neueste Nachrichten, Neuigkeits-Welt-Blatt, Pesth-Ofner Localblatt und Landbote, Pesti Napló, Politikai Hetilap, Public Ledger, Rheinischer Kurier, Slovenské noviny, St. Louis Globe-Democrat, Süddeutsche Musik-Zeitung, Sürgöny, Teplitzer Zeitung, Neues Fremden-

³ Johann André v Offenbach am/Main, H. Bock u. H. Bote v Berlíně, J.B. Cramer & Co. v Londýně, Fischer Verlag, Adolph Fürstner, Gebrüder Hug, Ròzsavölgyi.

⁴ Kéler Béla családfája: Genealogie des letztgeborenen, gesetzmäßigen und natürlichen Adelschafterwerbenden Sohnes

⁵ Vyjma rozsáhlé korespondence s Emilií Vandrák, se zachovaly tři dopisy od Amandy Bakody, jeden od Theodora Bakodyho a dva dopisy od Apollonie Kéler.

⁶ Société des Auteurs, Compositeurs et Éditeurs de Musique – vyúčtování za duben, červenec a říjen 1876.

⁷ Kéler Béla úrnak

⁸ Rechnung Ablegers Bericht und Vertheilungsplan

Blatt, The Musical World, Vasárnapi Újság, Weltblatt, Wiener Allgemeine Zeitung, Wiesbadener Nachrichten.

2.1 Korespondence sestře Emilii

Z vlastnoručně psaných dopisů Bély Kélera Emilii Vandrák do Prešova se jich dochovalo 82 z let 1870-1882. Emiliiny dopisy se nezachovaly, protože je sám Kéler zničil, stejně jako většinu ostatní korespondence.⁹ Kéler byl přesvědčen, že uchovávat se mají pouze dopisy od umělců, vladařů a jiných celebrit, které mají autobiografickou hodnotu, a navíc je možné je případně prodat jako cenné rukopisy.¹⁰

„...tajemství korespondence musí být zachováno i po smrti adresáta. Jiné to je u dopisů, které by měly být považovány za právní dokumenty, nebo dopisy od vědců, umělců a tak dále.“¹¹
(Kéler, 14. 12. 1877)

O charakteru a osobnosti Bély Kélera jsme toho dosud příliš nevěděli. Bohatá korespondence, uložená v Knihovně maďarské akademie věd v Budapešti,¹² kterou autor vedl se svou sestrou, nám jej přiblížila i v jiných konsekvencích než na základě známé biografie.

Z korespondence se sestrou je patrné, že Emilie a Béla měli velmi blízký sourozenecký vztah. Kéler byl zřejmě obdařen výbornou pamětí a dokázal se ve své mysli vracet k důležitým životním prožitkům, které přesně datoval a zasazoval do kontextu dalších, současně se odehrávajících, událostí vymezeného času. Dozvěděli jsme se více osobnějších informací, které se vážou k charakteru skladatele i k profesním záležitostem. Zjistili jsme, jaký měl Kéler vztah ke svému rodnému Bardejovu, jak nakládal se svým domem v Bardejovských Kúpelích, jak spravoval své finanční úspory, jaký měl hodnotový žebříček a jakým způsobem se vyjadřoval. Často se zmiňoval o svých aktuálních koncertních cestách, které podnikal v posledních 12 letech svého života a vzpomínal na umělecká angažmá před rokem 1870. Dopisy psané sestře Emilii ozřejmily i Kélerova aktuální emocionální rozpoložení a zdravotní stav.

⁹ Ms 31/74 (18.2.1877) Pro lepší představu o rozsahu Kélerovy korespondence, uvádíme její kvantifikaci za rok 1876, kdy podle vlastních záznamů napsal 354 dopisů. Největší část tvoří obchodní korespondence s jeho vydavateli a rodinná korespondence se sestrami Emilií, Friederikou, Apolonií, bratrem Stephanem, švagrovou Josefinou a neteřemi Sofií, Gizelou a Apollonií.

¹⁰ Ms 31/68 (9.6.1876) V této souvislosti si Kéler vzpomněl, že se mu ztratily dva dopisy i od Franze Liszta.

¹¹ Ms 31/82 (14.12.1877) „...das Briefgeheimnis muss auch nach dem Tode der Adressaten gewahrt werden, - anders verhält es sich mit Briefen die als gerichtl. Documente gelten sollten, - oder Briefe von Männern der Wissenschaft - Kunst usw.“

¹² Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ

Různá četnost korespondence v jejím dvanáctiletém průběhu je zřejmě způsobena tím, že některé dopisy se nedochovaly. Proto máme nejvíce nových informací z let 1874–1879 a z roku 1881-1882. Nejvíce, 14 dopisů existuje z roku 1879, naopak z roku 1871 se nezachoval žádný.¹³ Nejčastěji psal Kéler Emilii z místa svého trvalého bydliště ve Wiesbadenu, ale i ze svých koncertních cest, z Hamburku, Londýna, Berlína, Paříže, Mnichova, Manchesteru, Curychu, Kodaně, Vratislavi a Würzburgu.¹⁴ Vyjma jednoho dopisu jsou všechny pečlivě datovány.

2.2 Periodika (1845-1906)

Články z rakouského, německého, uherského, dánského, francouzského, anglického a amerického periodického tisku verifikují a doplňují námi získané informace. Osa událostí zejména Kélerova uměleckého života se tak ještě více zcelila.

Berliner Musikzeitung, dokrývá Kélerova umělecká působení v Sommerově a Lannerově orchestru (1854-1856), orchestru nassauského vévody v Berlíně (1866), Amsterdamu (1868), berlínském Stadtparku (1876), Anglické zahradě v Mnichově (1877) a na světové výstavě v Paříži (1878). Mapuje i návštěvu jeho domoviny (1873) a udělení medaile Litteris et Artibus (1874). V tomto deníku byla také uveřejněna recenze z berlínského provedení hudebního obrazu *Die Karpathen* (1854). Na stejnou událost krátce reflektuje i *Pesth-Ofner Localblatt und Landbote* (1854).

Z uherských novin *Vasárnapi Újság*, zjišťujeme, že Kélerovou prvotní dirigentskou zkušeností byl orchestr v Prešově (1844), zasazujeme do kontextu jeho roli kapelníka v orchestru plukovníka Mazzuchelliho v Pešti (1858) a Kélerovu koncertní činnost s vlastním orchestrem v Pešti (1861). Nachází se zde i přetištěna recenze z hamburských novin na druhé provedení *Die Karpathen* v Hamburku (1854). K tomuto dílu se po letech vrací *Felsősárosi Hírlap* (1905). V *Sürgöny* se dozvídáme o Kélerově úspěšné koncertní sérii v Drážďanech (1866). V *Allgemeine musikalische Zeitung* se nachází anonce k začátku nové sezóny v Theater an der Wien, kdy Kéler zřejmě poprvé zasedá v tamějším orchestru. Následuje seznam členů divadelního orchestru ze začátku sezóny 1850/1851 ve *Wiener Zeitung*. V krátce vydávaném periodiku *Slovenské noviny* se objevuje zmínka o Kélerově příjezdu do Vídně v druhé polovině roku 1855, kde se následně ujímá vedení Lannerova orchestru. *Rheinischer Kurier*

¹³ Rok / počet dopisů: 1870/2, 1871/0, 1872/2, 1873/1, 1874/9, 1875/9, 1876/9, 1877/10, 1878/10, 1879/14, 1880/1, 1881/10, 1882/5.

¹⁴ Město / počet dopisů: Wiesbaden/46, Hamburk/9, Londýn/8, Berlín/7, Paříž/4, Mnichov/3, Manchester/1, Curych/1, Kodaň/1, Vratislav/1, Würzburg/1.

zaznamenává Kélerův nástup do čela Sommerova orchestru (1854), na post ředitele dvorního orchestru nassauského vévody Adolfa I. (1863) a krátce vzpomíná na Kélerovy koncertní cesty po roce 1870. Ve *Fremden-Blatt* je záznam o datu Kélerova nástupu k Mazzuchelliho pluku (1856), v *Hölgyfutár* jsou zmiňovány koncerty tohoto pluku v Debrecíně 1857 i Kélerovo působení v Nassau 1863. V *Süddeutsche Musik-Zeitung* se dovídáme o hostování známých interpretů na Kélerových koncertech ve Wiesbadenu (1865). Věhlas Kélerova valčíku *Am schönen Rhein* sahá až do USA, kde si ho v roce 1869 všimá *Public Ledger* a o 11 let později *St. Louis Globe-Democrat*. *Teplitzer Zeitung* informuje o zahajovacích koncertech lázeňské sezony ve Wiesbadenu v roce 1871. *Neues Fremden-Blatt* představuje Kélera jako nového kapelníka lázeňského orchestru (1870) a poté glosuje poslední Kélerovy koncerty v této pozici na konci roku 1872. *Chicago Tribune* anoncuje v roce 1873 Kélerův zájem o realizaci svého turné v USA. *Neues Wiener Tagblatt* a *The musical World* referují o Kélerových koncertech v Covent Garden (1874). *Die Presse* se věnuje Kélerovým mnichovským koncertům v Anglické zahradě (1877). Kélerova turné v Curychu a Hamburku (1877) pokrývá *Musikalisches Wochenblatt*. Pařížská periodika *Le Journal de Musique* a *Le Ménestrel* informují své čtenáře o Kélerově úspěchu na Světové výstavě v Paříži (1878). Kélerovými koncerty v Kodani (1878) se zabývá *Morgenbladet*. *Neuigkeits-Welt-Blatt* podrobně spravuje o průběhu Kélerova jubilejního koncertu k 25 letům jeho dirigentské kariéry ve Wiesbadenu. *Die Epoche* přetiskuje Kélerovo vyjádření k původnímu autorství hlavního tématu Brahmsova 5. Uherského tance (1879). *Neue Freie Presse* zaznamenává poslední Kélerův pobyt v domovině v Horním Uhersku (1880). *Deutsche Militär-Musiker-Zeitung* se vyjadřuje ke Kélerově pseudonymu Kéler Béla a jeho vztahu k Bardejovu a okolí. *Kölnischer Zeitung* píše o posledních třech koncertech, které Kéler odřídil necelý měsíc před svou smrtí v Kolíně nad Rýnem. Kélerovy krátké nekrology vycházejí již od následujícího dne po jeho smrti v *Neue Zeitschrift für Musik*, *Wiener Allgemeine Zeitung* a *Wiesbadener Nachrichten*. O počtě Kélerovi v podobě odhalení pamětní desky v Bardejově (1906) reportuje *Budapesti Hírlap*.

2.3 Slovníky

Většina slovníkových hesel o Bélu Kélerovi, která byla zpracována po roce 1930, obsahově vychází z osmistránkové životopisné studie Zoltána Sztehla¹⁵ *Kéler Béla*¹⁶, vydané v Uherském královském dvorním knižním vydavatelství v roce 1930 v maďarštině. Výjimku tvoří slovníky vydané na samotném začátku 20. století. Nejvýznamnějším z nich je hudební

¹⁵ Zoltán Sztehlo (1889–1975), vnuk Kélerovy sestry Matildy (1829–1894)

¹⁶ SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla. Budapest: Hornyánszky Viktor R.-T. M. Kir. Udvari Könyvnyomda 1930.

slovník Huga Riemanna, který zařadil heslo Kéler Béla do *Musiklexikonu*¹⁷ (1900) 18 let po Kélerově smrti a *The Encyclopedia Americana*¹⁸ (1919).

Podle obsahu hesla Kéler Béla v maďarském slovníku *Zenei Lexikon*¹⁹ (1965) autorů Bence Szabolcsiho a Aladára Tótha se domníváme, že autoři vycházeli ze Sztehlavy studie, ale navíc se jako první zmínili o neopusované kompozici *A Kárpátok* z roku 1854. Krešimir Kovačević tvořící Kélerovo heslo v jugoslávské encyklopedii hudby *Muzička enciklopedija*²⁰ (1974),²¹ Erkki Ala-Könni ve švédském hudebním slovníku *Sohlmans musiklexikon*²² (1976), italský muzikolog Alberto Basso v slovníku *Dizionario enciclopedico universale della musica e dei musicisti*²³ (1986) a také Don Michael Randel v *The Harvard Biographical Dictionary of Music*²⁴ (1996) vycházeli ze Sztehlavy stati. Liší se pouze ve výčtu Kélerových skladeb. Andrew Lamb jako první z autorů slovníkových hesel, ve slovníku *The New Grove dictionary of music and musicians*²⁵ (2001) Stanleyho Sadieho, exaktně napsal, že Uherský tanec č.5 Johanne Brahse je vytvořen na podkladě Kélerova čardáše *Bártfai emlék, op.31*²⁶. Autorkou nejnovějšího hesla *Kéler Béla* v zahraničních slovnících, vyjma slovenských, je Andrea Harrandt v *Oesterreichisches Musiklexikon* s poslední aktualizací dne 6.5.2001.²⁷ Ve shodě s většinou zahraničních slovníků se Kélerovi pod heslem Béla Kéler, aktualizovaném v roce 2017, věnuje slovenská všeobecná encyklopedie *Encyclopaedia Beliana*, kterou v knižní formě vydává Encyklopedický ústav Slovenské akademie věd od konce 90. let 20. století.²⁸

¹⁷ RIEMANN, Hugo. Musiklexikon. 5. Fifth edition. Max Hessen Verlag: Leipzig, 1900. s. 535

¹⁸ RINES, George Edwin. The Encyclopedia Americana. J.B.Lyon Company: New York, 1919. s. 337

¹⁹ SZABOLCSI Bence – TÓTH Aladár. Zenei Lexikon. II. kötet. Budapest: Zeneműkiadó Vállat, 1965.s.311-312

²⁰ KOVAČEVIĆ, Krešimir. Muzička enciklopedija, Zagreb: JLZ, 1974., sv. 2. s. 312.

²¹ Za svůj literární zdroj označuje Kovačević, kromě publikace Z. Sztehla, také heslo Edmunda Nicka v VII. svazku hudebního slovníku Musik in Geschichte und Gegenwart z roku 1958.

²² ALA-KÖNNI, Erkki. Otavan ison musiikkietietosanakirja (Sohlmans musiklexikon). 3. osa. Otava: Kustannusosakeyhtiö, 1978. s.396. ISBN 951-1-04553-9.

²³ BASSO, Alberto. Dizionario enciclopedico universale della musica e dei musicisti. Vol. 4. Torino: UTET, 1986. s.90. ISBN 88-02-04057-5.

²⁴ DON, Randel. The Harvard Biographical Dictionary of Music. Harvard University Press, 1996. s. 441. ISBN: 0674372999

²⁵ SADIE, Stanley. The New Grove dictionary of music and musicians. New York: Oxford University Press, 2001. s.458. ISBN-13 978-0-19-517067-2.

²⁶ Poté, co 32 taktů tohoto čardáše převzal o 11 let později do svého Uherského tance č. 5 Johannes Brahms, stává se část Bártfai emlék, op.31 Brahmovým prostřednictvím, historicky nejhranějším tematickým celkem Kélerovy tvorby.

²⁷ Andrea Harrandt, Art. „Kéler (von Keller), Béla (Albert Pál; Adalbert Paul)“, in: Oesterreichisches Musiklexikon online, Zugriff: 18.4.2020 (https://www.musiklexikon.ac.at/ml/musik_K/Keler_Bela.xml). [Letzte inhaltliche Änderung: 06/05/2001] Výchozí zdroje hesla: NGroveD 13 (2002); MGG 7 (1958); ÖBL 3 (1965); Suppan 1994; BrucknerH 1996.

²⁸ KÉLER, Béla [online]. Encyclopaedia Beliana, ISBN 978-80-89524-30-3. [cit. 2020-05-03]. Dostupné na internete: <https://beliana.sav.sk/heslo/keler-bela>

2.4 Knihy a sborníky

V roce 2012 vyšla kniha Judit Ágnes Albert *Zum Glänzen Geboren Kéler Béla*, ve které se autorka soustřeďuje zejména na historii rodu Kéler od roku 1600 až do prvního desetiletí 21. století a také zachycuje zajímavé citace z dobového tisku týkající se osobnosti Bély Kélera.²⁹

Ve slovenské literatuře je Kélerovi věnována kapitola *Vojtech Kéler* v knize slovenského hudebního historika Štefana Hozy *Tvorcovia hudby* z roku 1943³⁰ a stejnojmenné heslo v *Biografickém lexikonu Slovenska*.³¹ V obou jmenovaných publikacích je jméno *Béla* překládáno do slovenštiny, i když to nemá žádnou oporu v historických pramenech.³² Hozova faktografie částečně vychází ze statě Zoltána Sztehla z roku 1930, přestože ji neuvádí v přehledu pramenů své publikace.

Nikdy nevydaná publikace hudebního historika a univerzitního pedagoga Františka Matúše z roku 1970 *Nedocenená dedikácia s podtitulem skladateľský odkaz Bélu Kélera mestu Bardejovu* se soustřeďuje zejména na katalogizaci hudebnin v Šarišském muzeu v Bardejově a faktografii života Bély Kélera, kterou Matúš rozšiřuje o zjištění z hudebnin a dalších dokumentů zkoumaných při této příležitosti. Výtah z této publikace je součástí dvou Matúšových studií uveřejněných ve sborníku *Príspevok k etnomuzikologickému bádaniu na východnom Slovensku*.³³

Prvním uceleným informačním zdrojem o Bélu Kélerovi na Slovensku se stal sborník z roku 2012 *Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia*.³⁴ Publikace obsahuje 11 příspěvků³⁵ včetně historických dobových výpovědí ve formě fotografické dokumentace z historie i ze současnosti. Autoři ve svých příspěvcích rozšiřují známé informace o skladateli v kontextu doby (Derfiňák), historie a zázemí rodu Kéler

²⁹ ALBERT, Judit Ágnes. *Zum Glänzen Geboren Kéler Béla*. Genatrium Verlag 2012.

³⁰ HOZA, Štefan. *Tvorcovia hudby*. Trnava: Nakladateľstvo Pavla Gerdelána, 1943. Publikace se věnuje 40 autorům vážné hudby, jedním z nich je Kéler.

³¹ *Biografický lexikon Slovenska*. Bratislava: Slovenská národná knižnica. IV. svazek s. 473 ISBN: 9788089301577

³² Hoza zřejmě následně inspiroval i autory pamětní tabule na rodném domě Bély Kélera v Bardejově na Radničním náměstí č.41. V roce 1944 byla z domu stržena původní tabule z roku 1906 s nápisem *Kéler Béla* a v roce 1952 instalována tabule se jménem *Vojtech Kéler*. V roce 2011 byla původní tabule reinstalována, tak jsou tam nyní umístěny obě pod sebou. (Medňanská, Bubák, 2012, s.33).

³³ MATÚŠ, František. Béla Kéler (k 150. výročiu narodenia). – *Skladateľský odkaz Bélu Kélera*. In: *Zborník Pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Spoločenské vedy. Zv. II, 1972, Košice, roč. 9, s. 45–81.*

³⁴ MEDŇANSKÝ, Karol. *Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia*. sborník. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2013. *Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. Monografia*. ISBN 978-80-555-0997-6.

³⁵ Autoři příspěvků: Patrik Derfiňák, Jozef Petrovič, Irena Medňanská, Peter Bubák, František Gutek, František Matúš, Karol Medňanský, Zuzana Berešová, Lýdia Urbančíková, Silvia Fecsková.

(Petrovič), kulturního dění na Slovensku (Matúš), Kélerova života a díla (Bubák, Medňanská), funkce vojenských kapelníků (Fecsková), žijících potomků a jejich daru městu Bardejov v podobě Kélerových houslí (Bubák), místa Kélerova posledního odpočinku (Medňanská) a uvádění Kélerových děl v rozhlasovém a televizním vysílání na Slovensku (Urbančíková). Poprvé se věnují rozboru konkrétních Kélerových děl *Eine Nacht in Venedig* (Berešová) a *Die Karpathen* (Medňanský).

3 Rozšířená biografie Bély Kélera

V této kapitole popisujeme jednotlivá období Kélerova uměleckého života, čímž zásadním způsobem rozšiřujeme dosud známé Kélerovy životopisné údaje. V průběhu 27 podkapitol popisujeme Kélerovu cestu k umělecké profesi, mapujeme jednotlivá Kélerova stěžejní působiště v podobě trvalých angažmá i hostujících vystoupení a přiřazujeme k místům Kélerova aktuálního pobytu výsledky jeho kompoziční činnosti.

Skladatel, dirigent a houslista Béla Kéler pocházející z města Bardejov v šarišské oblasti, které do roku 1918 přináleželo k Uhersku, byl celý život hrdý na svůj původ a tomu odpovídaly i jeho umělecké počiny. V německy mluvících zemích, kde prožil většinu svého života, systematicky šířil uherskou hudbu.

Kélerova umělecká studia nejsou zařaditelná do kontextu současného systému hudebně-vzdělávacího procesu, přesto se mu pomocí soukromé výuky u Franze Schiffera, Schlesingera a zejména u pedagoga Vídeňské konzervatoře Simona Sechtera podařilo získat v oborech svého umění, tj. skladby, dirigování a hry na housle vysokou úroveň. Ke zdokonalení Kélerových kvalit v těchto oborech výrazně přispělo i jeho samostudium v oblasti teorie hudby ze spisů J.G. Albrechtsbergera a systematické získávání zručností ve hře na housle. Nadstandardní progres v Kélerově vzdělávání byl zapříčiněn jeho osobnostní výbavou, která vynikala značnou cílevědomostí, rozhodností, odpovědností, organizovaností a schopností neustále vstřebávat nové podněty. I když Kélerovy rodiče zjevně preferovali pokračování rodinné právnické tradice a naplnění jeho vzdělání v tomto oboru, Kéler si i přes jejich nesouhlas vydobyl působení ve světě umění. Naopak k uskutečnění Kélerových idejí velmi napomáhal jeho švagr, dlouholetý pedagog Evangelického kolegia v Prešově – András Vandrák.

Dochované prameny vypovídají o Kélerově značné umělecké angažovanosti již při studiích v Prešově, kde z pozice koncertního mistra vedl školní orchestr. Kéler se pravidelné houslové interpretaci věnoval krátce v divadelním orchestru v Prešově a poté v devítiletém angažmá v orchestru *Theater an der Wien* (1845-1854), které bylo jeho nejdelším stálým zaměstnáním v jeho umělecké kariéře. Velký posun zaznamenal také ve výsledcích své kompoziční činnosti, kdy mu v roce 1846 vyšla tiskem první skladba. Poté se již Kélerova hudební kariéra odehrávala zejména ve skladatelské práci a dirigentských pozicích – kapelník, hudební ředitel, dirigent. Spojení těchto dvou uměleckých aktivit v sobě mělo potenciál okamžité interpretace Kélerových nových skladeb před publikem, čímž se rychle zvyšovala

jejich popularita mezi hudební veřejností, a tím si Kéler zajišťoval výhodnější vyjednávací pozici s vydavateli.

Kélerovy dirigentské závazky měly rozdílnou podobu a délku trvání. Obě jeho prvotní dirigentská angažmá u stálých orchestrů v Berlíně a Vídni trvala přibližně rok. Čtyřleté kontrakty podepsal ve vojenských orchestrech hraběte Mazzuchelliho a vévody z Nassau, dva roky vedl lázeňský orchestr ve Wiesbadenu. Od roku 1873 podepisoval Kéler výhradně hostující smlouvy. Ty měly různou délku trvání, od krátkých závazků na několik koncertů, až po dlouhá angažmá v řádech týdnů, či měsíců, což mu předchozí pozice dirigenta stálých orchestrů nedovolovala. Role hostujícího dirigenta měla pro Kélera i svá negativa. Vzhledem k jeho osobnostní výbavě byla též spojena s niterným neklidem, který mu způsoboval nestálý příjem spojený se stálými neměnnými náklady na jeho živobytí. O výši a četnosti svého výdělků přemýšlel čím dál více v kontextu svého zhoršujícího se zdravotního stavu a s tím spojenými náklady na operace a hospitalizace v nemocnicích. Ve své umělecké činnosti nepolevoval, smluvní závazky dodržoval, a pokud to bylo možné, svoji léčbu, co nejdříve ukončoval, nebo posouval na pozdější období.

Kélerův přístup k pracovním povinnostem by se mohl nazývat workoholismem. Aby dosáhl vlastního uspokojení, musel naplnit své náročně stanovené cíle. Pokud se věnoval kompoziční činnosti, dokázal bez velkých přestávek tvořit i 10 hodin denně. Většina koncertů, které dirigoval, a zároveň dramaturgicky tvořil, byla nejméně dvakrát tak dlouhá, než je běžné v dnešní koncertní praxi. Ceněné byly zejména premiéry jeho vlastních skladeb, což bylo v programu koncertu vždy zřetelně uvedené. Kéler zároveň plnil i roli mobilního notového archiváře, protože většinu notových materiálů, včetně orchestrálních partů, vozil s sebou, což bylo logisticky velmi náročné.

V pozdějších výpovědích Kéler vzpomíná na své vídeňské divadelní angažmá, spolu se službou u nassauského vévody jako na dvě nešťastnější období ve svém životě. Z toho vyplývá, že Kéler, ač to na první pohled nemusí být zřejmé, nespojoval svoji životní spokojenost pouze se svými výdělky, protože ve Vídni vydělával desítky, a naopak u nassauského vévody tisíce zlatých.

Kéler ve svých dopisech sestře Emilii vypráví o svých cestách, zážitcích, místech pobytů, koncertech, ale nezapomíná ani na rodinná setkání. Hodně přemýšlel a vzpomínal na svou minulost, rodiče, sourozence a příbuzné. Kéler pomáhal svými hotovostními půjčkami,

když byl někdo v jeho nejbližší rodině ve finanční nouzi. Bohužel, když žádal o jejich splacení, většinou mu nebylo vyhověno, příp. byl dokonce požádán o další půjčku.

Charakterové rysy Bély Kélera

Béla Kéler byl svobodný muž. Měl rád dobrou společnost, byl pohostinný a zároveň pohostinnost i rád přijímal. Někdy na svých cestách upřednostňoval ubytování u svých přátel nebo v rodinách zaměstnavatelů, jindy se raději nacházel v širší, jemu neznámé společnosti, v hotelech. Úzký vztah udržoval i se svými sourozenci, zejména se sestrou Emilií, se kterou byl ve velmi častém písemném kontaktu. Samotou trpěl během pobytů v nemocnicích, zejména při více než půlroční hospitalizaci ve Würzburgu na přelomu let 1869/1870. Podobně se cítil i ve Wiesbadenu po roce 1872, kdy se tam kvůli uzavření kasina velmi omezil společenský život. Kéler přizpůsoboval pracovním povinnostem svůj osobní život. I v případě zdravotních komplikací vždy preferoval dodržení svých pracovních závazků, ať už se týkaly jeho koncertních – dirigentských povinností, termínů dokončení skladeb vyplývajících ze smluv s vydavateli i včasného vyřízení obchodní korespondence.

V Kélerově osobnosti najdeme i zřetelné prvky filantropie. Pokud se dozvěděl o nějaké nešťastné události, nebo akutní finanční potřebě podpořit důležitou věc, věnoval finanční hotovost nebo uspořádal charitativní koncert. Podobně se choval k potřebám svých sourozenců, ať už šlo o nutnou pomoc v nouzi nebo sanaci jejich neuvážených životních rozhodnutí.

Jelikož se Kéler nikdy neoženil, musel si za veškeré služby nutné k praktickému chodu své domácnosti platit. Využíval služby vaření, úklidu, praní a žehlení prádla, úpravy oblečení, opravy obuvi aj.

Kélerova velká odpovědnost vyplývající z povahy jeho řídicích funkcí ve fungování jednotlivých orchestrů se projevovala v obavách o vlastní existenci, protože byl zodpovědný nejen za dramaturgii, veškeré notové materiály a provedení koncertu, ale i za finanční ohodnocení členů orchestru a v případě dlouhodobých angažmá u vojenských orchestrů i za kvalitu vzdělávání a výkonů jednotlivých hráčů.

Jelikož již od své služby u Mazzuchelliho pluku často zápolil se zdravotními indispozicemi, byl na sebe opatrný z hledisek, které mohl ovlivnit. Týkalo se atributů kvality stravy, kterou ve Wiesbadenu považoval za nedostatečnou. Dokonce si některé masové výrobky nechával, prostřednictvím sestry Emilie, posílat z Prešova.

Kéler si všímal i aktuálních pokroků v oblasti služeb. Pravidelně využíval službu přeposílání zásilek z Wiesbadenu do míst svého aktuálního pobytu, finanční poštovní poukázky a telegrafování. Vzhledem k tomu, že vlastnil dům v Bardejovských Kúpelích, zajímal se např. o nové stavební úpravy zamezující pronikání vlhkosti, nebo o vybavení interiéru praktickým nábytkem s dlouhou životností.

Kéler vynikal výbornou pamětí, protože ve svých vzpomínkách velmi detailně popisoval události, které se odehrály i před mnoha lety, např. své koncertní cesty, data i průběh samotných koncertů. Přesnost Kélerovy interpretace konkrétní události byla při mnohých příležitostech verifikována denním tiskem.

Kéler často chodil číst noviny do knihovny ve Wiesbadenu, kde se zajímal o aktuální dění v Německu, Rakousku a Uhersku. Všímal si i kulturní a společenské dění ve městech své domoviny - Bardejově a Prešově, ať už to byl průběh lázeňské sezony v Bardejovských Kúpelích nebo představení v prešovském divadle. V souvislosti se svými zdravotními problémy i nemocí jeho blízkých se aktivně zajímal o nejlepší dostupnou léčbu daných chorob.

Velmi pečlivě dbal na úschovu písemných dokumentů, což se potvrzuje v pozůstalosti, kdy pro tento účel např. nechal do dvou velkých fasciкул svázat 100 opusů klavírního díla nebo v jednotlivých ročenkách archivoval koncertní programové bulletiny. Podrobně naplánoval i úkony, které bylo nutné učinit po jeho smrti. V dostatečném časovém předstihu složil smuteční pochod na svůj pohřeb i s detailním popisem jeho provedení. V závěti přesně určil rozdělení autografů a vydaných děl jednotlivým osobám a institucím.

Změna rodného jména

Béla Kéler se narodil do německy mluvící šlechtické rodiny ve městě Bardejov, které bylo situované v šarišské oblasti Uherského království. Protože dostal i německé jméno Albert Paul, mohl ve svých rakouských a německých působištích bez potíží zakrýt svůj uherský původ. Kéler ovšem změnou svého křestního jména Albert na uherský ekvivalent Béla naopak chtěl svůj původ ještě více zdůraznit, jak se v tomto smyslu sám několikrát vyjádřil. Přestože ho uherský tisk často nazýval přídomek „uherský syn“, nevztahoval svůj původ k Uhersku jako celku, ale k území Horního Uherska, což dokumentoval tím, že v dochovaných koncertních bulletinech se nechával psát jako Béla Kéler z Horního Uherska, tedy k území dnešního Slovenska a Podkarpatské Rusi. Argument, že inklinoval k Uhersku jako celku, když dle svých slov šířil uherskou hudbu a v místech svých koncertních vystoupeních byl podporován uherskými asociacemi, nebere v úvahu kontext doby. Kéler byl v pravém slova smyslu Uher,

ale nikoliv Maďar. Synonymy se Uhersko a Maďarsko stalo až v důsledku podpisu Trianonské smlouvy v roce 1920. Nejasnosti v chápání kontextu obou termínů vnáší i to, že ve většině cizích jazyků neexistuje rozdílný výraz pro historické území Uherska a nástupnického Maďarska.

4 Idylický hudební obraz *Die Karpathen*

Vokálně-instrumentální dílo Bély Kélera *Die Karpathen* pro tenor, mužský sbor, orchestr a recitátora je rozsáhlé dílo opěvující slovenskou přírodu a venkovský život. Dílo *Die Karpathen* se vymyká většinové Kélerově tvorbě, která má své těžiště zejména v tanečních formách, pochodech, předehrách a písních. Akcentováním tohoto díla upozorňujeme na to, že Kéler nebyl ve své tvorbě orientovaný pouze na „lehčí“ typy skladeb kratšího rozsahu, ale tvořil i rozsáhlejší hudební celky.

I když Kéler zkomponoval několik skladeb programní hudby, např. hudební obrazy *Eine Nacht in Venedig*, *Soldatenleben*, op.62 nebo choreografickou scénu *Die Schmetterlingsjagd*, op.133, přesto má dílo *Die Karpathen* v Kélerově tvorbě specifické místo.³⁶ Inspirací se mu stala oblast jeho domoviny – tatranská část pohorí Karpaty. Kéler se stal zřejmě prvním hudebním tvůrcem, který v roce 1854 jako program svého díla využil přírodu dnešního Slovenska. Přesné datum dokončení skladby je nejasné, protože na partituře je uvedeno datum 26. října 1854, ale v premiéře dílo zaznělo již 5. října 1854. Kompletní dílo obsahuje předeheru, úvod a pět obrazů – *Die Lomnitzer Spitze*, *Der Fischsee*, *Die Eisenhammer*, *Die Jagd*, *Ankunft und Leben im Karpathenbade*. Dílo obsahuje 12 recitačních vsuvek a osm mužských sborů. Autorem textové složky díla je Eduard Groepke.

³⁶ Dílem Karpaty sám sebe Kéler volně inpiroval i ve svém hudebním obrazu *Die Alpen oder Wanderung durch die Schweiz* (1868), do kterého převzal i některé části *Die Karpathen*.

5 Sumarizace díla Bély Kélera

Nejucelenější seznamy se v současnosti nacházejí v Knihovně Šarišského muzea v Bardejově (dále jen „KŠMB“)³⁷ a v archivu londýnské společnosti Johann Strauss Society in Great Britain (dále jen „JSS“)³⁸. V obou těchto seznamech chybí kromě neopusovaných děl i některá opusovaná.

Autorem seznamu skladeb v KŠMB je František Matúš, který jej zpracoval v rámci katalogizace Kélerových skladeb v archivech Šarišského muzea v Bardejově v průběhu roku 1970. Vytvořil seznam opusovaných i neopusovaných skladeb se všemi dostupnými údaji o dané skladbě, které se mu podařilo zjistit z popisu titulní a poslední strany díla včetně případných skladatelových poznámek. Matúš soupis opatřil i notovými incipity. Opusované skladby seřadil podle opusů, díla neopusovaná podle abecedy. U všech skladeb uvádí signaturu, pod kterou jsou v KŠMB uloženy a nástrojové verze. Neúplnost tohoto seznamu je důsledkem toho, že Matúš do svého soupisu nezahrnul skladby, které se nacházely v jiných depozitech, zejména v Národní knihovně v Budapešti. Neuvedl zejména některá vyšší opusová čísla - op.101 *Romantisches Leben*, op.126 *Das Vaterland hoch*, op.130 *Congress-Quadrille*, op.134 *Drei ungarische Idyllen*, op.135 *Son of Puszta*, op.137 *Spanische Lustspiel-Ouverture* a op.139 *Csokonay-Ouverture*. Opusy 135 a 137 Matúš uvedl mezi neopusovanými díly, protože zřejmě neměl povědomost o jejich vydání.³⁹

Seznam JSS je ochuzen o opusy s nižšími čísly – op.32 *Pest-Ofner-Polka*; 33 *Brigadier-Marsch*; 34 *Neukreutzer-Polka*; 38 *Árva lány haj süvegem bokkrétája*; 44 *Assemblée-Franczia-Négyes*; 45 *Schiller Marsch* a 48 *Deák Induló*.

Výsledkem našeho pramenného výzkumu v Šarišském muzeu v Bardejově a Národní Széchényiho knihovně v Budapešti je kompletní seznam opusovaných děl a soupis maximálního počtu dohledatelných neopusovaných rukopisných děl Bély Kélera.

³⁷ KŠMB/h I. – XLIV.

³⁸ Zdroj: <https://www.johann-strauss.org.uk/composers-a-m.php?id=252>

³⁹ MATÚŠ František 1970: *K 150 výročíu narodenia Bélu Kélera*. Sborník vydalo Šarišské muzeum v Bardejove.

Literatura

Kvůli značnému rozsahu neuvádíme v autoreferátu přehled vydaných hudebnin Bély Kélera.

Rukopisy

BOAS, Simon. Festgedicht zum 25-jährigen Künstler-Jubiläum des Musik-Directors Béla Kéler in Wiesbaden, den 7-ten Mai 1879, gewidmet von Simon Boas und Frau in Berlin. Ms 31/10. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

GROEPKE, Eduard. 1854. Svolení k využití textu Die Karpathen z 9.10. Šarišské muzeum. XLV13. Bardejov.

Kéler Béla családfája: Genealogie des letztgeborenen, gesetzmässigen und natürlichen Adelschafterwerbenden Sohnes. Ms 31/1. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1870. Dopis Emilii Vandrák z 11.4. Ms 31/42. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1870. Dopis Emilii Vandrák z 6.5. Ms 31/43. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1872. Dopis Emilii Vandrák z 10.11. Ms 31/44. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1872. Dopis Emilii Vandrák z 28.12. Ms 31/45. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1873. Dopis Emilii Vandrák z 27.3. Ms 31/46. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 21.2. Ms 31/47. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 12.3. Ms 31/48. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 13.4. Ms 31/49. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 14.6. Ms 31/50. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 27.6. Ms 31/51. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 6.7. Ms 31/52. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 29.9. Ms 31/53. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 23.10. Ms 31/54. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 7.12. Ms 31/55. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1875. Dopis Emilii Vandrák z 6.2. Ms 31/56. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1875. Dopis Emilii Vandrák. Ms 31/57. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1875. Dopis Emilii Vandrák z 23.3. Ms 31/58. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1875. Dopis Emilii Vandrák z 27.4. Ms 31/59. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1875. Dopis Emilii Vandrák z 22.7. Ms 31/61. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1875. Dopis Emilii Vandrák z 26.10. Ms 31/63. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1875. Dopis Emilii Vandrák z 20.12. Ms 31/64. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 25.1. Ms 31/65. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 8.3. Ms 31/66. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1874. Dopis Emilii Vandrák z 18.4. Ms 31/67. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 9.6. Ms 31/68. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 18.6. Ms 31/69. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 8.7. Ms 31/70. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 4.8. Ms 31/71. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 23.8. Ms 31/72. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1876. Dopis Emilii Vandrák z 13.12. Ms 31/73. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 18.2. Ms 31/74. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 31.3. Ms 31/75. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 11.6. Ms 31/76. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 15.8. Ms 31/77. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 4.9. Ms 31/78. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 14.9. Ms 31/79. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 29.9. Ms 31/80. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 6.10. Ms 31/81. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 14.12. Ms 31/82. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1877. Dopis Emilii Vandrák z 25.12. Ms 31/83. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 1.3. Ms 31/84. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 1.5. Ms 31/85. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 16.6. Ms 31/86. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 29.6. Ms 31/87. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 9.7. Ms 31/88. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 23.7. Ms 31/89. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 8.8. Ms 31/90. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 6.9. Ms 31/91. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 27.9. Ms 31/92. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1878. Dopis Emilii Vandrák z 9.11. Ms 31/93. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 28.1. Ms 31/94. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 7.2. Ms 31/95. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 27.2. Ms 31/96. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 4.3. Ms 31/98. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 21.4. Ms 31/100. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 29.4. Ms 31/101. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 20.5. Ms 31/102. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 20.5. Ms 31/103. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 13.6. Ms 31/104. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 15.8. Ms 31/105. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 16.12. Ms 31/106. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 20.12. Ms 31/107. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1880. Dopis Emilii Vandrák z 14.3. Ms 31/108. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1880. Dopis Emilii Vandrák z 14.3. Ms 31/109. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 20.12. Ms 31/110. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1880. Dopis Emilii Vandrák z 14.3. Ms 31/111. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1879. Dopis Emilii Vandrák z 20.12. Ms 31/112. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1880. Dopis Emilii Vandrák z 14.3. Ms 31/113. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1880. Dopis Emilii Vandrák z 20.12. Ms 31/114. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1881. Dopis Emilii Vandrák z 5.7. Ms 31/115. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1881. Dopis Emilii Vandrák z 1.8. Ms 31/116. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1881. Dopis Emilii Vandrák z 4.9. Ms 31/117. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1881. Dopis Emilii Vandrák z 13.12. Ms 31/118. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1882. Dopis Emilii Vandrák z 24.3. Ms 31/119. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1882. Dopis Emilii Vandrák z 29.4. Ms 31/120. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1882. Dopis Emilii Vandrák z 10.5. Ms 31/121. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1882. Dopis Emilii Vandrák z 27.5. Ms 31/122. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER Béla. 1882. Dopis Emilii Vandrák z 28.6. Ms 31/123. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

KÉLER, Béla. 1864 Saison-Eröffnungs-Marsch für Militair Musik [rukopis]. op. 78. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 534

KÉLER, Béla. A két műtestvér [rukopis] Magyar Ábránd Két magány hegedűre. Zenekar kísérettel szerzetek Dubez és Kéler Béla karmesterek. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 563.

KÉLER, Béla. Abendgebeth [rukopis] in Musik gesetzt für eine Alt oder Bariton-Stimme mit Begleitung des Piano Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 554

KÉLER, Béla. Abschied von Wien [rukopis] Walzer No 43. Zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 635

KÉLER, Béla. Aelpler's Lust [rukopis]. Steyrische Tänze für die Violine mit Begleitung des Orchester, op. 96. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 498.

KÉLER, Béla. Alföldi Bucsúhangok [rukopis] Magyar Ábránd Magány hegedűre kisebb zenekar kísérettel, op. 39. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 542

KÉLER, Béla. Andenken an Lanner [rukopis] Walzer No 14. Zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 607

KÉLER, Béla. Aspern-Marsch [rukopis] zur Erinnerung an die feyerliche Enthüllung des Denkmals weiland Seiner K. K. Hoheit des Erzherzogs Carl glorreichen Angedenkens für Militair Musik. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 579

KÉLER, Béla. Assemblée [rukopis] Quadrille für Orchester, Op. 44. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 504

KÉLER, Béla. Auf Flügeln der Liebe Walzer [rukopis] für Orchester, op. 93. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 497

KÉLER, Béla. Aus der Ferne [rukopis] Walzer für Orchester, op. 59. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 495

KÉLER, Béla. Bartfelder Bade-Saison Walzer No 35. [rukopis]. Zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 622

KÉLER, Béla. Bécsi körmagyar [rukopis]. Zenekarra, Op. 35. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 503

KÉLER, Béla. Beförderung-Marsch componirt und dem Löblichen Officiers Corps des Graf Mazzuchelli 10te Lin. Inf. Regiments achtungsvoll gewidmet [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 582

KÉLER, Béla. Borozó Csárdás Hangász karrá. [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 560

KÉLER, Béla. Brigadier Marsch für Militaer-Musik [rukopis]. Op. 33. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 525

KÉLER, Béla. Buchländler Quadrille [rukopis]. Für Piano Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 569

KÉLER, Béla. Cadence du premier Concerto de N. Paganini [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 664

KÉLER, Béla. Concert Polka [rukopis]. Für Cornet a pistons oder Flügelhorn mit Orchester Begleitung. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 594

KÉLER, Béla. Concert Polka [rukopis]. Für eine Sopran Stimme. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 557

KÉLER, Béla. Concerto dramatique pour le Violon [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 552

KÉLER, Béla. Conferenz-Quadrille für Orchester [rukopis]. Op. 28. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 502

KÉLER, Béla. Congress-Quadrille für Piano Forte [rukopis]. Op. 130. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 507

KÉLER, Béla. Csokonay-Ouverture [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 8.967.

KÉLER, Béla. Cupido's Erwachen! [rukopis]. Polka-Mazurka für Pianoforte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 595

KÉLER, Béla. Dallam-Négyes magyar népdalok után zenekarra [rukopis]. Op. 51. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 505

KÉLER, Béla. Debreceni hódolat induló [rukopis]. Katonai Zenére. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 577

KÉLER, Béla. Der Alpenjäger [rukopis] Steyrischer Marsch für Zither, op. 87. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 537

KÉLER, Béla. Der Fahnenträger Fest-Marsch [rukopis]. Zur Fahnenweihe des Grenadier-Bataillons im 10ten Inf. Rgmts, für Militaer Musik. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 572

KÉLER, Béla. Des Kriegers Heimkehr [rukopis]. Defilir Marsch für Militair-Musik, op. 81. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 535

KÉLER, Béla. Die Bachanten Walzer [rukopis] No. 28 Werk, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 617

KÉLER, Béla. Die Elphen Walzer [rukopis]. No 31 Werk, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 619

KÉLER, Béla. Die Fragopolytaner Walzer [rukopis]. Für das Piano-Forte, 38tes Versuch. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 623

KÉLER, Béla. Die Fremdlinge [rukopis]. Für das Piano-Forte, 84tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 627.

KÉLER, Béla. Die Idylliker Walzer [rukopis]. Für das Piano-Forte, No 10. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 603

KÉLER, Béla. Die Jovialen Walzer [rukopis]. No 40, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 633

KÉLER, Béla. Die Karpathen [rukopis]. Idyllisches Tongemälde in fünf Bildern, Chören, Gesängen und verbindenden Text. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 657

KÉLER, Béla. Die Liebes-Abentheuer Walzer [rukopis]. Für das Piano Forte, 22tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 612

KÉLER, Béla. Die Lockenden Walzer [rukopis]. No 18, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 609

KÉLER, Béla. Die Neulinge Walzer [rukopis]. No 39. Werk, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 624

KÉLER, Béla. Die Sentimentalen Walzer [rukopis]. No 20, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 611

KÉLER, Béla. Die Scherzenden Walzer [rukopis]. No 34. Werk, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 621

KÉLER, Béla. Die Schmeichler Walzer [rukopis], 29. Werk, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 618

KÉLER, Béla. Die Tanz-Aufwiegler, Walzer [rukopis]. No 32, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 620

KÉLER, Béla. Die Tanzlustigen [rukopis]. No 38, Walzer. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 632

KÉLER, Béla. Elbe und Fluth [rukopis]. Hamburger Debut-Walzer für Orchester. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 501

KÉLER, Béla. Eine Nacht in Venedig [rukopis]. Grosses Tongemälde in zwey Abtheilungen und einem Schluss-Sätzen. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 546

KÉLER, Béla. Eine Nacht in Venedig [rukopis]. Tongemälde in zwei Abtheilungen und einem Schluss-Satze für Piano Forte, 1869. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 3245

KÉLER, Béla. Erinnerung an Lemberg [rukopis]. Walzer, No. 25. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 615

KÉLER, Béla. Erste Quadrille für Piano [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 566

KÉLER, Béla. Fantasie-Gebilde [rukopis]. Walzer No 9, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 602

KÉLER, Béla. Faschings [rukopis]. Polka für das Piano-Forte, 85. Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 591

KÉLER, Béla. Friederiken Walzer [rukopis]. Für das Piano Forte aus Verehrung und Bruderliebe der wohlgeborenen Frau Marie Friederike von Schréter, gewidmet von P. Albert von Kéler. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 3236

KÉLER, Béla. Frühlings-Gruss Marsch [rukopis]. Für Militaer-Musik. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 583.

KÉLER, Béla. Für Herz und Gemüth [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Népsz. 1066/6

KÉLER, Béla. Furulyás diák [rukopis]. Változatok "Az Alföldön halász legén vagyok én" című népdal szerint magány fuvolára. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 559

KÉLER, Béla. Gentlemen Quadrille [rukopis]. Für Piano-Forte, 94. Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 567

KÉLER, Béla. Gizella-Induló [rukopis]. Für Militär-Musik, Op. 21. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 522

KÉLER, Béla. Haus-Ball [rukopis]. Quadrille für Piano-Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 570

KÉLER, Béla. Herbstlieder Walzer [rukopis]. No 42, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 634

KÉLER, Béla. Herzens-Schläge Walzer. No 27. [rukopis]. zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 616

KÉLER, Béla. Herzog Adolph-Jubiläums Fest-Marsch zur Hohen Feyer des 25 jährigen Thron Besteigung Seiner Hoheit des Herzogs Adolf von Nassau für Militair Musik, op. 67. [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 532

KÉLER, Béla. Hof-Ball [rukopis]. Polka für Militär Musik, op. 58. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 509

KÉLER, Béla. Hoffnungs-Sterne [rukopis]. Walzer. Arrangement für die Violine mit Piano Forte Begleitung. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 492

KÉLER, Béla. Hügels Salon Tänze [rukopis]. Walzer, No 34. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 629

KÉLER, Béla. Huszár-Négyes [rukopis]. Husaren. Quadrille im ungarischen Styl für Piano-Forte, 11tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 568

KÉLER, Béla. Jugend-Träume [rukopis]. Walzer für das Piano-Forte, 24. Versuch. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 614

KÉLER, Béla. Karpathen Echo [rukopis]. Walzer für das Piano-Forte, 80tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 625

KÉLER, Béla. Körtáncz [rukopis]. Für das Piano-Forte, 42tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 659

KÉLER, Béla. La Belle de Wiesbaden [rukopis]. Polka Mazur, Op. 63. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 515

KÉLER, Béla. La Gracieuse Polka Mazur [rukopis]. Op. 36. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 570

KÉLER, Béla. Ladies-Polka [rukopis]. Für Militär-Musik. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 511

KÉLER, Béla. Lebende Tonblumen [rukopis]. Grosses Potpourri. Ms. Mus. 548

KÉLER, Béla. Liebesgeflüster [rukopis]. Polka-Mazur für Orchester. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 596

KÉLER, Béla. Lose Blätter oder L'Annexion musicale Potpourri für Orchester [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 549

KÉLER, Béla. Lustlager Marsch [rukopis]. Für Militaer Musik, op. 64. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 530

KÉLER, Béla. Magyar Nyitány hangászkarra [rukopis]. 44dik mű. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 652

KÉLER, Béla. Magyar Nyitány hangászkarra [rukopis]. 47dik mű. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 653

KÉLER, Béla. Magyar Nyitány hangászkarra [rukopis]. 48dik mű. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 654

KÉLER, Béla. Magyar Nyitány zongorára [rukopis] : 47-dik mű. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 644

KÉLER, Béla. Marsch [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 586

KÉLER, Béla. Marsch [rukopis]. Für Militaer Musik. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 578

KÉLER, Béla. Marsch [rukopis]. Für Militär-Musik von Ferdinand Dvořak. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 571

KÉLER, Béla. Marsch nach Motiven der Jacob Offenbachischen Operette Die Zauberberge [rukopis]. Für Militaer-Musik, op. 121. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 540

KÉLER, Béla. Marsch-Polka [rukopis]. Für Militaer-Musik. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 588

KÉLER, Béla. Mazzuchelli Marsch [rukopis]. Für Militaer Musik, op. 22. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 524

KÉLER, Béla. Mazzuchelli-Marsch [rukopis]. Op. 22, arrangement à 4 mains. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 523

KÉLER, Béla. Milosch Obrenovics Marsch nach serbischen Volksliedern [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 580

KÉLER, Béla. Myrthen-Kränze [rukopis]. Walzer für das Piano Forte, No 17. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 608

KÉLER, Béla. Neukreutzer-Polka für Orchester [rukopis]. Op. 34. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 512

KÉLER, Béla. Ouverture [rukopis]. hegedű és zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 648

KÉLER, Béla. Ouverture comique [rukopis] : [in B] : für die Violine mit Begleitung des Piano Forte, 90-tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 649

KÉLER, Béla. Ouverture in C im ungarischen Styl [rukopis]. 49-tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 647

KÉLER, Béla. Ouverture in D-moll für das Orchester [rukopis]. 48-tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 643

KÉLER, Béla. Ouverture in H für das Orchester [rukopis]. 50-tes Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 655

KÉLER, Béla. Ouverture Romantique [in E] [rukopis] : für eine Violine mit Piano Forte-Begleitung. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 490

KÉLER, Béla. Ouverture Romantique pour le Piano à quatre mains [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 491

KÉLER, Béla. Paulinen-Polka [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 593

KÉLER, Béla. Polka [rukopis]. Componirt und für eine Violine und Flöte mit Begleitung des Piano-Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 590

KÉLER, Béla. Polka [rukopis]. Per una voce Accompagnamento di Piano-Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 556

KÉLER, Béla. Polka [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 592

KÉLER, Béla. Polka-Marsch [rukopis]. Für das Piano Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 585

KÉLER, Béla. Polonaise [rukopis]. Hegedű és zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 663

KÉLER, Béla. Praesenti Marsch für Militair Musik [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 573

KÉLER, Béla. Preussens Aar Jubel Marsch [rukopis]. Zu Feier der Silberhochzeit (11 Juny 1854) ... des Prinzen und Prinzessin von Preussen componirt im Jahre 1854, Op. 11. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 519

KÉLER, Béla. Prinz Friedrich Carl Marsch für Militär Musik [rukopis]. Op. 13. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 520

KÉLER, Béla. Rákoczy Marsch für Piano a quatre mains [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 587

KÉLER, Béla. Resignations Walzer [rukopis]. 23. Werk. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 613

KÉLER, Béla. Retraite [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 8.969.

KÉLER, Béla. Rosige Träume und Nacht-Schwärmer [rukopis]. Walzer : für eine Violine mit Begleitung des Piano Forte, op. 72. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 496

KÉLER, Béla. Rudolf-Marsch [rukopis]. Zur Feyer de Hohen Geburt Seiner K. K. Hoheit des Kronprinzen Rudolf von Oesterreich. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 581

KÉLER, Béla. Sängergross Fest Marsch [rukopis]. Zum 1ten deutschen Bundesgesangfeste in Dresden für Militair Musik, op. 70. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 533

KÉLER, Béla. Schau Dir gern ins liebe Auge [rukopis]. Für eine Singstimme mit Pianoforte Begleitung, Op. 136. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 558

KÉLER, Béla. Schauspiel Ouverture [rukopis] : Arrangement für Violine mit Piano-Forte Begleitung. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 651

KÉLER, Béla. Scheide-Grüsse Walzer [rukopis]. No 37. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 631

KÉLER, Béla. Schlachtgebeth [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 553

KÉLER, Béla. Sinn-Bilder [rukopis]. Walzer, 8-tes Versuch, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 601

KÉLER, Béla. Souvenir de Rogozno Walzer [rukopis]. No 11, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 604

KÉLER, Béla. Steyer-Länder [rukopis]. Für das Pianoforte, No 33. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 661

KÉLER, Béla. Süsse Erinnerungen Walzer [rukopis]. Für das Piano-Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 598

KÉLER, Béla. Tempête et calme Piece de Concert [rukopis]. Pour le Violon avec accompagnement d 'orchestre ou de piano. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 550

KÉLER, Béla. Tournier-Marsch zum Theathergebrauch [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 584

KÉLER, Béla. Traum-Bilder Walzer [rukopis]. Für das Piano-Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 600

KÉLER, Béla. Ungarische Volkslieder Marsch [rukopis]. Für Militaer-Musik, op. 120. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 539

KÉLER, Béla. Unter Italiens blauem Himmel!... [rukopis]. Concert-Walzer im italienischen Styl für die Violine mit Piano-Forte-Begleitung. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 499

KÉLER, Béla. Vergatterung Rast und Gebeth [rukopis]. Für Militaer-Musik. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 575

KÉLER, Béla. Vier Polka's par A. K. [rukopis]. Zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 589

KÉLER, Béla. Vom Rhein zur Donau [rukopis]. Walzer für die Violine oder Flöte mit Begleitung des Pianoforte, op. 138. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 500

KÉLER, Béla. Von Jedem etwas. Ein Tanz-Quodlibet [rukopis]. Für Violine mit Begleitung des Piano Forte. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 660

KÉLER, Béla. Wachtparade-Musikstücke No 2 als Vergatterung Rast und Gebeth [rukopis]. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 574

KÉLER, Béla. Wallram Marsch [rukopis]. Für Militaer-Musik, op. 59. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 529

KÉLER, Béla. Walzer in A [rukopis]. No 49, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 640

KÉLER, Béla. Walzer in D [rukopis]. No 44, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 636

KÉLER, Béla. Walzer in D [rukopis]. No 50, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 641

KÉLER, Béla. Walzer in E [rukopis]. No 36, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 630

KÉLER, Béla. Walzer in E [rukopis]. No 46, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 638

KÉLER, Béla. Walzer in E [rukopis]. No 51, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 642

KÉLER, Béla. Walzer in Es [rukopis]. No 45, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 637

KÉLER, Béla. Wiesbadener Feuerwehr Marsch [rukopis]. Für Militair Musik, op. 66. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 531

KÉLER, Béla. Zephyrs Säuseln [rukopis]. Walzer in G, No.48, zongora két kézre. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtá. Ms. Mus. 639

KÉLER, Stephan. Zur Familien Erinnerung – Lemberg. August - 20. 8. 1885 Ms 31/29. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

MATÚŠ, František. Nedocenená dedikácia. Autograf. 1970

Kéler Béla úrnak. 1882. 31/11. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

Seznam osob, od kterých Kéler obdržel blahopřejné telegramy, gratulace, vizitky a vavřínové věnce k 25. výročí dirigentské kariéry. 1879. Ms 31/27. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ. Budapest.

Knižní vydané zdroje

ALA-KÖNNI, Erkki. Otavan ison musiikkietosanakirja (Sohlmans musiklexikon). 3. osa. Otava: Kustannusosakeyhtiö, 1978. s.396. ISBN 951-1-04553-9.

ALBERT, Judit Ágnes. Zum Glänzen Geboren Kéler Béla. Genatrium Verlag 2012.

ALBRECHTSBERGER, Johann Georg a Ignaz Xaver von SEYFRIED. J.G. Albrechtsberger's Sämtliche Schriften über Generalbass, Harmonie-Lehre, und Tonsetzkunst zum Selbstunterrichte. Wien: Strauss, 1840.

BASSO, Alberto. Dizionario enciclopedico universale della musica e dei musicisti. Vol. 4. Torino: UTET, 1986. s.90. ISBN 88-02-04057-5.

BEREŠOVÁ, Zuzana. Historický aspekt a revízia hudobného obrazu Bélu Kélera Noc v Benátkach. In: Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2013. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. Monografia. ISBN 978-80-555-0997-6. Jedná sa o zpracovanie komediálnej divadelnej nemochy Harlekynáda. Její základní zápletkou je příběh pěti hlavních postav. Harlekýn miluje Kolombínu, Kolombínin chamtivý otec Pantalón se snaží milence oddělit s pomocí zlomyslného Klauna a služebníka Pierrota.

Biografický lexikon Slovenska. Bratislava: Slovenská národná knižnica. IV. svazek s. 473 ISBN: 9788089301577

BUBÁK, Peter. Kélerove husle novým, vzácnym exemplárom v Šarišskom múzeu v Bardejove. In: Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. sborník. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2013. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. ISBN 978-80-555-0997-6.

BURDYCH, Pavel. Hudební dílo Tempête et calme Bély Kélera s metodickými a interpretačnými poznámkami Pavla Burdycha. In: Teorie a praxe hudební výchovy V. sborník. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 978-80-7290-978-0.

DERFIŇÁK, Patrik. Parný mlyn vo Veľkom Šariši (1856–1945). Vol. 1-2 (2010), Annales historici presovienses. ISSN 1336-7528. s.93-132.

DERFIŇÁK, Patrik. Prešovská sporiteľňa, účastinná spoločnosť (1845-1923). In Annales historici Presovienses. Vol. 6 (2006), s. 169–197.

DON, Randel. The Harvard Biographical Dictionary of Music. Harvard University Press, 1996. s. 441. ISBN: 0674372999

FECSKOVÁ, Sylvia. Promenádné koncerty od čias Bélu Kélera po súčasnosť, alebo mýty a realita v prístupe k odkazu tohto hudobného skladateľa a bardejovského rodáka. In: Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. Prešov:

Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2013. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. ISBN 978-80-555-0997-6.

FLEMING, James. M. The Fiddle Fancier's Guide: A Manual of Information Regarding Violins, Violas, Basses and Bows of Classical and Modern Times, Together with Biographical Notices and Portraits of the Most Famous Performers on These Instruments. Haynes, Foucher & Company, 1892.

GYŐRI L. János. Egész Magyarországnak és Erdélységnek... világosító lámpása. A Debreceni Református Kollégium története. Tiszántúli Református Egyházkerület, 55. o. (2008). ISBN 9638713402.

HOZA, Štefan. Tvorcovia hudby. Trnava: Nakladateľstvo Pavla Gerdelána, 1943.

JASCHIK, Álmos. Kéler Béla életéből. Felsőszárosi Hírlap, 14. září 1905.

KORBA, Emil. Nový život. 17.8.1952

KOVAČEVIĆ, Krešimir. Muzička enciklopedija, Zagreb: JLZ, 1974., sv. 2. s. 312.

KŠMB – XLV 10 – Informace o přesném datu narození je dopsána na jeho křestním listu uloženým v Šarišském muzeu v Bardejově.

MATÚŠ, František. Béla Kéler (k 150. výročiu narodenia). – Skladateľský odkaz Bélu Kélera. In: Zborník Pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Spoločenské vedy. Zv. II, 1972, Košice, roč. 9, s. 49–83.

MEDŇANSKÁ, Irena – BUBÁK, Peter. Béla Kéler – život a dielo. In: Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. Albert Baum (1866-1953) je synem Bélu Kélera a Amálie Baum (1843-1930).

MEDŇANSKÝ, Karol. Tvorba bardejovského rodáka Bélu Kélera z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. sborník. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2013. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. Monografia. ISBN 978-80-555-0997-6.

Ms 31/12-14 Rechnung Ablegers Bericht und Vertheilungsplan.

RIEMANN, Hugo. Musiklexikon. 5. Fifth edition. Max Hessen Verlag: Leipzig, 1900. s. 535

RINES, George Edwin. The Encyclopedia Americana. J.B.Lyon Company: New York, 1919. s. 337

SADIE, Stanley. The New Grove dictionary of music and musicians. New York: Oxford University Press, 2001. s.458. ISBN-13 978-0-19-517067-2.

SCHACK, Ingeborg-Liane. Wiesbadener Tageblatt. Freitag, 29.12.1967.

SZABOLCSI Bence – TÓTH Aladár. Zenei Lexikon. II. kötet. Budapest: Zeneműkiadó Vállalat, 1965.s.311-312

SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla. Budapest: Hornyánszky Viktor R.-T. M. Kir. Udvari Könyvnyomda 1930.

SZTEHLO, Zoltán. Kéler Béla. Budapest: Hornyánszky Viktor R.-T. M. Kir. Udvari Könyvnyomda 1930.

ŠA Prešov EK-P inventární č. 246. Ve spise Matricula Juventutis Studiosae in Collegiae Distr. Ev. Eperiessiensis je Kéler uveden pouze v roce 1835-1836 pod číslem 570 ve třídě rektora Antona Ludovica Munyaya.

Periodika:

Algemeen Handelsblad. 7.12.1868, s.3; 8.12.1868, s.3.

Allgemeine musikalische Zeitung. 22.10.1845, s.7.

Allgemeine Zeitung. 8.11.1869.

Berliner Musikzeitung. 14.3.1855, s.4; 5.12.1855, s.6; 21.3.1866, s.7; 23.12.1868, s.8; 2.4.1873; 1.10.1874, s.4; 31.8.1876, s.4; 21.12.1876, s.6; 21.6.1877, s.5-6; 6.9.1877, s.6; 6.6.1878, s.7.

Budapesti Hírlap. 22.8.1906, s.12.

Deutsche Militär-Musiker-Zeitung. 5.1.1906, s.1.

Die Epoche. 3.9.1879, s.5.

Felsősárosi Hírlap. 3.8.1905.

Fővárosi Lapok. 1.8.1873, s.4.; 23.3.1875; 9.4.1879;

Fremden-Blatt. 14. Juni 1856, s.7.

Hamburger Fremdenblatt. 27.11.1877, s.1.

Hölgyfutár. 24.3.1857, s.4; 10.2.1863, s.6.

Chicago Tribune. 13.4.1873, s.9.

Kaschauer Zeitung. 15.12.1877, s.2

Kölnischer Zeitung. 25.10.1882, No. 295; 28.10.1882, No. 299.

Le Journal de Musique. 29.6.1878, s.3.

Le Ménestrelm. 19.5.1878.

Morgenbladet. 29.8.1878.

Musikalisches Wochenblatt, 28.9.1877, s.9; 9.11.1877, s.9.

Nefelejts. 21.12.1862, s.14.

Neue Freie Presse. 30.5.1880.

Neue Zeitschrift für Musik. 3.9.1869; 24.11.1882, s.9.

Neues Fremden-Blatt. 26.7.1870, s.19; 10. ledna 1873, s.13.

Neues Wiener Tagblatt. 12.9.1874, s.5.

Neueste Nachrichten. 6/1877.

Neuigkeits-Welt-Blatt. 16.5.1879, s.5.

Pesth-Ofner Localblatt und Landbote. 15.11.1854, s.1.

Pesti Napló. 27.3.1852, s.1; 26.11.1855, s.2; 28.5.1863, s.3.

Politikai Hetilap. 8.4.1866, s.9.

Public Ledger, Memphis, Tennessee. 28.9.1869, s.1.

Rheinischer Kurier. 16.1.1863; 6.5.1879; 21.11.1882.

Slovenské noviny. 10. 11. 1855.

St. Louis Globe-Democrat. 20.5.1880, s.6.

Süddeutsche Musik-Zeitung. 18.9.1865, s.3.

Sürgöny. 18.12.1862. s.2; 18.4.1866, s.2.

Teplitzer Zeitung. 12.4.1871, s.3.

The Boston Globe (17.12.1882, s.10.

The Musical World. 3.10.1874; 23.6.1877.

Vasárnapi Újság. 23.7.1854, s.4.; 3.10.1858, s.10; 23. 6. 1861, s.10..

Welt Blatt. 26.11.1882, s.11.

Wiener Allgemeine Zeitung. 21.11.1882, s.18.

Wiener Zeitung. 30.10.1850, s.9.

Wiesbadener Blatt. 21.11.1882.

Wiesbadener Nachrichten. 19.11.1882.

Wiesbadener Nachrichten. 23. 11. 1882.

Wiesbadener Tageblatt. 11.2.1877; 20. 02. 1932.

Internetové zdroje:

Andrea Harrandt, Art. „Kéler (von Keller), Béla (Albert Pál; Adalbert Paul)“, in: Oesterreichisches Musiklexikon online, Zugriff: 18.4.2020 (https://www.musiklexikon.ac.at/ml/musik_K/Keler_Bela.xml). [Letzte inhaltliche Änderung: 06/05/2001] Východzí zdroje hesla: NGroveD 13 (2002); MGG 7 (1958); ÖBL 3 (1965); Suppan 1994; BrucknerH 1996.

Hofmeister XIX [online]. Monatsberichte der neuer Musikalien, musikalischer Schriften und Abbildungen. [cit. 2020-07-27]. Dostupné na internete: <http://www.hofmeister.rhul.ac.uk>

Hubert Reitterer, Art. „Pokorny, Familie“, in: Oesterreichisches Musiklexikon online, Zugriff: 1.8.2020 (https://www.musiklexikon.ac.at/ml/musik_P/Pokorny_Familie.xml).

KÉLER, Béla [online]. Encyclopaedia Beliana, ISBN 978-80-89524-30-3. [cit. 2020-05-03]. Dostupné na internete: <https://beliana.sav.sk/heslo/keler-bela>

Odborná a publikační činnost autora

Seznam prací studenta DSP

BURDYCH, Pavel. *Hudební dílo Tempête et calme Bély Kélera s metodickými a interpretačními poznámkami Pavla Burdycha*. Příspěvek ve sborníku. Praha: Univerzita Karlova v Praze: 2018. s. 247-256. ISBN: 978-80-7290-978-0

BURDYCH, Pavel. *Klavírná tvorba Bélu Kélera prvýkrát už aj na CD*. Recenze. Opera Slovakia. [online]. [cit. 07.05.2020]. ISSN: 2453-6490. Dostupné z: <https://operaslovakia.sk/klavirna-tvorba-belu-kelera-prvykrat-uz-aj-na-cd/>

BURDYCH, Pavel. *Jozef Grešák – Morceau I. pro housle a klavír*. Příspěvek ve sborníku Skladatel a pedagóg Jozef Grešák z pohľadu muzikológov a interpretov 21. storočia. Prešov: Bookman, 2019. s. 100–107. ISBN 978-80-8165-324-7.

BEREŠOVÁ, Zuzana – BURDYCH, Pavel. *Dvořák & Suchoň*. [zvukový záznam na CD]. Košice: Hevhetia, 2019. Obsahuje Nocturne in B major, op.40, B.48a, Capriccio B.81, Ballade in d minor, op.15/I Antonína DVOŘÁKA a Fantasy and Burlesque for violin and piano Eugena SUCHONĚ. Č. výrobní matrice HV 0191-2-331 Hevhetia.

BURDYCH, Pavel. *Doktorandi prof. Medňanskej v 30 krajinách sveta*. Recenze. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2019. s. 63-64. ISSN: 1339-3448.

BURDYCH, Pavel. *Jozef Grešák*. Recenze sborníku. Hudební výchova 1/2020. s.41-42. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. ISSN 1210-3683.

Přehled konferenčních vystoupení studenta DSP

Název (titul): Hudební dílo Tempête et calme Bély Kélera s metodickými a interpretačními poznámkami Pavla Burdycha

Název akce: Teorie a praxe hudební výchovy V

Místo konání: Praha

Datum zahájení: 09. 11. 2017

Datum ukončení: 10. 11. 2017

Organizátor konference: Katedra hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Název (titul): Jozef Grešák – Morceau I. pro housle a klavír

Název akce: Skladatel'ský odkaz Jozefa Grešáka v kontexte spoločenských pomerov doby

Místo konání : Bardejov, Slovakia

Datum zahájení: 08. 02. 2018

Datum ukončení: 08. 02. 2018

Organizátor konference: Inštitút hudobného a výtvarného umenia a Katedra hudby Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove